

1. KORNIZA E ZHVILLIMIT HAPËSINOR

1.1. VIZIONI

HARTA ZONALE KOSOVE

“Vend i integruar në Bashkësinë Evropiane; Me zhvillim të qëndrueshëm socio-ekonomik, infrastrukturë dhe teknologji moderne, me mundësi arsimimi për të gjithë dhe forcë pune të kualifikuar; Një Kosovë që respekton mjedisin, trashëgiminë natyrore dhe kulturore të territorit të vet dhe të fqinjëve; Shoqëri e hapur që promovon llojllojshmërinë dhe shkëmbimin e ideve duke respektuar të drejtat e të gjithëve.”

PLANI ZHVILLIMOR URBAN

Prishtina- port i regjionit urban metropolitan, funksionale dhe e integruar, e administruar dhe me qeverisje të mirë; Port i gjelbër, me ekonomi të njohurive, i shkëmbimeve kulturore, diplomacisë, konkurrence në regjion.

PLANI ZHVILLIMOR KOMUNAL

Prishtina, kryeqyteti i Kosovës, me një rol metropolitan, i njohur për zhvillimin ekonomik, urbanizmin modern dhe efikas, shërbimet cilësore, i integruar mirë në proceset rajonale dhe internacionale, qendër e pasur kulturore, edukative dhe sportive, me shërbime të fuqishme intelektuale dhe financiare, si dhe jetë cilësore për të gjithë qytetarët e saj

DEKLARATA E VIZIONIT

Kryeqytet dinamik -Prishtina do të jetë një Kryeqytet dinamik me struktura ndërtimi kompakte, një përzierje ideale përdorimit të tokës urbane dhe rurale, hapësira tërheqëse publike e private dhe një cilësi të lartë të infrastrukturës së kryeqendrës dhe jetesës.

Një nga qendrat metropolitane rajonale-Prishtina; Një qendër rajonale me zhvillim dinamik e të qëndrueshëm social ekonomik dhe mjedisor e cila do të vazhdojë të zhvillohet, duke u bërë një vend më i lakmuar për të jetuar dhe bërë biznes, e çdo herë në bashkëpunim të ngushtë me komunitetin dhe akterët tjerë, Kryeqendër me një zhvillim harmonik midis të vjetrës dhe të resë, midis zhvillimit dhe trashëgimisë, midis ekonomisë dhe natyrës,

Kultura e paqes dhe cilësisë së jetës-Prishtina do jetë referencë ndërkombëtare për promovimin e kulturës së paqes e qytetërimit të dashurisë dhe zhvillimit social ku njeriu bashkëkohor është në qendër të zhvillimit ,me një jetë cilësore që promovon kohezionin social, solidaritetin në zhvillim, aksesin e të gjitha shtresave në arsim, shëndetësi e strehim, dhe që do ofroj shërbime sociale me cilësi të lartë dhe të përballueshme për çdo qytetar - qyteti duhet të zbatojë zgjidhje të teknologjisë së lartë për të bërë shërbimet sociale më të disponueshëm dhe të përballueshëm për vendasit dhe luaj rolin e kryeqendrës.

Një kryeqendër moderne-do të jetë një kryeqytet dhe qytet inteligjent e modern me theks në ofrimin e shërbime publike inteligjente/smart, transportin inteligjent, banimin ,Eficiencës -Energjetike, të ruajtjes së burimeve dhe emetim të ulët,dhe përmbajtjeve tjera inteligjente deri te inovative dhe sensitive ndaj mjedisit ,duke e bërë të gjithë Prishtinën të zgjuar dhe miqësore me klimën - vala e nxehtë e vitit 2019 vërtetoi më tej nevojën për të transformuar peizazhin urban.

Ekonomia dhe Inovacioni. Qasja e re thekson nevojën që Prishtina të përdorë teknologjitë ,inovacionet dhe hapësirat për zhvillim ekonomik dhe të zhvillojë më tej pikat e saj të forta ashtu që të krijojë fuqi punëtore më të kualifikuar, dhe për më shumë ti mbaj ata në kryeqendër dhe nga aty të ofroj shërbime për Kosovën dhe rajonin, Një qytet që ofron klimë të mirë investimesh dhe oportunitete të mira për arsim e punësim sidomos për moshën e re, që ofron partneritet me investitorët strategjikë dhe që promovon investimin në inovacion.

Prishtina kryeqendër mikëpritëse-si pjesë e vizionit tonë do jetë edhe të bërit të Prishtinës tërheqëse për të jetuar e sidomos për tu vizituar duke zhvilluar institucionin e paqes, trashëgimin arkitekturore, historike, arkeologjike e shpirtërorë, hapësirat për sport e rekreacion ,hapësira të veçanta të lojërave dhe përmbajtje tjera

Një qytet që ofron:

CILËSI JETESE

KLIMË BIZNESI/INCESTIME

Një qytet që promovon:

ZHVILLIM I BALANCUAR

Ekonomik Social Mjedisor

Rritve vs Konservim

Përmes:

SMART/MENÇUR

SOLIDARITET/KOHEZION SOCIAL

PAQE E BASHKËJETESË

1.2. AXHENDA E ZHVILLIMIT TË QËNDRUESHËM

1.2.1. Kombet e Bashkuara

Zhvillimi i qëndrueshëm ka qenë gjithmonë në qendër të vëmendjes dhe veprimit të Kombeve të Bashkuara. Në adresimin e këtij koncepti Kombet e Bashkuara janë angazhuar në disa axhenda globale duke arritur dakortësinë e pjesës më të madhe të globit dhe qeverive të shteteve anëtare në angazhime si Agenda 21, Rio+10, Marrëveshja e Parisit dhe së fundmi Axhenda 2030.

Në samitin e 25 shtator 2015, në Axhendën 2030 Kombet e Bashkuara kanë përcaktuar 17 objektiva konkretë për t'u arritur në një përpjekje të koordinuar globale për zhdukjen e varfërisë dhe mbrojtjen e planetit tonë, si dhe sigurimin e mirëqenies për të gjithë si pjesë e axhendës së re të zhvillimit të qëndrueshëm. Çdo objektiv ka tregues specifik, që duhen arritur brenda 2030 dhe ku presupozohet të angazhohemi të gjithë ne për realizimin e këtyre objektivave përfshi këtu qeveritë, sektorin privat, shoqërinë civile dhe çdo individ

Figura 1. Përmbledhje e Objektivave të Axhendës 2030 të Kombeve të Bashkuara

- 1 Zhdukja e varfërisë në të gjitha format kudo
- 2 Zhdukja e urisë, arritja e sigurisë ushqimore dhe përmirësimit të ushqyerjes si dhe nxitja e bujqësisë së qëndrueshme
- 3 Sigurimi i jetës së shëndetshme dhe nxitja e mirëqenies për të gjithë njerëzit e çdo moshe
- 4 Sigurimi i arsimit cilësor gjithëpërfshirës dhe të drejtë si dhe nxitja e mundësive për mësim gjatë gjithë jetës për të gjithë
- 5 Arritja e barazisë gjinore dhe fuqizimi i të gjitha grave dhe vajzave
- 6 Sigurimi dhe administrimi i qëndrueshëm i ujësjellës-kanalizimeve për të gjithë
- 7 Sigurimi i lidhjes me energji të përbalueshme, të sigurt, të qëndrueshme dhe moderne për të gjithë.
- 8 Nxitja e rritjes ekonomike të vazhdueshme, gjithëpërfshirëse dhe të qëndrueshme si dhe e punësimit të plotë dhe produktiv dhe punës së denjë për të gjithë
- 9 Ndërtimi i infrastrukturave rezistuese, nxitja e industrializimit gjithëpërfshirës dhe të qëndrueshëm dhe nxitja e novacionit
- 10 Zvogëlimi i pabarazisë brendapërbrenda vendeve dhe mes tyre
- 11 Kthimi i qyteteve dhe vendbanimeve gjithëpërfshirëse, të parrezikshme, rezistuese dhe të qëndrueshme
- 12 Sigurimi i modeleve të qëndrueshme të konsumit dhe prodhimit
- 13 Marrja e masave për të luftuar ndryshimin klimatik dhe efektin e tij
- 14 Ruajtja dhe përdorimi i qëndrueshëm i oqeanëve, deteve dhe burimeve detare për zhvillimin e qëndrueshëm
- 15 Mbrojtja, restaurimi dhe nxitja e përdorimit të qëndrueshëm të ekosistemeve tokësore; administrimi i qëndrueshëm i pyjeve; lufta kundër kthimit të hapësirave në shkretëtirë dhe ndalimi dhe kthimi pas i procesit të degradimit të tokës si dhe ndalimi i humbjes së biodiversitetit
- 16 Nxitja e shoqërive paqësore dhe gjithëpërfshirëse për zhvillim të qëndrueshëm, ofrimi i mundësisë për drejtësi për të gjithë dhe ngritja e institucioneve të efektshme, llogaridhënëse dhe gjithëpërfshirëse në të gjitha nivelet
- 17 Fuqizimi i mënyrave të vënies në zbatim dhe rigjallërimi i partneritetit botëror për zhvillim të qëndrueshëm

1.2.2. Axhenda e BE

Parlamenti Europian vlerëson që Bashkimi Evropian ka një pozicion të vendosur prej kohësh për zonat rurale. Një pjesë e madhe e buxhetit të BE-së është e rezervuar për politikën e saj të përbashkët bujqësore. Sidoqoftë, shumica e popullsisë së BE-së jeton në zona urbane. Çështjet urbane janë të rëndësishme jo vetëm në rajone ekonomisht të pafavorshme të adresuara nga politika rajonale e BE-së, por edhe në rajone më të pasura. Kjo është për shkak të pabarazive hapësinore midis vendbanimeve, komuniteteve, qyteteve dhe fshatrave brenda rajoneve. Prandaj, pabarazitë midis rajoneve, por edhe pabarazitë brenda rajoneve janë çështje të kohezionit ekonomik, social dhe territorial. Këto pabarazi brenda-rajonale nuk zhduken duke adresuar pabarazitë ndër-rajonale, siç bën politika rajonale e BE kur adreson rajonet më të pafavorizuara, por mund të vazhdojnë ose edhe të rriten në përgjigje të zhvillimit ekonomik.

Bashkimi Evropian ka qene pjesë aktive e axhendave globale të zhvillimit dhe në sinkron me axhendat e Kombeve të bashkuara ka zbërthyer në objektiva të ngjashëm për tematika të lidhura më zhvillimin urban.

Harmonizimi i objektivave globale me ato të vendeve anëtare është bërë përmes një rrjetëzimi dhe lidhjeje konkrete dhe të drejtpërdrejtë të objektivave globale të përcaktuara në axhendën e UN dhe atyre rajonale të përcaktuara nga vendet anëtare të BE.

Figura 2. Lidhja e Objektivave të Axhendës 2030 me ato e BE

Përgjatë një periudhe 20 vjeçare Ministrat përgjegjës për zhvillimin dhe kohezionin e territorit apo të çështjeve urbane të vëndeve anëtare të BE janë takuar rregullisht për të vendosur mbi politika dhe objektiva të zhvillimit të mjedisit.

Në këtë udhëtim ky grupim ka gjeneruar një seri dokumentash referenciale si;

- Perspektiva Evropiane e Zhvillimit Hapësinor - Drejt Zhvillimit të Balancuar dhe të Qëndrueshëm të Territorit të Bashkimit Evropian marëveshje në Këshillin Informal të Ministrave përgjegjës për Planifikimin Hapësinor në Potsdam, maj 1999.
- Programi i veprimit i Lille miratuar në Këshillin Informal të Ministrave përgjegjës për çështjet urbane të mbajtur në Lille në 3 nëntor 2000.
- “Acquis Urban” miratuar në Këshillin Informal të Ministrave përgjegjës për kohezionin territorial, të mbajtur në Rotterdam në 29 nëntor 2004.
- “Marrëveshja e Bristolit” e miratuar në Këshillin Informal të Ministrave për komunitetet e qëndrueshme të mbajtur në Bristol më 6-7 dhjetor 2005.
- Axhenda territoriale e BE - Drejt një Europe më Konkurruese dhe të Qëndrueshme të Rajoneve të Ndryshme miratuar në Këshillin Informal të Ministrave përgjegjës për planifikimin hapësinor dhe zhvillimin urban mbajtur në Leipzig më 24-25 maj 2007.
- Karta e Leipzig mbi qytetet e qëndrueshme evropiane, miratuar në Takimin Informal të Ministrave për zhvillimin urban të datës 24-25 maj 2007 në Leipzig.
- Deklarata e Marsejës e miratuar në Takimin Ministror Informal të Ministrave përgjegjës për zhvillimin urban në 25 nëntor 2008.
- Deklarata e Toledos, miratuar në Takimin Informal të Këshillit të Ministrave për zhvillimin urban të 22 qershorit 2010 në Toledo.
- Axhenda territoriale e BE 2020, e rënë dakord në Takimin Ministror Informal të Ministrave përgjegjës për Planifikimin Hapësinor dhe Zhvillimin e Territorit, më 19 maj 2011 në Gödöllő.
- Road Map – Kalendar i Veprimeve për zbatimin e Agjendës së re Territoriale të miratuar gjatë presidencës polake në nëntor 2011.
- Deklarata e Ministrave drejt Agjendës Urbane të BE-së, miratuar në takim jozyrtar të ministrave të BE-së përgjegjës për kohezionin territorial dhe çështjet urbane, Riga, 10 qershor 2015.

(Axhenda Urbane per BE, Pakti i Amsterdam, BE 2016)

Axhenda Urbane ka përcaktuar 12 tema në të cilat ëprqendrohet aksioni i koordinuar mes vëndeve anëtare.

- 12 TEMAT PRIORITARE
- 1. Punësimi në ekonomi lokale
  - 2. Varfëria Urbane
  - 3. Strehimi
  - 4. Përfshirja migrantëve dhe refugjatëve
  - 5. Shfrytëzimi i qëndrueshëm i tokës me zgjidhje që bazohen në naturë
  - 6. Ekonomia qarkulluese
  - 7. Përshtatja klimaterike
  - 8. Tranzicioni energjitik
  - 9. Mobiliteti Urban
  - 10. Cilësia e Ajrit
  - 11. Tranzicioni dixhital
  - 12. Prokurimi publik i përgjegjshëm dhe inovativ

Figura 3. Axhenda Urbane e BE

(Akhenda Urbane per BE, Pakti i Amsterdam, BE 2016)

Tema e Punësimit në ekonomi lokale ka të bëjë me performancën ekonomike dhe zhvillimin e biznesit në nivelin lokal, komponentët thelbësorë të zhvillimit të qëndrueshëm dhe kohezionit shoqëror.

Tema e adresimit të varfërisë Urbane është të kontribuojë në krijimin e politikave më të mira me një ndikim në përfshirjen e grupeve të cënueshme dhe rigjenerimin e lagjeve dhe komunitete të privuara nga shërbimet.

Meqenëse strehimi i përballueshëm është një e drejtë themelore e njeriut dhe nxit kohezionin social, axhenda synon të kontribuojë në politika dhe korniza më të mira duke krijuar qasje në strehimin e duhur.

Objektivi i axhendës është të propozojë dhe zbatojë mënyra për menaxhimin më të mirë të integritit të migrantëve dhe refugjatëve duke marrë parasysh sfidat dhe nevojat e qyteteve të veçanta.

Tema Shfrytëzimit të qëndrueshëm i tokës me zgjidhje që bazohen në natyrë ka të bëjë me angazhimin për planifikim të shfrytëzimit të tokës të balancuar midis nevojës për zhvillim dhe mbrojtjes së natyrës

Tema e Ekonomisë qarkulluese kërkon të identifikojë zgjidhje inovative, të realizueshme që promovojnë ripërdorimin, ndarjen, riparimin, rikonstruksionin, rindërtimin dhe riciklimin për të krijuar një sistem të mbyllur, duke minimizuar përdorimin e inputeve të burimeve dhe krijimin e mbetjeve, ndotjes dhe emetimeve të karbonit

Përshatja klimaterike u referohet ndryshimeve në procese, praktika dhe struktura për të moderuar dëmet e mundshme ose për të përfituar nga mundësitë që lidhen me ndryshimin e klimës.

Tranzicioni energjetik i referohet ndryshimeve të rëndësishme strukturore në sistemin energjetik të nxitur nga kërkesa dhe disponueshmëria e burimeve alternative të energjisë apo shterimi i burimeve konvencionale të energjisë

Mobiliteti Urban i referohet sfidave me të cilat përballen sistemet e transportit lokal me rritjen e numrit të popullatës që jeton në zonat urbane dhe objektivit për të identifikuar masat për të përmirësuar transportin në zonat urbane.

Cilësia e Ajrit i referohet propozimeve për rregullim, financim dhe njohuri më të mirë në këtë fushë duke qenë se ajrit është një faktor kryesor përcaktues për cilësinë e jetës në qytete

Tranzicioni dixhital i referohet adoptimit të teknologjisë dixhitale për të transformuar shërbimet ose bizneset, përmes zëvendësimit të proceseve manuale me procese dixhitale ose zëvendësimit të teknologjisë më të vjetër me teknologji më të re

Prokurimi publik i përgjegjshëm dhe inovativ i referohet tërësisë së politikave që kanë për qëllim promovimin e transparencës në vendimarrje

1.2.3. Karta e Leipzig

Një nga dokumentat më relevantë në arritjen e objektivave globalë dhe rajonale ka qenë edhe marrëveshja e arritur në Leipzig në Maj të 2007 mes Ministrave që mbulojnë çështje të planifikimit urban të vendeve anëtare të BE, apo siç quhet ndryshe Karta e Leipzig.

Kjo marrëveshje përcakton objektivat;

1. Përdorimi më i madh i qasjeve të integruara të politikës së zhvillimit urban, duke përdorur strategji si
  - Sigurimi i hapsiravë publike cilësore
  - Modernizimi i rrjetit të infrastrukturës dhe përmirësimi i efikasitetit energjetik
  - Politika arsimore dhe inovative proaktive

2. Vëmendje e veçantë t'i kushtohet lagjeve të privuara brenda kontekstit të qytetit në tërësi, duke përdorur strategji si

- Përmirësimi i vazhdueshëm i mjedisit fizik
- Përforsimi i ekonomisë vendore dhe politikave të tregut vendor të punës
- Politika të arsimit dhe trajnimit proaktiv për fëmijët dhe moshat e reja
- Promovimi i transportit urban efikas dhe të përbalueshëm.

1.2.4. Qëllimet dhe Objektivat

1.2.4.1. Ekonomia

VIZIONI SEKTORIAL		Prishtina kryeqytet, lider për zhvillim ekonomik, promovim të ekonomisë së qëndrueshme, SMART dhe multidisciplinare, duke ofruar hapësira të përshtatshme për zhvillimin dhe promovimin të sektorit ekonomik.
QELLIMI	Q.a1	Prishtina qytet 'smart'
OBJEKTIVI	Q.a1.O.1.	Modernizimi i infrastrukturës ekonomike duke adoptuar teknologjinë 'SMART' (transporti, infrastruktura teknike, arsimit, banimi etj)
OBJEKTIVI	Q.a1.O.2.	Zhvillimin inovativ për distrikte me potencial për potencialet për Ekosistem Inovativ
OBJEKTIVI	Q.a1.O.3.	Ri-zhvillim i zonave të caktuara për efekte ekonomike por edhe duke ulur shkallën e rrezikshmërisë nga vjetërsia dhe dëmtimi i strukturave
OBJEKTIVI	Q.a1.O.4.	Zhvillimin e qëndrueshëm dhe të mençur të Tregtisë. Prishtina si kryeqytet do të vazhdojë të jetë qendra kryesore e Kosovës
OBJEKTIVI	Q.a1.O.5.	Zhvillimi i Energjisë si dhe infrastrukturës energjetike me fokus te energjia 'smart'.
OBJEKTIVI	Q.a1.O.6.	Identifikimi i fushave dhe shërbimeve për partneritete publiko private (PPP)
OBJEKTIVI	Q.a1.O.7.	Zhvillimi i kapaciteteve dhe infrastrukturës për zhvillimin e Turizmit në përgjithësi dhe turizmit 'smart' në veçanti
OBJEKTIVI	Q.a1.O.8.	Zhvillimi i ekonomisë qarkore
QELLIMI	Q.a2.	Diversifikimi i sektorëve Ekonomike
OBJEKTIVI	Q.a2.O.1	Zhvillimi i zonave inovative me potencial të ekosistemeve inovative deri 2030
OBJEKTIVI	Q.a2.O.2	Ri-zhvillimi i zonave të caktuara me potencial ekonomik (tregu vjetër, tregu Ulpianë, tregu gjelbër, tregu automjeteve etj,..)
OBJEKTIVI	Q.a2.O.3	Planifikimi i qëndrueshëm i korridoreve tregtare dhe hapësirave për tregti të mallrave dhe ushqimeve deri 2030.
OBJEKTIVI	Q.a2.O.4	Zhvillimi i zonave të përshtatshme për energji alternative
OBJEKTIVI	Q.a2.O.5	Zhvillimi dhe promovimi i zonave turistike (turizëm kulturor, konferencial, shkencor, aplikativ sportiv dhe rural).
OBJEKTIVI	Q.a2.O.6	Diversifikimi dhe zhvillimi i bizneseve të vogla bujqësore duke u bazuar në burime lokale
OBJEKTIVI	Q.a2.O.7	Integrim i Bujqësisë Alternative me Turizmin, Ferma Agro-Turizmi; Vreshtari, Frutikulture
OBJEKTIVI	Q.a2.O.8	Zhvillimi i zonës logjistike dhe korridoreve transportuese
QELLIMI	Q.a3.	Forcimi i sektorit PRODHUES dhe PËRPNUES
OBJEKTIVI	Q.a3.O.1	Planifikimi i zonave për industri PERPUNUESE Manifakture
OBJEKTIVI	Q.a3.O.2	Riorganizimi i zinxhirit PRODHIM -GRUMBULLIM -TREGETIM

OBJEKTIVI	Q.a3.O.3	Rritja e kapaciteteve agro-prodhuese dhe përpunuese, deri 2028
OBJEKTIVI	Q.a3.O.4	Integrim i Bujqësisë Alternative me Turizmin, Ferma Agro-Turizmi; Vreshtari, Frutikulture;
OBJEKTIVI	Q.a3.O.5	Zhvillimin e zonave për grumbullimin dhe përpunimin e produkteve bujqësore (peme-perime, qumësht, mish, drurit)
QELLIMI	Q.a4.	Aplikimi i PPP-ve në zhvillimin e përmbytjeve të rëndësishme ekonomike
OBJEKTIVI	Q.a4.O.1	Zhvillimi i partneriteteve të PPP-ve në arsim, shëndetësi, transport, kulturë sport etj deri 2030

1.2.4.1. Infrastruktura Teknike

VIZIONI SEKTORIAL		Shërbime të infrastrukturës teknike cilësore, furnizim të ujit cilësorë dhe të qëndrueshme, trajtim të ujërave të zeza në përputhje me standardet e kërkuara, energji stabile dhe miqësor me mjedisin, ngrohje për të gjithë, qasje gjithëpërfshirëse në shërbime të internet dhe menaxhim të mbeturinave
QELLIMI	Q.e1	Furnizimi me ujë të mjaftueshëm, shëndetshëm dhe konstant të qytetarëve për mirëqenies më të mirë
OBJEKTIVI	Q.e1.O.1	Ofrimi i shërbimeve të qëndrueshme të furnizimit me ujë në të gjithë komunën deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.e1.O.2	Zvogëlimi dhe monitorimi i humbjeve të ujit të pijshëm në rrjetin ekzistues për 5% çdo vit deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.e1.O.3	Rritja e mbulueshmeris me shërbime të furnizimit me ujë në zonat pa shërbime, deri 2028
QELLIMI	Q.e2	Menaxhimi i qëndrueshëm i infrastrukturës së ujërave të zeza
OBJEKTIVI	Q.e2.O.1	Parandalimi i ndotjes së ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore nga ujërat e zeza deri në vitin 2024
OBJEKTIVI	Q.e2.O.2	Ngritja e pragut të infrastrukturës ekzistuese të kanalizimit deri 2028
OBJEKTIVI	Q.e2.O.3	Zgjerimi dhe ri-vitalizimi i rrjetit të kanalizimit atmosferik dhe fekal
QELLIMI	Q.e3	Zgjerimi i kapaciteteve, përmirësimi dhe mirëmbajtja e rrjetit të ujitjes
OBJEKTIVI	Q.e3.O.1	Zgjerimi, ri-vitalizimi dhe mirëmbajtja e sistemit ekzistues të ujitjes Ibër-Lepenc
QELLIMI	Q.f1	Furnizimi stabil dhe i pandërprerë me energji elektrike
OBJEKTIVI	Q.f1.O.1	Sigurimi i furnizimit me energji të pandërprerë për të gjitha kategoritë e konsumatorëve dhe sigurimin e cilësisë në furnizimin me energji elektrike, deri 2028
OBJEKTIVI	Q.f1.O.2	Plotësimi i caqeve dhe obligimeve në efikasitet të energjisë, burime të ripërtëritshme të energjisë dhe mbrojtje të mjedisit
OBJEKTIVI	Q.f1.O.3	Prodhim i energjisë së ripërtrishme elektrike deri ne vitin 2028
QELLIMI	Q.g2	Ofrime i shërbimeve të qëndrueshme dhe cilësore me furnizim me ngrohje të konsumatorëve nga Ngrohtorja e qytetit NP” Termokos” Sh.A, aty ku ekziston mindësia teknike
OBJEKTIVI	Q.g2.O.1	Shfrytëzimi maksimal i kapaciteteve ekzistuese të sistemit të ngrohjes qendrore, me sistem të kogjenerimit, kapaciteti termik 140MË, si dhe dyfishimi i kapaciteteve aktuale të prodhimit të energjisë termike me sistem të kogjenerimit në 280MË, në vitet e ardhshme.
OBJEKTIVI	Q.g2.O.2	Sigurimi i furnizimit të qëndrueshëm dhe cilësor me energji termike për qytetin e Prishtinës

OBJEKTIVI	Q.g2.O.3	Plotësimi i caqeve dhe obligimeve të efijencës së energjisë, duke favorizuar sistemin e kogjenerimit si formë më e mirë dhe efijente për prodhimin e energjisë termike dhe Ekologjik dhe me impakt shumë të madh në mbrojtje të mjedisit
OBJEKTIVI	Q.g2.O.4	Prodhimi i energjisë termike për ngrohje me energji të ripërtrishme (solare)
OBJEKTIVI	Q.g2.O.5	Vendosja e matësve të energjisë në njësi banimi për kursim të energjis termike
QELLIMI	Q.h1	Infrastruktura e telekomunikimit modern me shërbim efektive, besueshme dhe në kohë
OBJEKTIVI	Q.h1.O.1	Planifikimi për modernizim të pajisjeve dhe shërbimeve telekomunikuese në përputhshmëri me trendët globale të telekomunikimeve
OBJEKTIVI	Q.h1.O.2	Dizajnimi dhe Unifikimi i infrastrukturës telekomunikuese në Qytetin e Prishtinës deri në vitin 2030
OBJEKTIVI	Q.h1.O.3	Mbulueshmëria e 100% të zonave në zonat me mbulueshmëri të dobët me rrjet të telekomunikimit deri në vitin 2026
OBJEKTIVI	Q.h1.O.4	Kalimi nga infrastruktura ajrore me kablo koaksiale, në infrastrukture nëntokësore me fije optike, në zonën urbane deri në 2030
QELLIMI	Q.i1	Menaxhimi i qëndrueshëm dhe i integruar i grumbullimit dhe trajtimit të mbeturinave dhe infrastrukturës përkatëse
OBJEKTIVI	Q.i1.O.1	Qasje e sigurt dhe përballueshme në grumbullimin e mbeturinave
OBJEKTIVI	Q.i1.O.2	Funksionalizimi i deponisë dhe trajtimi i mbeturinave inerte sipas standardeve të aplikueshme
OBJEKTIVI	Q.i1.O.3	Eliminimi i hedhjes së pa kontrolluar dhe krijimin e deponive ilegale të mbeturinave, duke e parë mundësinë e inkorporimit në konceptin e ekonomisë qarkore
OBJEKTIVI	Q.i1.O.4	Trajtimi i mbeturinave të rrezikshme sipas standardeve të aplikueshme dhe remEDIATE (shëndetësore, industriale, shtazore)
OBJEKTIVI	Q.i1.O.5	Përdorimi i teknologjive të avancuara për riciklim të mbeturinave dhe përdorimi i tyre për energji

1.2.4.1. Transporti

VIZIONI SEKTORIAL		Prishtina do të jetë një qytet i pastër, i gjelbër dhe dinamik me mobilitet të qëndrueshëm, i cili është i qasshëm dhe i përballueshëm për të gjithë banorët dhe vizitorët e tij. Duam ta krijojmë një qytet i cili ka një sistem që mbështet jetën e përditshme për lagjet në mënyrë intime dhe i cili promovon sportin, rekreacionin dhe mënyrat aktive të jetesës. Prishtina do të jetë vend i kulturës, historisë dhe inovacionit
QELLIMI	Q.m1	Sigurimi i infrastrukturës dhe shërbimeve të transportit që përmirëson rrjedhën e qarkullimit të trafikut dhe cilësinë e mjedisit
OBJEKTIVI	Q.m1.O.1	Devijimi i trafikut tranzit nga pjesa qendrore e qytetit përmes rrugëve anazore 2021

OBJEKTIVI	Q.m1.O.2	Përmirësimi i kapacitetit dhe nivelit të shërbimit për rrugët ekzistuese deri në vitin 2023
OBJEKTIVI	Q.m1.O.3	Përmirësimi i sigurisë në trafik- në vazhdimësi
QELLIMI	Q.m2	Përmirësimi i mobilitetit urban për të gjithë pjesëmarrësit në trafik
OBJEKTIVI	Q.m2.O.1	Fuqizimi i transportit urban publik
OBJEKTIVI	Q.m2.O.2	Implementimi i masave për Transport Urban nga PMQU 2021
OBJEKTIVI	Q.m2.O.3	Zhvillimi i transportit publik “mbi shina” (Light Rapid Transit – LRT) 2026
OBJEKTIVI	Q.m2.O.4	Ulja e shkallës së motorizimit dhe krijimi i kushteve për lëvizje jo motorike
QELLIMI	Q.m3	Zhvillimi dhe mirëmbajtja e një transporti multimodal të ekuilibruar dhe efikas për lëvizja e njerëzve dhe mallrave
OBJEKTIVI	Q.m3.O.1	Intermodaliteti ndërmjet transportit rrugor, hekurudhor dhe ajror
OBJEKTIVI	Q.m3.O.2	Krijimi i një terminali multimodal në zonën industriale ndërmjet Prishtinës dhe Fushë Kosovës 2025
QELLIMI	Q.m4	Krijimi i një sistemi efikas të parkimit
OBJEKTIVI	Q.m4.O.1	Përcaktimi i zonave të parkimit 2021
OBJEKTIVI	Q.m4.O.2	Krijimi i konceptit ‘Parko dhe Udhëto’ (“Park & Ride” – P&R)
QELLIMI	Q.m5	Zhvillimi i një sistemi të mobilitetit të mençur (Smart mobility)
OBJEKTIVI	Q.m5.O.1	Infrastruktura e transportit, marrja e informacionit në lidhje me situatën e trafikut, kushtet e rrugës dhe alternativat e transportit publik
QELLIMI	Q.m6	Lidhja e nyjave kryesore të transportit midis Prishtinës dhe pjesës tjetër të vendit dhe korridoret panevropiane përmes lidhjeve rrugore, hekurudhore dhe ajrore

1.2.4.1. Infrastruktura Publike dhe Sociale

VIZIONI SEKTORIAL		SHENDETESIA; Ofrimi i kujdesit shëndetësor në shtëpi dhe përmes institucioneve të përkujdesjes shëndetësore konform kërkesave ligjore.
QELLIMI	Q.d1	Shërbime cilësore shëndetësore me qasje të lehtësuara në shërbimet publike shëndetësore
OBJEKTIVI	Q.d1.O.1	Ofrimi i shërbimit të kujdesit shëndetësor dytësor për banorët e Komunës së Prishtinës dhe Komunave rrethuese deri në vitin 2024
OBJEKTIVI	Q.d1.O.2	Krijimi i një Qendre Mjekësore Familjare me rreze të mbulueshmërisë 800m për zonat urbane me mbi 10,000 banorë në vitin 2030
VIZIONI SEKTORIAL		ARSIMI; Sigurimi i arsimit cilësor gjithëpërfshirës, të barabartë dhe tërëditor për të gjithë nxënësit e arsimit parauniversitar.

QELLIMI	Q.d2	Arsim tërëditor me infrastrukturë bashkëkohore dhe hapësira konform kërkesave ligjore
OBJEKTIVI	Q.d2.O.1	Krijimi i një institucioni publik parashkollor me rreze të mbulueshmërisë 300m në zonat urbane me mbi 2,500 banorë në vitin 2030
OBJEKTIVI	Q.d2.O.2	Krijimi i një institucioni publik të arsimit fillor dhe të mesëm të ultë me rreze të mbulueshmërisë 600m në zonat urbane me mbi 6,000 banorë deri në vitin 2030
OBJEKTIVI	Q.d2.O.3	Krijimi i një institucioni të arsimit fillor dhe të mesëm të ultë me rreze të mbulueshmërisë 1,900m për zonat urbane me mbi 6,000 banorë në zonat rurale deri në vitin 2030
OBJEKTIVI	Q.d2.O.4	Krijimi i një institucioni të Arsimit të Mesëm të Lartë me rreze të mbulueshmërisë 1,500m në zonat urbane me mbi 12,500 banorë deri në vitin 2030
OBJEKTIVI	Q.d2.O.5	Kompletimi i institucioneve të arsimit parauniversitar me hapësira rekreative deri në vitin 2030
VIZIONI SEKTORIAL		ADMINISTRATA PUBLIKE; Shërbime efikase dhe gjithëpërfshirëse institucionale.
QELLIMI	Q.d3	Krijimi i infrastrukturës së administratës efikase për shërbime administrative sa më afër banorëve
OBJEKTIVI	Q.d3.O.1	Ngritja e efikasitetit të shërbimeve administrative për 25% deri në vitin 2030
VIZIONI SEKTORIAL		MIREQENIA SOCIALE; Përkrahje sociale për të gjithë banorët në nevojë.
QELLIMI	Q.d4	Ofrimi i shërbimeve përkrahëse për shtresat në nevojë
OBJEKTIVI	Q.d4.O.1	Ngritja e kapaciteteve strehimore të përkohshme për 100% deri në vitin 2030
OBJEKTIVI	Q.d4.O.2	Ngritja e kapaciteteve strehimore të përhershme për 50% deri në vitin 2030
VIZIONI SEKTORIAL		KULTURA; <i>“Formimi i mirfilltë, zhvillimi dhe ngritja e kapaciteteve për sektorin e kulturës dhe turizmit.”</i>
QELLIMI	Q.d5	Zhvillimi i aktiviteteve kulturore për të gjithë banorët dhe të gjitha moshat
OBJEKTIVI	Q.d5.O.1	Krijimi i institucioneve të reja kulturore deri në vitin 2030
VIZIONI SEKTORIAL		RINIA; Mjedis i përshtatshëm me përmbajtje rekreative gjithëpërfshirëse.
QELLIMI	Q.d6	Zhvillimi i aktiviteteve sportive dhe rekreative për të gjithë banorët dhe të gjitha moshat
OBJEKTIVI	Q.d6.O.1	Krijimi i fushave sportive dhe rekreative me rreze të mbulueshmërisë 800m në zonë urbane dhe nënqendrat rurale deri në vitin 2030
VIZIONI SEKTORIAL		SHËRBIME PUBLIKE; Mjedis dinjitoz në varreza publike.
QELLIMI	Q.d7	Sigurimi i sipërfaqes së mjaftueshme për varreza publike
OBJEKTIVI	Q.d7.O.1	Rritja e sipërfaqeve të varrezave publike për 30% deri në vitin 2028

VIZIONI SEKTORIAL		SHËRBIME PUBLIKE; Krijimi i hapësirave të hapura publike.
QELLIMI	Q.d8	Sigurimi i sipërfaqes së mjaftueshme të hapësirave të hapura publike
OBJEKTIVI	Q.d8.O.1	Krijimi i hapësirave të hapura publike me rreze të mbulueshmërisë 800m në zonë urbane deri në vitin 2030
OBJEKTIVI	Q.d8.O.2	Krijimi i hapësirave të hapura publike me rreze të mbulueshmërisë 800m në zonë rurale deri në vitin 2030

1.2.4.1. Mjedisi

VIZIONI SEKTORIAL		Prishtina me një jetë të shëndetshme, me një mjedis të pastër dhe me cilësi të lartë, të qëndrueshme dhe me hapësira të mjaftueshme gjelberuse. Me veprime konkrete për zvoglimin e rreziqeve që mund të vin nga fatkeqësit natyrore dhe fatkeqësit tjera
QELLIMI	Q.k1	Programet remediate në hapësirat publike dhe private (Në hapësirat publike shkollat institucionet dhe tokat bujqësore)
OBJEKTIVI	Q.k1.O.1	Menaxhimi i integruar i sistemit të mbeturinave
OBJEKTIVI	Q.k1.O.2	Përmirësim i cilësisë së ajrit
OBJEKTIVI	Q.k1.O.3	Trajtimi i qenve endacak deri në vitin 2022
QELLIMI	Q.k2	Ulja graduale e ndotjes së ajrit, ujit, tokës
OBJEKTIVI	Q.k2.O.1	Parandalimi i ndotjes së ajrit në vazhdimësi deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.k2.O.2	Ruajtja dhe mbrojtja e resurseve ujore 2024
OBJEKTIVI	Q.k2.O.3	Parandalimi i ndotjes së tokës 2023
OBJEKTIVI	Q.k2.O.4	Përcaktimi dhe monitorimi i zonave të zhurmës në zonat urbane dhe zonat rekreative turistike deri në vitin 2022
OBJEKTIVI	Q.k2.O.5	Mbrojtja e biodiversitetit dhe llojeve organike me rendësi
QELLIMI	Q.k3	Fuqizimi i kapaciteteve për menaxhimin e rreziqeve nga Fatkeqësitë Natyrore dhe Fatkeqësitë Tjera
OBJEKTIVI	Q.k3.O.1	Zgjerimi i kapaciteteve të reja të institucioneve në nivel qendror dhe lokal për sistemin e paralajmërimit të hershëm; në vazhdimësi deri në vitin 2028
QELLIMI	Q.k4	Themelimi i Kopshtit botanik, Kopshtit Zoologjik, në një hapësirë të përbashkët edhe instituti i Natyrës dhe Muzeu i Natyrës
OBJEKTIVI	Q.k4.O.1	Themelimi i Kopshtit Botanik, Kopshtit Zoologjik, si dhe në një hapësirë të përbashkët edhe instituti i Natyrës dhe Muzeu i Natyrës deri në vitin 2026

1.2.4.1. Trashëgimia

VIZIONI SEKTORIAL		Trashëgimia kulturore dhe natyrore do të jetë shtyllë e rëndësishme e zhvillimit të qëndrueshëm të Komunës së Prishtinës, në funksion zhvillimi dhe rikrijimi të mjedisit jetësor atraktiv për brezat e sotëm dhe atyre pasardhës. Në këtë drejtim, Komuna Prishtinë do të zhvillojë politika dhe programe të integruar për ruajtjen dhe rigjenerimin e trashëgmisë kulturore dhe natyrore si element vital i identitetit të vendit dhe kapital i cmuar me vlera dhe rëndësi shumëdimensionale në interes publik me dobi shoqërore, ekonomike, kulturore dhe mjedisore
QELLIMI	Q.n1	Ruajtja dhe konservimi aktiv apo rigjenerimi i aseteve të trashëgmisë kulturore dhe natyrore si pasuri e cmuar territoriale dhe vlerë e përgjithëshme kombëtare për identitetin dhe zhvillimin e qëndrueshëm të vendit
OBJEKTIVI	Q.n1.O.1	Ruajtja, rigjenerimi/konservimi aktiv dhe restaurimi i aseteve dhe hapësirave të trashëgmisë kulturore dhe natyrore
OBJEKTIVI	Q.n1.O.2	Sistemi i menaxhimit dhe finacimi për përkujdesje dhe rigjenerim të aseteve të trashëgmisë kulturore, natyrore dhe të turizmit
OBJEKTIVI	Q.n1.O.3	Sistemi i dokumentimit, informimi dhe promovimi I ruajtjes së trashëgmisë kulturore dhe natyrore

1.2.4.2. Vendbanimet

VIZIONI SEKTORIAL		Komuna e Prishtinës, komunë me vendbanime kompakte, të qëndrueshme, që përdorin teknologji të mençur dhe ndërtime të gjelbra, që ofrojnë kualitet të lartë për jetese, me marrëdhënie të forta dhe koordinime ndër-komunale.
QELLIMI	Q.b1	Zhvillimi i një planifikimi hapësinor kompakt, të qëndrueshëm që ofron kualitet të lartë për jetesë
OBJEKTIVI	Q.b1.O.1	Kompaktësimi i vendbanimeve, në vazhdimësi deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.b1.O.2	Planifikimi për plotësim të parcelave të pa-shfrytëzuara dhe inkurajimi i dendësisit ose ri-zhvillimit të tokës në qytet dhe vendbanime rurale deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.b1.O.3	Zhvillimi i ekuilibruar i vendbanimeve rurale deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.b1.O.4	Krijimi i hapësirave të mirëfillta për banim, me të gjitha elementet e nevojshme përcjellëse në gjithë komunën deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.b1.O.5	Sigurimi i një përzierje të gjerë të mundësive të strehimit për të përfshirë dendësi të ulët, të mesme dhe të larta brenda rretheve të banimit.
OBJEKTIVI	Q.b1.O.6	Krijimi i hapësirave të gjelbra dhe rekreative në funksion të të gjitha vendbanimeve dhe krijimi i qasjes në to deri në vitin 2025
OBJEKTIVI	Q.b1.O.7	Ofrimi i qasjes së barabartë në shërbime për të gjithë banorët e komunës deri në vitin 2028

QELLIMI	Q.b2	Zhvillimi i një planifikimi hapësinor me përdorim të përzier, duke përdorur teknologji të mençur dhe ndërtime të gjelbra, për të krijuar lagje të larmishme urbane
OBJEKTIVI	Q.b2.O.1	Krijimi i lagjeve me shfrytëzim të përzier, në vazhdimësi deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.b2.O.2	Favorizimi i rritjes të brendshme urbane kundrejt rritjes jashtë zonës urbane, në vazhdimësi deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.b2.O.3	Eliminimi i ngadalshëm i zhvillimeve jashtë zonës së shtrirjes urbane, në vazhdimësi deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.b2.O.4	Inkurajimi i ndërtuesve përmes politikave që të ndërtojnë duke përdorur teknologjinë e mençur dhe ndërtimin e gjelbër.
QELLIMI	Q.b3	Integrimi i konceptit policentrit në krijimin e disa qendrave sekondare urbane brenda zonës urbane
OBJEKTIVI	Q.b3.O.1	Krijimi i zonave me intensitet të lartë, në vazhdimësi deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.b3.O.2	Identifikimi i zonave të zhvillimit urban, në vazhdimësi deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.b3.O.3	Koncentrimi i zhvillimit në zonat urbane tashmë të ndërtuara dhe përmirësimi cilësor i strukturave ekzistuese, në vazhdimësi deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.b3.O.4	Rritja përgjatë linjave ekzistuese të infrastrukturës, në vazhdimësi deri në vitin 2028
QELLIMI	Q.b4	Bashkëpunim ndër-komunal duke ndërtuar marrëdhënie të qëndrueshme me komunat fqinje
OBJEKTIVI	Q.b4.O.1	Përgatitja e një Kornize Bashkëpunimi Ndër-komunal me komunat fqinje, deri në vitin 2025
OBJEKTIVI	Q.b4.O.2	Sigurimi i një komunikimi të hapur / transparent me komunat fqinje dhe palët e interesuara kur marrin parasysh vendimet për përdorimin e tokës dhe zhvillimin e saj, në vazhdimësi deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.b4.O.2	Bashkëpunim në kornizat e përbashkëta të planifikimit, zhvillimit dhe funksionimit me komunat fqinje që adresojnë koordinimin efektiv dhe me kosto efektive të përdorimeve të tokës, zonave të ardhshme të rritjes, sistemeve të transportit, infrastrukturës komunale dhe shërbimeve komunale përmes politikave sociale, në vazhdimësi deri në vitin 2028
QELLIMI	Q.b5	Trajtimi i ndërtimeve pa leje dhe parandalimi i ndërtimeve të reja pa leje
OBJEKTIVI	Q.b5.O.1	Zhvillimi i fushatës informuese dhe vetëdijësuese për regjistrim dhe trajtim të ndërtimeve pa leje, deri në vitin 2023
OBJEKTIVI	Q.b5.O.2	Trajtimi i të gjitha ndërtimeve pa leje konform legjislacionit në fuqi

1.2.4.3. Banimi

VIZIONI SEKTORIAL		Komuna e Prishtinës, me larmi të opsioneve për strehim cilësor dhe të qëndrueshëm, gjithëpërfshirës dhe të përballueshëm, që përmbushë nevojat e të gjithë banorëve, duke promovuar forma inovative të banimit dhe teknologji të mençur/smart për të uluar ndikimet negative në ambient.
QELLIMI	Q.b1	Sigurimi i banimit të qëndrueshëm për të plotësuar nevojat e tanishme dhe të ardhme
OBJEKTIVI	Q.b1.O.1	Rritja e fondit banimor në zonën urbane dhe zonën rurale deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.b1.O.2	Minimizimi i konfliktit të mundshëm midis shfrytëzimeve të tokës për banim dhe shfrytëzimeve tjera me interes publik, deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.b1.O.3	Rritja e densitetit të përgjithshëm të banesave në zonat ekzistuese urbane për të zvogëluar kërkesë për mirëmbajtje shtesë të infrastrukturës, deri në vitin 2028
OBJEKTIVI	Q.b1.O.4	Krijimi i rregulloreve të reja që promovojnë forma inovative të strehimit, siç janë bashkë-strehimit, deri në vitin 2025
QELLIMI	Q.b2	Rritja e resurseve efeçiente dhe e shëndetit publik si dhe ulja e ndikimeve negative në ambient duke përdorur strategjitë e ndërtimit të banimit të gjelbër
OBJEKTIVI	Q.b2.O.1	Inkurajimi i strategjive për ruajtjen e ujit duke përfshirë, por pa u kufizuar, pajisje efikase të ujit dhe pajisje hidraulike që përdorin teknologji të mençur dhe ujëmbledhës të ujarëve atmosferik
OBJEKTIVI	Q.b2.O.2	Inkurajimi i strategjive për ruajtjen e energjisë, duke përfshirë pajisjet efikase të energjisë, ndriçimit dhe sistemet e ngrohjes dhe ftohjes në banim
OBJEKTIVI	Q.b2.O.3	Inkurajimi për përdorimin e burimeve të ripërtëritshme të energjisë
OBJEKTIVI	Q.b2.O.4	Promovimi për përdorimin e materialeve të ndërtimit që nuk shkaktojnë ndikime negative në shëndet për banorët ose punëtorët
QELLIMI	Q.b3	Sigurimi i banimit të përballueshëm dhe gjithëpërfshirës
OBJEKTIVI	Q.b3.O.1	Zgjidhja e problemit të strehimit për familje të identifikuar si raste të pastreha, deri në vitin 2023
OBJEKTIVI	Q.b3.O.2	Zgjidhja e problemit të strehimit për familje të kategorive të dala nga lufta: Familjet e Dëshmorëve, Invalidëve dhe Veteranëve të Luftës të cilët jetojnë në kushte tejet të vështira dhe të pa përshtatshme banimi, deri në vitin 2023
OBJEKTIVI	Q.b3.O.3	Krijimi i një Trusti të Banimit të Komunitetit, për të ofruar dhe siguruar çmime të përballueshme banimi

1.2.4.4. Shfrytëzimi i tokës

VIZIONI SEKTORIAL		Prishtina me shfrytëzim të qëndrueshëm dhe efikas të tokës, i cili i përmbushë nevojat ekonomike, sociale, kulturore dhe mjedisore, të banorëve të komunës, rajonit dhe shtetit.
QELLIMI	Q.c1	Shfrytëzimi efikas i tokës për një zhvillim të qëndrueshëm socio-ekonomik dhe mjedisor
OBJEKTIV I	Q.c1.O.1	Ruajtja e harmonisë mes shfrytëzimit të tokës për banim dhe shfrytëzimeve të përziera, industrisë, rekreimit dhe institucioneve deri në vitin 2030.
OBJEKTIV I	Q.c1.O.2	Zhvillimi I qëndrueshëm I shfrytëzimit të tokës deri në vitin 2030
QELLIMII	Q.c2	Prishtina komunë me vendbanime kompakte
OBJEKTIV I	Q.c2.O.1	Mbajtja nën kontroll e zhvillimit të vendbanimeve, me theks të veçantë në ato lineare si në : Siçevë, Prugofc, Bërnice e Poshtme, Llukar, Slivovë deri në vitin 2030.
OBJEKTIV I	Q.c2.O.2	Mbajtja nën kontroll e zhvillimeve të ndërtimit në vendbanimet e shpërndara me theks të veçantë : Raminishtë, Drenoc, Barilevë, Grashticë, Keqekollë, Sharban, Koliq, Ballaban, Nishec, Prapashticë, Dabishec, Hajkobillë, Gillogovicë, Marec, Mramor, Busi, Mramor deri në vitin 2030.
QELLIMI	Q.c3	Shfrytëzimi për banim të qëndrueshëm në komunën e Prishtinës
OBJEKTIV I	Q.c3.O.1	Promovimi i ndërtesave efikente në sipërfaqet për banim, me shfrytëzim të energjisë së ripërtritshme deri në vitin 2030.
OBJEKTIV I	Q.c3.O.2	Zhvillimi i banimit përmes ndërtesave të mençura deri në vitin 2030 dhe në vazhdimësi.
OBJEKTIV I	Q.c3.O.3	Trajtimi i zonave të banimit të ndërtuara në sipërfaqet bujqësore nën komasacion, deri në vitin 2023.
QELLIMI	Q.c4	Zhvillimi i sipërfaqeve të infrastrukturës publike dhe sociale.
OBJEKTIV I	Q.c4.O.1	Zhvillimi i sipërfaqeve të planifikuara për infrastrukturë në shërbim të arsimit, shëndetësisë, institucioneve të mirëqenies sociale, institucione kulturore, administratë, institucione kulturore, hapësira sportive, ndërtesa fetare dhe varreza deri në vitin 2030 dhe në vazhdimësi.
QELLIMI	Q.c5	Mbrojtje e sipërfaqeve të trashëgimisë kulturore dhe natyrore në kuadër të shfrytëzimit të tokës.
OBJEKTIV I	Q.c5.O.1	Konservimi dhe promovimi i sipërfaqeve me trashëgimi kulturore dhe natyrore deri në vitin 2030 dhe në vazhdimësi.
	Q.c5.O.2	Promovimi i sipërfaqeve të trashëgimisë kulturore dhe natyrore si dhe ngritja e vetëdijes në mbrojtjen të këtyre sipërfaqeve në funksion të shfrytëzimit të tokës dhe zhvillimit të turizmit deri në vitin 2030 dhe në vazhdimësi.
QELLIMI	Q.c6	Mbrojtja dhe zhvillimi i qëndrueshëm i sipërfaqeve të tokës bujqësore.
OBJEKTIV I	Q.c6.O.1	Ruajtja dhe shfrytëzimi i tokës bujqësore në vendbanimet si : Bërnice e Poshtme, Bërnice e Epërme, Bardhosh, Trudë, Lebanë, Besi, Prugofc, Drenoc, Barilevë, Vranidoll deri në vitin 2030.
OBJEKTIV I	Q.c6.O.2	Ruajtja e sipërfaqeve të tokës bujqësore nën komasacion deri në vitin 2030.
OBJEKTIV I	Q.c6.O.3	Promovimi dhe zhvillimi i sipërfaqeve të tokës bujqësore për bujqësi dhe blegtori në fshatrat me lartësi të madhe mbidetare deri në vitin 2030.
OBJEKTIV I	Q.c6.O.4	Shfrytëzimi i sipërfaqeve të tokës bujqësore për zhvillim të bletarisë deri në vitin 2030.
QELLIMI	Q.c7	Mbrojtja dhe zhvillimi i sipërfaqeve të tokës pyjore.
OBJEKTIV I	Q.c7.O.1	Ruajtja dhe menaxhimi efikas i sipërfaqeve ekzistuese të tokës pyjore deri në vitin 2030 dhe në vazhdimësi.

OBJEKTIV I	Q.c7.O.2	Ripyllëzimi i sipërfaqeve të reja dhe atyre të dëmtuara të tokës pyjore deri në vitin 2030
QELLIMI	Q.c8	Mbrojtja dhe zhvillimi i sipërfaqeve ujore
OBJEKTIV I	Q.c8.O.1	Ruajtja dhe menaxhimi efikas i sipërfaqeve ekzistuese ujore deri në vitin 2030 dhe në vazhdimësi.
QELLIMI	Q.c9	Zhvillim i sipërfaqeve të reja për zona komerciale dhe industriale si dhe krijimi i kushteve për hapësira të reja.
OBJEKTIV I	Q.c9.O.1	Zhvillimi i sipërfaqeve për korridore ekonomike zhvillimore përgjatë rrugës magjistrale M2 dhe M9 deri në vitin 2030.
OBJEKTIV I	Q.c9.O.2	Ruajtja e zonave ekzistuese komerciale dhe industriale deri në vitin 2030..
QELLIMI	Q.c10	Zhvillim i sipërfaqeve me kapacitete për turizëm në funksion të zhvillimit ekonomik.
OBJEKTIV I	Q.c10.O.1	Zhvillimi i sipërfaqeve me potencial për zhvillim të turizmit malor, deri në vitin 2030 dhe në vazhdimësi.
OBJEKTIV I	Q.c10.O.2	Zhvillim i qëndrueshëm i turizmit rural në zonat me potenciale për zhvillime të tilla, deri në vitin 2030 dhe në vazhdimësi.
QELLIMI	Q.c11	Krijimi i hapësirave për zgjerim dhe fuqizim të infrastrukturës së rrugore
OBJEKTIV I	Q.c11.O.1	Krijimi i sipërfaqeve për rrugë të planifikuara në shërbim të një infrastrukture rrugore të qëndrueshme, deri në vitin 2025.
OBJEKTIV I	Q.c11.O.2	Mirëmbajtja dhe zhvillimi i korridoreve ekzistuese rrugore deri në vitin 2030.
OBJEKTIV I	Q.c11.O.3	Alokimi sipërfaqeve për korridore, për rrugë bujqësore dhe pyjore deri në vitin 2030.

1.3. SKENARËT E ZHVILLIMIT

Prishtina është një pozicion thelbësor për qarkullimin e njërvëzve, mallrave dhe kaptalit në një nivel rajonal ndërkombëtar në Ballkanin perëndimor. Pozicionimi i saj është në një moment strategjik dhe reflekton disa kahje qarkullimi, si;

- Korridori Porti Durrës-Tiranë-Prishtinë, i cili vijon më tej drejt Europës qendrore përmes;
- Korridorit Prishtinë-Merdar-Nish-Budapest
- Korridorit Porti Selanik-Shkup-Prishtinë, që vijon në drejtim të veriut edhe përmes;
- Korridorit Prishtinë-Mitrovicë-Serbi

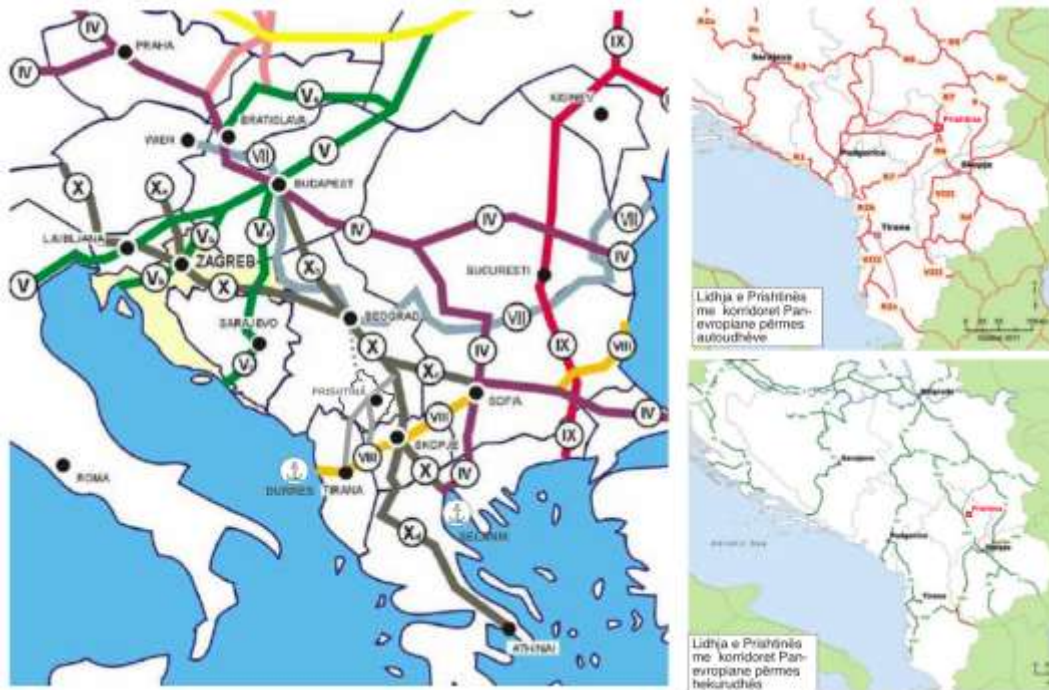

Figura 4. Korridoret rrugore, llojet dhe volumet e qarkullimit ne Ballkan dhe lidhja me BE

Harta 1. Lidhja e qarkullimit tokësor me atë detar në rajonin e Ballkanit

Nga ana tjetër rajoni dhe Kosova kanë kryesisht 2 hyrje-dalje në ëkorridoret e trafikut dhe transportit detar. Një pjesë e konsiderueshme e produkteve, mallrave shrytëzojnë portin e Selanikut për të penetruar në rajon e pastaj edhe drejt europës qendrore. Ndërkohë Europa qendrore shfrytëzon ndjeshëm Adriatikon për të sguaruar këtë akses. Porti i Triestes është porta kryesore hyrëve në këtë aspekt. Sidoqoftë, për Kosovën aksesi i drejtpërdrejt dhe preferencial i Portit të Durrësit apo një porti tjetër në hapsirën bregdetare shqiptare, së bashku me përmirësimin e infrastrukturave tokësore, është një potencial i konsiderueshëm për rivendosjen në hartën rajonale në mënyrë cilësore edhe të Kosovës. Këto korridore nuk janë thjesht qarkullim përmes infrastrukturës, tashmë të përmirësuar rrugore, por potencialisht edhe përmes linjave hekurudhore. Sidoqoftë lidhjet hekurudhore evidentojnë prapambetjen teknologjike të e rajonit të

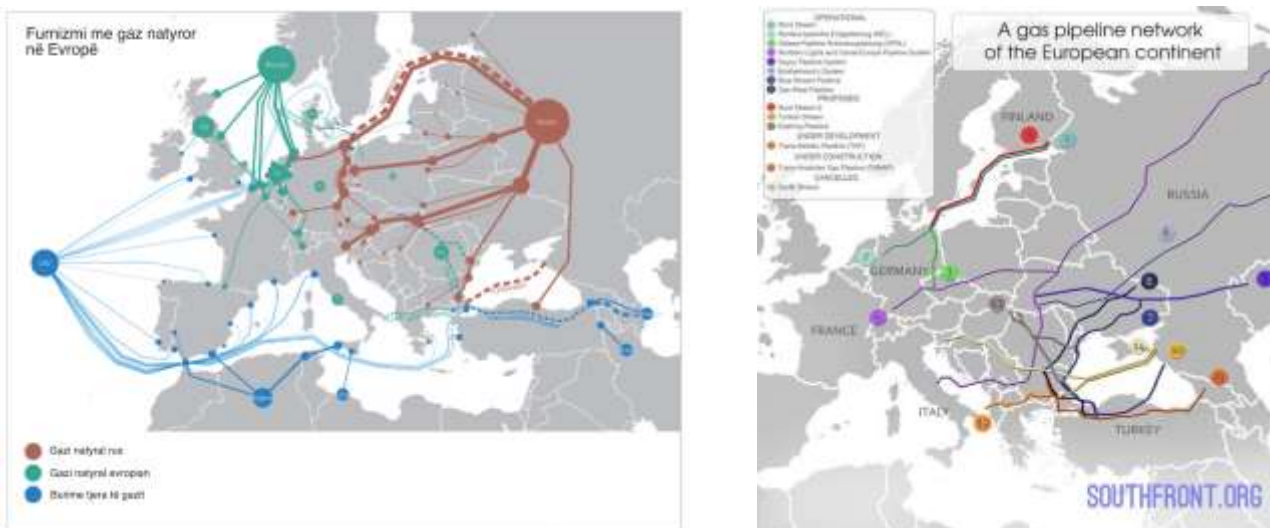

Ballkanit perëndimor, gjë që ndikon dukshëm edhe në volumet që këto linja qarkullojnë në krahasim me ato të vendëve të BE.

Harta 2. Korridoret, llojet dhe volumet e komunikimit hekurudhor në Ballkan dhe lidhja e tyre me BE

Një tjetër realitet që do ndikojë dukshëm në ekonominë e rajonit është edhe prezenca dhe korridoret e linjave të furnizimit me energji përmes linjave të gazit të lëngshëm. Në këtë fushë ka patur një konkurrencë që është reflektuar edhe në gjeopolitikën e rajonit. Rajoni i Ballkanit perëndimor nuk është rasti më strategjik në këtë drejtim. Sidoqoftë nevoja për diversifikim të burimeve të sigurimit të gazit të lëngshëm kanë vënë edhe Kosovën dhe Shqipërinë në hartën e kësaj infrastrukture, duke krijuar një potencial të rëndësishëm për zhvillim ekonomik me energji me kosto të përballeshme.

Harta 3. Linjat e furnizimit rajonal me gaz të lëngshëm

Për të ndërtuar një koncept bashkohor dhe realist zhvillimi për Komunën Prishtinë është ndërtuar fillimisht një koncept i zhvillimit rajonal i cili kërkon bashkëpunimin e pushtetit qendror, por njëkohësisht edhe bashkëpunimin proaktiv të Komunave kufitare si Obiliq, Podujevë, Fushë-Kosovë, Lipjan dhe Novobërdë.

Është e një rëndësie të veçantë zërthimi i konceptit të Planit Hapsinor të Kosovës dhe implikimet e tij në territorin e Komunës Prishtinë. PHK e konsideron Komunën Prishtinë si porta hyrëse në Kosovë. Prishtina është në fakt porta kryesore hyrëse në vënd si dhe adresa dhe destinacioni kryesor për vetë funksionin dhe rëndësinë që ka për vëndin. Por ky koncept nuk reflekton vetëm aspektin e qarkullimit por edhe aspektin e prezantimit të vëndit përmes Prishtinës di dhe potencimin e rolit që ka Prishtina si kryeqytet i vëndit.

PHK gjithashtu thekson edhe rëndësinë e krijimit të një trekëndëshi të zhvillimit ekonomik që shtrihet mes Prishtinës, Lipjanit dhe Drenasit. Në fakt kjo zonë përbën edhe motorin kryesor ekonomik-prodhues në vënd.

Prishtina në fakt ka një marrëdhënie dinamike me vëndbanimet dhe komunat përreth, ndaj është e rëndësishme potencimi i kësaj marrëdhënieje. Prishtina gëzon ekzistencën e disa korridoreve të rëndësishme rajonale që kanë impakt në disa aspekte të zhvillimit;

Ekonomik. Koncepti potencon ekzistencën dhe zhvillimin e disa korridoreve. Qartazi Prishtina ka një korridor zhvillimi në drejtim të Fushë-Kosovës me aktivitete ekonomike të rëndësishme të tregëtisë dhe produkteve jetike të sektorëve të rëndësishëm ekonomikë. Në drejtim të veriut, korridori Prishtinë-Obiliq apo korridori Prishtinë-Merdare kanë fituar me kohën një rëndësi të konsiderueshme sidomos për aktivitete prodhuese. Korridori Prishtinë-Lipjan-Ferizaj në vitet e fundit ka një zhvillim dinamik dhe koncepti e reflekton këtë. Kryesisht ky korridor i është dedikuar aktiviteteve tregëtare dhe të shërbiit.

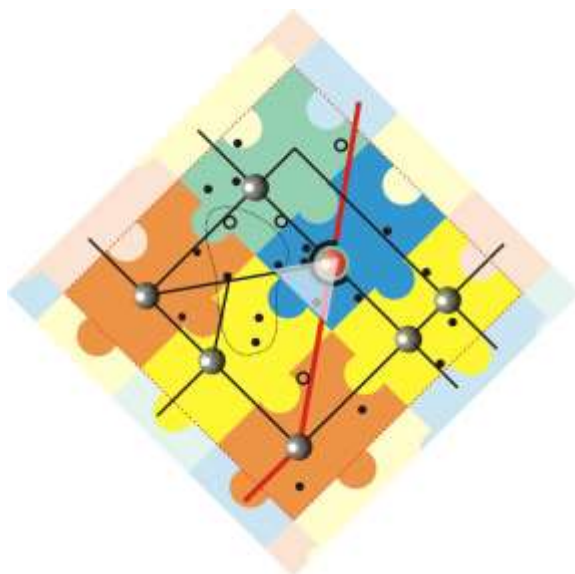
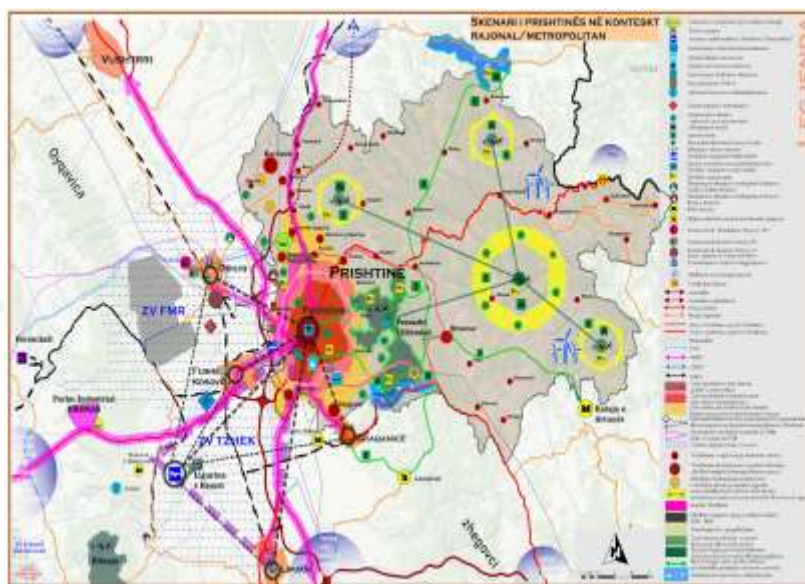

Figura 5. Plani Hapsinor të Kosovës

Harta 4. Koncepti rajonal bazuar në Planin Hapsinor të Kosovës

Qarkullim. Koncepti evidenton edhe potencialin dhe rëndësinë që ka Prishtina në këtë aspekt. Lidhje me 3 pika kufitare drejt korridoreve ndërkombëtare, Merdare, Vermice, Kaçanik, Mitrovicë e placon Prishtinën në një pozicion nyje mes këtyre korridoreve. Lidhja me aeroportin Adem Jashari, është një tjetër element i rëndësishëm që ka ndikimin e vet në këtë drejtim. Fakti që aeroporti është jashtë territorit administrativ komunal është një tjetër argument mbi nevojën e ndërtimit të një koncepti të tillë rajonal. Koncepti potencon edhe nevojën e stacionit multimodal si një 'port/nyje' (hub) e rëndësishme për një hap cilësor në flukset qarkulluese rajonale.

Infrastruktura. Nevoja për një infrastrukturë cilësore nuk mund të shterohet duke e adresuar vetëm në nivel komunal. Proceset urbanizuese imponojnë nevojën e adresimit të disa infrastrukturave në nivel rajonal. Edhe aktualisht sistemi i ujesjellësit siguron shërbime për tre komuna njëkohësisht; Prishtina, Fushë-Kosova dhe Obiliqi. Proceset urbanizuese kanë vënë nën presion të konsiderueshëm këtë rrjet dhe nevoja e rritjes së kapaciteteve prodhuese dhe burimeve mund dhe duhet të adresohet në nivel rajonal. Edhe më jetik bëhet ky koncept nëse flitet për infrastrukturën e kanalizimit. Nevoja bashkohore e trajtimit të ujrave të zeza përmes impiantit të ri të trajtimit imponon nevojën për rakordim midis Komunës së Prishtinës dhe kounave kufitare. Ngjashëm ky koordinim është imperativ edhe në adresimin e çështjes së mbetjeve dhe ndërtimit të impiantit të trajtimit të mbetjeve urbane që nuk do i shërbejë veç Komunës Prishtinë por rajonit. Koncepti rajonal potencon nevojën e krijimit të një pikturë rajonale zhvillimi që kalon kuptimin e ngushtë administrativ.

Funksionet. Koncepti potencon rolin e Prishtinës sidomos në fushat e Shëndetësisë dhe Arsimit jo thjesht si nje pol rajonal por si qendra më e rëndësishme për të gjithë vëndin. Si i tillë Prishtina nuk mund dhe nuk duhet të konceptojë politikat në këto sektore si nevoja komunale por, në bashkëpunim me qeverinë qendrore, duhet ta impostojë zhvillimin në nivel kombëtar. Gjithashtu në zbrëthim të koncepteve të PHK potencon edhe bashkëpunimin rajonal si një aplikim të koncepteve të policentrizmit dhe zhvillimit të balancuar rajonal. Në këtë aspekt, koncepti thekson edhe nevojën e një zhvillimi të balancuar urban-rural duke sugjeruar forcimin e komponentit të zhvillimit të turizmit në pjesën lindore të Prishtinës, por edhe të ekonomive të energjisë alternative.

1.3.1. Skenari I

Skenari i parë është kryesisht i bazuar në propozimet që janë bërë ndër vite dhe që reflektohen në dokumentat e PZHU dhe PZHK ekzistuese të Komunës Prishtinë. Në këtë skenar, Prishtina forcon boshtin e vet urban përmes një procesi koncentrimi të popullatës në vendbanimin kryesor, i cili mund të shihet si një zhvillim kryesisht monocentrik.

Nga pikpamja e infrastrukturës, ky skenar propozon ndërtimin e unazës së Prishtinës dhe unazës së jashtme të Prishtinës si infrasruktura që janë jetike për komunën. Nga pikpamja e zhvillimit ekonomik, propozim bazohet kryesisht në forcimin e rolit të zonës ekonomike e cila është e përqendruar në zonën perëndimore të qytetit të Prishtinës.

Skenari ripotencionon rolin dhe domosdoshmërinë e Parkut të Gërmisë si mushkëria kryesore e pjesës urbane të komunës.

Ky skenar thekson nevojën e zhvillimit dhe mbështetjes së aktiviteteve ekonomike në zonën rurale, perëndimore të Komunës. Po kështu edhe investimi në energji alternative kryesisht me energji të erës shihet si nje potencial zhvillimi.

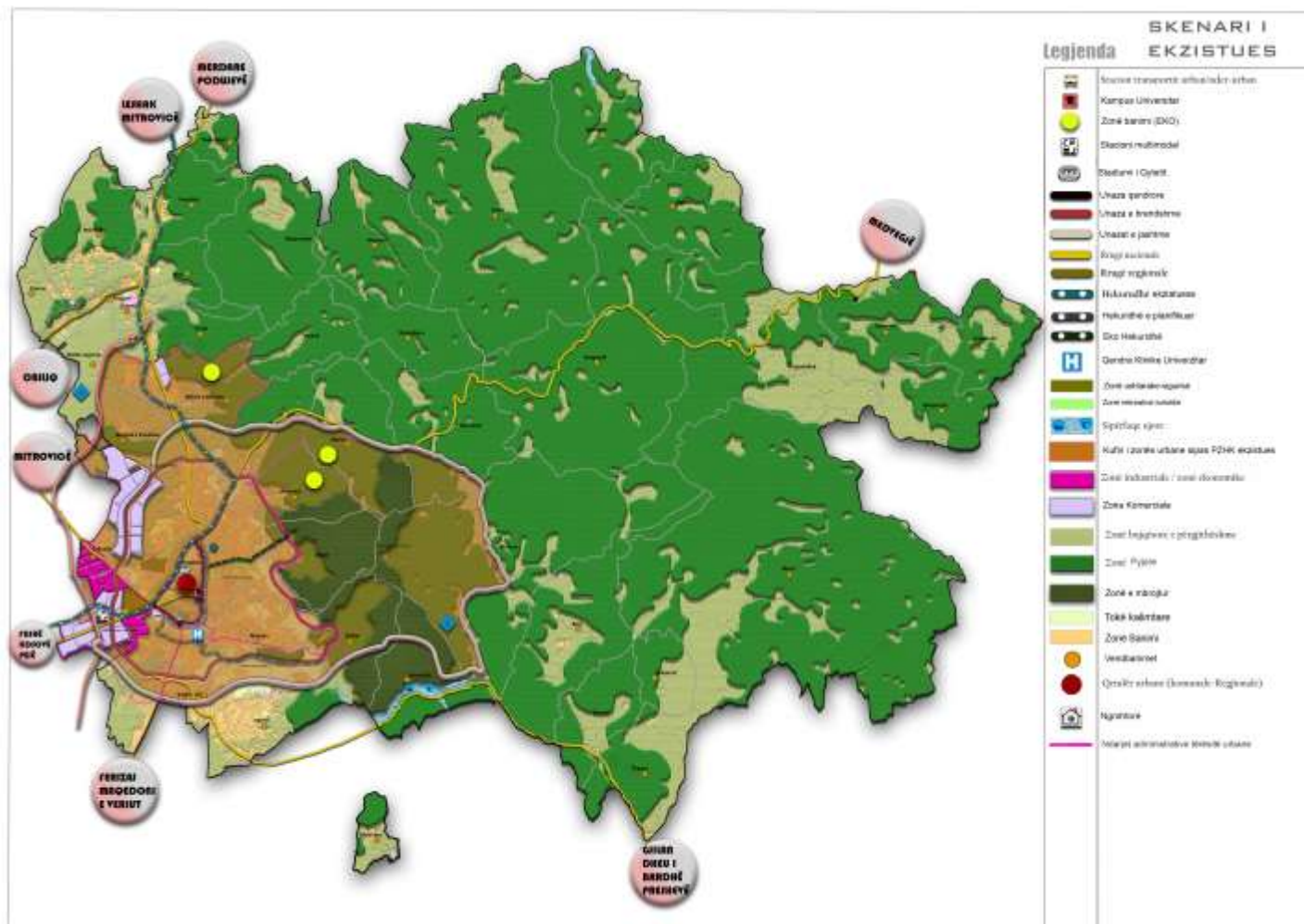

Figura 6. Koncepti i zhvillimit i Komunës Prishtine; Skenari I

1.3.2. Skenari II

Skenari i dytë konsiderohet që të jetë më ambiciozi ndër skenarët e propozuar, pasi që në raportin midis propozimeve dhe implikimeve investuese në zbatimin e tij, mbizotëron elementi i propozimeve.

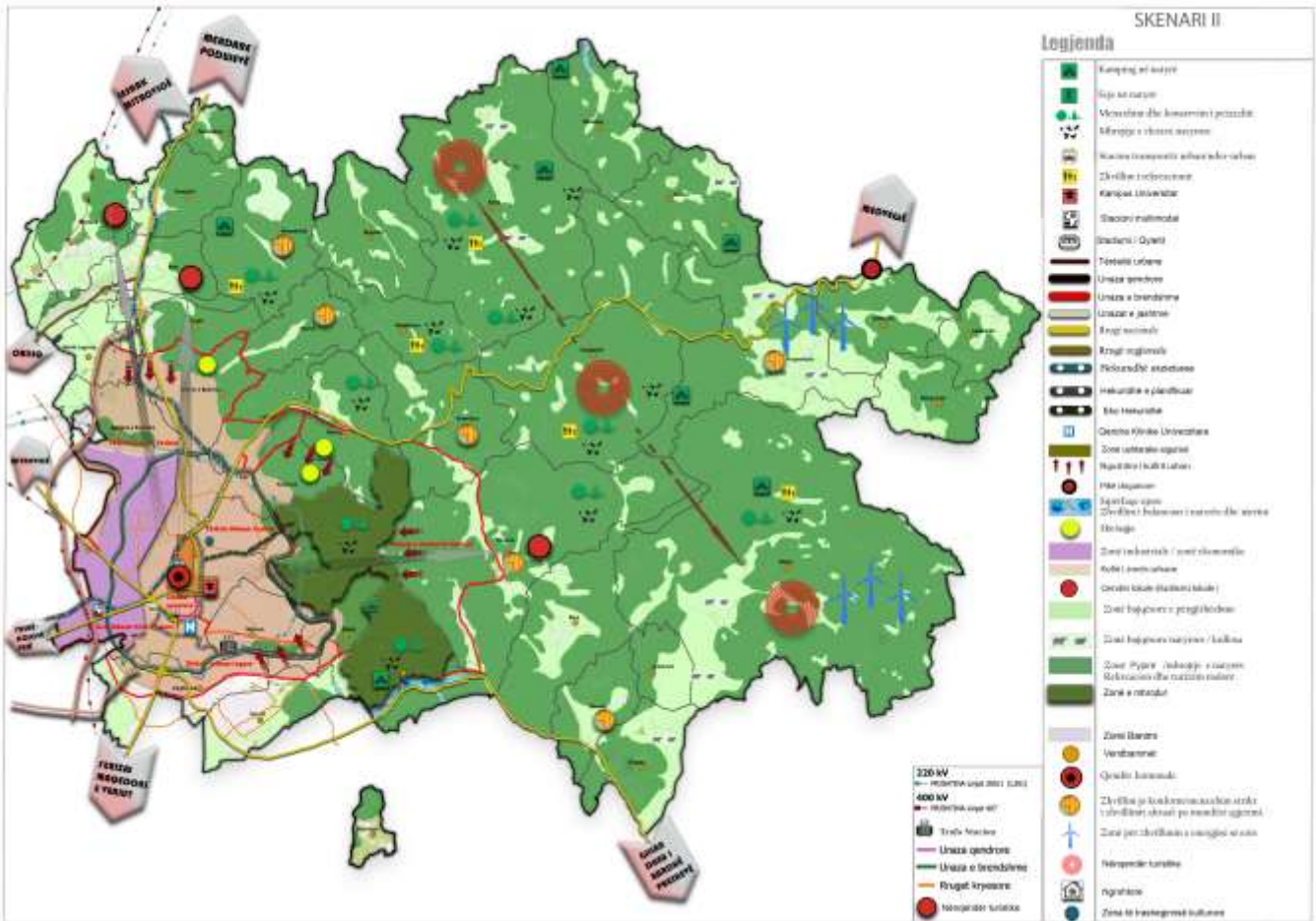

Figura 7. Koncepti i zhvillimit të Komunës Prishtinë; Skenari II

Ky skenar merr në konsideratë disa nga propozimet e politikave ekzistuese, por mban një qëndrim pak më ndryshe se sa skenari i parë. Nëse PZHK ekzistuese e konsideron nevojën e shtrirjes së urbanizimit në një territor prej mbi 7.000 ha duke u shtrirë edhe në lindje të parkut të Gërmisë, Skenari II e kufizon procesin urbanizues dhe mban qëndrim kritik ndaj kësaj shtrirjeje. Sipas këtij Skenari forcohet roli mjedisor i Parkut të Gërmisë.

Në këtë Skenar nuk ripropozohet Unaza e Jashtme e Prishtinës. Ndërkohë unaza e brendshme ruan gjurmën e planeve të kaluara.

Ky Skenar sugjeron forcimin e disa vendbanimeve sekondare përvëç Prishtinës, të cilat, në zbrëthim të një principi policentrit, do të tërhiqnin disa shërbime publike komunale si ura lidhëse midis zonës më të madhe urbane dhe zonave rurale të komunës.

Ky skenar forcon rolin e zonës ekonomike në ambicien për zhvillimin ekonomik lokal të Komunës. Por ripropozon edhe më fuqishëm forcimin e potencialit turistik që ka Prishtina bashkë me aktivitetet rurale. Promovimi i agro-turizmit duke krijuar një bosht të qartë dhe të fuqishëm në pjesën lindore të komunës është një nga komponentët më të rëndësishme të këtij skenarit.

Ripropozohet në këtë skenar edhe përforcimi i komponentit të investimit në energjinë e erës, jo vetëm si element përbërës i rrjetit energjitik por edhe si një potencial për zhvillimin ekonomik lokal.

Në këtë skenar, potencohet fuqizimi i rolit të Komunës së Prishtinës në aspektin e Arsimit dhe të Shëndetësisë duke tejkaluar nevojat komunale por duke investuar në kthimin e Prishtinës si një pol kombëtar në ofrimin e shërbimeve cilësore dhe specifike në këto fusha. Ngritja në një nivel tjetër e zonës spitalore apo krijimi dhe forcimi i Kampusit Universitar janë elementet kryesore në këtë drejtim.

1.4. KONCEPTI I ZHVILLIMIT HAPËSINOR

1.4.1. Zhvillimet e planifikuara sipas fushave

1.4.2. Ekonomia

Koncepti për Ekonominë (Së bashku, le të transformojmë (Krye) qytetin dhe komunën, të transformojmë jetën dhe mundësinë).

Ekonomia lokale si ekonomitë familjare, punësimi dhe papunësia.

Me këtë Plan Zhvillimor komunal është planifikuar hapësirë, infrastrukturë dhe institucione që do kontribuojnë në aftësim, dhe qasje sa më të gjerë në punësim, zhvillim për ekonomitë familjare, që do të reflektoj në uljen e papunësisë, duke zhvilluar zona dhe sektorë, ngritur kapacitete dhe mundësi tjera ashtu që shumica ta gjejnë vetën në treg më të gjerë!

Prishtinës si një udhëkryq i rëndësishëm ekonomik në nivelin regjional dhe për Kosovë do të veprojë në përkrahje të konceptit të qytetit dinamik.

Prishtina do të veprojë si qytet kolektor dhe promovues i aktiviteteve ekonomike të ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme si instrument i zhvillimit për të ardhmen e Prishtinës. Në të njëjtën kohë përmes marketingut dhe aktiviteteve promovuese (festivale, punëtori dhe të tjera) Prishtina mund të veprojë si qytet promovues në fuqizimin e turizmit përbrenda zonës së qytetit dhe gjithandej nëpër komunë.

Duke pasur parasysh të gjithë faktorët relevant në nivelin lokal si: burimet natyrore dhe njerëzore, menaxhimin e bizneseve, interesimin nga komuniteti ndërkombëtar, përmirësimin e sistemit kreditor dhe politikave fiskale etj., Komuna e Prishtina e sheh sektorin privat si një nga bartësit kryesorë për rritjen dhe zhvillimit ekonomik në të ardhmen. Ky sektor sigurisht që do të ndihmojë në ngritjen e të hyrave në buxhetin komunal.

- Plani do jetë në funksion të krijimit të një klime miqësore për biznesin
- Diversifikimit të sektorëve Ekonomike
- Dhe sigurimit e zhvillimit të hapësirave, përmbajtjeve e infrastrukturës në komplet territorin e komunës së Prishtinës

1. Në fushën e zhvillimit ekonomik si në çdo kryeqytet edhe për Prishtinën planifikohen sa më shumë përmbajtje të ekonomisë "SMART" të mençur, për të cilën planifikohet hapësirë, infrastrukturë e zbatim duke filluar me:

- Edukim të mençur;
- Infrastrukturë teknike, transporti, publike e sociale të mençur;
- Infrastrukturë transporti smart.
- Infrastrukturë teknike e mençur

Duke planifikuar nxitje dhe një rritje më të shpejtë të mundësive për punë, sipas kërkesës edhe përmes platformave dixhitale, edhe se shumica e iniciativave rreth këtyre llojeve të reja të punësimit do të ndodhin në mjediset urbane, përdorimi i këtyre teknologjive dhe platformave do të mundëson qasje dhe plasman të punëkërkuësve dhe punë ofruesve në një treg më të gjerë, pse jo edhe global, kështu që përpos mjedisit urban të Prishtinës edhe mjediset më rurale do të krijojnë mundësi dhe opsione pune.

- Qasja për investime kapitale nëpërmjet mekanizmave të stabilitetit të BE-së dhe bashkëpunimit me asistencën financiare dhe teknike. Banka botërore etj..

2. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka edhe zhvillimin inovativ të disa distrikteve (zonave), të cilat kanë potencialet për Ekosistem Inovativ (kanë asete fizike, ekonomike dhe rrjetëzim), me plan synohet që këtyre distrikteve (zonave) tu jepet gjallëri, atraktivitet, këto zona të janë me kualitet të lartë dhe mundësi të reja (ringjalljen e zonave apo hapësirave të ndryshme duke kryer edhe studime fizibiliteti për këto zona për të studiuar përfitimet maksimale dhe përmbajtjet e ekosistemit të zonës)

- Zona Historike e Prishtinës;
- Dardania (Kurrizi), Santea;
- Qafa;
- Ndalesat përgjatë vijës metropolitane, dhe disa zona në korridoret zhvillimore duhet të bëhen pika atraktive urbane, ku mendohet zhvillimi i hapësirave urbane të cilësisë së lartë me shërbime të nivelit të lartë dhe pajisje të lidhura me rolin ndërkombëtar dhe kombëtar të qytetit(zona te Albi mall, Prishtina mall, etj).

Qytetit i Prishtinës në forma e duhur dhe shumë efikase për të joshur në një formë ose në një tjetër. Qyteti do të duhej të shihej si një ndërmarrje, e cila duhet të shesë prodhimet e saj. E njëjta vlen dhe për qytetin, i cili shërbimet dhe funksionet e veta i ka si “mall”. Tregtarët e shumtë për të cilët dhe qyteti i Prishtinës njihet “I tregtonin” mallrat dhe përmes marketingut të shumtë, e të cilat më parë ishin të formave tjera. Metodatat e marketingut kanë ndryshuar dhe përmirësuar sot. E-marketingu është produkt i takimit midis teknologjive moderne të komunikimit dhe marketingut të vjetër. E-marketingu ose marketingu elektronik i referohet zbatimit të parimeve dhe teknikave të marketingut nëpërmjet mediave elektronike dhe më konkretisht internetit. Termat E-Marketing, internet marketing dhe marketing online, shpesh janë të ndërlidhura, por shumë shpesh dhe mund të konsiderohen sinonime. E-marketingu përfshin të gjitha aktivitetet që kryen një biznes nëpërmjet internetit në mbarë botën, me qëllim të tërheqjes së bizneseve të reja, mbajtjen e biznesit aktual dhe zhvillimin e identitetit të saj. Kjo arrihet përmes Strategjisë së mirëfilltë për inovacionin e cila për një periudhë dhe do të ishte plan veprimi për Komunën e Prishtinës, përmes bashkimit të të gjitha ngjarjeve të rëndësishme. Për të zhvilluar inovacionin në komunën e Prishtinës planifikohet destinimi i zonave inovative me qëllim të zhvillimit të planifikuar, në këto zona planifikohen të zhvillohet aktivitete inovative me qëllim të avancimit dhe promovimit të teknologjisë bashkohore për qëllime të shitjes së produkteve të ndryshme tregtare, teknologjike etj.,

3. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka edhe ri zhvillimin (zonat që munden të rriten dhe rihvillohen) e zonave të caktuara për efekte ekonomike (rritjen e vlerës së potencialit ekonomik dhe fizik) por edhe duke ulur shkallën e rrezikshmërisë nga vjetërsia dhe dëmtimi i strukturave.

- Tregu te Ulpiana dhe korridori deri te katedralja;
- Lagjja Pejton;
- Rruga Agim Ramadani (zona afër parlamentit).

4. Ky dokument planifikon zhvillimin e qëndrueshëm dhe të mençur të tregtisë industrisë dhe gastronomisë:

- Prishtina si kryeqytet do të vazhdoj të jetë qendra kryesore e Kosovës por edhe e rajonit sa i përket kapaciteteve dhe hapësirave për tregti të mallrave ushqimore, teknologjisë, materialeve dhe makinerive ndërtimore, përmbajtjeve tjera etj;
- Tregtia me shumicë do zhvillohet në korridoret kryesore zhvillimore por edhe disa zona të veçanta tregtare brenda qytetit;
- Tregtia me pakicë do shtrihet në gati të gjitha pjesët e zonës urbane por edhe zonat rurale;
- Tregu i banimit do jetë i larmishëm dhe i konsoliduar;
- Tregu i automjeteve do akomodohet në mënyrë adekuate;
- Kujdes do i kushtohet edhe funksionimit të tregut të përhershëm dhe tregjeve ditore në disa zona duke përfshirë edhe ri-zhvillimin e tregut e vjetër;
- Gastronomi, shërbimet hotelerie, restoranteve dhe kafeneve;
- Industria e lehta dhe rënd planifikimin e disa zona të veçanta industriale brenda qytetit.

Zhvillimi ekonomik tregtar dhe industrial është përqendruar kryesisht në pjesën perëndimore të Prishtinës dhe atë në zonën ekonomike rrugës për në Fushë Kosovë e cila zonë ekonomike është promovuar me planin zhvillimor komunal. Njëkohësisht, zhvillim ekonomik i ndërmarrjeve të vogla dhe mesme është përqendruar përgjatë akseve të rrugëve kryesore në drejtim të Ferizaj, Gjilan, Mitrovicës Jugore dhe Podujevë.

Qyteti i Prishtinës në mënyrë të përhershme duhet të angazhohet në promovimin e ngjarjeve të shumta industriale dhe tregtare që ndodhin në qytetin e Prishtinës. Njëra ndër to do të mund të janë panairt e shumta të prodhimeve industriale dhe tregtare vendore, porse këto në formën e organizuar të ofrimit të shërbimeve të shpejta dhe në distancë, Prishtina si kryeqytet ofron turizëm tregtar përmes aktiviteteve të shumta tregtare prej qendrave të mëdha tregtare të cilat tërheqin një numër të madh të qytetareve nga gjithë territori i Kosovës por edhe nga vendet fqinje deri tek tregjet tradicionale që organizohen në komunën e Prishtinës. Përveç qendrave tregtare komuna e Prishtinës ofron një numër të panairëve të ndryshme promovuese dhe tregtare të produkteve vendore të cilat panairt tërheqin një numër të madh qytetareve në kryeqytet. Prishtina si kryeqytet është motorri kryesor ekonomik i vendit ku një numër i madh i bizneseve tregtare dhe industriale veprojnë në gjithë territorin e komunës ku ndikojnë drejtpërdrejt në zhvillimin ekonomik dhe numrin e të punësuarve.

Gastronomia/Horeca - zhvillimi dhe promovimi i gastronomisë shihet si një faktor i rëndësishëm i zhvillimit dhe promovimit të kuzhinës dhe traditave tona si dhe zhvillimin e turizmit në vendin tonë.

Gastronomia/Horeca në komunën e Prishtinës luan një rolë të rëndësishëm të zhvillimit ekonomik, ku punëson një numër të madhe të qytetareve, aspekti i ofrimit të shërbimeve hotelerie ushqimore ka një traditë të lashtë e cila tërheq një numër të madhe të turistëve në komunën e Prishtinës.

Komuna e Prishtinës ofron disa hapësira atraktive në aspektin e këtyre shërbimeve, zona të cilat frekuentohen nga një numër i madh i të rinjve por edhe me gjer, si zona mjaft të frekuentuara të cilat sjellin zhvillim të qëndrueshëm ekonomik dhe punësim.

Prishtina organizon dhe duhet të organizoj festival apo panairë të ndryshme në promovimin e gatimeve tradicionale dhe pjata me koncepte të ndryshme të përgatitura të gastronomisë shqiptare.

Festivali si nevojë e promovimit të recetave dhe produkteve mbarëkombëtare shqiptare, si një nga elementet e ruajtjes së identitetit kombëtar. Qëllimi i këtyre festivalit duhet të bëhet një apo më shumë takim vjetor për kuzhinierët, pronarët e restoranteve.

Prishtina si kryeqytet që në vizionin e saj e ka rinin ofron jetë natës atraktive me një numër të madh të lokaleve të natës dhe diskotekave, ku në shumë raste për shkak të zhurmës hasin në probleme të shpeshta në zhvillimin e aktiviteteve të tyre, prandaj duhet të mendohet në destinimin e një lokacioni të përshtatshëm ku mund të zhvillohen këto aktivitete.

5. Ky dokument planifikimi njërën nga qëllimet e ka edhe definimin e zonave, zhvillimin e infrastrukturës dhe kapaciteteve për zhvillimin e Energjisë si dhe infrastrukturës energjetike me fokus te energjia e mençur.

Energjia e mençur do orientohet në burime të fuqishme, të qëndrueshme të ripërtëritshme të energjisë që nxisin eko-miqësi më të madhe ndërsa ulin kostot, dhe i përdorimit të pajisjeve për efikasitet të energjisë, Llojet e energjive SMART (të rinovueshme) kryesisht që planifikohen të përdoren janë: Energjia Diellore (Solare), Energjia e Erës (Eolike), Energjia Gjeotermike, Energjia e Biomases (Biokarburantet) edhe modalitete tjera inovative të prodhimit, efikasitet dhe konservimit.

Në këtë aspekt synohet:

- Tërheqja e investimeve në prodhim të energjisë alternative;
- Për fillim energjia e ngrohje synohet të zhvillohet me fazën e dytë të kogjenerimit;
- Planifikohet ngrohje edhe nga Energjia Diellore (Solare), Ngarohje me panele solare;
- Mbulim me ngrohje i disa zonave të reja të Prishtinës nga faza e parë e gasifikimit në sisteme dhe zona të vogla deri sa të jetësohet gazsjellësi për Kosovën rrjedhimisht edhe Prishtinën;
- Projektet e EU-së për ndërtesa me sisteme të veçanta të ngrohjes me panele solare, dhe sisteme tjera;
- Efikasitet energjetike të banimit dhe objektet publike;
- Ndriçimi publik me energji të ri-përtrishme;
- Sistemi i ftohjes së Prishtinës përmes ko-gjenerimit;
- Rrjeti i mençur do jenë pjesë e rëndësishme e këtij dokumenti.

6. Ky dokument planifikimi njërën nga qëllimet e ka edhe identifikimin e fushave dhe shërbimeve për partneritete publiko private (PPP) ose modalitete tjera si përmbajtje e rëndësishme e zhvillimit ekonomik:

Dokumenti synon ofrimin e shërbimeve në disa fusha e sektorë si dhe përmirësimin cilësisë:

- Do vazhdoj në kompletimin e fushës së infrastrukturës së transportit, paketa e parkingjeve mundet të kompletohet për pos disa parkingjeve që janë dhanë me PPP;
- Nga analizat e PZHK-së del se edhe disa shërbime nga infrastruktura teknike;
- Disa shërbime nga Infrastruktura publike dhe sociale (përvoja me çerdhe, shërbime tjera të nivelit parashkollorë, shkollorë e universitare dhe infrastruktura tjetër publike, deri te aktivitetet dhe infrastruktura kulturore sportive mundë analizohen si aset për PPP ose modalitete tjera (duhet jenë rezultat i studimeve të arsyeshmërisë fizibiliteti);
- Edhe shërbimet e ndryshme teknike, të sigurisë nëpër zonat dhe institucionet e ndryshme por edhe fusha e sektorë tjera si banimi etj.

7. Ky dokument planifikimi njërën nga qëllimet e ka edhe zhvillimin e kapaciteteve dhe infrastrukturës për zhvillimin e Turizmit në përgjithësi dhe turizmit të mençur në veçanti.

- Prishtina do të zhvilloj turizmin Urban dhe Rural, brenda zonës urbane do zhvillohen të gjitha llojet e turizmit ndërsa në disa zona rurale kryesisht agro-turizmi;
- Zona historike, Trashëgimia kulturore në përgjithësi por edhe ajo arkitektonike, historike, shpirtërore janë asete të rëndësishme që do shfrytëzohen për zhvillimin e turizmit (Me planë sipas kompetencave do intervenohet ashtu që këto asete të jenë në funksion të zhvillimit ekonomik bazuar në studime dhe koncepte bashkëkohore);
- Prishtina do shfrytëzoj asetet si peizazhin e mbrojtur “Gërmia”, Pishinën, Liqenet për qëllim të zhvillimit ekonomik do ti mbroj dhe zhvilloj kapacitetet dhe përmbajtjet në këto zona ashtu që të jenë atraktive, të sigurta dhe të qasshme për turist (Te Gërmia Zip Line,kuarte të lojërave, pajisje sporti, staza ecje etj, por të gjitha përmbajtjet duhet të jenë miqësorë me mjedisin);

- Në disa zona rurale do zhvillohet infrastrukturë dhe përmbajtje rekreative atraktive për të nxitur dhe zhvilluar edhe një lloj agroturizmi (produkte bujqësore, Bujtina, staza ecje, fusha dhe përmbajtje sportive dhe rekreative, kapacitetet hoteliere, restorantet dhe përmbajtjet tjera të nevojshme);
- Prishtina do zhvilloj një zonë rekreative në afërsi të Obiliqit;
- Prishtina duhet të planifikoj edhe Tempullin e Paqes me salla multi funksionale që do jenë një magnet për turistët vendor dhe të huaj;
- Prishtina do të zhvilloj shumë përmbajtje në zonën urbane për ta bërë Prishtinën tërheqëse, atraktive për tu vizituar nga turistët (mbrojtja dhe zhvillimi i disa aseteve të trashëgimisë, vlerave dhe institucioneve të kulturës, sportit, distriktet inovative, hapësirave për lojëra, si dhe do zhvilloj më tutje kapacitetet hoteliere, restorantet dhe përmbajtjet tjera të infrastrukturës së qëndrueshme turistike);
- Prishtina do zhvilloj identitetin, markën, turizmin virtual, riorganizimi i sektorit të mikpritjes dhe argëtimit.

Turizëm konferenciar/shkencor - Qyteti i Prishtinës, duke pasur parasysh traditën e shumtë në organizim të ngjarjeve të shumta shkencore, dhe duke marrë parasysh vizionin për të ardhmen e saj, të qenët qytet metropol, atraktiv dhe me ekonomi të njohurive, duhet të planifikojë për mbështetje të konferencave të shumta shkencore dhe profesionale, konferenca për më shumë ndërkombëtarë. Kjo do të sjellë rritje të të ardhurave për qytetin, meqë para jo vetëm do të shkojë për ngjarjen e tillë, por do të shkojë dhe në jetë të natës, akomodim, ngjarje kulturore etj. Qytetet botërore i lidhin ato dhe i kombinon ngjarjet e shumta kulturore dhe ngjarjeve sportive apo shkencore për të pasur një laramani të ngjarjeve në Prishtinë. Sot në botë turizmi shkencor dhe konferenciar është një ndër gjeneratorët e shumtë të të ardhurave për qytete të shumta. Konkurrimi i Prishtinës në këtë kuptim do të ishte shumë i favorshëm për të.

Turizmi shëndetësor - Qyteti i Prishtinës mund të jetë konkurrent në ofrimin e shërbimeve shëndetësore në mënyrë të organizuar, (siç bën Shkupi apo Tirana). Qytetarët tanë nga diaspora gjatë pushimeve në Kosovë, i bëjnë të gjitha vizitat nëpër klinika të ndryshme mjekësore si stomatologji, estetike, mbjellje të flokëve etj.. Qytetet në rajon dhe në botë, e kanë dhe turizmin shëndetësor të ndërlidhur me ngjarje kulturore dhe turistike ku mund të jetë shumë i favorshëm për qytetin e Prishtinës në aspektin ekonomik.

Megjithatë turizmi shëndetësor nuk duhet vlerësuar vetëm si një shërbim shëndetësor apo vetëm si një shërbim turistik. Tërësia e shërbimeve turistike, që u ofrojnë njerëzve një jetesë më të shëndetshme, mund të trajtohen në kuadrin e turizmit shëndetësor. Disa mundësi konkretë për këtë janë “turizmi mjekësor”, që përmbledh ndërhyrjet kirurgjike apo trajtimet e tjera mjekësore nëpër spitale; “turizmi natyrës i kombinuar me mjekësi”, që ofron shlodhje dhe qetësim psikofizik në komplekset natyrore; si dhe “turizmi i të moshuarve dhe i personave me aftësi të kufizuara”, i cili krijon mundësinë e pjesëmarrjes në aktivitete sociale të llojllojshme dhe atë të akomodimit për një kohë të gjatë në hotele apo qendra rehabilitimi. Të gjitha këto mundësi mund të vlerësohen si turizëm shëndetësor të cilat komuna e Prishtinës mund të ofroj.

Turizmi shëndetësor, në bashkëpunim me shërbimeve turistike dhe ato shëndetësore, kontribuon dukshëm në zhvillimin e të dy sektorëve, duke rritur investimet dhe punësimin jo vetëm në sektorin e turizmit, por edhe në atë të shëndetësisë, turizmi shëndetësor siguron më shumë rritje ekonomike dhe punësimin.

Turizmi kulturor - Qyteti i Prishtinës duke u bazuar në resurset e trashëgimisë kulturore, historisë së qytetit, ngjarjeve të shumta e të reja historike të kohës së re, ngjarjeve të shumta muzikore, artistike, etj., mund të jetë Qendër e Artit dhe e Kulturës Bashkëkohore Moderne, me të cilën duhet të mbajë dhe kultivojë përmes marketingut, konkurseve të shumta ndërkombëtare për ngjarje kulturore, që të mbajë dhe kultivojë pozitën e saj konkurruese. Mbështetja për marketing të qytetit të Prishtinës, duhet të shkojë për të gjitha pikat e forta të qytetit dhe me të cilat ka pse të mburret dhe të josh të tjerët për të ardhur dhe kaluar e shpenzuar në kryeqytet. Marketingu është armë dhe instrument për arritjen e joshjes së shumë ngjarjeve të kushtueshme dhe atraktive ndërkombëtarisht, i cili mbledh shumë vizitorë për një javë. Hapave të tillë është duke shkuar Prishtina. Kualiteti i jetës në kuptim të zbatimjeve të shumta që ofron qyteti duhet të jetë motiv dhe shtytje për investime të shumta nga qyteti në kombinim me partnerët privatë, porse gjithsesi duke e parë këtë si një pjesë të Strategjisë për Rritjen Ekonomike të Qytetit të Prishtinës. Joshja përmes marketingut të qytetit duhet të shikohet si favor në joshjen e vizitorëve që të vijnë dhe qëndrojnë në Prishtinë, për më pak apo më shumë ditë, për të jetuar dhe/apo punuar, për të investuar, argëtuar, parë një koncert apo marrë pjesë në një festival.

Prishtina është destinacioni i parë turistik dhe portë kryesore ajrore në Kosovë. Numri i vizitorëve të huaj që kanë vizituar Prishtinën gjatë viteve rritet me më shumë se 10 mijë vizitorë në vite.

Prishtina është një vend i njohur si një qendër universitare studentësh nga vende të rajoneve si Shqipëria, Maqedonia, Mali i Zi dhe Serbia dhe përfaqëson një rrafshnaltë të kombinimit të kulturës vendase, osmane dhe jugosllave. Njerëzit

e saj janë njerëz që njihen për mikpritjen dhe tolerancën fetare. Rreth 23% e popullsisë i përkasin grupmoshës 16-27, të cilët gjithashtu janë shumë optimistë.

Qendra Historike e Prishtinës përbën një nga zonat identitare të qytetit, ku janë të koncentruara objektet kryesore të trashëgimisë kulturore. Që të promovohet edhe me tutje kjo zonë është përcaktuar zona historike dhe zona mbrojtëse e zonës historike ku kërkohet që të bëhet një plan i veçantë ku do të p

Turizmi rekreativ e sportiv – Qyteti i Prishtinës me të rinjtë e saj brenda qytetit, kapacitetet e shumta të rinjve studentë, do të mund të organizon konkurse për ngjarje të shumta ndërkombëtarisht të pranueshme për ngjarje të ndryshme sportive, siç janë maratona vrapimi, gara çiklizmi, turnirë të ndryshme sportive që mund të tërheqin ekipe sportive të ndryshme nga rajoni dhe më gjerë. Aktivitetet e tilla do të mund të ofrojnë kënaqësi për qytetarët dhe vizitorët. Prishtina në këto ngjarje ka traditë, vetëm se do të duhej të shikoheshin dhe të punohet se si të promovohen së bashku me organizimin e tyre. Qyteti i Prishtinës do të duhej të mbështeste dhe ndiqte iniciativat e tilla me investime kapitale, të cilat investime do të mund të përdoren për ngritje të kualitetit të jetës. Të gjitha sportet vetanake, noti, mundja, boksi, sportet marcialë si dhe sportet grupore dhe të oferta me shoqërinë prishtinase si futbollit dhe basketbollit do të mund të mbështeten dhe të jenë qasje shumë e logjikshme dhe efikase në ngritjen e cilësisë së jetës, mbajtjen e të rinjve në qytet, joshjen e të rinjve në studime, joshjen e familjeve të reja dhe të kualifikuara të jetojnë dhe veprojnë në Prishtinë. Komuna e Prishtinës planifikon hapësira rekreative sportive të cilat hapësira do të ofronin dhe përmbushnin kërkesat e të rinjve dhe ekipeve të kategorive të ndryshme sipas nevojave të tyre.ërcaktonte zhvillimin e kësaj zone.

Turizmi rural bujqësor - Komuna e Prishtinës ka analizuar potencialet e mundshme të zhvillimit të agro-turizmit, këto potenciale janë akomoduar në skenarët zhvillimor të komunës për vitet në vazhdimësi duke e mbështetur me objektiva dhe veprime konkret në arritjen e zhvillimit të këtij turizmi mjaft aktual në vend dhe me gjerë. Se si do të arrihet fuqizimi dhe zhvillimi i turizmit rural komuna ka paraqitur disa objektiva kryesore:

- Promovimi i politikave dhe sistemeve të qëndrueshme dhe të përqendruara në ushqim cilësor;
- Të promovohen dhe të zgjerohen mundësitë që konsumatorët dhe turistët të blejnë ushqim vendor, përfshirë tregjet lokale;
- Ruajtja dhe promovimi i traditave të veçanta lokale të ushqimit në nivel të BE-së dhe me organe të tilla si Këshilli i Shijes dhe Ushqim i Ngadaltë;
- Ritmi i diversifikimit ekonomik bujqësor është dhe do të jetë e nevojshme në komunitetin bujqësor;
- Ndërlidhja e bujqësisë prodhuese me turizëm rural.

Për ta përmbledhur gjithë këtë, mund të thuhet që rritja e prodhimeve agro-kulturore dhe rritja e agroturizmit mund të bëhet përmes ndihmës së ndërtimit të një kulture ushqimore vendore, përmes sigurimit të një përfshirjeje më të madhe lokale në prodhimin dhe përpunimin vendore dhe krijimin e tregjeve për fermerë.

8. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka edhe zhvillimin e ekonomisë qarkore

Ndryshimi i sistemit edhe për Prishtinën (lëvizja në ekonominë qarkore) mund të rritë qëndrueshmërinë dhe rezistencën ndaj krizave (Ndryshimeve klimatike dhe krizave tjera).

Kalimi në një ekonomi qarkore (aty ku ka mundësi) do të thotë të ndryshosh një pjesë të sistemit në të cilin jetojmë dhe veprojmë - dhe kjo nuk do të arrihet përmes ndërhyrjeve në një pikë por do jetë më e gjerë. Ndryshimi sistemik nënkupton zhvendosjen e funksionit dhe strukturës e sistemit aktual dhe ndryshimi kohorë i qëndrueshëm përmes ndërhyrjeve programatike. Kriza globale COVID-19 ka ekspozuar defektet themelore në sistemet aktuale ekonomike dhe të burimeve.

Ekonomia qarkore mund të rrisë qëndrueshmërinë e Prishtinës edhe të jetë në vijat e BE-së ndaj krizave të ngjashme në të ardhmen duke siguruar furnizimin me material, duke shkëputur degradimin e mjedisit nga rritja ekonomike dhe duke zvogëluar varësinë nga konsumi i materialit si mjet për prosperitetin socio-ekonomik.

Në këto tetë tema prioritare (biomasa dhe bioteknologjia, kimikatet, ndërtimi dhe prishja, ushqimi, plastika, lëndët e para, mbeturinat dhe uji). Temat ndërtohen në katër zona social që përballen me sfida të qëndrueshmërisë (zonat urbane, sistemet industriale, zinxhirët e vlerave dhe territori) për të identifikuar fushat prioritare për kërkimin dhe inovacionin e BE (aka. Fushat e inovacionit) që trajtojnë çështje të rajonit të BE-së dhe lehtësojnë tranzicionin i ekonomisë qarkore.

Bazuar në fushat e inovacionit, katër programe të përbashkëta u zhvilluan në këtë SRIA:

9. Ky dokument planifikimi njërën nga qëllimet e ka edhe zhvillimin e Transportit, infrastrukturës së transportit dhe sa ma shumë përmbajtjet e transportit të mençur

Ekonomia e Prishtinës e cila me këtë PZHK planifikohet si Magnet i zhvillimit ekonomik por edhe e Kosovës është e lidhur ngushtë me Eksportin & Importin, për këto funksione është planifikuar zhvillimi i mëtejshëm i rrjeteve (ndër) kombëtare të infrastrukturës së transportit dhe transportit tokësorë e ajrorë por edhe lidhje me transportin detarë.

- Planifikohet lidhje të mirë me korridoret ndërkombëtare me infrastrukturën e transportit rrugor e cila planifikohet të zgjerohet përmes përfundimit të autostradave ndërkombëtare (me theks te autostrada Prishtinë Gjilan-Serbi, Prishtinë – Podujevë - Serbi si dhe negocimi për lidhjen me Maqedoninë e Veriut dhe korridoret ndërkombëtare) që janë në ndërtim e sipër dhe përmirësimit të kapacitetit të rrugëve nacionale dhe rajonale në nivel vendi;
- Infrastruktura e transportit rrugor duhet të zgjerohet përmes përfundimit të autostradave ndërkombëtare që janë në ndërtim e sipër dhe përmirësimit të kapacitetit të rrugëve nacionale dhe rajonale në nivel vendi;
- ¹Planifikohet lidhja e Prishtinës me korridoret hekurudhore ndërkombëtare përmes modernizimi të linjës hekurudhore ndërkombëtare - Linja 10 (148 km e gjatë) prej Fushë Kosovës në Maqedoni (linja jugore) dhe prej Fushë Kosovës në Serbi (linja veriore) si dhe lidhjes nëpërmes Linjës 7-të hekurudhore Fushë Kosovë – Prishtinë -Kufiri me Serbinë-korridore ndërkombëtare ,duhet të theksohet se edhe linjat e reja ose modernizim i linjave është planifikuar (ndër)kombëtare si: Linja hekurudhore (Fushë Kosovë – Klinë – Pejë) të jetë linjë një-binarësh dhe e elektrifikuar, Linja hekurudhore (Klinë – Prizren) të jetë linjë një-binarësh dhe e elektrifikuar, Linja e re hekurudhore (Kramovik – Gjakovë), Linja e re hekurudhore (Prizren – Durrës në Shqipëri),Linja e re hekurudhore (Ferizaj – Gjilan – Bujanoc në Serbi) si dhe Linja e re hekurudhore (Pejë – Bijelo Polje në Malin e Zi) linjë me dy binarë paralel dhe elektrifikuar;
- Zonë LOGJISTIKE që tërheq korridorin Durrës-Nish-Selanik duke e kompletuar dhe modernizuar infrastrukturën e transportit dhe duke planifikuar platformën për shpërndarjen e transportit të mallrave (HUB) te stacioni multimodal;
- Sa i përket lidhjeve me transportin Ajrorë Planifikohet mirëmbajtje e lidhjes me autobus dhe lidhje e re hekurudhore Prishtinë-Aeroporti Ndërkombëtar i Prishtinës dhe vijat ndërkombëtare, lidhje me Aeroportin e Tiranës, Shkupit, Kukësit etj;
- Fuqizimi dhe modernizimi i infrastrukturës për lidhjet me portin e Durrësit, Shën Gjinit etj
- Në funksion të Prishtinës Metropolitane fuqizimi i lidhjeve dhe infrastrukturës së transportit dhe modaliteteve;
- Planifikohet zhvillimi i mëtejshëm i zonave logjistike të transportit duke alokuar hapësirat adekuate në territorin e Prishtinës;
- Planifikohet zhvillimi i mëtejshëm i transportit urban, urban-rural, metropolitan, ndër-urban dhe ndërkombëtarë si në vëllim, cilësi dhe shpejtësi duke u ndërlidh edhe me komponentët “SMART”
- Zgjerimi dhe modernizimi edhe i stacionit të autobusëve;
- Zgjerimi dhe modernizimi edhe i stacionit të hekurudhorë në Prishtinë

10. Ky dokument planifikimi njërën nga qëllimet e ka edhe zhvillimin e kapitalit njerëzorë me institucione dhe infrastrukturë Shkollor publike dhe private.

Në kushtet e ekonomisë së re, ekonomisë së bazuar në dituri, kapitali njerëzor i mishëruar në popullsinë e Prishtinës është aseti ekonomik më i rëndësishëm i vendit. Ashtu si edhe në vendet e tjera, suksesi i sistemit arsimor në ofrimin e shkathtësive kyçe që kërkohen në tregun e punës do të jetë i një faktor i rëndësishëm për zhvillimin e ardhshëm ekonomik. Qasje e barabartë në një sistem arsimor modern është gjithashtu një faktor po aq i rëndësishëm.

Në këtë drejtim Prishtina do të komplettoj dhe fuqizoj infrastrukturën shkollor publike dhe private dhe ofroj hapësira për këto institucione, një faktor tjetër veçanërisht i rëndësishëm për ekonominë e Prishtinës por edhe të tërë Kosovës është arsimimi modern në promovimin e shkathtësive kyçe të cilat nxisin vetëpunësimin. Së fundi, nivelet më të larta

---

¹ Infrakos

të rezultateve në arsim rrisin shanset edhe për të konkurruar me sukses në tregjet e huaja të punës, krahas tregut të brendshëm.

- Prishtina do planifikoj hapësirat por edhe lehtësoj kushtet për institucionet shkollore publike e private ekzistuese të të gjitha niveleve (me theks në kampuset universitare të universitetit të Prishtinës);
- Prishtina do planifikoj hapësirat por edhe lehtësoj kushtet për institucionet shkollore publike e private që eventualisht mundën të ofrohen me kërkesa qoftë për infrastrukturë, hapësirë, kushte etj
- Analizoj dhe mundësoj bashkëpunim deri te partneritetet (si te rasti i çerdheve e cila mundet të vazhdohet më tej me nivelet tjera)
- Inicijoj debat për nevojat e harmonizimit të plan programeve me kërkesat e tregut dhe do mundësoj kushtet të mjedisit fizik për institucionet, infrastrukturën dhe aktivitetet që lidhen me këto kërkesa në komplet territorin e komunës dhe kryeqytetit

11. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka edhe zhvillimin me institucione dhe infrastrukturë Sportive publike dhe private

Në kushtet e ekonomisë së tregut, sporti është aset dhe industri ekonomike shumë e rëndësishme e vendit. Ashtu si edhe në vendet e tjera, suksesi i sistemit të sportit në ofrimin e cilësive dhe shkathtësive kyçe që kërkohen në sportin ndërkombëtarë do të jetë i një faktor i rëndësishëm për zhvillimin e ardhshëm ekonomik.

Në këtë drejtim Prishtina do të kompletoj dhe fuqizoj infrastrukturën sportive publike dhe private dhe ofroj hapësira për këto institucione, një faktor tjetër veçanërisht i rëndësishëm për ekonominë e Prishtinës por edhe të tërë Kosovës është zhvillimi i të gjitha disiplinave sportive modern. Së fundi, nivelet më të larta të rezultateve në sport rrisin shanset edhe për të konkurruar me sukses në klubet e huaja, krahas klubeve brenda Kosovës.

- Prishtina do planifikoj hapësirat por edhe lehtësoj kushtet për institucionet sportive publike e private ekzistuese të të gjitha niveleve (me theks në Futboll);
- Prishtina do planifikoj hapësirat por edhe lehtësoj kushtet për institucionet sportive publike e private që eventualisht mundën të ofrohen me kërkesa qoftë për infrastrukturë, hapësirë, kushte etj;
- Analizoj dhe mundësoj bashkëpunim deri te partneritetet;
- Inicijoj debat për nevojat e disiplinave të sportit dhe do mundësoj kushtet të mjedisit fizik për institucionet, infrastrukturën dhe aktivitetet që lidhen me këto kërkesa në komplet territorin e komunës dhe kryeqytetit.

12. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka edhe zhvillimin me institucione dhe infrastrukturë Shëndetësore publike dhe private.

Në kushtet e ekonomisë edhe shëndetësia përpos aspektit social dhe cilësisë së jetës ka ndikim të madh edhe në ekonomike. Ashtu si edhe në vendet e tjera shpejtësia e intervenimit, gama e ndërhyrjeve, cilësia dhe kostot e trajtimit të domosdoshëm dhe estetik që ofrohen për Prishtinasit, rajonin metropolitan, Kosovën por edhe nevojtarët ndërkombëtarë do të jetë një faktor i rëndësishëm për zhvillimin e ardhshëm edhe ekonomik.

Në këtë drejtim Prishtina do të kompletoj dhe fuqizoj infrastrukturën shëndetësore publike dhe private dhe ofroj hapësira për këto institucione, një faktor tjetër veçanërisht i rëndësishëm për ekonominë e Prishtinës por edhe të tërë Kosovës është zhvillimi i të gjitha repartëve dhe shërbimeve. Së fundi, cilësia më e lartë dhe rezultatet në shëndetësi rrisin shanset edhe investime brenda Prishtinës/Kosovës dhe mos shpenzim të mjeteve të shumta financiare për trajtim jashtë vendit sikur se deri tani.

- Prishtina do planifikoj hapësirat por edhe lehtësoj kushtet për institucionet shëndetësore publike e private ekzistuese të të gjitha niveleve dhe repartet;
- Prishtina do planifikoj hapësirat por edhe lehtësoj kushtet për institucionet shëndetësore publike e private që eventualisht mundën të ofrohen me kërkesa qoftë për infrastrukturë, hapësirë, kushte etj;
- Analizoj dhe mundësoj bashkëpunim deri te partneritetet;
- Inicijoj debat për nevojat e spitaleve, repartëve shëndetësore por edhe industrisë së prodhimit të barnave dhe do mundësoj kushtet të mjedisit fizik për institucionet, infrastrukturën dhe aktivitetet që lidhen me këto kërkesa në komplet territorin e komunës dhe kryeqytetit;

13. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka edhe zhvillimin me institucione dhe infrastrukturë kulturore publike dhe private.

Në të gjitha rrethanat kultura përpos aspektit social dhe cilësisë së jetës ka ndikim të madh edhe në ekonomike. Ashtu si edhe në vendet e tjera gama e aktiviteteve kulturore, institucionet, kapacitetet cilësia dhe kostot e këtyre aktiviteteve që ofrohen për Prishtinasit, rajonin metropolitan, Kosovën por edhe të interesuarit ndërkombëtarë do të jetë një faktor i rëndësishëm për zhvillimin e ardhshëm edhe ekonomik.

Në këtë drejtim Prishtina do të kompletoj dhe fuqizoj infrastrukturën kulturore publike dhe private, zgjeroj gamën e aktiviteteve vendore dhe ndërkombëtare, ofroj hapësira për këto institucione, një faktor tjetër veçanërisht i rëndësishëm për ekonominë e Prishtinës por edhe të tërë Kosovës është zhvillimi i të gjitha aktiviteteve kulturore por edhe shërbimeve. Së fundi, cilësia më e lartë dhe rezultatet në aspektin e kulturës rrisin shanset edhe investime brenda Prishtinës/Kosovës dhe shpenzim të mjeteve të shumta financiare për brenda vendit.

- Prishtina do planifikoj hapësirat por edhe lehtësoj kushtet për institucionet kulturore publike e private ekzistuese të të gjitha niveleve dhe zhanret;
- Prishtina do planifikoj hapësirat por edhe lehtësoj kushtet për institucionet kulturore publike e private që eventualisht mundën të ofrohen me kërkesa qoftë për infrastrukturë, hapësirë, kushte etj;
- Analizoj dhe mundësoj bashkëpunim deri te partneritetet;
- Inicijoj debat për nevojat e institucioneve kulturore, zhanreve dhe do mundësoj kushtet të mjedisit fizik për institucionet, infrastrukturën dhe aktivitetet që lidhen me këto kërkesa në komplet territorin e komunës dhe kryeqytetit;

14. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka edhe zhvillimin e kapitalit njerëzorë (fuqisë së përgatitur punëtore)

Fuqizimi i ekonomisë së Prishtinës përmes investimit në kapitalin njerëzor.

Ekonomia e Prishtinës bazohet në masë të madhe në kapitalin njerëzor të saj. Planifikohen investime në kapitalin njerëzor të cilat do të japin rezultatet e tyre në faza të mëvonshme, por kthimi në investime është i sigurt. Një fuqi punëtore më e aftë do të sigurojë jo vetëm normë më të lartë të rritjes ekonomike, por edhe rritje gjithëpërfshirëse. Themelimi i shkollave profesionale dhe ndërlidhja e tregut të punës do t'u mundësojë fuqisë punëtore nga familjet e varfra të fitojnë aftësitë dhe shkathtësitë e duhura për t'u integruar në tregun e punës.

Prishtina me këtë plan synon ngritjen e aftësive të fuqisë punëtore. Në një kohë kur papunësia në vend është shumë e lartë, paradoksi është se shumë ndërmarrje kanë problem të gjejnë punëtorë të shkathtët. Mungesa e fuqisë punëtore të kualifikuar i dekurajon investimet dhe është pengesë për ndërmarrjet tona që të rrisin produktivitetin dhe konkurrueshmërinë e tyre.

Zhvillimi i aftësimin profesional përmes themelimit dhe avancimit të shkollave profesionale dhe qendrave trajnuese.

- Ngritja e kapaciteteve profesionale të mësimdhënësve dhe Trajnerëve;
- Zgjerimi i profileve të reja në kuadër të shkollave profesionale dhe qendrave trajnuese;
- Analiza lidhur me shqyrtimin e mundësive për krijimin e hapësirave të reja për aftësim profesional;
- Promovimi i shkollave profesionale dhe qendrave të trajnimit.

Ngritja e njohurive dhe shkathtësive të mësimdhënësve dhe Trajnerëve.

Ngritja e njohurive dhe shkathtësive të mësimdhënësve të shkollave profesionale, Trajnerëve në qendra Trajnimi dhe pajisja me materiale mbështetëse për të krijuar partneritete të suksesshme me ndërmarrjet

- Identifikimi i shkathtësive që përdoren nga bizneset moderne;
- Organizimi i trajnimit për zhvillimin e shkathtësive personale për menaxhim të karrierës.

Prishtina do planifikoj hapësirat por edhe lehtësoj kushtet për shkolla profesionale dhe qendra trajnimesh publike e private ekzistuese të të gjitha niveleve.

Prishtina do planifikoj hapësirat por edhe lehtësoj kushtet për shkolla profesionale dhe qendra trajnimesh publike e private që eventualisht mundën të ofrohen me kërkesa qoftë për infrastrukturë, hapësirë, kushte etj.

Analizoj dhe mundësoj bashkëpunim deri te partneritetet .

Inicijoj debat për nevojat për shkolla profesionale dhe qendra trajnimesh dhe do mundësoj kushtet të mjedisit fizik për institucionet e tilla, infrastrukturën dhe aktivitetet që lidhen me këto kërkesa në komplet territorin e komunës dhe kryeqytetit.

15. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka edhe prodhimin dhe përpunimin e materialeve ndërtimore dhe mobilerive duke alokuar hapësirë, krijuar infrastrukturë dhe kapacitete për përpunim të drurit, metali plastikës etj.

Sektori i ndërtimtarisë në vazhdimësi është duke u zhvilluar me një shpejtësi të madhe në gjithë botën, ky trend ka prekur edhe qytetin e Prishtinës i cili është duke u ndërtuar me një fluks të madh. Ky sektor është një ndër sektorët me potencial të lart ekonomik në vend i cili sektor punëson një numër të madh të qytetarëve të cilët punojnë drejtpërdrejt në ndërtim apo në aktivitete që ndërlidhen me ndërtimtarinë.

Duke analizuar potencialet ekonomike të sektorit të ndërtimtarisë dhe aktiviteteve që ndërlidhen me këtë sektor si: depo ndërtimore, betonierat, hapësira për makineri ndërtimore është e domosdoshme të planifikohet një hapësirë që do të centralizonte këtë sektorë të rëndësishëm ekonomik.

16. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka edhe zhvillimin e Bujqësisë dhe bujqësisë së mençur duke alokuar zona dhe infrastrukturë për grumbullim, përpunim dhe konzervim të pemëve dhe perimeve, industri të përpunimit millit, industri të mishit, qumështit etj, lidhja e zingjirit ekonomik bujqësor, ri pyllëzim dhe pyllëzim me dru industrial i zonave të caktuara.

Komuna e Prishtinës synon me Plan të ketë ekonominë bujqësore (veprimtari ekonomike në të cilën fitohen produkte finale me origjinë bimore dhe shtazore) të zhvilluar, Prishtina do të jetë lider në:

- Zinxhirin bujqësorë: Grumbullim – Përpunim (Trajtim) - Konservim dhe Tregtim të pemëve, Perimeve, Qumështit, Bimëve, etj, përfshirë frigoriferët për ruajtje;
- Modernizimi i Tregut të produkteve bujqësore;
- Rritja e kapaciteteve agro-prodhuese dhe përpunuese, deri 2028;
- Diversifikimi dhe zhvillimi i bizneseve të vogla bujqësore duke u bazuar në burime lokale dhe kryesisht për agro-turizëm;
- Integrim i Bujqësisë Alternative me Turizmin, Ferma Agro-Turizmi; Vreshtari, Frutikulture;
- Industri të përpunimit millit dhe të mishit;
- Zhvillim i blegtorisë për agro-turizëm;
- Ri-pyllëzim dhe pyllëzim me dru me kapacitete mjedisore si pjesë e bujqësisë së mençur dhe dru industrial në zona të caktuara të komunës së Prishtinës.

Prishtina do planifikoj hapësirat por edhe lehtësoj kushtet për zhvillimet bujqësore qoftë me iniciativë publike ose private ekzistuese të të gjitha degëve, Prishtina do planifikoj hapësirat por edhe lehtësoj kushtet për zhvillimet bujqësore qoftë me iniciativë publike ose private që eventualisht mundën të ofrohen me kërkesa qoftë për infrastrukturë, hapësirë, kushte zhvillimore.

Prodhimi i qëndrueshëm bujqësor është shfaqur si një nevojë për të gjetur mënyra të prodhimit bujqësor që nuk degradojnë resurset natyrore dhe që në të njëjtën kohë sjellin prodhime bujqësore dhe të ardhura të larta.

Meqenëse bujqësia varet kryesisht nga shërbimet e ofruara nga ekosistemet, bujqësia e qëndrueshme synon të zvogëlojë ndikimet negative mjedisore antropogjene përmes përdorimit të teknologjive të avancuara në ruajtjen dhe përmirësimin e cilësisë së burimeve natyrore.

Qëllimi i konceptit është zhvillimi i sistemit bujqësor që është produktiv dhe fitimprurës, ruan bazën e burimeve natyrore, tokën bujqësore me kualitet të lartë në pjesën veriore të qytetit të Prishtinës, konkretisht në fshatrat Bernicë e Epërme dhe e Poshtme, Progofc, Barilevë, Drenoc dhe Vranidoll, mbron mjedisin dhe rritë cilësinë dhe sigurinë e ushqimit. Po ashtu, është identifikuar dhe përkrahur sektori i agro-turizmit si potencial i zhvillimit, i cili sjell mundësi të zhvillimit ekonomik, duke mundësuar një ndërlidhje mes prodhimit në fermë dhe gastronomisë në zonat rurale me potencial të zhvillimit të kësaj veprimtarie.

Agro-industria (përpunimi) si sektorë i rëndësishëm për zhvillimin ekonomik do të fuqizohet në të mirë të krijimit të një stabiliteti ekonomik dhe krijim e vendeve të punës. Bujqësia dhe agrobiznesi po zhvillohen me shpejtësi, tregjet ndërkombëtare po liberalizohen, sjellja e konsumatorëve po ndryshon dhe tregjet e reja si bioenergja dhe biokarburantet po evoluojnë. Duke marrë parasysh sipërfaqen e kufizuar të tokës për një familje, si dhe dendësinë e popullsisë, është e qartë se në kushtet aktuale vetëm bujqësia nuk mund të sigurojë zhvillim të suksesshëm rural. Megjithatë, në viset rurale janë duke u zhvilluar disa biznese që mund të kenë perspektivë edhe më tutje: grumbullimi

dhe përpunimi i produkteve bujqësore (me theks të veçantë pemët), përpunimi i drurit që kohëve të fundit po zhvillohet mjaftë shumë, bizneset për grumbullimin e kërpudhave dhe frutave të tjera pyjore, bletaria, bimët mjekuese, prodhimi dhe përpunimi i mishit. Një mundësi tjetër ka të bëjë me turizmin fshatar, i cili është fare pak prezent. Pra, duke pasur parasysh gjitha mundësitë dhe potencialet që ka komuna e Prishtinës do të ishte e rëndësishme krijimi i një zone agro-industriale ku do të orientonte dhe përqendronte industrinë bujqësor.

Spektori i qumështit, një nga sektorët më të rëndësishëm, organizohet në disa ndërmarrje prodhuese dhe tregtare, të cilat merren me përpunimin dhe grumbullimin e qumështit nga fermerët nëpër shumë pika grumbulluese. Produktet kryesore janë: qumështi i pasterizuar, kosi me kajmak, jogurti, djathi, specat me ajkë, kajmak i freskët shtëpiak, dhe gjiza. Shitja e prodhimeve bëhet kryesisht në tregun e brendshëm.

Për ta realizuar konceptin hapësinor, Komuna (DBZHR) ka paraparë disa objektiva dhe projekte në aspektin e zhvillimit të blegtorisë.

17. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka edhe zhvillimin modeleve të kontraktimit të jashtëm, TIK-u, programimi dhe procesi i zhvillimit dhe fuqizimit të bizneseve në funksion për tregjet brenda Prishtinës, Kosovës e sidomos në tregjet e jashtëm:

Bazuar në faktet nga analiza e gjendjes së globalizimit është një koncept gjithnjë e më i theksuar në të gjitha dimensionet, dhe bota po lëviz drejt një treg të vetëm. Në këtë proces të liberalizimit të tregut, jo me kufi të rreptë tregtar për vendet.

Prishtina planifikon që kontraktimin e jashtëm ta trajtoj si një shans dhe mundësi për zhvillim, korporatat shumëkombëshe duhet të kenë interes: Së pari, kostot e punës janë më të lira, është e lehtë të hysh në treg, qasja në lëndët e para, zinxhiri i furnizimit dhe aktivitetet e logjistikës janë më të lehta sesa vendet perëndimore, të gjitha këto ulin shpenzimet operative.

Për këto arsye edhe shumë të tjera disa nga kompanitë planifikohet se mundën të transferojnë aktivitetet e tyre të brendshme dhe të drejtat e vendimit për veprim tek furnitorët ose kompanitë e Prishtinës. Këto kompani të huaja mund të punësojnë ndo një kompani nga Prishtina për të bërë një pjesë të punës së saj, në vend që të përdorë punonjësit e saj për ta bërë atë.

- Përmirësimi i cilësisë së produktit ose shërbimit, hyrja në tregje më të mëdha dhe rritja e numrit të klientëve të bizneseve të tjera janë objektiva të kësaj komponente.
- Prishtina do futë në lëvizje kapitalin njerëzor dhe infrastrukturë të bollshme me kosto të ulët
- Qeveria komunale e Prishtinës dhe ajo e Kosovës duhet orientohet në marrëveshje të jashtme si një pionier për zbutjen e papunësisë por edhe zhvillimit ekonomik, si një platformë ekonomike që përshpejton futjen e teknologjive të reja, fondeve të mëdha të brendshme dhe formë e investimeve të qëndrueshme
- Planifikohet të shfrytëzohet mundësia e globalizimit që ka prekur të gjithë botën dhe vendet e zhvilluara dëshirojnë të përdorin fuqinë punëtore të lirë të vendeve në zhvillim, lëndët e para, energjinë etj. Ata kanë filluar të përfitojnë nga më shumë mundësi. Kompanitë përdorin vendet në zhvillim për prodhim, për shkak të kostove më të ulëta duke kryer këto vende arritën të krijojnë një zinxhir vlerash më efikase.
- Plani e merr si referim ekonominë e njohur, duke forcuar kështu prezencën në territorin e biznesit dhe qendrave të reja (BQR) dhe inkubatorëve, ashtu që me lidhjen e kërkimeve me botën e korporatave mund të ndihmojë fillimin e procesit të ndërmarrjeve të reja, dhe në këtë drejtim për kompani fillestare duhet sigurohen: Hapësirat adekuate., Përkrahje me ngritje të kapaciteteve për operim në këto tregje (për bashkëpunim të mirë në rrjetet ndërkombëtare të biznesit, parakushti kryesor për ndërmarrjet është që të kemi një platformë të fortë kombëtare të shkencës themelore me dalje në biznesin e aftësive R&D. Ky është roli i BIC dhe i inkubatorëve), Infrastrukturë adekuate etj.
- Prishtina do planifikoj hapësirat por edhe lehtësoj kushtet për zhvillimin e modeleve të kontraktimit të jashtëm, TIK-u, programimit dhe procesi i zhvillimit dhe fuqizimit të bizneseve në funksion për tregjet brenda Prishtinës, Kosovës e sidomos në tregjet e jashtëm;
- Prishtina do planifikoj hapësirat por edhe lehtësoj kushtet për zhvillimet e tilla që eventualisht mundën të ofrohen me kërkesa qoftë për infrastrukturë, hapësirë, kushte etj;
- Analizoj dhe mundësoj bashkëpunim deri te partneritetet, Inicijoj debat për nevojat e zhvillimit e lartpërmendura do mundësoj kushtet të mjedisit fizik për të gjithë të interesuarit, infrastrukturën dhe aktivitetet që lidhen me këto kërkesa në komplet territorin e komunës dhe kryeqytetit;

18. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka edhe bashkëpunimin me komunat fqinje:

Në funksion të zbatimit të konceptit të Trekëndëshit të Zhvillimit Ekonomik të Kosovës, Prishtinës Metropolitane por edhe të interesave të ndërsjella me komunat fqinje, PZHK e Prishtinës do vihet në funksion të zhvillimit të përbashkët ekonomik .

- Funksionalizimi i planifikuar i korridoreve zhvillimore Prishtinë - Lipjan, Prishtinë – Graçanicë , Prishtinë – Obiliq, Prishtinë – Podujevë;
- Funksionalizimi i planifikuar i zonës Ekonomike Prishtinë – Fushë Kosovë;
- Zona ekonomike me Obiliqin dhe zona rekreative turistike;
- Rritjes së bashkëpunimit në shfrytëzimin e potencialeve turistike si vlerave të trashëgimisë kulturore, natyrore dhe potencialeve tjera;
- Ndërtimit, funksionalizimit dhe modernizimit të infrastrukturës së transportit dhe transportit duke përfshirë edhe Stacionin Multimodal e hekurudhën;
- Rritjes së bashkëpunimit në shfrytëzimin e resurseve tjera minerare (nëntoksore) dhe pasurive sipërfaqësore përfshirë energjinë e ripërtrishme;
- Rritjes së bashkëpunimit në shfrytëzimin e Infrastrukturës teknike dhe sociale;
- Rritjes së bashkëpunimit në përmirësimin e cilësisë së tokës, ujit, ajrit dhe reagim ndaj fatkeqësive deri te Rezilienca.

19. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka edhe zhvillimin dhe shfrytëzimin e resurseve sipërfaqësore dhe nëntokësore.

- Në vendbanimet në basenin qymyrbajtës të Kosovës bën pjesë edhe Prishtina;
- Miniera e nikelit silikat “Gllavica” gjendet në Jugperëndim të Prishtinës në distancë prej rreth 20 km;
- Kompleksi i minierave Artanë, Hajvali, Badovc, Kizhnicë, shtrihet në sipërfaqe të gjerë në pjesën lindore të Republikës së Kosovës gjegjësisht territorin e Prishtinës Metropolitane. Këto vendburime janë tipike polimetalore dhe karakterizohen me përbërje të lartë të metaleve të çmueshme të arit (Au) dhe argjendit (Ag); Zona metalogjenike e kompleksit të minierave të plumb-zinkut Artanë – Kishnicë – Hajvali dhe Badovc, shtrihet në një sipërfaqe rreth 400 km², në territoret e disa komunave: Graçanicë (minierat Hajvalia, Badovci, Kizhnica dhe flotacioni në Kizhnicë), Artanës, (miniera Artana dhe fushat mineralmbajtëse Përroi i Thartë dhe Kaltrina) dhe Podujevës (miniera në hapje “Çuka e Batllavës”). Në tërë rajonin mineralmbajtës të Artanës, Hajvalisë, Badovcit dhe Kishnicës, përfshirë këtu edhe vendburimet që e rrethojnë, janë evidentuar rezervat e xehe prej 16,037,342 ton, me përbërje mesatare të Pb - 4.67 %, Zn - 6.52 % dhe Ag – 89.91 g/t, ose shprehur përmes sasisë së metaleve në xehe, në këto vendburime janë 749,354 t plumb, 1,045,444t zink dhe 1.441.879 kg argjend¹³;
- Brenda territorit të komunës Prishtinës kemi edhe pasuri tjera sipërfaqësore dhe nëntokësore deri te Graniti andaj:
- Studimi i fizibilitetit për resurset minerare dhe kufizimi i ndërtimeve me PZHK i të gjitha zonave që vlerësohen se potencialisht kanë shtrirje të këtyre resurseve;
- Zhvillimi i resurseve minerare dhe zgjerimi e modernizimi i industrisë së përpunimit mineral për të garantuar zhvillim ekonomik të qëndrueshëm, hapjen e vendeve të reja të punës dhe rritjen e mirëqenies për qytetarët është e një rëndësie të veçantë;
- Krijimi i kushteve të favorshme për shfrytëzim dhe valorizim ekonomik të resurseve minerare dhe tërheqje të investimeve;

Prishtina posedon pasuri nëntokësore dhe mbitokësore, pjesa dërmuese e të cilave mbeten të pashfrytëzuara. Pasuritë nëntokësore gjithnjë janë parë si një mundësi e zhvillimit ekonomik, por disa mungesa legjislative dhe kujdesi qeveritar e ka bërë pothuajse të pamundur investimin në këtë industri. Prishtina është e pasur me granit, kuarc, argjilë, mermer e minerale tjera të cilat mund të përdoren duke mundësuar një zhvillim ekonomik të qëndrueshëm, komuna përveç pasurive nëntokësore gjithashtu ka dhe tokë bujqësore produktive, pyje të larat, lumenj ndër më të pasurat në Kosovë dhe me gjerë në lidhje me burime nëntokësore dhe sipërfaqësore.

Një depozitë minerale e njohur si Artana ndodhet në pjesën lindore të Prishtinës, rreth 18 km. Artana llogaritet të përmbajë 9 milion ton mineral, me një përmbajtje mesatare prej 2,5% Zn (zinkut), 2,3% Pb (plumb) dhe 92 ppm Ag (argjend). Ujit dhe zinkut gjenden në minierën e Artanës, Hajvali, Kizhnic dhe Badovc.

Pylltaria - është degë e rëndësishme ekonomisë që merret me kultivimin e drunjtëve për djegie, drunjtëve industrial dhe përpunimin e tyre si lëndë e parë apo produkte gjysmë finale.

Pylltaria dhe industria pyjore janë elemente të rëndësishme për ekonominë e Prishtinës. Kjo posaçërisht vlen për zonat rurale, ku një numër i konsiderueshëm i popullatës siguron mjetet e jetesës nëpërmes operacioneve pyjore. Komuna do të bëjë përpjekje që të mundësoj përfitime sociale nga operacionet pyjore, në të dy perspektivat atë afatshkurtër dhe afatgjatë. Menaxhimi i intensifikuar i pyjeve të reja do të sigurojë përfitime të menjëhershme në formën e krijimit të mundësive të punësimit dhe ngritjen e qasjes në vlerat drunore. Në perspektivat afatgjata krijimi i pyjeve të reja nëpërmes programit të pyllëzimeve do të mundësojë jo vetëm ngritjen e operacioneve në sektor, por do të ketë efekte pozitive edhe në mjedis.

Prandaj, është momenti që edhe në Prishtinë qeveria vendore të bëjnë përpjekje për gjetjen e një qasjeje gjithëpërfshirëse të zhvillimit rural, ku të përfshihet edhe sektori pyjor. Sot fondi pyjor përdoret për prodhimin e druve të zjarrit dhe drurit si lënde e parë, prandaj Prishtina është gjithashtu i pasur me bimë mjekësore si nga sasia, cilësia dhe shumëllojshmëria e tyre dhe janë burim i madh i të ardhurave për banorët e këtyre zonave. Duke ditur rëndësin e pyjeve në zhvillim ekonomik dhe mjedis komuna e Prishtinës ka planifikuar ripyllëzimin e disa zonave në territorin komunal duke përdorur lloje të ndryshme të drunjtëve prej atyre industrial deri tek ata me vlera mjedisore.

20. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka sigurimin e rolit të Prishtinës si Magnet i Zhvillimit Ekonomik të Kosovës.

Prishtina me këtë Plan Zhvillimor Komunal ka planifikuar hapësirat në komplet territorin e komunës dedikuar investitorëve vendor dhe ndërkombëtarë për: Prodhim, përpunim (Industri), Tregti, shërbime etj.

- Zona ekonomike e Prishtinës;
- Zona e industrisë përpunuese, plastikës, metalit, industrisë tjetër të lehtë dhe rënda;
- Duke ofruar tokën komunale me kushte të përcaktuara dhe planifikuar edhe zonat në pronësi private;

21. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka edhe përfitimin për zhvillim ekonomik nga fakti se Prishtina është kryeqytet dhe kryeqendër administrative e Kosovës

- Plotësimi me përmbajtjeje shërbyese e gastronomi afër zonave qeveritare;
- Ofrimi i infrastrukturës;

22. Ky dokument planifikimi njërin nga qëllimet e ka edhe krijimin e kushteve dhe infrastrukturës për zhvillimin e sektorit të ndërtimitarisë.

Ndërtimtaria është zhvilluar si në kuptimin e materialeve, teknologjive dhe elementeve të parafabrikuara dhe të gjitha munden të përdoren në atë që quhet zgjidhje e mençur:

- Ofrohen zona për prodhim dhe përpunim të materialeve ndërtimore (prodhimi i betonit, zhavorrit, asfaltit dhe materialeve tjera si dhe përpunimi i drurit, metalit plastikës etj);
- Zyrat e kompanive dhe byrove projektuese mund të vendosen gjithandej zonës urbane por me fokus në korridoret zhvillimore;
- Duhet planifikohet edhe zona të caktuara për makineritë e kompanive dhe depot e materialeve ndërtimore;
- Riorganizimi i sektorit të ndërtimit, ndërtim bash kohor dhe i përballueshëm;
- Duhet mendohet edhe tërheqja e ndonjë prodhuesi vendorë ose ndërkombëtarë të makinerive dhe veglave të ndërtimit.

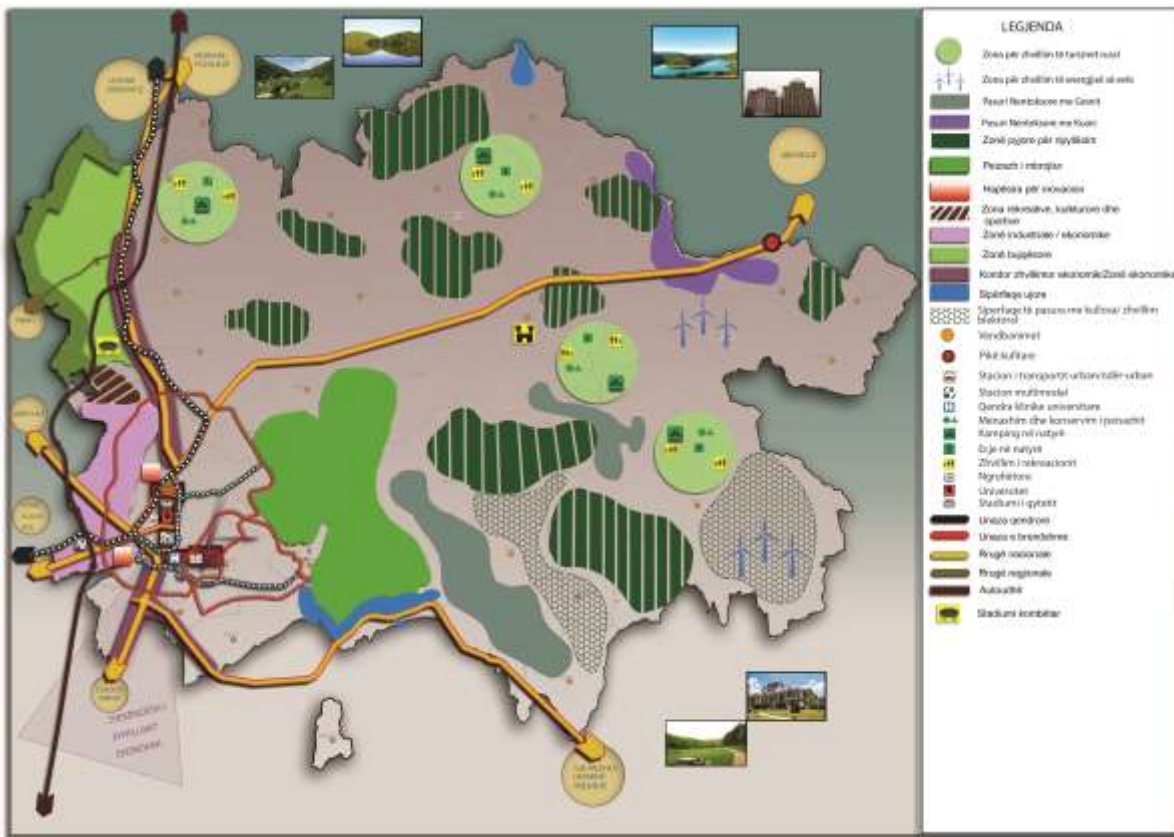

Figura 9. Koncepti i Zvillimit Ekonomik

1.4.3. Infrastruktura Teknike

1.4.3.1. Rrjeti ujësjellësi

Konceptet themelore në planifikimin dhe modelimit të sistemeve të furnizimit me ujë janë formuar mirë dhe aktualisht përdoren gjerësisht. Sistemi unik i ujësjellësit siguron ujë me cilësi të pijshëm pa marr parasysh numrit të konsumatorëve dhe sasisë së nevojshme për ujë.

Pavarësisht, nga disponueshmëria e teknologjisë së përparuar, koncepti zhvillimor i ujësjellësit premtan planifikim dhe furnizim të qëndrueshëm për furnizim me ujë të pijes në të ardhmen.

Në vizionin e konceptit është paraqitur nevoja për ujë të sigurt dhe disponueshëm për të gjithë për të mbështetur nevojat themelore të qytetarëve dhe integritetin e ekosistemit. Zhvillimi i qëndrueshëm i qyteteve varet kryesisht nga zhvillimi i qëndrueshëm i ujit pasi çdo pore e jetës lidhet ngushte me burimet ujore.

Ekzistojnë një numër faktorësh që sfidojnë furnizimin e qëndrueshëm me ujë në komunën e Prishtinës të cilëve në kuadër të këtij koncepti ju është qasur në mënyrë serioze në ofrimin e zgjidhjeve për të ardhmen. Disa nga këta faktorët të cilëve ju është dhënë zgjidhje janë si: vjetërsimi i infrastrukturës së ujësjellësit mungesa e një strategjie për ofrimin e shërbimeve të ujit, çështjet specifike të ujëmbledhësve (ndryshimet klimatike), mungesa e njohurive në lidhje me hidrologjinë e tanishme dhe të ardhshme, parashikimi i saktë i kërkesës për ujë, funksionimi optimal i sistemeve të furnizimit me ujë, cilësia e ujit (ndotja e ujit), mungesa e ujit, rrjedhjet e ujit, përdorimi i pakontrolluar i ujit, urbanizimi i shpejtë, rritja e popullatës, migrimi, zhvillimi ekonomik, mungesa e burimeve alternative të ujit, sistemet dinamike dhe të pasigurta të ujit urban, rrjetet inteligjente të ujit (që nuk mbështeten nga teknologjia e informacionit dhe komunikimit).

Sfida kryesore të furnizimit të qëndrueshëm me ujë është mungesa e politikave zhvillimore të përshtatshme për furnizimin me ujë. Koncepti arrin në përfundimin se ekziston nevoja për të hartuar politika dhe programe që marrin në konsideratë diversitetin urban për të lehtësuar shërbimet e qëndrueshme të furnizimit me ujë.

Resurset ujore

Komuna e Prishtinës si kryeqytet i Republikës së Kosovës me një densitet të lartë të zhvillimit urban ka sfida të theksuara në furnizimin e qëndrueshëm më ujë, prandaj koncepti zhvillimor ka paraqitur zgjidhje profesionale në ofrimin e shërbimeve të qëndrueshëm për ujë të pijes për të gjithë qytetaret gjate gjithë kohës. Koncepti zhvillimor ndërthen ne vete një zhvillim të qëndrueshëm duke fuqizuar dhe mbrojtur burimet kryesore të ujit, si mundësi të vetme për furnizim stabilë dhe në vazhdimësi. Mbrojtja e këtyre burimeve është e mbështetur në *UA për kriteret e përcaktimit të zonave të mbrojtura sanitare të burimeve të ujit* i cili ka përcaktuar qartazi parimet për mbrojtjen e burimeve ujore.

Liçeni i Badovcit, Batllavës si burim furnizimi me ujë për pjesën e Prishtinës, për arsye të afërsisë me qytetin, do të jetë edhe resurs që mund të shfrytëzohet për aktivitet relaksuese për banorët e Prishtinës, por gjithmonë duke ruajtur prioritetin si resurs i furnizimit me ujë. Mbrojtja dhe implementimi i zonave mbrojtëse për liçenin është e rregulluar me Ligjin e ujërave.

Koncepti fuqizon edhe përdorimin e ujit teknik në disa zona, si burimet e Kolovicës me një sasi prej 50-60l/s do të mund të përdoren si burime teknike të ujit për ujitjen e parqeve, fushave sportive dhe pishina, ku në kombinim me sasi të ujit të lumit Prishtina do të mundësonin krijimin e një lagune ujore që do të shërbente edhe si akumulim për mbrojtje nga vërshimet.

Burimet e Gërmisë duhet të ri-rregullohen dhe vendosen si burime të mbrojtura nga qyteti i Prishtinës, si burime me rëndësi për pushuesit e shumtë në pyllin e Gërmisë dhe njëkohësisht të përdoret gjatë sezonit veror si ujë i freskët për pishinën e Gërmisë si dhe burimet artificiale, ku uji i cili do të grumbullohet nga pullazet e ndërtesave e shtëpive individuale dhe sipërfaqet e urbanizuara do të grumbullohen, perpunohen dhe do të përdoren për ujitjen e parqeve, fushave sportive dhe pishina.

Përveç, burimeve ujore koncepti fuqizon edhe ndërtesat (fabrikat) për përpunimin e ujit si dhe sugjeron rritjen e kapaciteteve përpunuese dhe prodhuese të ujit duke rritur kapacitetet e prurjeve të ujit nga burimet kryesore për të plotësuar kërkesat për ujë në tërë qytetin e Prishtinës. Për të arritur një furnizim të qëndrueshëm përveç mbrojtjes së burimeve ujore dhe shtimin e kapaciteteve prodhuese dhe përpunuese të ujit, që ky furnizim të jete real është planifikuar edhe infrastruktura përcjellëse si fuqizimi i gypave kryesorë, zëvendësimi i atyre të vjetërsuar dhe me përmbajtje Azbest-Cementos, Çelik etj, krijimin e zonave (DMA) për monitorimin e ujit i cili do të ndikoj në zvoglimin e humbjeve teknike dhe komerciale, zgjerimi dhe ndërtimi i rezervarëve të rijë për depozitimin e ujit dhe rritjen e kapaciteteve të pompimit në pjesë të ndryshme të rrjetit më qëllim të furnizimit stabil dhe gjithëpërfshirës, duke mbuluar edhe zonat e larta me ujë.

Furnizimi me ujë të pijes

Plani i furnizimit me ujë të pijes parasheh zgjerimin e fabrikës së ujit Shkabaj, zgjerimin, ndërtimin e rezervuarve të rinj dhe stacioneve të pompave. Zgjerimi i rezervuarëve është planifikuar në Shkabaj, Veternik dhe Mat (Mirdita IV), ndërsa rezervuarët e rinj janë planifikuar në Veternik, Mat (mirdita VI), Hajvali, Bardhosh dhe Grashticë në pika që arrijnë mbulimin e zonave me presion të mjaftueshëm. Zgjerimi i stacionit të pompave në Park me $Q=400$ l/sec, si stacion qendror që do të transportonte ujin nga rezervuari i Arbërisë në drejtim të Matit dhe stacioni i pompave në Emshir që do të transportonte ujin nga Shkabaj në drejtim të Veternikut, do të jenë stacionet kryesore për furnizimin e një pjese të madhe të qytetit. Gjithashtu, stacionet e pompave në Badovc, Mati III, Veternik dhe Bërnice do të shërbejnë si stacione furnizuese dhe për mbajtje të presionit.

Koncepti zhvillimor i furnizimit me ujë ka përcjellur gjithashtu zhvillimit urbanistike duke ofruar zgjidhje dhe furnizim me ujë në zonat e parapara për zgjerim ndërtimor pra, duke mundësuar ofrimin e shërbimeve për të gjithë qytetaret në gjithë territorin e komunës. Përveç zonës urbane koncepti ka analizuar dhe ofruar zgjidhje edhe për zonat rurale ku në pjesën më të madhe të vendbanimeve rurale janë ofruar zgjidhje profesionale të furnizimit me ujë dhe infrastrukturë të ujësjellësit. Ndërsa zonat më të thella rurale me topologji të vështira hapësinore janë propozuar mundësi të puseve kolektive të cilat do të mundë të realizoheshin me kosto më të arsyeshme financiare dhe do të mund të jenë të kontrolluara nga IKSHP, por përveç mënyrës së furnizimit më puse kolektive, komuna varësisht prej politikave të tyre mund të ofroj shërbime të ujit duke frytëzuar kapacitetet e burimeve ekzistuese duke përdorur

teknologji të avancuar të ofrimit të shërbimeve me një kosto të lartë financiare. Por, para fillimit të ofrimit të këtyre shërbimeve sugjerohet të bëhet një studim i fizibilitetit për opsionin më të favorshëm ekonomik.

Përveç, furnizimit të qëndrueshëm me ujë të pijes dhe përmirësim të infrastrukturës koncepti zhvillimor orienton zhvillimet duke përdorur konceptin smart në infrastrukturën e ujit, duke propozuar vendosjen e ujë matësve zonal smart, njësor të mençur me lexim në distancë si dhe sensor për monitorim të rrjetit të ujësjellësit.

1.4.3.2. Ujitja, drenazhimi dhe ujërat atmosferik

Ujitja e tokave bujqësore është një faktor shumë i rëndësishëm për zhvillimin e bujqësisë intensive apo qëndrueshme. Në komunën e Prishtinës kemi një sipërfaqe të tokave bujqësore prej 650 ha të cilat posedojnë sitëm të ujitjes të menaxhuar nga ndërmarrja Iber Lepenci, por ky sistem ka probleme të theksuara në shfrytëzim si pasojë e mos menaxhimit të mirë dhe ndërtimeve të shumta në këto toka të cilat janë nën ujitje.

Koncepti zhvillimor jep drejtim në mundësit dhe potenciale të cilat posedon komuna e Prishtinës në rivitalizimin dhe zgjerimin e sistemit të ujitjes të tokave bujqësore në këtë komunë.

Se fundi Banka Botërore dhe Qeveria e Kosovës kanë hartuar një master planë për potencialet e ujitjes së tokave bujqësore në të gjithë territorin e Kosovës, ku ky studim ka prekur edhe komunën e Prishtinës ku ka propozuar orientimet për mundësit e zgjerimit të sistemit të ujitjes për tokat bujqësore.

Prandaj, këto propozime janë analizuar dhe integruar në konceptin e zhvillimit ku jepen prioritet për zhvillim e tutjeshëm të këtij sistemi.

Komuna, përveç ujitjes së tokave bujqësore ka zhvilluar konceptin e shfrytëzimit të ujërave atmosferik me mundësi të depozitimit duke planifikuar rezervuarët për deponim të ujërave industrial dhe teknik, ujërat e depozituar në rezervuar industrial i cili duhet të ketë një kapacitet prej 5000 m³ i vendosur në lokacion afër zonës industriale të Prishtinës ku do të mund të shfrytëzohet nga ndërmarrjet industriale. Ndërsa në rezervuarët e ujërave teknik do të grumbullohet uji nga reshjet atmosferike dhe pastaj do të mund të përdoret për ujitjen e parqeve, oazave të gjelbra. Gjithashtu komuna ka paraparë mundësinë e shfrytëzimit të burimeve ujore në Gërmi, Kolovicë dhe Llukarë me mundësi të shfrytëzimit të këtyre ujërave për ujë teknik për parqe, zjarrfikës, larje të rrugëve dhe forma të tjera.

Tjetër koncept për ruajtje të ujitjes komuna planifikon mundësinë e shfrytëzimit të ujërave nëntokësore për ujitjen e parqeve dhe oazave të gjelbra duke hapur puse dhe pastaj duke instaluar sisteme të ujitjes pik-pikë, sisteme të cilat janë mjaft efikase në ujitjen e hapësirave të gjelbra (drunje, lulishte etj.).

Sa i përket ujërave atmosferik komuna posedon një mbulueshmeri të ulët me rrjet të largimit të ujërave atmosferik i cili gjithashtu ballafaqohet me probleme të menaxhimit për arsye të kyçjeve ilegale të kanalizimeve fekale. Sa i përket trajtimit të këtyre ujërave në të ardhmen, komuna e Prishtinës planifikon ndërtimin e rrjeteve të reja për menaxhim të këtyre ujërave dhe pastaj duke i trajtuar dhe shfrytëzuar këto lloje ujërave në aspektin teknik. Po ashtu koncepti sygjeronë që në të ardhmen të gjitha rrugët e reja që do të ndërtohen do të dizajnohen dhe realizohen duke përmbajtur rrjetin e veçanta të ujërave atmosferik.

Ndarja e ujërave të zeza nga ato të bardha është e domosdoshme në të ardhmen për arsye të menaxhimit më të lehtë të ujërave.

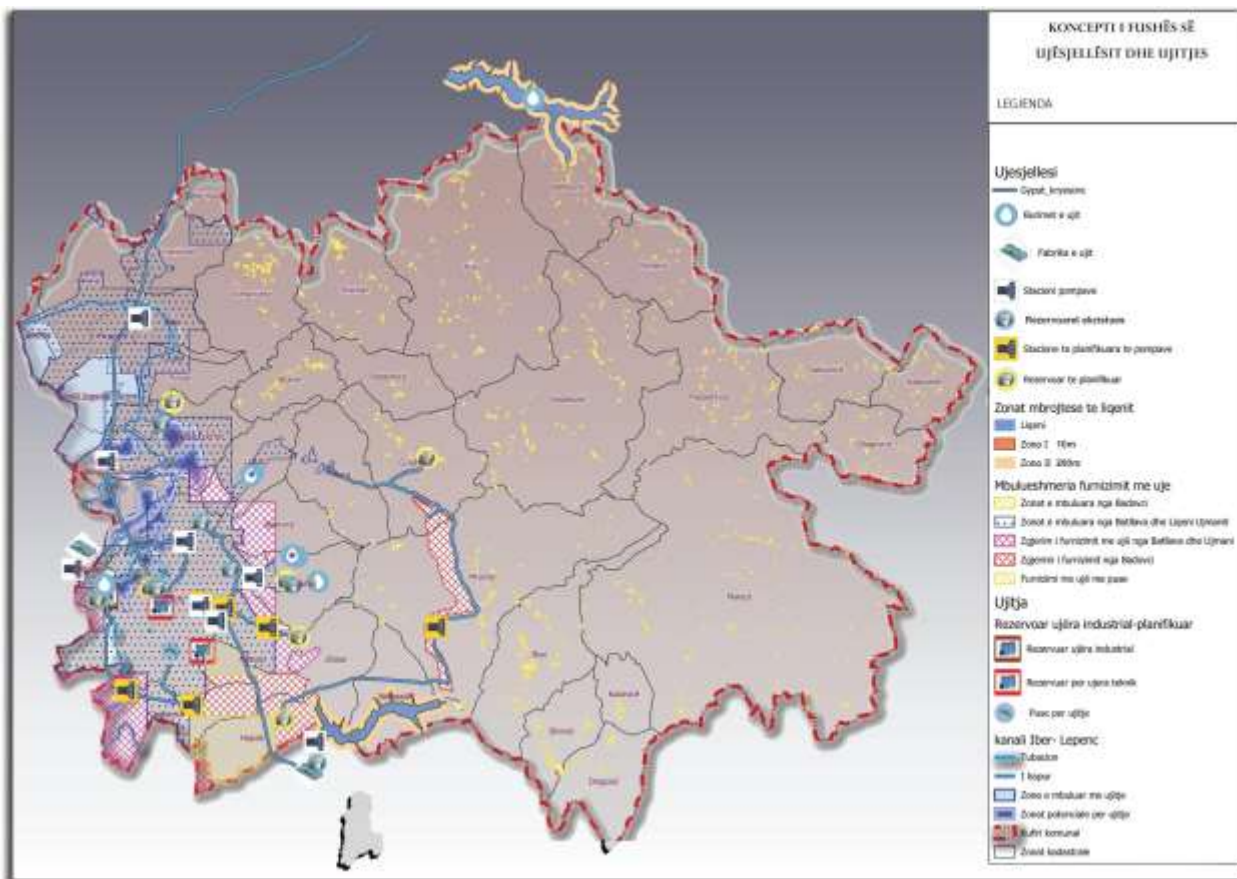

Figura 10. Koncepti zhvillimor i ujësjetlesi dhe ujtjes

1.4.3.3. Ujërat e ndotura (Kanalizimi)

Infrastruktura teknike me të gjitha degët e saj është një faktor shumë i rëndësishëm që ndikon në zhvillimin ekonomik dhe social të një vendi.

Duke qenë se Komuna e Prishtinës si kryeqytet ka një densitet të lartë urban, ballafaqohet me sfida të mëdha në menaxhimin e ujërave të ndotura, andaj me qëllim të përmirësimit të mirëmbajtjes dhe funksionalizimit të rrjetit ekzistues të kanalizimit në Komunën e Prishtinës, komuna në bashkëpunim me K.R.U. Prishtina, kanë paraparë disa projekte në aspektin e rivitalizimit të rrjeteve ekzistuese dhe shtrirjen e rrjeteve të reja në zonat dhe vendbanimet të cilat nuk kanë shërbime mbi grumbullimin dhe trajtimin e ujërave të zeza.

Largimi dhe trajtimi i ujërave të ndotur, do të përfshijë gjithë territorin komunal. Largimi do të bëhet përmes implementimit të projekteve të ndërtimit të kolektorëve kryesorë që do të largojnë (transportojnë) ujërat e ndotur nga të gjitha zonat në mënyrë gravitacionale do të përcjellin tërë sasinë deri në impiantin për trajtimin e ujërave të ndotur në periferi të qytetit të Fushë Kosovës, Obiliqit dhe në impiante të veçanta në zonat e Prishtinës. Në zonat e pandërtuara dhe që janë në proces të ndërtimit, do të zbatohen sistemet e ndara të kanalizimeve, ndërsa në zonat ekzistues, intervenimet në sistemin ekzistues dhe rehabilitimet, do të mundësojnë zvogëlimin e sistemit të kombinuar në mënyrë që sasia e ujit të ndotur në impiantin për trajtim, të jetë sa më pak me ujëra të shiut.

Kështu, duke pasur parasysh gjendjen ekzistuese në Komunën e Prishtinës dhe vështirësitë e menaxhimit të rrjeteve ekzistuese, janë planifikuar kolektor me qëllim të grumbullimit të ujërave të zeza në zonat e përcaktuara si në hartë si dhe është paraparë ndërtimi i impiantit, me opsione të sugjeruara në aspektin hapësinor në Komunën e Fushë Kosovës apo në komunën e Obiliqit me qëllim të trajtimit të ujërave të zeza.

Po ashtu, në zona rurale trajtimi i ujërave të zeza është paraparë përmes dy opsioneve, opsioni i para përmes gropave septike kolektive ku do të mund të menaxhoheshin nga KRUP si dhe opsioni i ndërtimit të dy mini impianteve dhe kolektorëve për trajtimin e ujërave të zeza të cilat në aspektin menaxhimor dhe mirëmbajtjes janë më të favorshme, por në të ardhmen do të definohen përmes master planeve apo fizibilitetit.

Prandaj, për përmirësimin e gjendjes ekzistuese në aspektin e menaxhimit dhe rivitalizimit të rrjetit të ujërave të zeza ka ndërmarr këto veprime: Ndërtimin i impiantit kryesor për trajtimin e ujërave të zeza, ndërtimin e kolektorëve për grumbullimin e ujërave të zeza, ndërtimi i dy mini-impianteve dhe kolektorëve në zona rurale si dhe shtrirjen e rrjeteve të reja të ujërave të zeza.

Lokacionet e përcaktuara për sistem të trajtimit të ujërave të ndotur, ka marrë parasysh kushtet teknike sa më të favorshme për grumbullimin e ujërave të zeza, kostot më të ulëta, përfshirjen sa më të lartë të lidhjes së banorëve dhe relacionet me komunat tjera, si dhe kushtet mjedisore për vendosjen e sistemeve të trajtimit.

Në zonat e pandërtuara dhe që janë në proces të ndërtimit, do të zbatohen sistemet e ndara të kanalizimeve, ndërsa në zonat ekzistues, intervenimet në sistemin ekzistues dhe rehabilitimet, do të mundësojnë zvogëlimin e sistemit të kombinuar në mënyrë që sasia e ujit të ndotur në impiantin për trajtim, të jetë sa më pak me ujëra të shiut.

Dy kolektorët - ai i Prishtinës dhe kolektori paralel me Lumin Graçanka, bashkë me ujërat e Fushë Kosovës dhe Graçanicës do të shkojnë në fabrikën e trajtimit në Fushë Kosovë, ndërsa ujërat e shiut do të shkarkohen përmes kolektorëve të ndarë në lumenjtë që mundëson konfiguracioni i terrenit . Kolektori nga pjesa e zonës së Shkabajve, një pjesë e Kodrës së Trimave dhe Arbërisë do të transportohen në drejtim të Obiliqit dhe që bashkë me ujërat e ndotur të Obiliqit, do të trajtohen në një sistem të trajtimit të përbashkët. Pjesa veriore e Prishtinës përmes kolektorit paralel me Lumin Siçeva dhe Bërnica dhe së bashku me ujërat e ndotur të disa fshatrave të Prishtinës, mund të trajtojnë ujin e ndotur në një impiant të veçantë në periferi të Bardhoshit. Sasia e përgjithshme e ujit që do të shkarkohet dhe do të trajtohet, do të jetë $Q=1550$ l/sec. Trajtimi i ujërave të ndotur konform edhe Studimit të fizibilitetit nga Komisioni Evropian , planifikohet të ndërtohet në periferi të qytetit të Fushë Kosovës dhe që do të përfshinte edhe trajtimin e ujërave të ndotur nga Prishtina, Fushë Kosova dhe Graçanica. Realizimi i projektit të kolektorëve dhe trajtimit të ujërave të ndotur, do të duhej të finalizohet brenda afatit prej shtatë vjetësh, ndërsa kriteret e trajtimit të ujërave të ndotur, duhet të plotësojnë kriteret ligjore për ujin, që dalin nga trajtimi dhe largohen në efluentë(trupi uhor pranues i ujërave të shkarkuara) në harmoni edhe me rregullativën mjedisore të BE-së.

Lokacionet e përcaktuara për sistem të trajtimit të ujërave të ndotur, ka marrë parasysh kushtet teknike sa më të favorshme për grumbullimin e ujërave të zeza, kostot më të ulëta, përfshirjen sa më të lartë të lidhjes së banorëve dhe relacionet me komunat tjera, si dhe kushtet mjedisore për vendosjen e sistemeve të trajtimit.

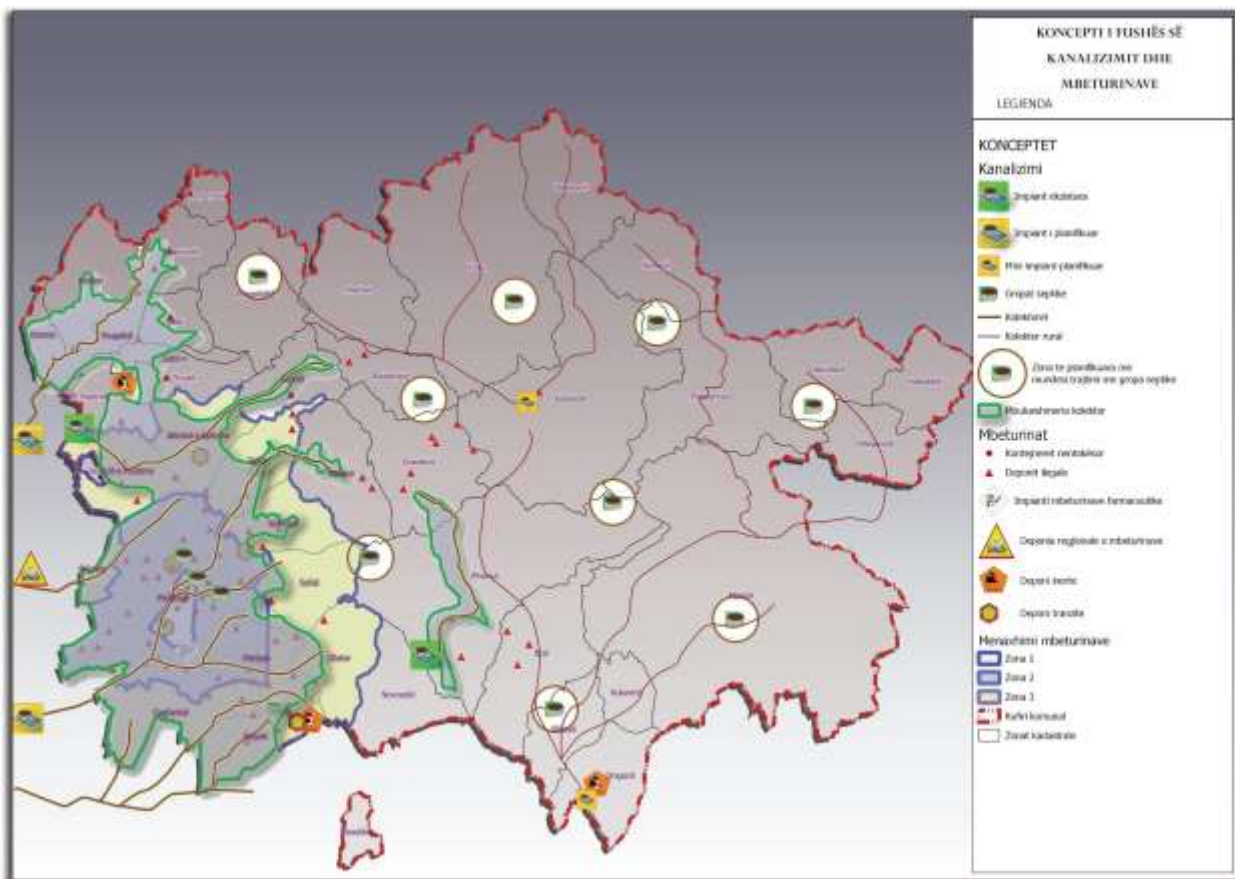

Figura 11. Koncepti zhvillimor kanalizimit dhe mbeturinave

1.4.3.4. Energjia elektrike

Bazuar edhe në planet zhvillimore të Korporatës Energjetike të Kosovës, strategjinë e energjisë 2017 – 2026 dhe strategjitë e transmissiionit KOSST janë nxjerrë edhe planifikimet konkrete të sektorit të energjisë që janë në harmoni me vlerësimin e gjendjes dhe të gjeturat kryesore nga kjo analizë. Burimet e energjisë do të jenë ato nga strategjia për energjinë që nënkupton termo-elektranat dhe burimet e ripërtërishme, Prioritetet e listuar më poshtë dhe implementimi i tyre do të sigurojnë një qëndrueshmëri në furnizimin me energji elektrike.

- Ndërrimi i trafo-stacioneve 35/10kv me trafo-stacione 110/20(10)kv, e cila kërkohet me MASTER PLANIN e Republikës së Kosovës;
- Ndërtimi i linjave dhe trafo-stacioneve të reja për ta zvogëluar mbingarkesën dhe për t'iu përgjigjur kërkesave në rritje të konsumatorëve;
- Koordinimi i vendosjes së kabllave energjetike nëntokësore;
- Planifikimi me kohë i kanalizimit kabllor nëntokësor për rrjetin energjetik, telekomunikues dhe të ndriçimit publik;
- Planifikimi i stacioneve transformatorike në përputhje me rritjen e banorëve sipas projeksioneve demografike;
- Kushtëzimi i ndërtimeve me përdorimin e energjisë elektrike në mënyrë efçiente, përdorimin e energjisë alternative;
- Krijimi i hapësirave për panele solare për prodhimin e energjisë elektrike.

Përmirësimi rrjetit ekzistues

Gjatë periudhës në vazhdim synohet të zëvendësohen të gjitha shtyllave me qëllim të evitimit të rrëzimit të tyre me ç' rast një numër i madh konsumatorëve mund të mbesin pa tension, meqenëse shumica e tyre janë të vjetra. Gjithashtu brenda një periudhe të shkurtër parashihet të zëvendësohet përcuesi, meqë rrjeti ekzistues nuk ka asnjë përcues të izoluar sepse ai është zëvendësuar me përcuesit kabllorë (të izoluar). Në shumicën e rasteve në zonën urbane, në vend të instalimit të kutive në shtylla, kutitë janë instaluar të shtrënguara në tokë, kështu që rrjeti ajror zëvendësohet me kabllot nëntokësore. Projekti në vete përfshin ose nuk përfshin vendosjen e transformatori të ri apo të rinj, varësisht prej zonave, që nënkupton edhe rehabilitimin e rrjetit ekzistues 10kV.

Përforcimi i rrjetit – Projektet MMO dhe PLC

Problemet kryesore të rrjetit të shpërndarjes janë të përqendruara në nivelet e ulëta të tensionit. Për këtë arsye investimet janë përqendruar kryesisht drejt investimeve në rrjetin e tensionit të ulët. Duhet pranuar që rrjeti i shpërndarjes nuk është ende në nivelin e kënaqshëm dhe nevoja për rehabilitimin e rrjetit si dhe zgjerimi e tij, përmirësimi i sistemit të leximit dhe ulja e humbjeve mbeten ende prioritetet e larta.

Për të arritur objektivat e rrjetit dhe për të përmirësuar situatën në terren, OSSH së bashku me komunën ka orientuar investimet e saj kryesisht në projektet e tensionit të ulët, përkatësisht në fushën më problematike në të cilën ka nevojë për një zgjidhje emergjente. Duhet theksuar se përmes këtyre projekteve, përfitojnë një numër më i madh i konsumatorëve dhe efekti i sigurisë së shtuar të furnizimit është më i madh. Përmirësimi i kapaciteteve të kufizuara në sistemet e mbingarkuara me tension të lartë dhe krijimi i kushteve për zhvillimin e rrjetit të tensionit të ulët konsiderohet si kriter bazë meqë plotëson kushtet teknike dhe ekonomike për planifikimin e rrjetit të shpërndarjes dhe siguron furnizim cilësor dhe të sigurtë për pjesën më të madhe të konsumatorëve.

Projekti MMO përmban në vetvete dy nënprojekte: përmirësimin e rrjetit ekzistues (shtyllat e reja, përçuesi i ri, montimi i ormanëve, lidhjet e reja shtëpiake etj.) dhe zhvendosjen e njehsorëve jashtë shtëpive.

Zhvendosja e kutive- njehsorëve jashtë shtëpive

Zhvendosja e pikave matëse nga shtëpitë në piken e jashtme në Shtyllë - lehtëson qasjen nga shumë ekipeve në leximin dhe kontrollin e pikave matëse, dhe në këtë rast mundësia e keqpërdorimit të energjisë elektrike reduktohet në një masë të madhe. Në këtë rast njehsorët barten jashtë shtëpive në kutitë që ndërtohen paraprakisht si dhe montohen PLC-të njëkohësisht.

Projektet e përforcimit të rrjetit janë të ndërthurura kryesisht me projektet MMO dhe PLC që më parë ishin të ndara.

Këto projekte të rehabilitimit përfshijnë disa pika nën vete:

- Ndërtimi i transformatorëve distributiv të rinj 10(20)/0.4kV (një apo më shumë) në një trafo-regjion apo më shumë ku vlera e humbjeve teknike dhe komerciale në rrjetin e tensionit të ulët është shumë e madhe. Ka rast kur nuk ka nevojë të shtohet ndonjë transformator;
- Rehabilitimi i rrjetit ekzistues 10kV deri të transformatori i ri;
- Rehabilitimi i rrjetit ekzistues ose ndërtimi i rrjetit të ri në TU;
- Montimi i kutive (kuadrove) nëpër shtylla nëse është rrjet ajror dhe nëpër kuadro të tokës nëse është rrjet nëntokësor;
- Ndërtimi i kyçeve shtëpiake prej kutive nëpër shtylla e deri nëpër shtëpi
- Vendosja, gjegjësisht bartja e njehsorëve prej shtëpive për t'u vendosur nëpër kuadrot e montuar në shtylla;
- Ndërrimi i njehsorëve mekanik me ata 'të mençur'
- Montimi i PLC-vep;
- Montimi i koncentratorëve;

Fokusi kryesor i investimeve në fazën e parë të planit zhvillimor, duke marrë parasysh rrethanat aktuale, do të jetë përforcimi i rrjetit të tensionit të ulët, përfshirë ndërtimin e nënstacioneve të reja në nivelet e tensionit të ulët por në disa raste edhe përforcimin e rrjetit të tensionit të ulët gjithashtu.

Përdorimi i SCADA në energji elektrike

Megjithëse kostot fillestare të projektit SCADA mund të duken të larta, norma e kthimit është 14%, respektivisht vetë sistemi është i aftë të amortizohet në një periudhë të shkurtër kohore, duke pasur parasysh përfitimet e saj, të cilat janë: Sistemi mund të monitorohet në çdo kohë, fitimi i kohës dhe fuqisë së punës, aftësi për të regjistruar dhe analizuar të dhënat e prodhimit, monitorimi dhe ruajtja e sistemit të energjisë, marrja e informatave nga lokacioni dhe ndërhyrja e menjëhershme, regjistrimi i ndërhyrjeve në sistem, zbulimi i zonave me rrezik mosfunksionimi dhe sistemi ka avantazhe të mëdha të tilla si informacione të menjëhershme rreth funksionimit/operimit.

Për më tepër, sistemet moderne SCADA po kontribuojnë dhe luajnë një rol kyç në shumë ndërmarrje drejt arritjes së:

- Niveleve të reja në besueshmërinë e rrjetit elektrik - rritja e të ardhurave;
- Zbulimi dhe zgjidhja proaktive e problemeve - besueshmëria më e lartë;
- Përmbushja e kërkesave të domosdoshme të cilësisë së energjisë - rritja e kënaqësisë së klientit;
- Vendimarrja strategjike në kohë reale - ulja e kostos dhe rritja e të ardhurave.

Energjia alternative

Stimulimi për shfrytëzimin e energjisë alternative është objektiv i PZHK-së. Burimet si energjia e erës, energjia termike dhe ajo solare, do të mundësonin kursimin e energjisë elektrike dhe njëkohësisht do të ndikonin në përmirësimin mjedisor. Stimulimi i vendosjes së paneleve diellore dhe shfrytëzimin e energjisë erës, si për objekte publike dhe banim, do të mundësonte një përmirësim në furnizimin e përgjithshëm të banorëve me energji elektrike. Janë identifikuar zona me potencial për energji alternative në kuadër të komunës së Prishtinës si të përshtatshme për ngritjen e impianteve të turbinave të erës, kriteret kryesore të përdorura për të identifikuar këto zona janë:

- Zona të ngritur (kodra) që është e rrahur nga era në më shumë se 6 muaj brenda vitit;
- Zonë kryesisht e zhveshur, pa drunj të lartë dhe kryesisht shkëmbore;
- Të jenë larg vendbanimeve;
- Nuk preferohen të jenë me larg se 4 km nga trafo-stacioni 220/110kv.

1.4.3.5. Energjia termike

Zgjerimi dhe modernizimi i rrjetit të ngrohjes qendrore në qytetin e Prishtinës është nevojë e domosdoshme ku përmes këtij plani janë propozuar disa skenarë për rritjen e energjisë termike në dispozicion nga sistemi i kogjenerimit, rehabilitimit dhe zgjerimit të rrjetit primarë si dhe shumë aspekte tjera të ndërlidhura me këtë çështje. Rekomandimet nga ky plan pritet të zbatohen përmes projekteve të financuara nga donatorë dhe fonde të ndryshëm të cilat janë në fazën përfundimtare të përgaditjes për implementim apo planifikohen për vitet në vijim. Prandaj, fakti i posedimit të një udhërrëfyesi për orientimin e investimeve në të ardhmen, në atë mënyrë që ndër të tjera të sigurohet edhe qëndrueshmëria teknike dhe financiare, determinon në përgatitjen e një Plani Zhvillimor afatgjatë.

Planifikimi për zhvillimin dhe rritjen e sistemit të ngrohjes qendrore të NP "Termokos", është mbështetur kryesisht në dokumentin e master planit dhe në Strategjinë e energjisë së Republikës së Kosovës (2017- 2026). Kërkesat për kycje të reja në rrjetin e ngrohjes qendrore, duhet të analizohen në bazë të të dhënave të këtyre planeve dhe të aprovohen nëse janë në përputhje me kriteret dhe arsyeshmërit e përcaktuara për këtë lloj të investimeve. Përcaktimi i prioriteteve të investimeve, qofshin ato donacione apo mjete vetanake, është vendimtar për të siguruar që përfundimi i këtyre investimeve të bëhet me sukses të plotë.

Për të plotësuar kërkesat në rritje të qytetit të Prishtinës për energji termike, Termokosi planifikon zgjerimin dhe modernizimin e rrjetit të shpërndarjes. Në këtë drejtim, janë planifikuar një numër i projekteve kryesore për periudhën 2020-2029, të financuara nga donatorë dhe nga mjetet vetanake të cilat projekte janë përshkruar në planin e veprimit.

Zgjerimi i rrjetit të ngrohjes që nga viti 2021 do të bëhet në lagjet e reja si Dodona dhe Mati I, të cilat janë vlerësuar pas analizës hidraulike të rrjetit dhe rezervave të energjisë termike në pozicione të caktuara.

Ofrimi i shërbimeve të ngrohjes për qytetaret e Prishtinës do të vazhdojë në vazhdimësi deri në mbulueshmerin e gjithë zonës urbane, ky shërbim do të mund të ofrohet me dyfishimin e kapaciteteve të kogjenerimit dhe eliminimin e humbjeve të energjisë termike si pasojë e gypave të vjetruar, andaj ky proces do të realizohet sipas fazave të cilat janë të përcaktuara në harta konceptuale por duke u mbështetur me një plan të fizibilitetit për detajet teknike dhe financiare.

Energjia termike për ngrohje paguhet për sipërfaqe të banueshme, gjë që nuk promovon përdorim ekonomik, parashihet që sistemi të ndërrohet ashtu që detyrimi të jetë i bazuar në vëllimin e energjisë termike të shfrytëzuar duke vendosur njehsor matës për energjisë së ngrohjes, vendosja e matësve të energjisë termike në njësi banuse do të realizohet në këtë vit, ku me vendosjen e matësve të energjisë termike në njësi banuese do të mundëson kursimin e energjisë termike dhe mundësin e zgjerimit të rrjetës së ngrohjes.

Gazifikimi apo gazit natyror për ngrohje, është pjesë e rëndësishme e konceptit hapësinor, duke ditur se në një të ardhëm të afërt planifikohet shtrirja e rrjetit të gazifikimit (TAP) i cili projekt do të prek edhe Kosovën prandaj sugjerohet që rrjeti i ri që do të realizohet në të ardhmen të vendoset infrastrukturë e përshtatshme që të mund të përdoret edhe për gazifikim. Duke ndjekur shembullin e disa qyteteve në Maqedoninë e Veriut, komuna e Prishtina do të duhet analizuar dhe përveçësuar një sistem të gazifikimit, ku gazi natyror do të importohet nëpërmjet kamionëve me cisterna, dhe i njëjti do të distribuohet nëpër komunë, për tu përdorur për ngrohje. Importi i gazit të kompresuar, është një zgjidhje e përkohshme, derisa lidhja e tubacionit kombëtar të gazit në nivel kombëtar për Kosovën (ashtu siç është parashikuar në Planin Hapësinor të Kosovës) do të ndodhte në vitet e ardhshme, zgjidhja më e përshtatshme për mbulimin e territorit të komunës me energji të ngrohjes është gazifikimin.

Energji termike përmes energjisë diellore

Në bazë të studimit të fizibilitetit “Kosovo, Termokos District Heating Network - Solar Thermal Project”, janë propozuar 3-re lokacione të mundeshe për ngritjen e impianteve për panele solar: Pjesa e mihjes në Fushë Kosovë e cila do të furnizonte zonën industriale të Prishtinës me energji termike, Impianti në Shkabaj me një sipërfaqe prej 25 ha e cila do të furnizon lagjen Tophane dhe Arbëria 2 me energji termike dhe impianti në Kalbari i cili energjin termike të akumuluar do të përcjell direkt në rezervuarin në Termokos.

Mundësitë e reja të aplikimit të burimeve termike

Potenciali i madh për rritje të kërkesës për ngrohje në të ardhmen qëndron në furnizimin me ujë sanitar, për konsumatorët e ngrohjes qendrore. Uji i ngrohtë normalisht furnizohet me temperaturë në mes 50°C deri 60 °C. Për Hotele dhe kuzhina profesionale uji me 65 °C mjafton për të përmbushur shumicën e standardeve higjienike.

Uji i ngrohtë sanitar në ndërtesat e reja mund të lidhet në sistemin e ngrohjes qendrore pasi që ato janë projektuar për të qenë kompatible për kyçje në sistemin e ngrohjes. Problemi mund të paraqitet të objektet e vjetra, të cilat nuk kanë sistem të instaluar të ujit të ngrohtë sanitar. Riparimi, natyrisht është i mundshëm, por nevojiten investime shtesë. Të gjitha këto investime varen nga faktorët e poshtëcekur:

- Planifikimi shkallë-shkallë i operimit vjetor të rrjeteve;
- Shkalla e instalimeve të rrjetit të ujit sanitar në ndërtesa (kryesisht objekte të banimit kolektiv, pasi që objektet komerciale kanë kërkesa më të vogla për ujë sanitar);
- Konsumi për apartament, duhet të jetë i matur në mënyrë që mënjanohet konsumi i panevojshëm.

Prandaj, në ndërtimet e reja preferohet instalimi i sistemeve të përshtatshme për shfrytëzim të ujërave sanitar nga ujërat termale.

Ftohja në largësi në Prishtinë

Prishtina po zgjerohet me një shpejtësi të madhe si zgjerimi i ndërtimeve të objekteve administrative, hoteleve, moteleve dhe në tërësi, të objekteve që kanë kërkesa të rritura për ftohje edhe në periudhat e dimrit, fenomen që paraqitet edhe në tërë Evropën, aplikimi i ftohjes në largësi është një opsion shumë atraktiv si nga aspekti teknik, ashtu edhe nga ai ekonomik.

Ftohja është proces termik, i cili i bën mjediset tona urbane shumë më produktive dhe më komfore jo vetëm gjatë periudhës së verës. Sot, shumica e objekteve komerciale dhe publike në Prishtinë kanë sistemet e ftohjes, ndërsa kërkesa rritet në mënyrë substanciale. Për më tepër, ftohja në largësi është përgjigje e qëndrueshme ndaj kërkesave të rritura për ftohje edhe në komplekset e banimit individual dhe kolektiv.

Ftohja në largësi mundëson kombinimin e burimeve të ndryshme termike, varësisht nga kushtet lokale si që janë ftohja natyrale, uji i liqeneve, lumenjve apo nga burimet nga toka si dhe burimet e tepricave të energjisë.

Mundësia, e cila paraqitet si më optimale për qytetin e Prishtinës, është kyçja në sistemin e ri të ko-gjenerimit dhe rrjetit distributiv të ngrohjes si dhe konvertimi i energjisë së ngrohjes në energji për ftohje përmes pajisjeve për ftohje me absorbim. Përmes këtij kombinimi unik të përdorimit të energjisë së humbur nga kulla ftohëse e sistemit për ftohje në B1 dhe B2 si burim i energjisë dhe përdorimit të teknologjive eficiente për konvertimin e energjisë për ngrohje në atë për ftohje me sistemet e absorbimit, ftohja në largësi paraqitet ndotës shumë më i vogël në emetimin e CO2 se sa sistemet konvencionale të centraleve për trajtim të ajrit.

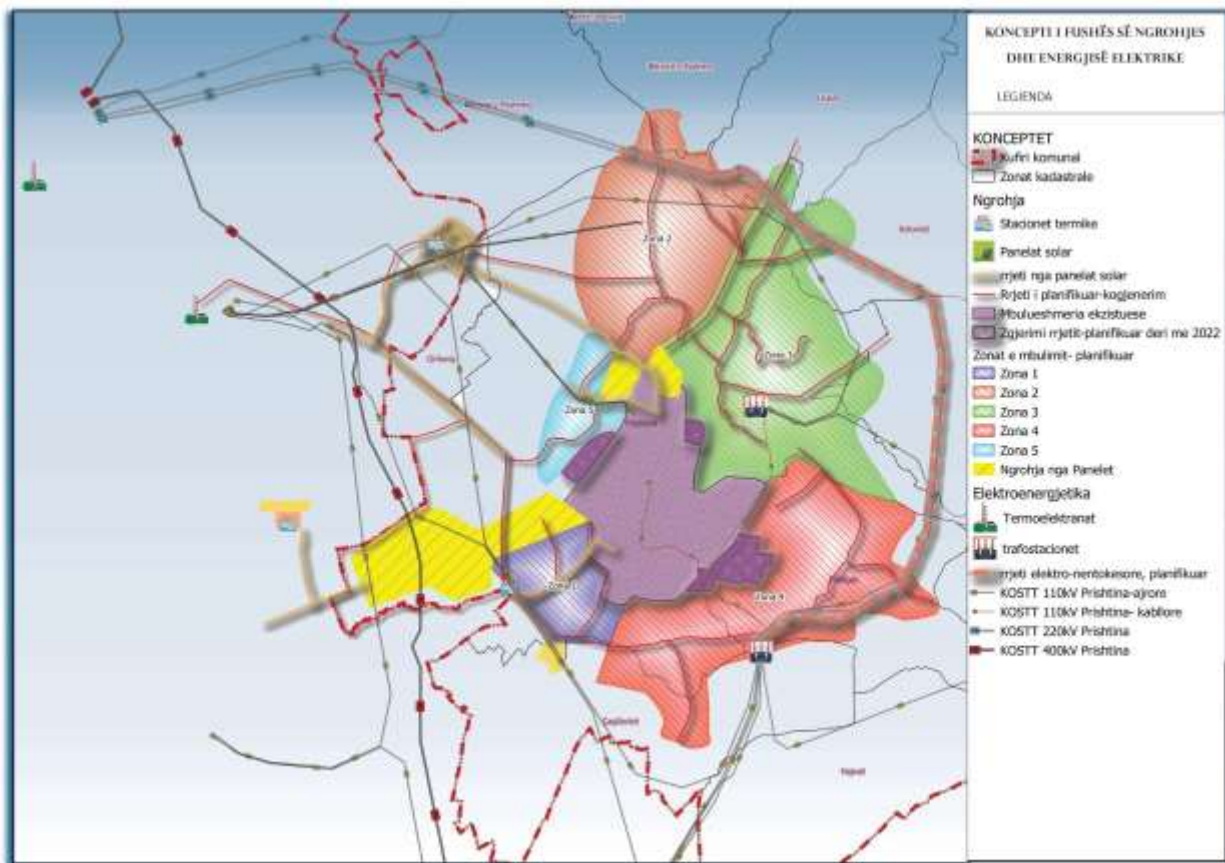

Figura 12. Koncepti i zhvillimit të energjisë elektrike dhe sistemit të ngrohjes

1.4.3.6. Telekomunikimi

Shërbimet telekomunikuese tashmë renditen në listën e shërbimeve primare për një familje. Lajmërimi i ndihmës së parë, zjarrfikësve, policisë, mësimi online në shkolla, puna prej shtëpisë, programet edukativo arsimore, sistemet monitoruese nga distanca, sistemet e alarmeve, janë vetëm disa prej nevojave jetësore të cilat ofrohen përmes shërbimeve telekomunikuese.

Koncepti zhvillimor i shërbimeve telekomunikuese premtan planifikim dhe shërbim të qëndrueshëm me shërbime telekomunikuese për të gjithë qytetarët e Komunës së Prishtinës.

Ekzistojnë një numër faktorësh që sfidojnë ofrimin e shërbimeve të qëndrueshme telekomunikuese për banorët e komunës së Prishtinës të cilëve në kuadër të këtij koncepti ju është qasur në mënyrë serioze në ofrimin e zgjidhjeve për të ardhmen.

Disa nga këta faktorët të cilëve ju është dhënë zgjidhje janë: infrastrukturën ekzistuese e cila është ndërtuar pa ndonjë koordinim në mes të operatorëve të kompanive telekomunikuese, mos unifikimi i ifraskstrukturës në mes të operatorëve, mungesa e ofrimit të shërbimeve nëpër fshatra të thella. Teknologjia në infrastrukturë, ofrimi i shërbimeve bëhet përmes sistemit kabllor HFC (Hybrid Fiber Coax) në mbi 70% të rasteve, dhe në 30% të rasteve përmes GPON (Fiber), Shërbimet “fiber to home” në nivel minimal, mungesa e shërbimeve telekomunikuese Mobile dhe Fikse në zonat e largëta dhe më pak të banueshme.

Sfida më e madhe për përmirësimin e shërbimeve është infrastruktura e cila është ndërtuar pa ndonjë koordinim në mes të operatorëve. Për momentin shumica e operatorëve shfrytëzojnë shtyllat e distribucionit për shtrirjen e kabllorëve, kjo përveç që ndikon në ofrimin e shërbimeve jo stabile, ka krijuar një pamje jo të këndshme për ambientin.

Shërbimet Telekomunikuese Mobile

Duke parë që mbulueshmëria me shërbime “voice” është e kënaqshme, Koncepti orientohet kryesisht në përmirësimin e shërbimeve “data” 3G dhe LTE në zonat urbane ndërsa në zonat e thella rurale, ku ka mungesë të shërbimeve 3G dhe LTE janë propozuar mundësi që Komuna e Prishtinës në bashkpunim me operatorët të ndërtojë infrastrukturë nëntokësore e cila do të jetë pronë komunale dhe e cila do të i'u lehtësojë operatorëve ofrimin e shërbimeve në këto zona.

Trendi global i shërbimeve telekomunikuese mobile po shkon drejtë teknologjisë 5G. Nevojat e qytetarëve për kapacitete më të mëdha në shërbimet mobile, kryesisht në “data” edhe në Kosovë, obligon operatorët që të implementojnë edhe në Kosovë teknologjinë 5G. Për të implementuar projekte të ndryshme si: Smart Home, Internet of Things, është e domosdoshme të implementohet teknologjia 5G.

Parakushte për t'a implemetuar këtë teknologji të re janë: përmirësimet në infrastrukturë, kryesisht në transport, dhe liri i brezeve të reja frekuencore nga autoriteti rregullator - ARKEP, sic janë brezet 800MHz, 2100MHz dhe 2600MHz.

Nevoja për kapacitete më të mëdha nga shfrytëzuesit është gjithnjë në rritje, kjo tregon që edhe zonat me mbulueshmëri të mirë në ditët e sotme, në një të ardhme jo të largët nuk do të jetë e mjaftueshme.

Për këtë nevojitet përmirësim në infrastrukturë dhe teknologji.

Për të përmbushur kërkesat e qytetarëve për kapacitete të mjaftueshme, Komuna e Prishtinës në bashkëpunim me operatorët do të duhet të:

- Lehtësojë procedurat që operatorët të rrisin numrin e BTS-ve në zonat me koncentrim më të madh të qytetarëve. Mënyrë më e përshtatshme për ta bërë këtë, rekomandohet që të ndërtohen BTS të përbashkët nga dy operatorët, gjë që do të ulë edhe kostot e tyre të operimit, njëkohësisht do të përmirësonte edhe mbulueshmërinë me shërbime për qytetarët.
- Rrisin kapacitetet duke zëvendësuar transportin me ëireless, me atë me fije optike. Edhe në këtë rast mund të përdorin infrastrukturë të përbashkët nëntokësore që mund të jetë pronë e operatorëve, pronë publike komunale, apo edhe ndonjë operatori të shërbimeve FIX-e, të cilët do ta ndajnë të njëjtën infrastrukturë gjithashtu.
- Do të sigurojë që ndërtimi i BTS (shtyllave) të reja do të bëhet duke respektuar standartet dhe kushtet për ndërtimin, instalimin dhe mbikqyrjen e infrastruktures telekomunikuese të përkrahura në HZK.

Shërbimet telekomunikuese Fiksë, Internet dhe DTV

Edhe pse shërbimet me internet në Komunën e Prishtinës janë të mira, problemi qëndron në infrastrukturën ekzistuese e cila është ndërtuar pa ndonjë kordinim në mes të operatorëve të kompanive telekomunikuese dhe nuk është e unifikuar.

Shpërndarja e teknologjive dhe e rrjetave të avancuara në Prishtinë është zhvilluar me një ritëm jo të rregullt dhe në mënyrë të pakoordinuar.

Infrastruktura në të cilën këta operatorë operojnë nuk është aspak e kënaqshme. Në mbi 90% të rasteve në Komunën e Prishtinës, këta operatorë shfrytëzojnë infrastrukturën ajrore përmes shtyllave të distributorit shpërndarës të energjisë. Numri i madh i operatorëve që e shfrytëzojnë atë infrastrukturë ka bërë që ato shtylla të jenë të mbingarkuara, të duken keq, dhe mbi të gjitha të paraqesin rrezik për punëtorët e operatorëve apo distribuicionit.

Koncepti arrin në përfundimin se ekziston nevoja që Komuna e Prishtinës në bashkëpunim me operatorët e shërbimeve telekomunikuese, KEDS dhe Ndërrmarrjen Publike Banesore të hartojë një plan të detajuar në lidhje me zhvendosjen e infrastrukturës ajrore në infrastrukturë nëntokësore të planifikuar e cila do të shfrytëzohet nga të gjithë operatorët. Kjo infrastrukturë do të jetë pronë Komunale në shfrytëzim nga operatorët.

Koncepti parasheh që planifikimi, dizajnimi dhe implementimi i zhvendosjen së infrastrukturës ajrore në infrastrukturë nëntokësore të planifikuar, të përbashkët për të gjithë operatorët do të realizohet në tërë qytetin e Prishtinës deri në vitin 2030.

Koncepti zhvillimor do të jetësohet sipas prioriteteve të ndara në zona duke filluar nga zonat më problematike dhe vitale për qytetin e Prishtinës duke vazhduar deri në rehabilitimin dhe sistemimin e rrjetave të telekomunikimit në standartet e kërkuara.

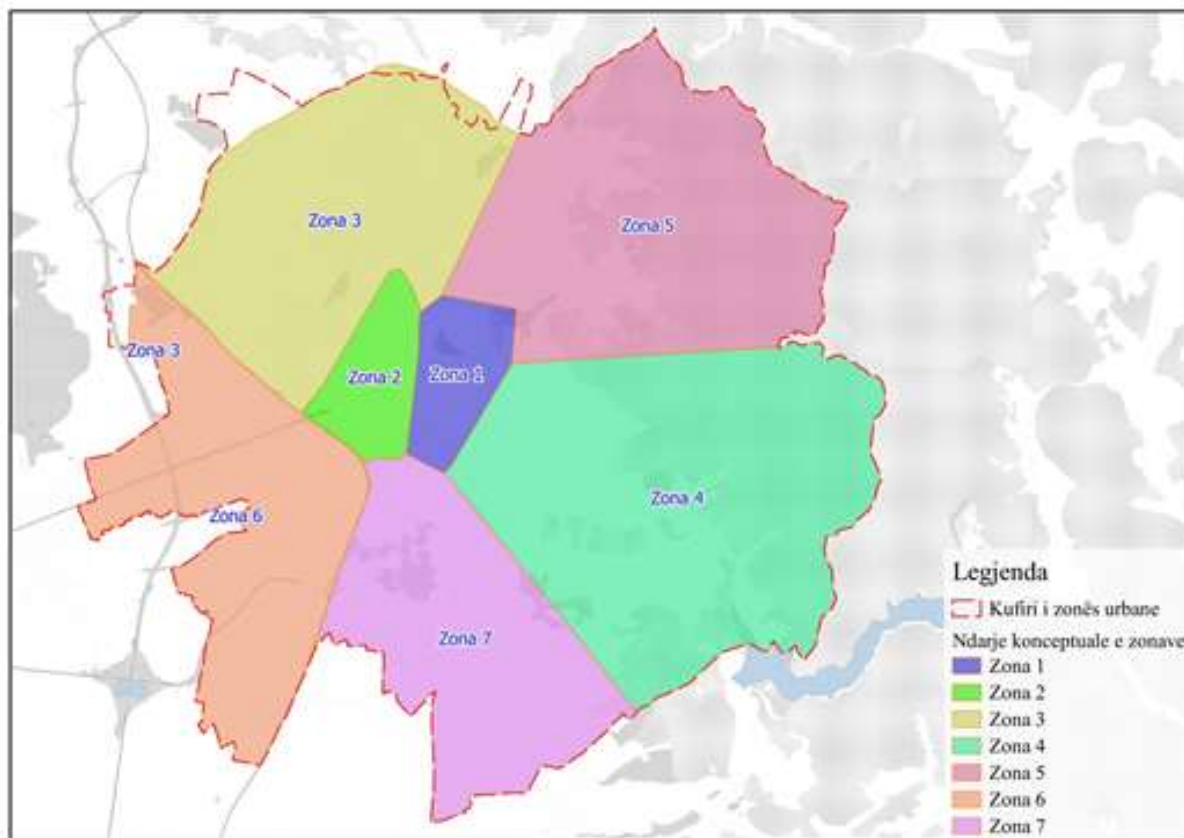

Figura 13. Konceptuale e telekomunikimit

Koncepti i zhvillimit të Telekomunikacionit gjithashtu orientohet edhe në ofrimin e shërbimeve internet dhe DTV edhe në zonat rurale ku është propozuar edhe ndërtimi i rrjetit primar Fiber nga Prishtina deri te fshatrat e thella të Komunës së Prishtinës.

Gjithashtu Komuna e Prishtinës duhet t'i obligojë operatorët që të shfrytëzojnë infrastrukturën e përbashkët:

- Në zonat urbane dhe lidhja primare me zonat rurale të bëhet me infrastrukturë të përbashkët nëntokësore, ku të gjithë operatorët shfrytëzojnë të njejtën infrastrukturë.
- Në zonat më të largëta, Rrjeti Primar duhet të jetë të shfrytëzohet edhe infrastruktura ajrore – shtyllat e distribucionit, por të përmirësuara. Ato duhet të jenë prej betoni, që sigurojnë shërbime të sigurta dhe lehtësim të punës për operatorët.

Koncepti parashef që për çdo kërkesë për leje për gropim, të realizohet në bazë të planifikimit ku të gjithë operatorët, si ata të distribucionit të energjisë, ashtu edhe operatorët kabllor, të realizojnë infrastrukturë të përbashkët nëntokësore, në mënyrë që rrjetat ajrore të largohen plotësisht nga rrugët përkatëse.

Komuna e Prishtinës në bashkëpunim me të gjithë operatorët brenda një viti duhet të ndërtojë një plan të detajuar në lidhje me zhvendosjen e infrastrukturës ajrore në infrastrukturë nëntokësore. Komuna duhet të propozojë mundësinë e ndërtimit të infrastrukturës nëntokësore nga vet komuna, dhe t'u jep me qira operatorëve infrastrukturën në shfrytëzim.

1.4.3.7. Menaxhimi dhe grumbullimi i mbeturinave

Komuna e Prishtinës mbulon 100% të territorit të saj me menaxhim dhe grumbullim të mbeturinave. Ofrimi i këtij shërbimi do të vazhdojë të realizohet bazuar në “Rregulloren lokal për menaxhim të mbeturinave” dhe do të vazhdojë të bëhet nga operatori i kontraktuar i komunës, Kompania Rajonale e Mbeturinave “Pastrimi”.

Sa i përket strategjive dhe planifikimeve, Komuna e Prishtinës përmes drejtorisë së Shërbimeve Publike planifikon të rritë angazhimin rreth menaxhimit të mbeturinave, duke pas parasysh lidhjen direkte të kësaj fushe me ndikimet në ambient dhe cilësinë e jetës së qytetarëve.

Rëndësi të veçantë ka ndërgjegjësimi dhe vetëdijësimi i popullatës përkrah kauzave të ambientit dhe sasisë së mbetjeve që ata prodhojnë. Përveç kësaj, Komuna planifikon të ofroj mundësi të ndarjes së mbeturinave në burim, duke vënë në funksion grumbullimin e diferencuar të mbeturinave në kontejnerët përkatës: letër, qelq, plastikë apo mbetjet e njoma (që janë mbetjet ushqimore), që do ta fillonte procesin e sortimit të mbeturinave, për të vazhduar deri në ripërdorim dhe riciklim. Në ditët e sotme, procesi i riciklimit ka një zhvillim të gjerë në shumë fusha industriale si ato të hekurit, drurit, plastikës, të qelqit (për të përmendur këtu më të rëndësishmet).

Për ti arritur këto, Komuna e Prishtinës planifikon të vazhdojë projektin e kontejnerëve nëntokësorë, të ndarë në tri faza, sipas tri zonave (shih hartën). Ky projekt synon që në 8 vitet e ardhshme kontejnerët në 3 zona të Prishtinës të futen në tokë dhe të jenë të ndarë për llojin e mbeturinës. Kontejnerët do të jenë të qasshëm për banorët e lagjes përmes kartelave, për të mundësuar një menaxhim sa më efikas dhe për të ndaluar keqpërdorimin e tyre. Ky projekt planifikohet fillimisht ta bëjë funksionalizimin e kontejnerëve nëntokësorë në zonën 1, zona qendrore e Prishtinës, duke vazhduar me zonën 2, dhe në fazë të fundit zonën 3, që përfshinë vendbanimet rurale me numër më të madh të popullsisë që ndodhen në rrethin e Prishtinës. Vendbanimet tjera rurale planifikohet që të vazhdojnë me grumbullim të mbeturinave derë më derë, mirëpo gjatë fazës së tretë, edhe në këto vendbanime mund të fillohet me ndarje të mbeturinave në burim. Për të përmbyllur këtë proces, duhet të ndërtohen edhe fabrika të riciklimit brenda territorit të komunës apo në rajon. Këto fabrika mund të jenë më skemën PPP, apo ndonjë formë tjetër menaxhimi. Për këtë komuna duhet të gjej lokacionet e caktuara dhe projektet të detajohen më tutje me plane përkatëse.

Përveç kësaj, planifikohet eliminimi e të gjitha deponive ilegale dhe trajtim i deponisë ekzistuese rajonale në Mirash, me qëllim edhe të shtimit të kapaciteteve dhe eliminimit të ndotjeve të ujërave sipërfaqësor dhe nëntokësor nëpërmjet shtrirjes së shtresës mbrojtëse – gjeo-membranë adekuate. Për të rritë efikasitetin e procesit, Komuna planifikon ndërtimin e disa deponie tranzite në Prishtinë, për grumbullimin e mbeturinave në një pikë të përbashkët para dërgimit në deponinë rajonale në Mirash apo në deponin inerte.

Komuna, gjithashtu planifikon menaxhimin e mbeturinave inerte dhe ato shtazore sipas praktikave adekuate, duke krijuar deponi të posaçme për trajtimin e këtyre llojeve të mbeturinave. Për këtë, janë dhënë tri propozime për vendndodhje të mundshme të deponisë inerte (shih hartën), ku në aspektin profesional duke analizuar ndikimet që mund të ketë kjo deponi si ndotjet rreth zonës dhe ndotja e ujërave nëntokësor sugjerojmë lokacionin numër 2 në vendbanimin Dragocë i cili plotëson kushtet në mënyrën më përshtatshme, përveç caktimit të lokacionit të deponisë inerte planifikohet edhe klasifikimi i këtyre mbeturinave para se të deponohen për arsye të ripërpunimit të mundshëm të këtyre mbeturinave.

Komuna, gjithashtu planifikon që të vazhdojë marrëveshjen për trajtimin e mbeturinave farmaceutike në kuadër të impiantit që gjendet në kompleksin e QKUK-së, impiant i cili përmbushë kërkesat për trajtim të këtyre mbeturinave për gjithë territorin e komunës. Po ashtu komuna e Prishtinës duhet të arrijë marrëveshje bashkëpunimi me komunën e Fushë Kosovës për trajtimin e mbeturinave shtazore pasi që në kuadër të territorit të kësaj komune planifikohet ndërtimi i një deponi për trajtim të mbetjeve shtazore e cila deponi ka kërkesa specifike në aspektin e menaxhimit të këtij llojeve mbeturinave të cilat mund të jenë shumë të rrezikshme.

Mbeturinat e rrezikshme – Komuna e Prishtinës ka disa hot-spote të mbeturinave të rrezikshme si atyre industriale, radioaktive apo goditje me uranium të varfëruar, komuna e Prishtinës duhet të bëjë një studim të veçanta mbi këto lloje mbeturinave mbi identifikimin e sakte të lokacioneve dhe llojet e këtyre mbeturinave dhe pastaj të aplikohen masa adekuate për trajtimin dhe menaxhimin e këtyre mbeturinave mjaft të rrezikshme dhe specifike.

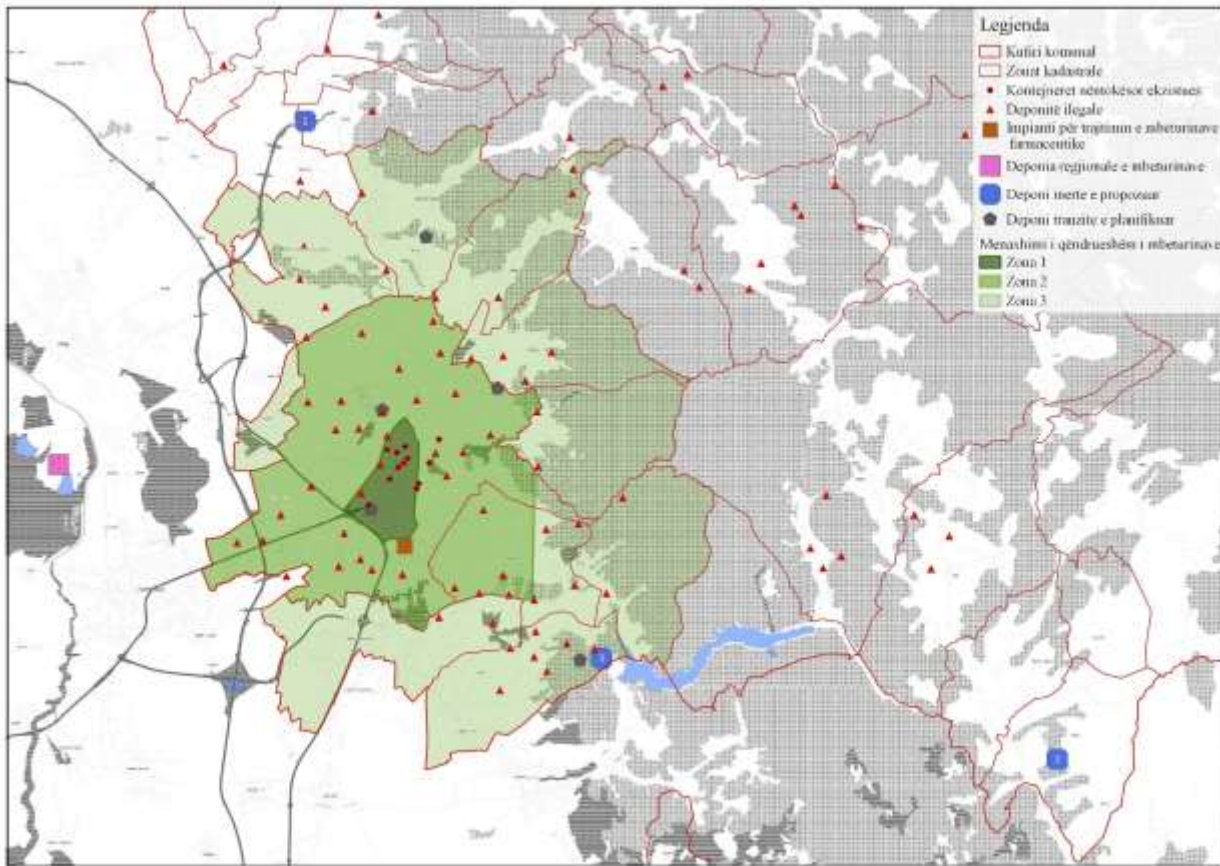

Figura 14. Koncepti Menaxhimi i mbeturinave

1.4.4. Infrastruktura e Transportit dhe Transporti

Infrastruktura e transportit dhe sistemi i lëvizshmërisë në qytetin e Prishtinës po përjeton efektet dhe transformimet që lidhen me ndryshimet dhe zhvillimet në mjedisin urban, ekonominë dhe kushtet e mënyrën e jetesës së qytetarëve të saj. Sfidat kryesore me të cilat Komuna e Prishtinës duhet të përballet në kalimin e saj drejt lëvizshmërisë së qëndrueshme urbane janë përmbledhur dhe përshkruar në vijim. Ato përbëjnë orientimin për të gjithë strategjinë, objektivat dhe përkufizimet e veprimeve që do të karakterizojnë PZHK-në e Prishtinës si instrumenti kryesor i planifikimit për qytetin.

1.4.4.1. Sigurimi i infrastrukturës dhe shërbimeve të transportit

VERZIONI I-rë – Unaza e brendshme e përbërë nga dy unaza orbitale

Në Planin Strategjik të Zhvillimit Urban të Prishtinës, unaza e brendshme ishte propozuar si një bulevard i gjerë i qytetit. Me një karakter urban joperiferik, kjo rrugë mund të lejojë qasje dhe parking përgjatë një rruge paralele të shërbimit duke krijuar hapësirë për të gjithë përdoruesit e rrugës. Planifikohet që unaza e brendshme e propozuar të ketë dy korsi trafiku për kahe, hapësirë për një autobus ose korsi tramvaji, një ndarës, një shteg për çiklistë për rrugë shërbimi, parkingje paralele dhe, më në fund, një trotuar të gjerë.

Me gjithë faktin se në Planin Strategjik të Zhvillimit të Prishtinës është paraparë edhe unaza e jashtme e Prishtinës, zhvillimet e deritanishme (në veçanti autoudha “Dr.Ibrahim Rugova”) dhe trendët e zhvillimit në të ardhmen, e bëjnë të panevojshëm projektin e kësaj unaze. Çështja e unazës së jashtme është trajtuar edhe në Planin e Mobilitetit të Qëndrueshëm Urban (PMQU)². Bazuar në vlerësimin nga PMQU, është konstatuar se është praktike të mos vazhdohet me ndërtimin e unazës së jashtme.

² Plani i Mobilitetit të Qëndrueshëm Urban të Prishtinës (PMQU), 2019.

Bazuar në zhvillimet dhe kërkesat e flukseve të trafikut, në kuadër të këtij plani nuk ripropozohet unaza e jashtme e Prishtinës. Ndërkohë propozohen dy rrugë unazore (dy orbitale) që zëvendësojnë trajektoren e unazës së brendshme. Këto orbitale gjithësesi shtrihen në një masë të madhe përgjatë gjurmës së unazës dhe përgjatë gjurmëve natyrore të lëvizjeve në vendbanimin e Prishtinës.

Koncepti i rrugëve unazore është funksionalizuar me propozimin e rrugëve të reja primare të cilat krijojnë modelin e rrugëve radiale – unazore.

Pas analizës së flukseve të trafikut dhe ngarkesës së rrjetit rrugor nga automjetet motorike, është konstatuar se ngarkesa më e madhe nga flukset e trafikut shkaktohet në hyrje të udhëkryqit në disnivel në lagjen Veternik. Me qëllim të riorientimit të trafikut nga drejtimet e Gjilanit dhe Ferizajit të cilat mbliidhen në këtë pikë, në pjesën jugore është propozuar një rrugë tranzite-bypass. Kjo rrugë tranzite e cila lidhë rrugët nacionale N-22.5 (Gjilan – Prishtinë) dhe N 2 (Ferizaj - Prishtinë) do të devijoj trafikun tranzit që nuk ka synim qytetin e Prishtinës duke ofruar alternativa të lëvizjes jashtë udhëkryqit në disnivel në lagjen Veternik.

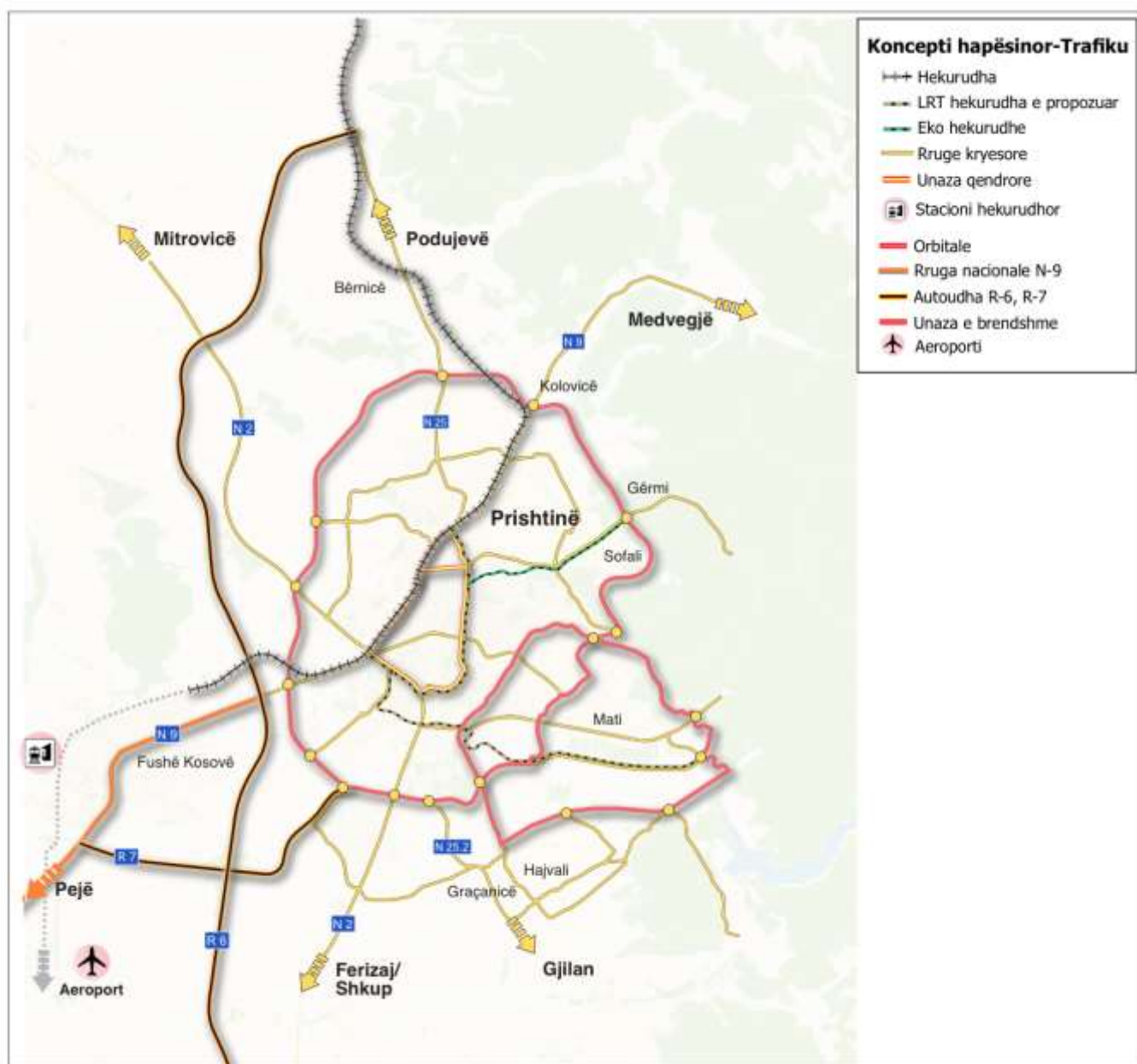

Figura 15. Propozimi i dy rrugëve unazore (dy orbitale) dhe rrugëve primare

VERZIONI I-rë – Unaza e brendshme sipas studimit të fizibilitetit (duhet të plotësohet..)

1.4.4.2. Përmirësimi i kapacitetit dhe nivelit të shërbimit të rrugëve

Në territorin e Prishtinës, aktualisht janë dy lloj mjete transporti që përdoren: transporti rrugor dhe transporti hekurudhor. Transporti rrugor e ka rolin kryesor në transportin e udhtarëve dhe të mallrave. Prishtina është e lidhur me rrugë jo vetëm në linja interurbane, por edhe ndërkombëtare që lidhen me shtetet fqinje. Të gjitha këto linja rrugore çojnë te stacioni kryesor - Stacioni i Autobusëve të Prishtinës. Ndërmodaliteti mes rrugëve dhe hekurudhave duhet të shtyjë drejt ndërtimit të rrugëve dhe terminaleve të hekurudhave pranë njëra-tjetrës, sepse deri tani ndodhen larg dhe lidhen nëpërmjet rrugës Prishtinë-Fushë Kosovë.

Aktualisht, infrastruktura e transportit në Prishtinë është e përbërë nga një strukturë dhe klasifikimi jo funksional të rrjetit rrugor. Kyçjet e shpeshta dhe të pakontrolluara në aspektin hierarkik të rrugëve, me ç'rast rrugët e rangut më të ulët kyçen direkt në rrugët e rangut më të lartë, kanë ndikuar direkt në zvogëlimin e kapacitetit të lëvizjes dhe uljen e nivelit të shërbimit të infrastrukturës rrugore.

Nevoja për përmirësimin e strukturës dhe klasifikimin hierarkik të rrjetit rrugor mbetet opcioni i vetëm për përmirësimin e kapacitetit, sigurisë në trafik dhe nivelit të shërbimit të rrjetit rrugor.

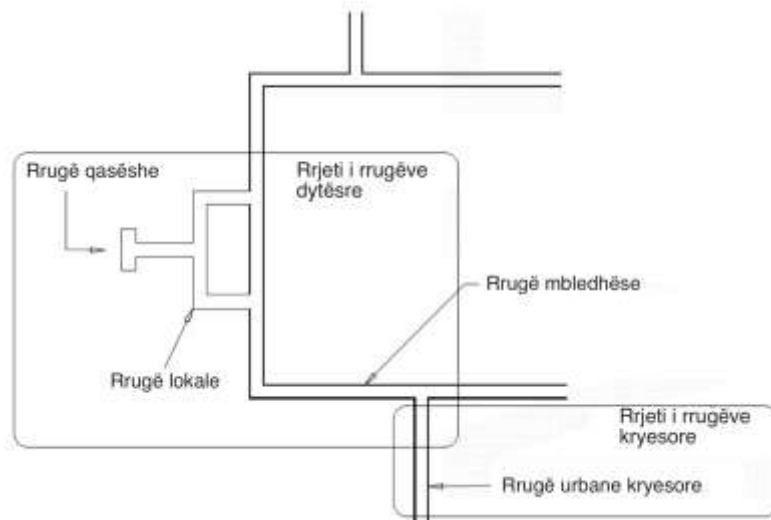

Figura 16. Kalsifikimi funksional dhe kyçjet në rrjetin rrugor

1.4.4.3. Përmirësimi i mobilitetit urban

Zhvillimi i një sistemi të integruar të transportit publik është parakusht për përmirësimin e mobilitetit urban, duke synuar përmirësimin e qasjes në të gjithë qytetin dhe përmirësimin e lidhjes ndërmjet vendbanimeve të tjera urbane në partneritet me ofruesit e transportit publik.

Në kuadër të Planit të Mobilitetit të Qëndrueshëm Urban (PMQU) është propozuar zhvillimi i transportit publik përmes rrjetit të ri "kryesor" të autobusëve që do të ofrojë shërbim më të shpejtë dhe më të shpeshtë. Nga ana tjetër, kjo do të tërheqë një numër më të madh të shfrytëzuesëve, e shoqëruar me një qasje të re të projektimit për vendet kryesore ku mund të ndërrohet mënyra e transportit ('pikat e transferimit' – "hubs") për të krijuar kapacitete shtesë dhe lehtësi lëvizjeje për udhëtarët, me vonesë minimale mes shërbimeve. Përveç shërbimeve të reja bazë që janë propozuar, rekomandohet një nivel tjetër shërbimi, përmes shërbimit të rrjetit 'dytësor', të cilat do të operojnë me shpeshtësi më të ulët sesa shërbimet kryesore por do të sigurojnë lidhje të rëndësishme me zonat e banimit, periferitë e qytetit dhe fshatrat.

- Sa i përket transportit urban, përveç rrjetit kryesor dhe dytësor të transportit urban me autobus, drafti i PZHK-së propozon edhe këto veprime kryesore për të përmirësuar mobilitetin urban të njerëzve, si:.
- Transformimin e hekurudhës ekzistuese Fushë Kosovë-Prishtinë-Podujevë në linjë të transportit urban në masë më të madhe (linjë metropolitane), me ndalesa që ofrojnë transfer, vende parkingje intermodale dhe depo në varg;
- Krijimin e akseve të forta të transportit publik të dedikuar për autobusë.

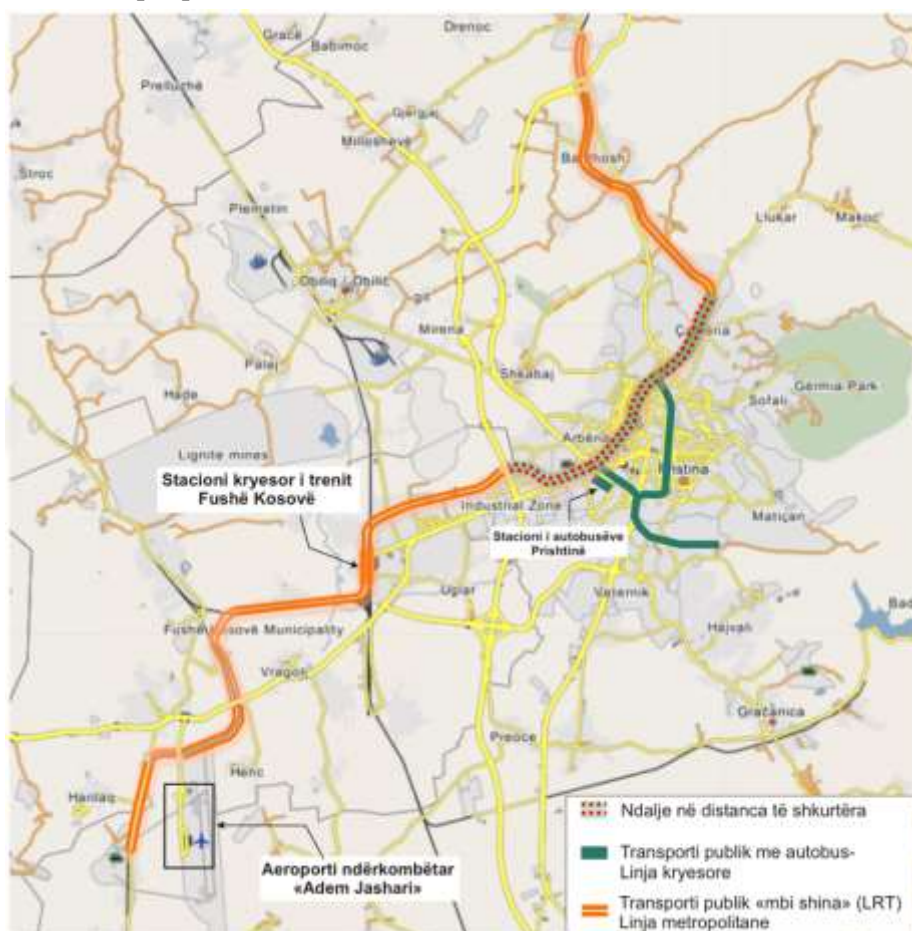
Në aspektin më afatgjatë, propozohet krijimi i një lidhje të re të transportit të shpejtë që shtrihet në mes të pjesës jugore të Prishtinës dhe qendrës së qytetit, duke siguruar një lidhje të re të transportit publik, me kapacitet më të lartë, me qendrën urbane.

Në përputhje me planet strategjike paraprake si dhe me PMQU të Prishtinës, propozim i rëndësishëm mbetet koncepti për një lidhje afatgjatë e tranzitit të shpejtë, me ngritjen e një shërbimi të rregullt të transportit publik “mbi shina” (Light Rapid Transit – LRT) që shtrihet mes Fushë Kosovës – Prishtinës – Podujevës. Skema do të krijonte një shërbim të ri me kapacitet të lartë për qytetin dhe zonat përreth, me rehati dhe besueshmëri të përmirësuar nëpërmjet një shërbimi të ndarë të transportit publik. Koncepti kërkon rindërtimin e shinave të hekurudhës në të gjithë qytetin për të lehtësuar futjen e shërbimeve LRT, por ofron mundësi në afat më të gjatë sa i përket lidhjes me aeroportin dhe sigurimit të lidhjes së drejtpërdrejtë me aeroportin duke zvogëluar nivelin e udhëtimeve me automjet për në aeroport dhe anasjelltas.

Për këtë lidhje propozohet një sistem tramvaji-treni, i cili do të jetë një sistem i lehtë – i shpejtë i transportit publik i cili mundëson kalimin e tramvajeve nga një rrjet urban tramvajesh në hekurudhën kryesore. Automjetet mund të operojnë në dy mënyra të transportit, si një tramvaj në rrugë që shërben për qendrat urbane të qytetit, dhe si një tren udhëtarësh duke shfrytëzuar rrjetin hekurudhor ekzistues. Ky operacion i dyfishtë siguron fleksibilitet më të madh, shërbime dhe linja shtesë si dhe lidhje më të mira për pasagjerët. Krijimi i vendndaljeve të tramvajit-trenit mundëson ofrimin më të lehtë të shërbimit të “ndalimit brenda qytetit”, në vend të ndërtimit të një hekurudhe plotësisht të re të tramvajit. Tramvajet-trenat janë projektuar që të punojnë me të dy llojet e infrastrukturës.

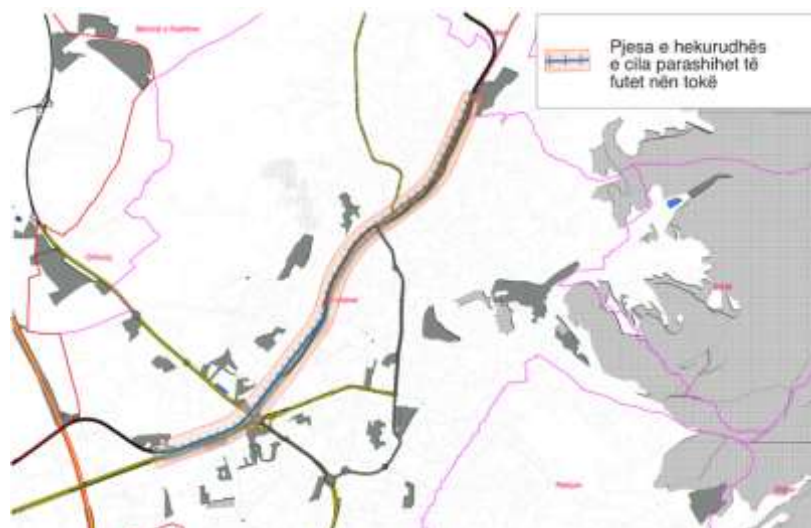
Një stacion multimodal/terminal i qendrës së qytetit në vendndaljen ekzistuese të trenit (ish stacioni i trenit) në lagjen Arbëria do të lidhë Aeroportin Ndërkombëtar të Prishtinës “Adem Jashari” me qendrën e qytetit dhe do të ofrojë alternativa të tjera të udhëtimit për përdoruesit.

Harta 5. Linjat kryesore të transportit publik

Me qëllim të rritjes së sigurisë gjatë kalimeve hekurudhore me rrugën, si dhe mundësinë që linja metropolitane të ketë në tërë gjatësinë e saj binarë çift, është i nevojshëm një studim për mundësinë e futjes së hekurudhës nën tokë në segmentin para rrethrotullimit të madh të stacioni i autobusëve deri disa metra pas kryqezimit të unazës qendrore me rrugën magjistrale në drejtim të Podujevës. Me këtë rast, edhe rruga në unazën qendrore do të mund të kishte tri korsi për lëvizje njëkahëshe të automjeteve personale dhe një korsi për lëvizjen e automjeteve të transportit publik urban, në tërë gjatësinë e saj. Futja e një segmenti të hekurudhës nën tokë (në gjatësi rreth 3 km) ishte paraparë edhe në kuadër të PZHU (2012 – 2020). Komuna e Prishtinës duhet të synojë arritjen e marrëveshjes me autoritetet përgjegjëse menaxhuese të linjave hekurudhore lidhur me studimin e një projekti të tillë.

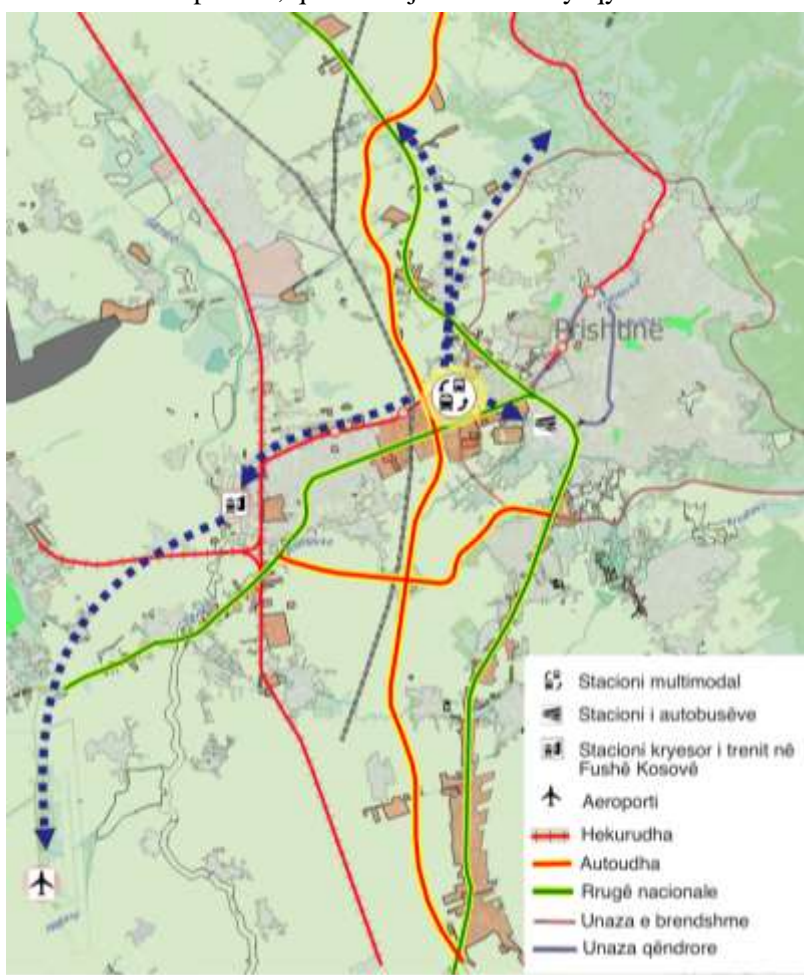

Harta 6. Futja e hekurudhës nën tokë

Stacioni multimodal

Propozohet krijimi i një stacioni të ri multi-modal në zonën afërsi të stacionit të tanishëm të autobusëve në Prishtinë, duke përdorur hekurudhën ekzistuese dhe duke kaluar nëpër qendrën e Prishtinës. Kjo do të ndihmojë në sigurimin e qasjes më të mirë për mënyrat e ndryshme të transportit për lëvizjen e udhëtarëve dhe të mallrave, si dhe lidhjen e bërthamës urbane të qytetit me komunat përreth, qendrat rajonale dhe kryeqytetet e vendeve fqinje dhe më gjerë.

Harta 7. Stacionin multimodal për kryeqytetin

Për përzgjedhjen e lokacionit adekuat dhe lidhjeve funksionale të stacionit multimodal, duhet të bëhet një studim i fizibilitetit, por bazuar në planet paprakte, lokacioni adekuat do të ishte në pikën hyrëse të kryeqytetit nga Fushë Kosova, gjegjësisht në zonën industriale në mes Prishtinës dhe Fushë Kosovës.

Figura 17. Lokacioni i mundshëm për stacionin intermodal në Prishtinë, në pikën hyrëse në qytet

Përveç propozimeve për krijimin e një stacioni të ri qendror të autobusëve në Prishtinë, propozohet të zhvillohen një sërë pikash më të vogla (“hubs”) të shkëmbimit/ndërrimit të autobusëve që do të lehtësonin një transferim të lehtë dhe pa pengesa ndërmjet shërbimeve të ndryshme të autobusëve, si dhe me mënyrat e tjera si çiklizmi dhe udhëtimi me taksì.

“Pikat e shkëmbimit” ofrojnë pika të hyrjes dhe daljes në rrjetet e ndryshme të transportit brenda një zone si dhe ofrojnë pika ndërrimi mes mënyrave të ndryshme të udhëtimit. Në nivelin më të thjeshtë, pikat e tilla mund të jenë lokacione ku udhëtimi në këmbë shndërrohet në udhëtim në një forë tjetër të lëvizjes. Pikë e tillë mund të jetë vendndalja e autobusit. Në anën tjetër, pikat e mëdha mund të akomodojnë një numër të madh udhëtarësh që lidhen me shumë mënyra të ndryshme të udhëtimit.

“Pikat e shkëmbimit” të udhëtimit (“hubs”) nuk duhet që domosdoshmërisht të përmbajnë infrastrukturë në nivel të lartë, shumica prej tyre mund të jenë të përmasave më të vogla, duke siguruar një ndërrim të thjeshtë mes mënyrave të ndryshme të udhëtimit, ku përdoruesit mund të kenë qasje në një mënyrë tjetër të transportit për udhëtimin e tyre të mëtejshëm. Një nga llojet e “pikave të shkëmbimit” që kuptohet më së miri është vendndalja e autobusit, në të cilën mund të ofrohen shërbime të linjave të shumëfishta të autobusëve dhe në të cilën mund të sigurohet parkimi i biçikletave ose i veturave.

Punim i mëtejshme i fizibilitetit do të identifikojë dizajnet specifike, ashtu që plani i propozuar i secilës “pikë të shkëmbimit” duhet të jetë i dizajnuar sipas standardeve të veçanta të dizajnit, duke mundësuar qasjen e lehtësuar të autobusëve, pritjes së pasagjerëve dhe hipjes/zbritjes, si dhe infrastrukturën përkatëse rrugore.

Lokacionet për “Pikat e shkëmbimit” janë paraparë në kuadër të PMQU dhe këto lokacione duhet të karakterizohet nga një numër i madh opsionesh që synojnë lehtësimin e udhëtimit multi-modal dhe rritjen e cilësisë së përvojës së udhëtimit.

1.4.4.4. Krijimi i një sistemi efikas të parkimit

Koncepti për parkim në Prishtinë është promovimi i zhvillimit të një qyteti të qëndrueshëm dhe të qasshëm. Kjo mund të arrihet përmes ofrimit dhe menaxhimit efektiv të parkimit në qytet, veçanërisht në korridoret strategjike radiale, në korridoret e transportit publik dhe në lokacionet me kërkesa të larta. Çështjet kryesore për politikën e suksesshme të parkimit në Prishtinë ndërlidhet me funksionimin dhe zbatimin e rregullave të parkimit.

Qeveria e Kosovës ka miratuar propozimin e komunës së Prishtinës për themelimin e ndërmarrjes publike “Prishtina Parking”. Me këtë vendim kryeqyteti merr qasje të drejtpërdrejtë në organizimin e parkingjeve kaotike që janë bërë pengesë për përditshmërinë e qytetarëve.

Në përputhje edhe të masave nga PMQU të Prishtinës për menaxhimin e parkingjeve, propozohet përcaktimi i zonave për parkim me pagesë. Si pjesë e aktivitetit të zonimit, duhet të vlerësohen çështjet e tilla si çmimi i parkimit dhe kohëzgjatja e qëndrimit për pjesë të ndryshme të qytetit. Zona qendrore e qytetit klasifikohet si zona më e shtrenjtë me kohëzgjatjen më të shkurtë të lejuar të parkimit, gjersa pjesët periferike të qytetit lejojnë periodha më të gjata kohore dhe kanë çmim më të ulët.

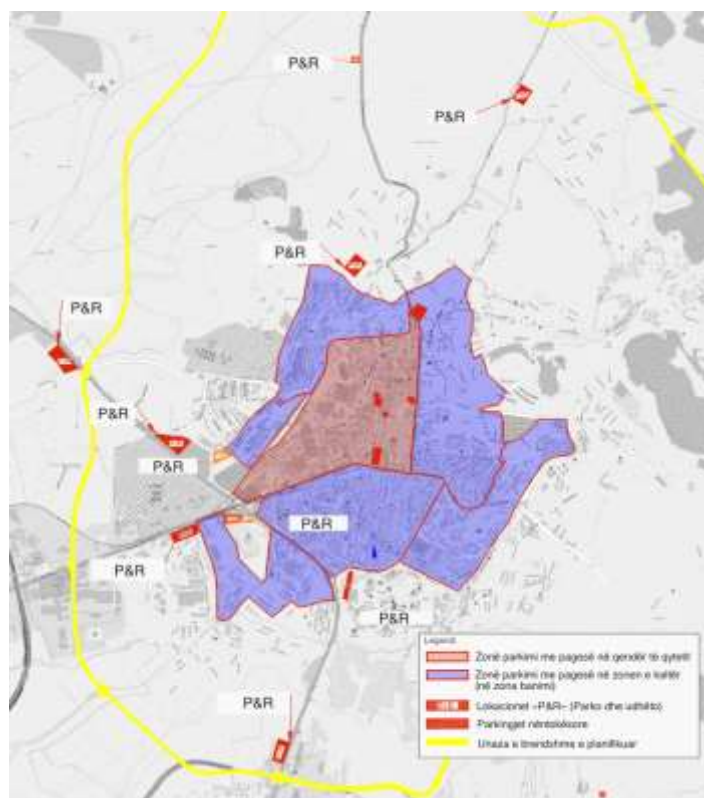
Në Prishtinë duhet synuar krijimin e konceptit ‘Parko dhe Udhëto’ (Park & Ride – P+R), ku parkingjet e lokalizuara në distanca më të mëdha larg qendrës së qytetit janë të lidhura me një shërbim tërheqës të transportit publik me qendrën kryesore urbane. Sigurimi i hapësirave të parkimit në periferi të qytetit ka për qëllim të ndërpresë trafikun e

udhëtarëve, si dhe të turistëve dhe banorëve dhe t'i transportojë ata në qendër të qytetit përmes lidhjes së shpejtë, të shpeshtë dhe me cilësi të lartë të transportit publik. Kjo do të zvogëlojë nivelin e mbingarkesës në qendër të qytetit dhe do të mundësojë rialokim të hapësirës për qëllime të tjera. Në mënyrë që sistemi “Parko dhe Udhëto” të funksionojë në Prishtinë, shërbimi nga ky parking duhet të jetë i shpejtë, i shpeshtë dhe të ketë depërtim të mirë drejt qendrës së qytetit. Projektimi dhe plani i situacionit për secilin objekt duhet të përfshijë qasje të mirë në lokacion nga rrugët kryesore dhe në përgjithësi kjo duhet të jetë e një standardi më të lartë të projektimit sesa parkimet në zonën qendrore, sepse lokacionet e ‘Parko dhe Udhëto’ kanë më shumë gjasa të ndërpresin trafikun që lëviz me shpejtësi.

Lokacionet e mundshme për ‘Parko dhe Udhëto’ në Prishtinë

Në PMQU, janë propozuar një numër i mundshëm i lokacioneve për shërbimin ‘Parko dhe Udhëto’ në lokacione të ndryshme në Prishtinë. Duke vlerësuar lokacionet e propozuara, të njëjtat rekomandohen edhe në kuadër të PZHK-së. Lokacionet e mundshme janë si në vijim:

- Në pjesën veriore të Prishtinës, në rrugën “Basri Canolli” (N9), përkatësisht prapa blloqeve të banimit social në Kolovicë. Lokacioni “P+R” me përafërsisht 700 vendparkime;
- Në afërsi të rrugës nacionale N-2, në kufirin e qytetit të Prishtinës, afër udhëkryqit të rrugëve “Lekë Matranga” dhe Mitrovica, është propozuar lokacioni “P+R” me përafërsisht 1100 vendparkime;
- Ndërmjet rrugëve “Vudro Vilson”, “Ahmet Krasniqi”, “4 Korriku” dhe “Radovan Zogoviq” është propozuar lokacioni “P+R” me përafërsisht 400 vendparkime;
- Afër terminalit të ri (Stacionit Qendror) në rrugën N-9 (ruga Lidhja e Pejës) është propozuar lokacioni “P+R” me rreth 370 vendparkime;
- Në rrugën “Shkupi”, afër ‘pikës së transferimit’ të propozuar të autobusëve është propozuar lokacioni tjetër “P+R” me përafërsisht 300 vendparkime;
- Në rrugën E 65 në Veternik, rruga Rrafshi i Kosovës (afër udhëkryqit të ndarë në nivele të rrugëve M-2 dhe M-25.2) propozohet objekti P+R me përafërsisht 150 vendparkime.
- Në rrugën N-25 në dalje të Prishtinës, rruga nacionale Prishtinë – Podujevë. Vende të tjera alternative për lokacionet e mundshme ‘Parko dhe Udhëto’ (P+R) janë identifikuar në rrugët kryesore që lidhen me Prishtinën dhe të gjitha lokacionet e ‘Parko dhe Udhëto’ (P+R) tregohen në skemën e mëposhtme. Këto lokacione mund të ndryshojnë varësisht nga analizat gjatë hartimit të dokumenteve të planifikimit në të ardhmen.

Harta 8. Propozimi i lokacioneve për sistemin e parkimit «P&R» (Parko dhe Udhëto)

1.4.4.5. Ulja e shkallës së motorizimit dhe krijimi i kushteve për lëvizje jo motorike

Sa i përket zhvillimit të një rrjeti të ri të rrugëve për këmbësorë në Prishtinë, duke u bazuar edhe në PMQU-në e Prishtinës, vëmendja është përqendruar në përmirësimin e cilësisë dhe largimin e barrierave në trotuare, si dhe në qasjen pa pengesa në ndërtesa administrative publike dhe shtetërore, shërbime shëndetësore dhe sociale, shkolla, dyqane, objekte kulturore dhe ndërtesa tjera. Duhet synuar në krijimin dhe mirëmbajtjen e kushteve për lëvizjen pa pengesa të banorëve, vizitorëve dhe personave me aftësi të kufizuara. Është e domosdoshme të krijohet një koncept për rrugë gjithëpërfshirëse dhe pa pengesa që u mundësojnë të gjithë qytetarëve lëvizje të lirë dhe të sigurt përgjatë rrugëve të këmbësorëve si dhe në të gjitha mënyrat e transportit. Për më tepër, duhet të sigurohet qasje pa pengesa në shërbime.

Koncepti i rrjetit të rrugëve për këmbësorë duhet të formojë një rrjet funksional të rrugëve pa pengesa. Zona kryesore e këtij rrjeti do t'i përfshijë tri sheshet kryesore, "Bulevardin Nënë Tereza", sheshin "Zahir Pajaziti" dhe sheshin e "Pavarësisë", si dhe sheshet më të vogla përpara ndërtesave publike siç janë sheshi "Adem Jashari" dhe platoja e Pallatit të Rinisë si dhe lagjet "Qendra", "Dardania", "Ulpiana" dhe "Lakrishte". Për më tepër, nëpërmjet skemës së zgjeruar për këmbësorë, rrjeti do të shtrihet përgjatë rrugëve pa pengesa drejt parkut të qytetit, parkut "Taukbahqë" dhe parkut të "Gërmisë" dhe lagjeve tjera të qytetit me qëllim të zgjerimit dhe promovimit të mëtejshëm të këtij koncepti. Koncepti i rrjetit të rrugëve për këmbësorë duhet të përdoret edhe për qendrën historike të Prishtinës.

Zgjerimi i mëtejshëm i rrjetit për këmbësorë drejt zonës historike që mbetet për tu definuar. Komuna aktualisht është duke punuar për përcaktimin zyrtar të zonës historike dhe kufijve të saj dhe sapo të përcaktohet, mund të zbatohet koncepti i rrjetit të këmbësorëve.

Gjithashtu, edhe skema e propozuar e çiklizmit në kuadër të PMQU-së duhet të merret në konsideratë edhe për PZHK. Në konceptin e infrastrukturës për çiklist, përfshihen, lagjet "Qendra", "Tophane" – duke u shtrirë drejt "Kodrës së Trimave", "Medresës", "Pejtonit", "Lakrishtes", "Arbërisë", "Kalabarisë", "Dardanisë", "Ulpianës", "Bregut të Diellit", "Aktashit", "Muhaxherëve", "Velanisë" (parku) dhe zonës së QKUK-së. Një shteg i ri çiklizmi parashihet nga qendra e qytetit drejt parkut të Gërmisë nëpërmjet rrugëve "Haxhi Zeka", "Nazim Gafurri" dhe "Shpëtim Robaj". Rrjeti gjithashtu shtrihet në drejtim të zonave "Prishtina e Re" dhe Hajvalisë, nëpërmjet shtigjeve që hyjnë në këto zona dhe çojnë në drejtim të vendbanimit të Zllatarit dhe liqenit të Badovcit. Skema e propozuar e çiklizmit do të vlerësohet më plotësisht nëpërmjet punës së mëtejshme të fizibilitetit para çdo pune implementimi.

Me qëllim të krijimit të kushteve për lëvizje jo motorike është e rëndësishme të zhvillohen shtigje cilësore të ecjes dhe çiklizmit, ndërmjet zonave apo lokacioneve më të frekuentuara, zonave të banimit në të gjithë qytetin dhe vendeve të tjera të interesit, që do të ofrojnë një mjedis të cilësisë së lartë për këmbësorët dhe çiklistët dhe një mjedis që është i sigurt, i përshtatshëm dhe i këndshëm për t'u përdorur. Kjo kërkon realizimin e kontrolleve të shtigjeve në rrugët kryesore në zonat urbane për të siguruar që standardet e projektimit janë plotësuar. Një numër veprimesh kyçe janë të nevojshme për të arritur këtë, si:

- Zhvillimi i një "rrjeti kryesor" të shtigjeve për këmbësorë me cilësi të lartë (si pjesë e një rrjeti të përgjithshëm), që do të ofronte mjedise të cilësisë së lartë për përdoruesit, duke përfshirë rrugët drejt shkollave, kolegjeve dhe vendeve të punës, qendrave të lagjeve/rrethinave, qendrave tregtare, zyrave të ndryshme komunale etj. dhe objekteve të transportit publik;
- Kontrolli i cilësisë së shtigjeve të këmbësorëve dhe çiklizmit në rrugët kryesore dhe qendrat e lagjeve/rrethinave për të identifikuar nevojat për përmirësim;
- Identifikimi i cilësisë së mjedisit për ecje dhe çiklizëm duke përdorur 5 kriteret – të lidhura, të rehatshme, të përshtatshme, miqësore dhe të dukshme – të cilat do të mundësojnë përcaktimin e prioritetëve për ndërhyrje; dhe
- Marrja parasysh e nevojave të grupeve të ndryshme të përdoruesve: udhëtarëve të rregullt, blerësve, atyre që i përdorin këto shtigje për rekreacion / në kohë të lirë, personave me nevoja të veçanta dhe fëmijëve – vende të ndryshme do të dizajnohen sipas nevojës së përdoruesit.

1.4.4.6. Mobiliteti urban i zgjuar/mençur (smart mobility)

Mobiliteti urban i zgjuar (mençur) – është element kyç për arritjen e lëvizshmërisë së qëndrueshme përmes zgjidhjeve të përmirësuara të Sistemit të Transportit Inteligent (STI), i cili mundëson orientim më mirë në trafik dhe që informon udhëtarët për mënyrën më të mirë të udhëtimit dhe kohën e duhur. Në këtë mënyrë, zgjidhjet inteligjente mund të kontribuojnë për uljen e përdorimit të automjeteve private.

Një segment i rëndësishëm i mobilitetit urban dhe zhvillimit të përgjithshëm të qytetit të Prishtinës është komponenta e qytetit të mençur/zgjuar (smart city). Në kuadër të konceptit për qytet të mençur mund të përparohen këto aspekte të funksionimit të qytetit:

- Transport publik i mençur
- Ndriçim i mençur rrugor
- Menaxhim i mençur me trafikun
- Parking i mençur
- Zgjidhje e mençur për sigurinë publike dhe të sigurisë në trafik
- Huazim i mençur i biçikletave etj.

Transport publik i mençur - Për transportin publik propozohet një zgjidhje modulare e cila përfshin sistemin e gjetjes automatike të automjeteve të transporti publik dhe sistemin e pagesës elektronike të biletave (sistemi i integruar i biletimit), përmes të cilave sigurohen informata nga të gjitha automjetet dhe pajisjet e lidhura dhe mundësohet kontrolli dhe optimalizimi i aktiviteteve të lidhura me transportin publik, në kohë reale. Me gjetjen automatike të vendndodhjes së automjeteve të transportit publik sigurohet optimizimi dhe rritja e efikasitetit të rrjetit të linjave të transportit, përmirësimi i informacioneve që u sigurohen udhëtarëve, e me këtë rritja e cilësisë së shërbimit ndaj qytetarëve: vijueshmëri e rregullti, siguri dhe saktësi e autobusëve. Me pagesën elektronike të biletave që tanimë aplikohet, mundësohet pagesa me kartela elektronike të cilat mund të mbushen përmes internetit, në aparate automatike ose në rrjetin e vendeve shërbyese të operatorit të transportit publik si dhe me telefon celular. Në këtë mënyrë mundësohet efikasitet dhe kontroll gjatë punës, ndërsa qytetarëve u mundësohen shërbime efikase dhe moderne, përshtatur nevojave të tyre.

Ndriçimi rrugor i mençur - Me qëllim të të përmirësimit të ndriçimit rrugor, propozohet miratimi i një zgjidhjeje me ndriçim bazuar në ndriçimi inteligjent (Smart Lighting), i cili ka aftësinë të kontrollohet nga një sistem qendror menaxhimi në mënyrë që të ofrojë funksionalitet më të mirë dhe ndriçim fleksibël.

Ndriçimi rrugor i mençur përfshin:

- Poça elektrike të bazuara në teknologjinë e përparuar LED, me kohëzgjatje të madhe, të cilat mundësojnë shpenzim të zvogëluar të energjisë elektrike dhe mbojtje të ambientit jetësor;
- Sensorë të cilët mundësojnë përshtatje të intensitetit të dritës;
- Pajisje rrjetore e cila mundëson komunikimin ndërmjet poçave dhe sistemit qendror.

Menaxhim i mençur me trafikun - Menaxhim i mençur i trafikut në Prishtinë duhet të mundësojë një pasqyrë të përgjithshme të trafikut në kohë reale, duke i kombinuar vendndodhjet e automjeteve, me çka u ndihmon administratës së qytetit në menaxhimin e trafikut nëpër qytet. Zgjidhja analizon sasi të mëdha të dhënash mobile, në kohë reale, që të sigurojnë pasqyrim të plotë në zhvillimin e trafikut. Me qëllim të rritjes së mobilitetit të mençur/ inteligjent propozohet rritja e përdorimit të zgjidhjeve SIT (Sistemeve Inteligjente të Transportit) për përmirësimin e planifikimit të transportit si nga operatorët e autobusëve ashtue dhe nga udhëtarët.

Për menaxhim të mençur dhe efikas të trafikut, Komuna e Prishtinës duhet krijuar mundësi për sigurimin e të dhënave nga detektorët e trafikut, semaforët, sistemet e menaxhimit të rrugëve, kamerat e mbikëqyrjes ose sistemet e informimit për kushtet kohore, për një pasqyrë edhe më të gjithëmbarshme të gjendjes së trafikut dhe mbi bazen e këtyre të dhënave të rëndësishme për zhvillimin e trafikut, administrata e qytetit do të ketë mundësi që në mënyrë automatike dhe në kohë reale të përcjell në sistemet e jashtme, në formë të raporteve për trafikun. Me mbështetjen e shpërndarjes më efikase të informatave prej qytetit kah qytetarët sigurohet ndihmë për lëvizjen e tyre në trafik, pastaj një analizë më cilësore e trafikut, komunikim i përmirësuar i problemeve në trafik, pasqyrime më të thjeshtësuara të hartave, kohë më e mirë e reagimit, ndarjes së informatave etj.

Parkim i mençur - Opcioni “parkim i mençur” propozohet si mundësi dhe ndihmë për ngasësit e mjeteve për të kursyer kohë për gjetjen e vendparkimit, uljen e ndotjes dhe zvogëlimin e rrezikut që qytetarët të bëjnë shkelje gjatë parkimit. Gjithashtu, mundësohet menaxhim më i mirë me të gjitha sfidat e lidhura me zhvillimin e shërbimit efektiv për parkim publik.

Në versionin e vet themelor, zgjidhja “parkim i mençur” thjesht e ndjek statusin e vendparkimeve të lira/të zëna, mund të përdoret për evidencën e hyrjes në parkingjet e mbyllura dhe mund t’i tregojë informatat kyçe në aplikimin me celular ose të shenjave të vendosura strategjike në afërsi të parkingut. Në Prishtinë, një sistem i tillë është në realizim e sipër, por zgjidhja mund të zgjerohet me funksione më të avazuara, siç janë dhënia e lejeve për parking (për banorët rezident, për ngasësit me aftësi të kufizuara, taksi, autobusë të qytetit dhe automjete për shpërndarje mallrash), zbatimi i kundërvajtjeve për parkim, pagesa e shërbimit të parkimit etj.

Zgjidhje e mençur për sigurinë publike dhe të sigurisë në trafik - Zgjidhja e mençur e sigurisë publike dhe sigurisë në trafik si, çasja në informata në kohë reale dhe krijimi i një databaze për numrin dhe lokacionet e aksidenteve, mund të jetë ndihmë për organat kompetente që të monitorojnë rrjetin rrugor dhe sipërfaqet publike, me qëllim të detektimit, në kohë të duhur, të ngjarjeve dhe incidenteve specifike dhe jo të rëndomta. Në këtë mënyrë mundësohet edhe intervenim i shpejtë në terren, që është veçanërisht i rëndësishëm në situata urgjente. Zgjidhja e mençur e sigurisë në trafik mundëson që të përmirësohet siguria e përgjithshme në qytet dhe të rritet efikasiteti i zbatimit të ligjit përmes përdorimit të kamerave të rrjetëzuara për mbikëqyrje, në kombinim me një spektër të gjerë modulesh më bashkëkohore nga videoinçizimet.

Huazim i mençur i biçikletave - Në përputhje me PMQU, Prishtina ka ndërmarrë disa veprime konkrete në investimin e korsive për biçikleta³, por përdorimi i biçikletave mbetet shumë i kufizuar. Sigurimi i banorëve me një mënyrë të lehtë të marrjes me qira dhe të përdorimit të biçikletave mund të ndihmojë në stimulimin e përdorimit më të gjerë. Shumë qytete kanë adoptuar sisteme me qira të biçikletave me stacione përreth qytetit, por trendi i fundit është për sistemet e qirasë të biçikletave që përdorin teknologjinë ëireless për t'i mundësuar përdoruesve të kontrollojnë dhe shikojnë biçikleta.

Huazimi i mençur i biçikletave është koncept i ri dhe shumë i rëndësishëm, i cili u ofron qytetarëve dhe turistëve mënyrë ekonomike transporti dhe mundësi kursimi të një kohe të konsiderueshme gjatë kalimit të largësive të shkurtëra nëpër qytet. Gjatë aplikimit të teknologjive të mençura dhe inovative, qytetarëve dhe turistëve do t'u ofrohen shërbime bashkëkohore dhe praktike, duke u mundësuar, njëherësh, fleksibilitet të plotë dhe lehtësi gjatë përdorimit.

1.4.4.7. Lidhja me nyjet kryesore të transportit në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar

Me realizimin e autoudhës Durrës- Prishtinë - Merdar, Prishtina fiton lidhje direkte me qytetet e tangjentuara sikurse që një pjesë e trafikut ndërkombëtar nga Evropa Lindore mund të ridrejtohet përmes Prishtinës për në portin e Durrësit dhe atë të Shëngjinit, për të vazhduar më tej.

Lidhja e propozuar e sistemit të transportit me rrjetet dhe korridoret e rëndësishme pan evropiane. Linja hekurudhore 10 dhe Rruga R6 dhe R7 seksioni i mbetur Besi-Merdare, sigurojnë, në të ardhmen, rrugë alternative për korridoret hekurudhore X dhe VIII.

Harta 9. Lidhja e Prishtinës në nivel rajonal dhe në korridoret pan-evropiane.

³ Raport: Mbështetje për hartimin e kornizës për zhvillimin e modaliteteve të transportit të pa-motoriuar në Prishtinë, me fokus në çiklizëm, Prishtinë 2020

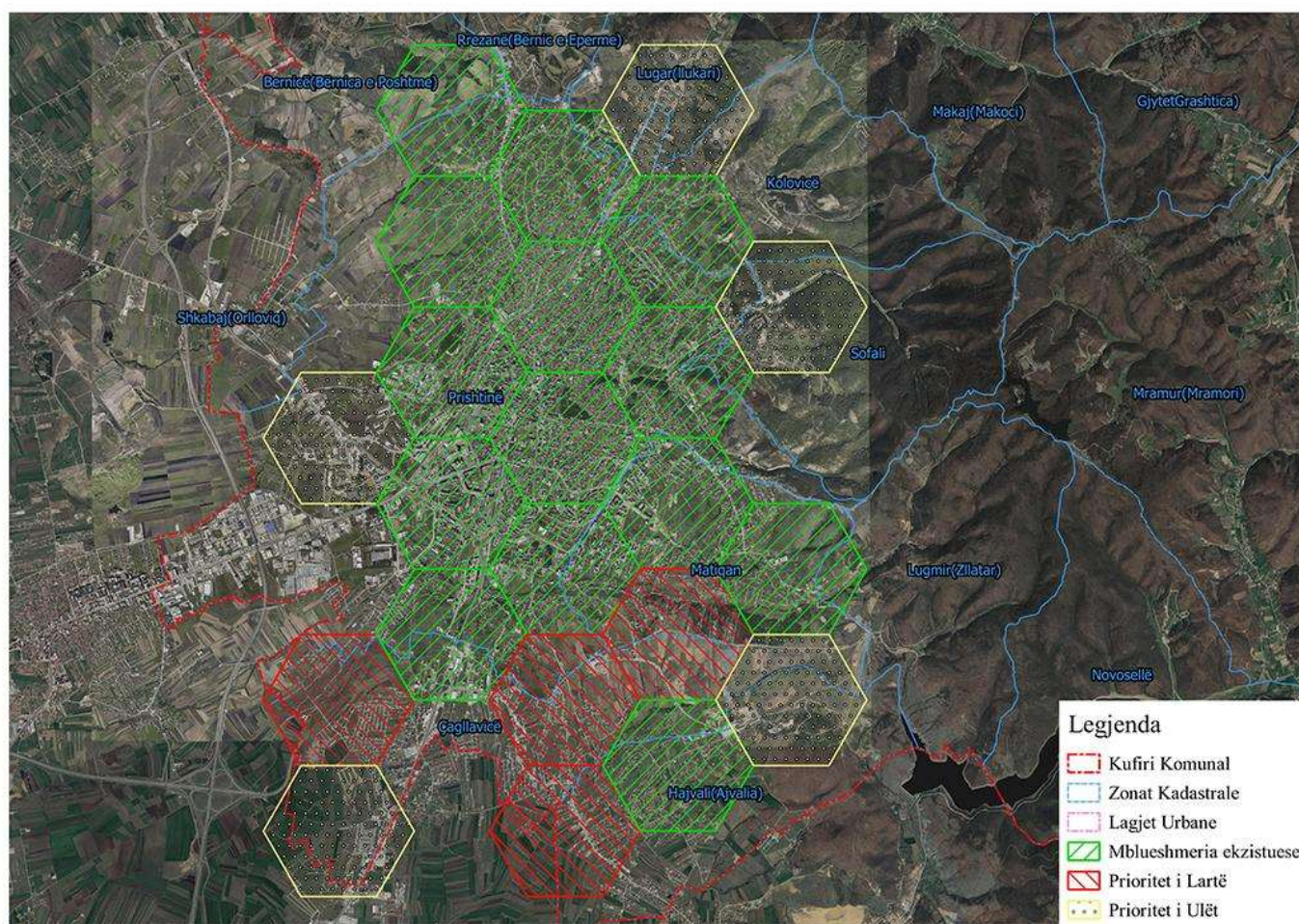
1.4.5. Infrastruktura publike dhe sociale

1.4.5.1. Koncepti i zhvillimit hapësinor për institucionet publike shëndetësore

1.4.5.1.1. Institucionet publike të Kujdesit Shëndetësor Parësor

Bazuar në vlerësimin e gjendjes ekzistuese, Komuna nuk ka nevojë për institucione shtesë të Kujdesit Parësor Shëndetësor në zonë rurale. Në të ardhmen, Komuna synon zhvillimin hapësinor e Kujdesit Shëndetësor Parësor sipas konceptit vijues të zhvillimit hapësinor:

- 1 Qendër të Mjekësisë Familjare me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 0.20m² për kokë banori, që mbulon një territor urban me rreze të mbulushmërisë 800m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 10,000 banorë;
- 1 Ambulancë të Mjekësisë Familjare me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 0.20m² për kokë banori, që mbulon një territor rural me rreze të mbulushmërisë 3,000m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 6,000 banorë.

Harta 10. Koncepti i zhvillimit hapësinor të institucioneve publike shëndetësore - QMF

1.4.5.1.2. Institucionet publike të Kujdesit Shëndetësor Dytësor

Për të realizuar konceptin zhvillimor hapësinor për institucionet publike të Kujdesit Shëndetësor Parësor, Komuna planifikon ndërtimin e:

- 1 Spitali të Përgjithshëm me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 647,319m²;

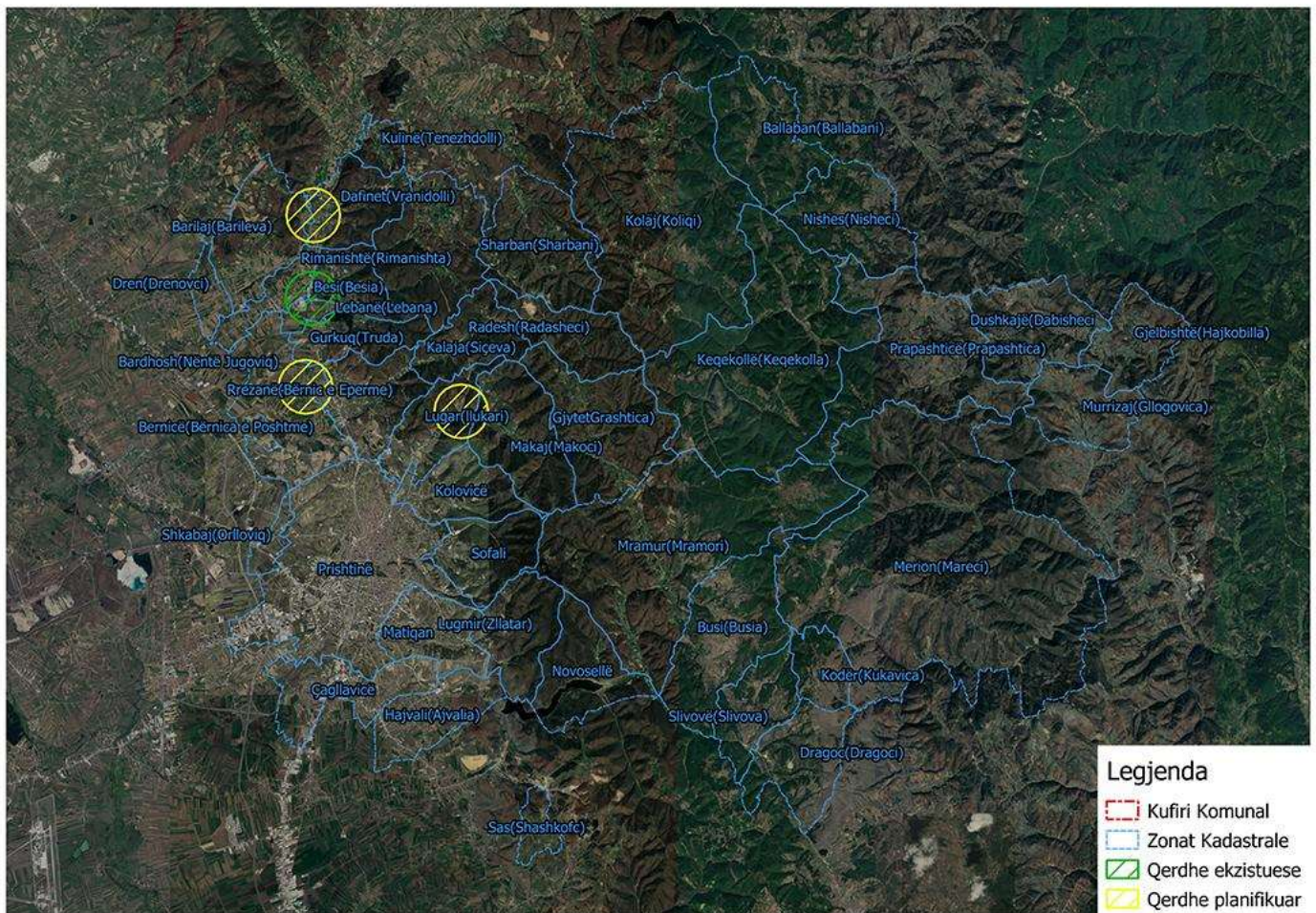

1.4.5.2. Koncepti i zhvillimit hapësinor për institucionet publike arsimore

1.4.5.2.1. Institucionet publike parashkollore

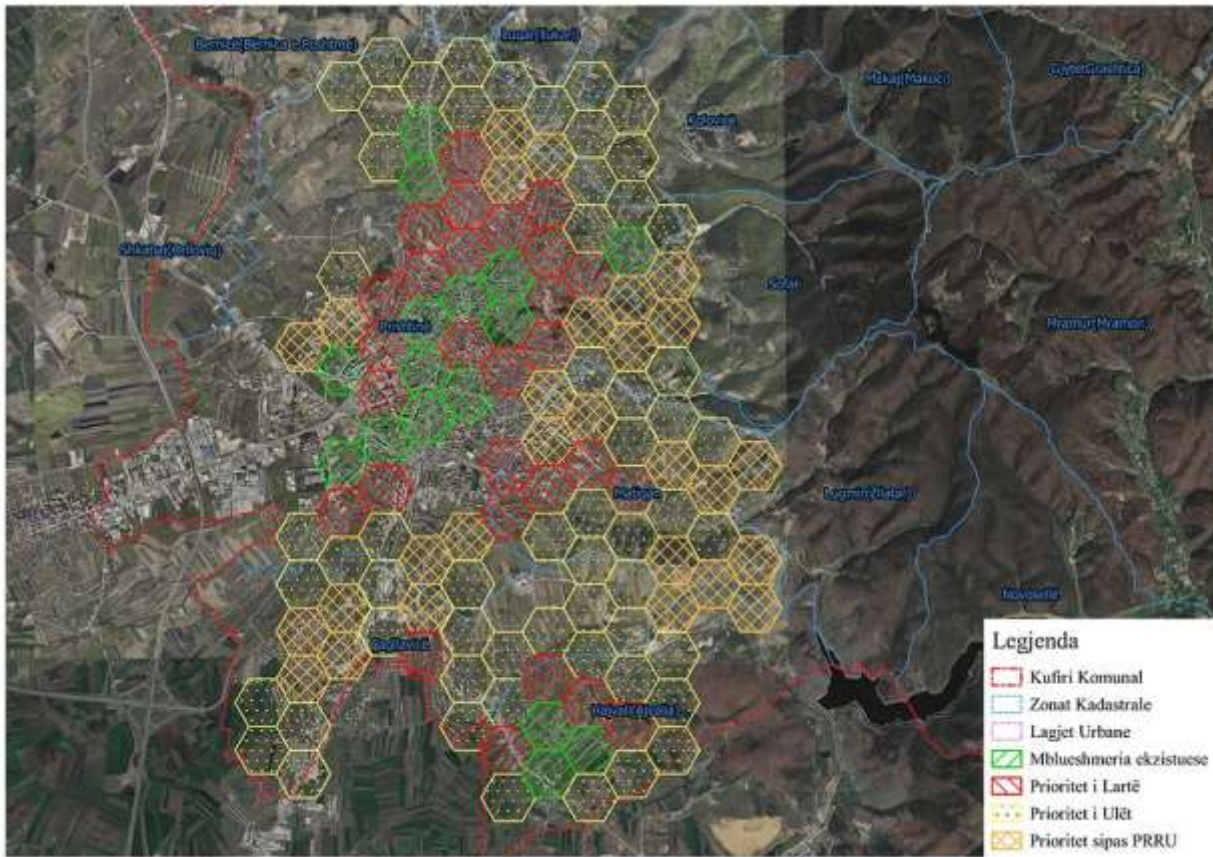
Bazuar në vlerësimin e gjendjes ekzistuese që ka identifikuar mungesë të institucioneve parashkollore publike, me qëllim të përgatitjes së fëmijëve për shkollim të rregullt dhe për të siguruar kujdes të fëmijëve përgjatë kohës kur prindërit e tyre janë në punë, Komuna synon zhvillimin hapësinor e institucioneve parashkollore si vijon:

- 1 institucioni publik parashkollor me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 1.30m² të parcelës kadastrale për kokë banori, që mbulon një territor urban me rreze të mbulueshmërisë 300m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 3,000 banorë;
- 1 institucioni publik parashkollor me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 1.30m², që mbulon një territor rural me rreze të mbulueshmërisë 900m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 3,000 banorë.

Harta 11. Koncepti I zhvillimit hapësinor të institucioneve publike parashkollore zonë rurale

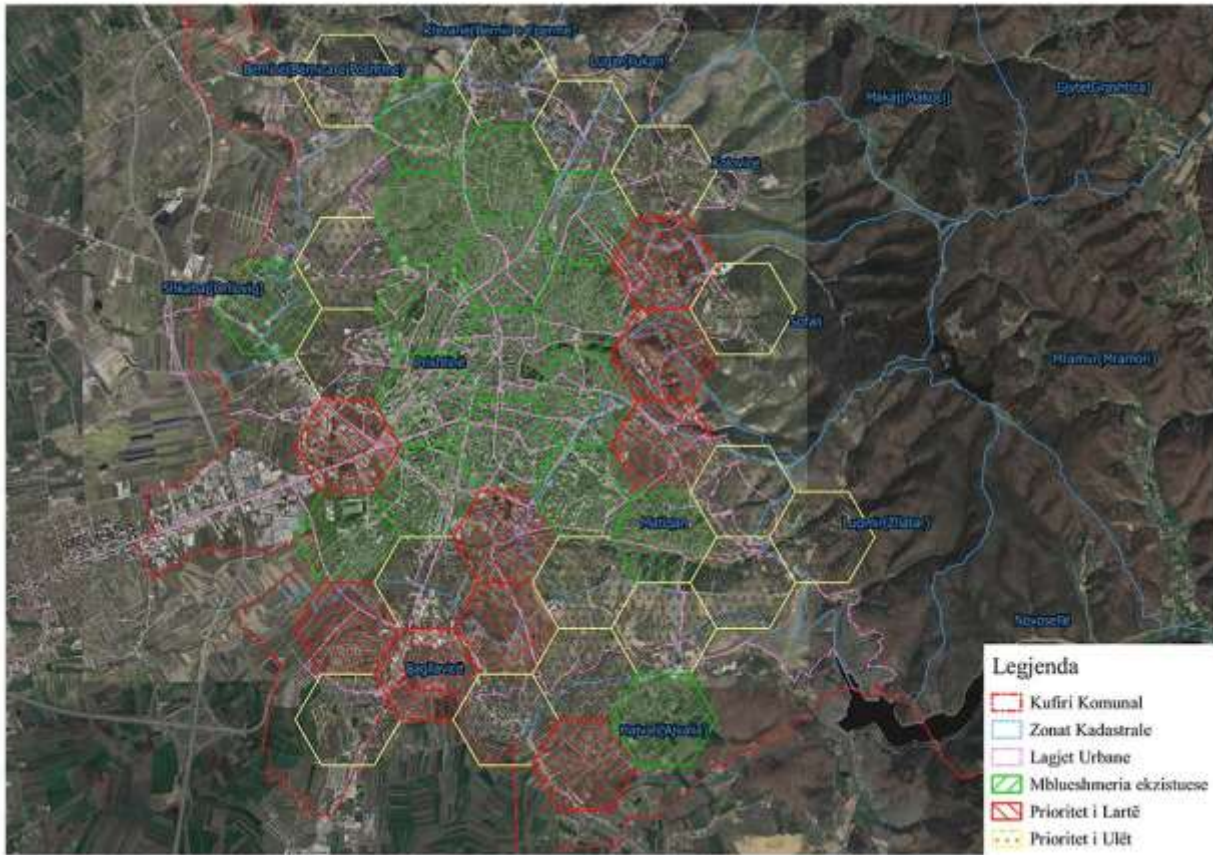

Harta 12. Koncepti I zhvillimit hapësinor të institucioneve publike parashkollore zonë urbane

1.4.5.2.2. Institucionet publike të Arsimit Fillor dhe të Mesëm të Ultë

Bazuar në vlerësimin e gjendjes ekzistuese që ka identifikuar mungesë të hapësira adekuate të institucioneve publike të Arsimit Fillor dhe të Mesëm të Ultë. Me qëllim të ofrimit të arsimit të rregullt tërëditor në hapësira adekuate me pajisje adekuate, Komuna synon zhvillimin hapësinor e institucioneve publike të Arsimit Fillor dhe të Mesëm të Ultë si vijon:

- 1 institucion publik të Arsimit Fillor dhe të Mesëm të Ultë me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 2.80m² për kokë banori, që mbulon një territor urban me rreze të mbulushmërisë 600m distancë shërbyese; respektivisht rreze optimale shërbyese në të cilin jetojnë së paku 4,000 banorë;
- 1 institucion publik të Arsimit Fillor dhe të Mesëm të Ultë me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 2.80m² për kokë banori, që mbulon një territor rural me rreze të mbulushmërisë 1,900m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 4,000 banorë.

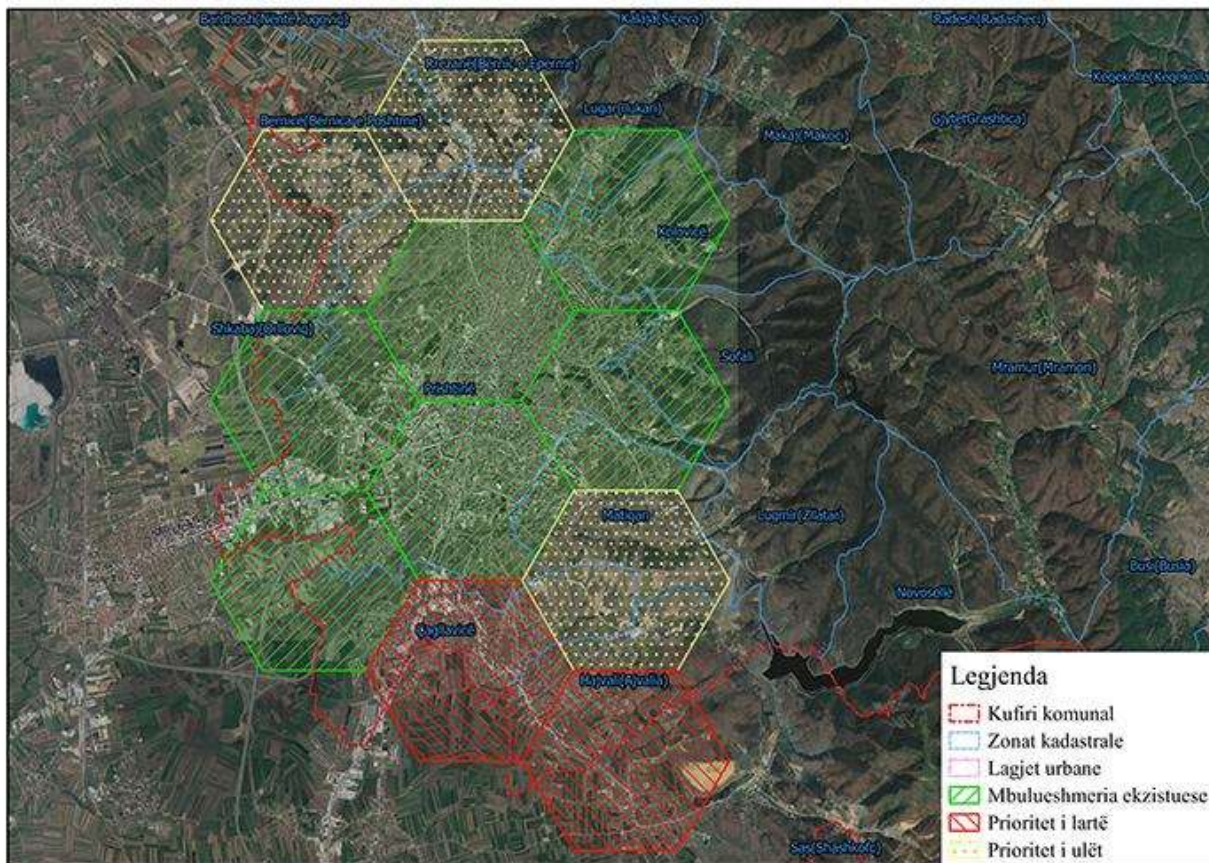
Harta 13. Koncepti I zhvillimit hapësinor të institucioneve publike parashkolllore zonë urbane

1.4.5.2.3. Institucionet publike të Arsimit të Mesëm të Ultë

Bazuar në vlerësimin e gjendjes ekzistuese që ka identifikuar mungesë të hapësira adekuate të institucioneve publike të Arsimit të Mesëm të Lartë, me qëllim të ofrimit të arsimit të rregullt tërëditor në hapësira adekuate me pajisje adekuate, Komuna synon zhvillimin hapësinor e institucioneve publike të Arsimit të Mesëm të Lartë si vijon:

- 1 institucion publik të Arsimit të Mesëm të Lartë me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 1.00m² për kokë banori, që mbulon një territor urban me rreze të mbulushmërisë 1,500m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 12,000 banorë;
- 1 institucion publik të Arsimit të Mesëm të Lartë me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 1.00m² për kokë banori, që mbulon një territor rural me rreze të mbulushmërisë 4,700m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 12,000 banorë.

Harta 14. Koncepti I zhvillimit hapësinor të institucioneve të Arsimit të Mesëm të Lartë

1.4.5.3. Koncepti i zhvillimit hapësinor për institucionet shërbimeve publike administrative

Bazuar në vlerësimin e gjendjes ekzistuese, Komuna ka nevojë për institucionet e shërbimeve publike administrative shtesë. Në të ardhmen, Komuna synon zhvillimin hapësinor e shërbimet Kujdesit Parësor Shëndetësor, si vijon:

- 1 Zyre të Gjendjes Civile me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 0.62m² për kokë banori, që mbulon një territor urban me rreze të mbulushmërisë 1,000m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 10,000 banorë.
- 1 Zyre të Gjendjes Civile me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 0.62m² për kokë banori, që mbulon një territor rural me rreze të mbulushmërisë 3,000m distancë shërbyese, respektivisht reze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 10,000 banorë.

1.4.5.4. Koncepti i zhvillimit hapësinor për institucionet publike sociale dhe të komunitetit

Bazuar në vlerësimin e gjendjes ekzistuese, Komuna ka nevojë për institucione institucionet publike sociale dhe të komunitetit shtesë. Në të ardhmen, Komuna synon zhvillimin hapësinor e institucioneve publike sociale dhe të komunitetit, si vijon:

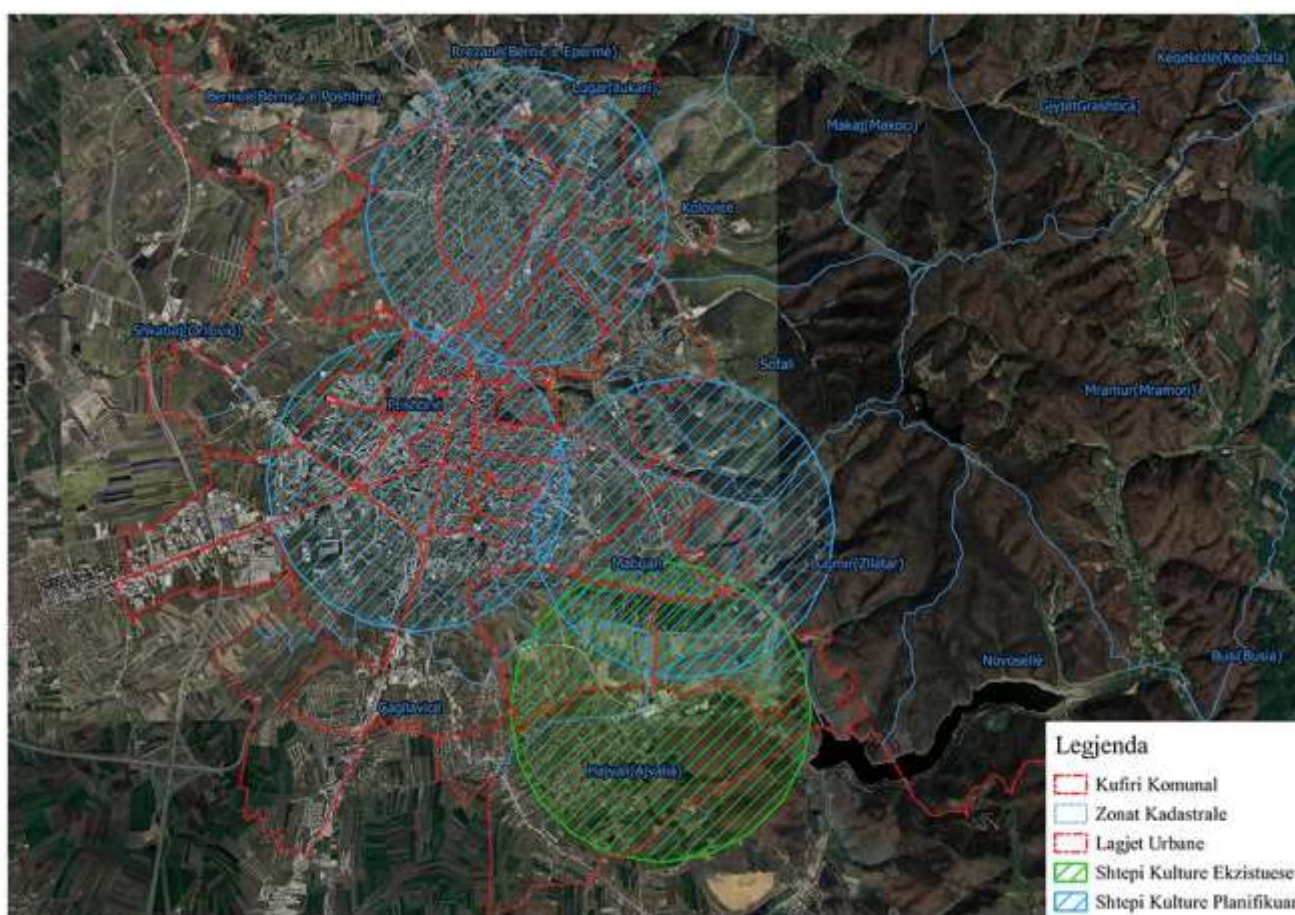
- 1 Qendër të Komunitetit me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 0.20m² për kokë banori, që mbulon një territor urban me rreze të mbulushmërisë 600m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 6,000 banorë;
- 1 Qendër për Shërbime Sociale dhe Familjare me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 0.25m² për kokë banori, që mbulon një territor urban me rreze të mbulushmërisë 2,000m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 45,000 banorë.

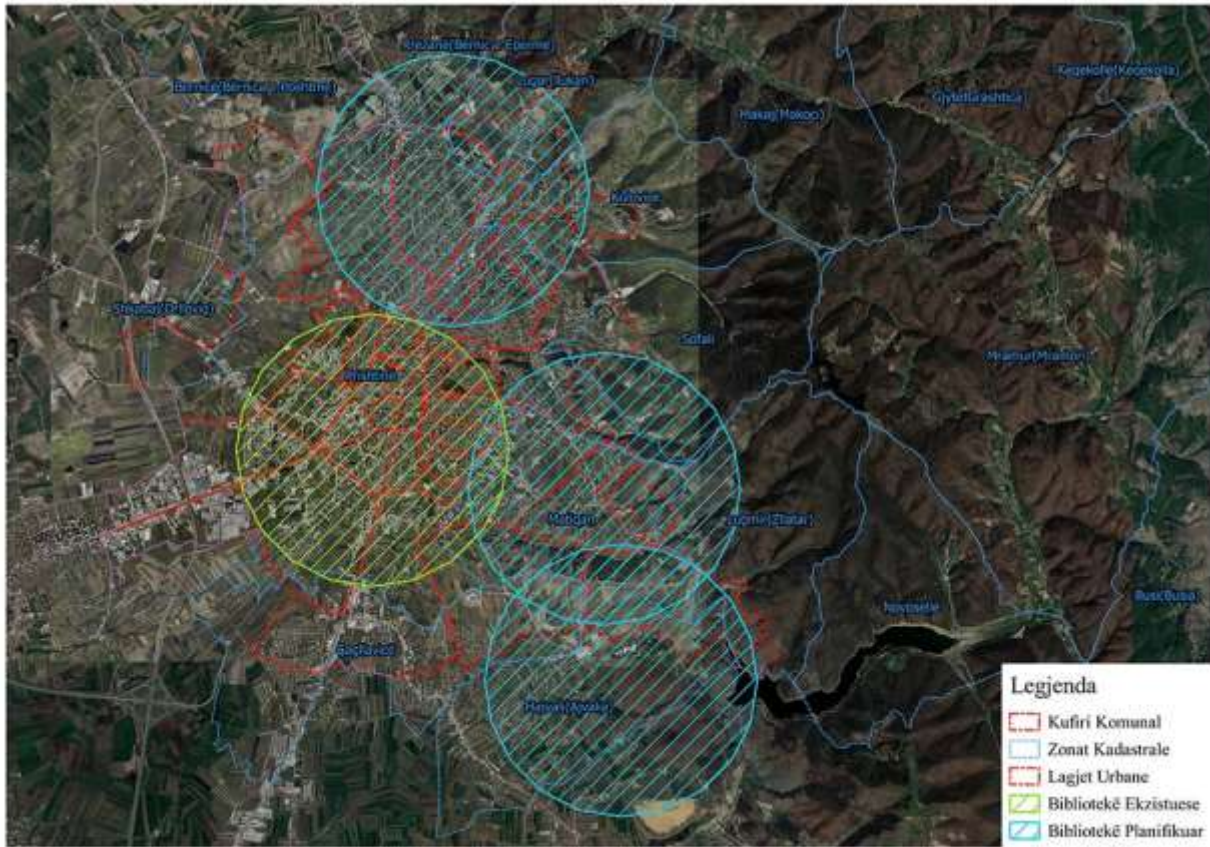
1.4.5.5. Koncepti i zhvillimit hapësinor për institucionet kulturore

Bazuar në vlerësimin e gjendjes ekzistuese, Komuna ka nevojë për institucionet kulturore shtesë. Në të ardhmen, Komuna synon zhvillimin hapësinor e institucioneve kulturore, që nënkupton *ndërtesat e bibliotekave, ndërtesat e muzeve, ndërtesat e galerive të arteve dhe sallave ekspozuese, ndërtesat e 'shtëpive' të kulturës, ndërtesat e teatrove dhe ndërtesat e kinemave*, si vijon:

- 1 bibliotekë publike me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 0.25m² për kokë banori, që mbulon një territor urban me rreze të mbulushmërisë 1,500m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 45,000 banorë;
- 1 shtëpi kulture me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 0.20m² për kokë banori, që mbulon një territor urban me rreze të mbulushmërisë 1,500m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 45,000 banorë;
- 1 teatër publik me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 0.20m² për kokë banori, që mbulon një territor urban me rreze të mbulushmërisë 4,000m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 90,000 banorë;

Harta 15. Koncepti i zhvillimit hapësinor të institucioneve kulturore

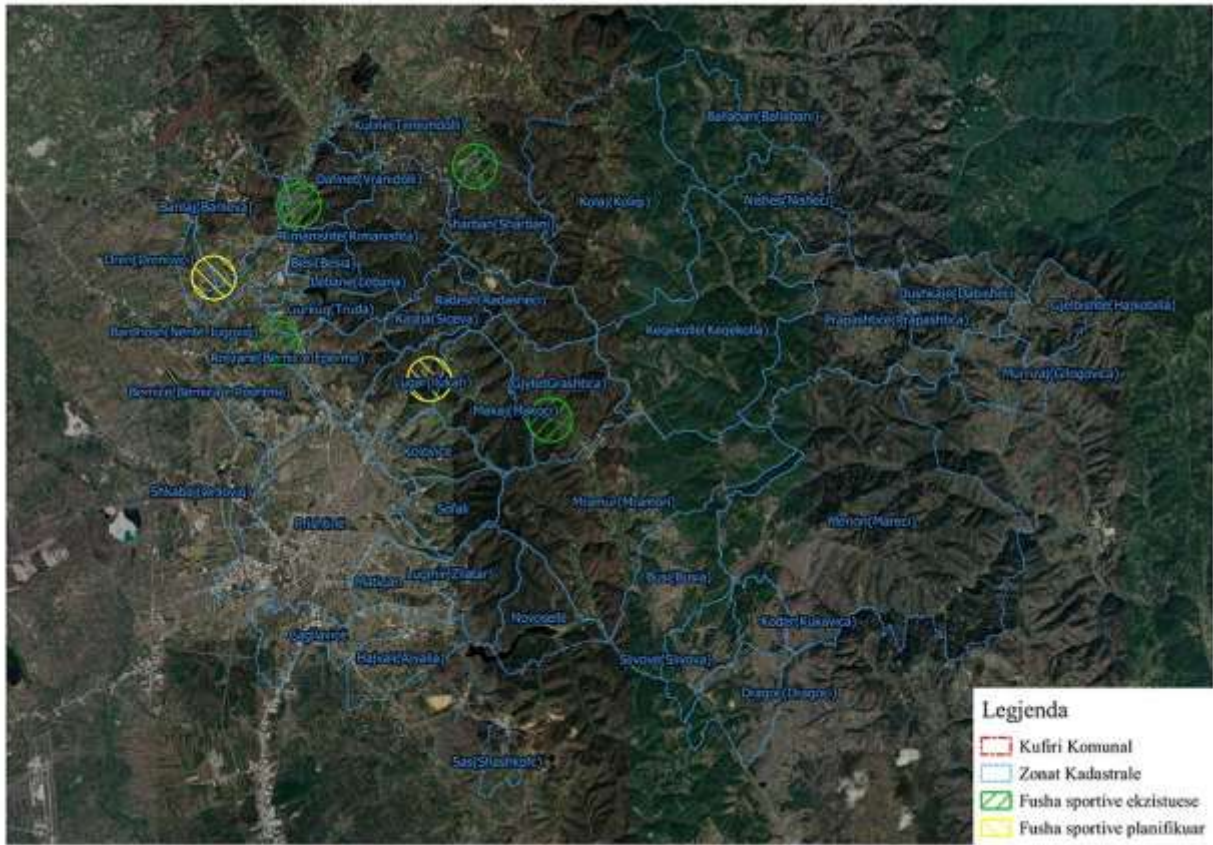
Harta 16. Koncepti I zhvillimit hapësinor të bibliotekave publike

1.4.5.6. Koncepti i zhvillimit hapësinor për hapësirat rekreative dhe sportive

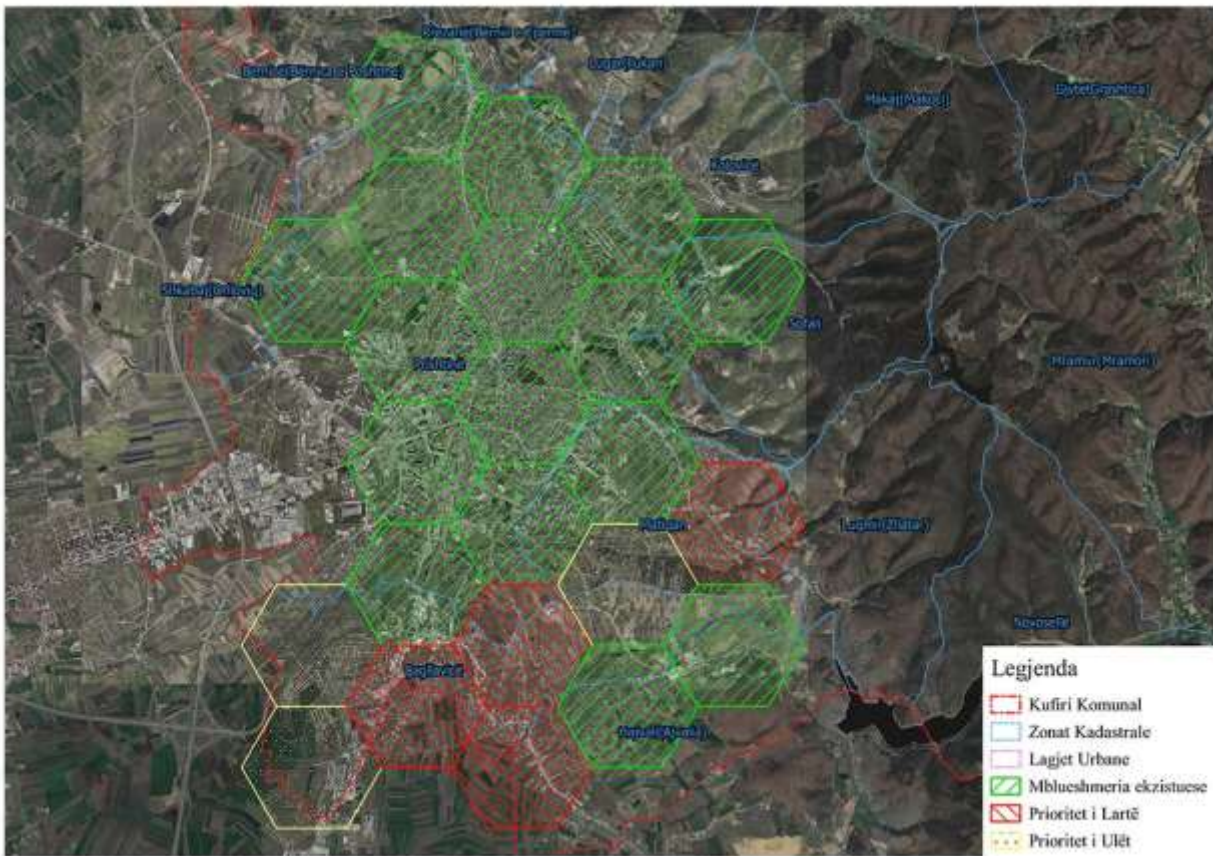
Bazuar në vlerësimin e gjendjes ekzistuese, Komuna ka nevojë për institucione institucionet publike sociale dhe të komunitetit shtesë. Në të ardhmen, Komuna synon zhvillimin hapësinor e hapësirave rekreative dhe sportive, që nënkupton ndërtesat e stadimeve, ndërtesat e sallave sportive, ndërtesat sportive shume- funksionale, fushat sportive-rekreative shume- funksionale, shtigjet për gara motorike, shtigjet për kalërim, shtigjet për ngjitje dhe marshim alpin, shtigjet për çiklizëm, shtigjet për skijim apo shkëmbinj të natyror dhe artificial për ngjitje, Fushat e golfit, si vijon:

- 1 hapësirë rekreative dhe sportive me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 0.25m² për kokë banori, që mbulon një territor rural me rreze të mbulueshmërisë 800m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë më pak se 5,000 banorë.
- 1 hapësirë rekreative dhe sportive me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 0.30m² për kokë banori, që mbulon një territor urban me rreze të mbulueshmërisë 2,000m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 5,000 banorë.
- Ndërtesat sportive shumë- funksionale për komunitetin rekreative dhe sportive me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 0.20m² për kokë banori, që mbulon një territor urban me rreze të mbulueshmërisë 2,000m distancë shërbyese, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 40,000 banorë.

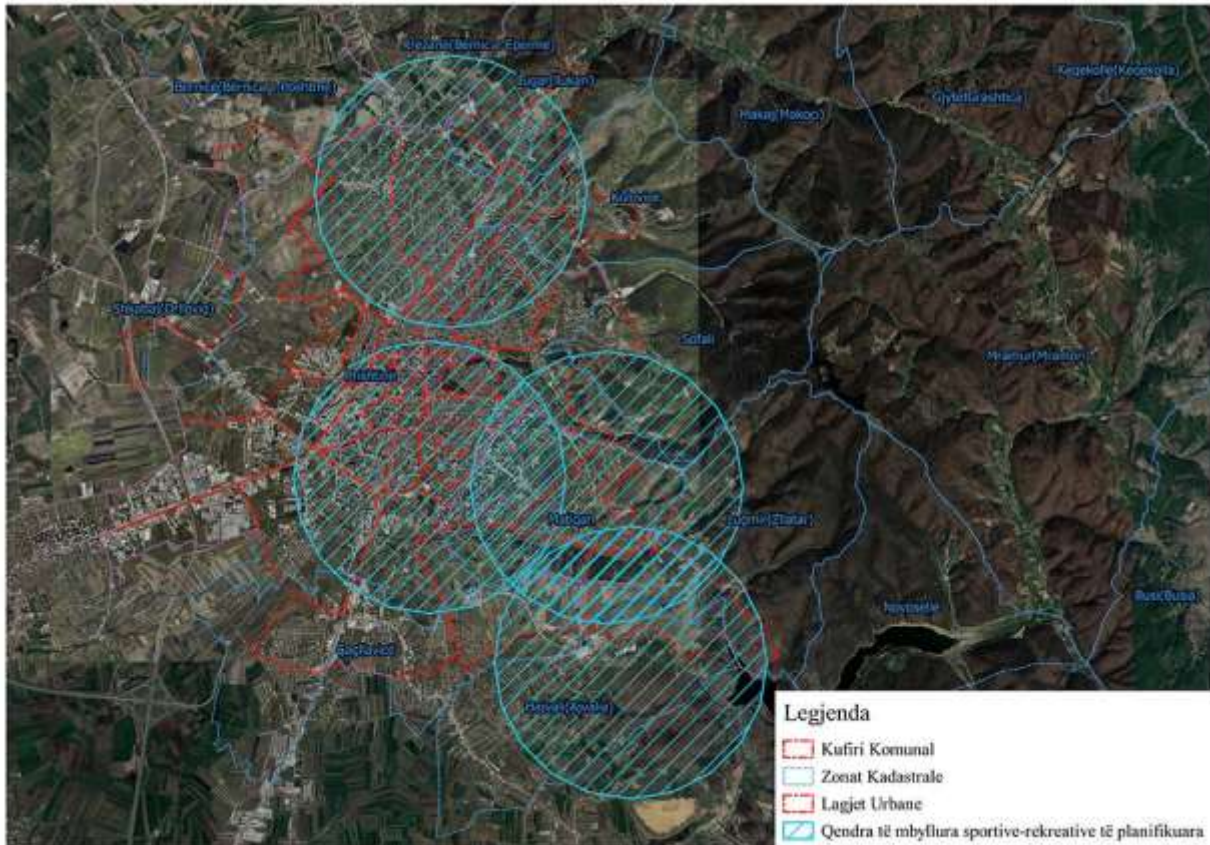

Harta 17. Koncepti I zhvillimit hapësinor për hapësirat e hapura rekreative dhe sportive në zonë rurale

Harta 18. Koncepti I zhvillimit hapësinor për hapësirat e hapura rekreative dhe sportive në zonë urbane

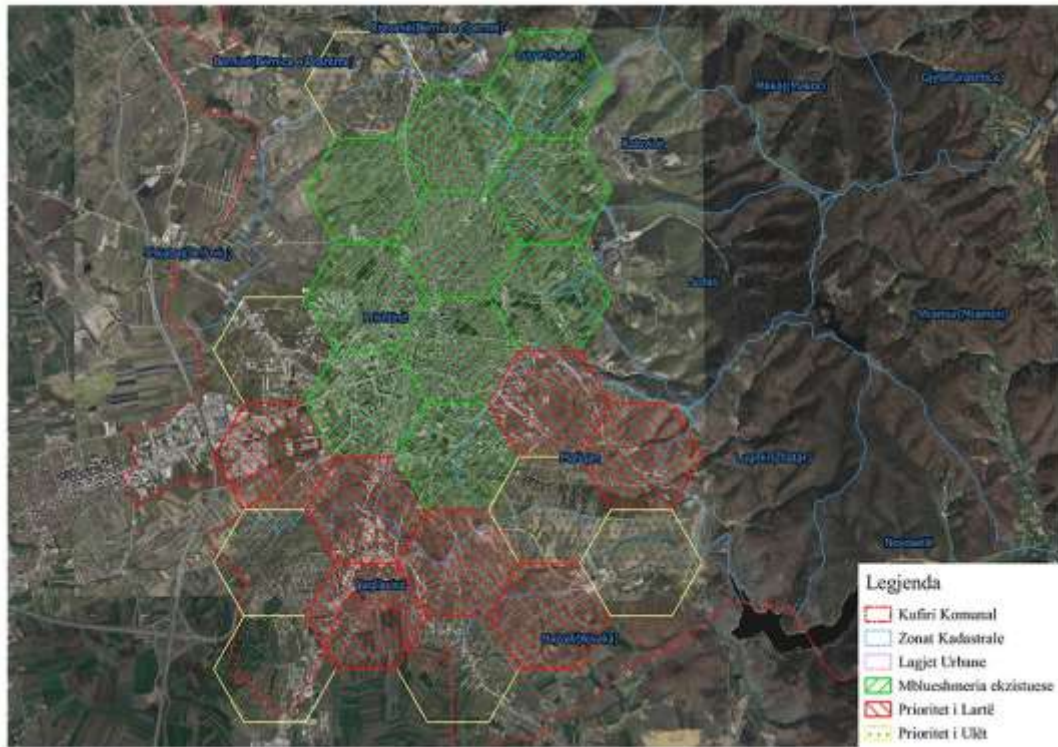
Harta 19. Koncepti I zhvillimit hapësinor të ndërtesave sportive shumë- funksionale

1.4.5.7. Koncepti i zhvillimit hapësinor për hapësirat e hapura publike

Bazuar në vlerësimin e gjendjes ekzistuese, Komuna ka nevojë për hapësirat e hapura publike. Në të ardhmen, Komuna synon zhvillimin hapësinor e hapësirave të hapura publike, që nënkupton *parqet publike ose hapësirat e lira për shfrytëzim nga këmbësorët ose çiklistët apo Fushat e hapura sportive dhe rekreative* si vijon:

- 1 hapësirë të hapur publike me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 1.00m² për kokë banori, që mbulon një territor urban me rreze të mbulushmërisë 800m distancë shërbyese në kuadër të lagjes urbane, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 8,000 banorë;
- 1 hapësirë të hapur publike me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 1.00m² për kokë banori, që mbulon një territor të banuar rural me rreze të mbulushmërisë 800m distancë shërbyese në kuadër të vendbanimit, respektivisht rreze optimale shërbyese në vijë ajrore në të cilin jetojnë së paku 2,000 banorë.

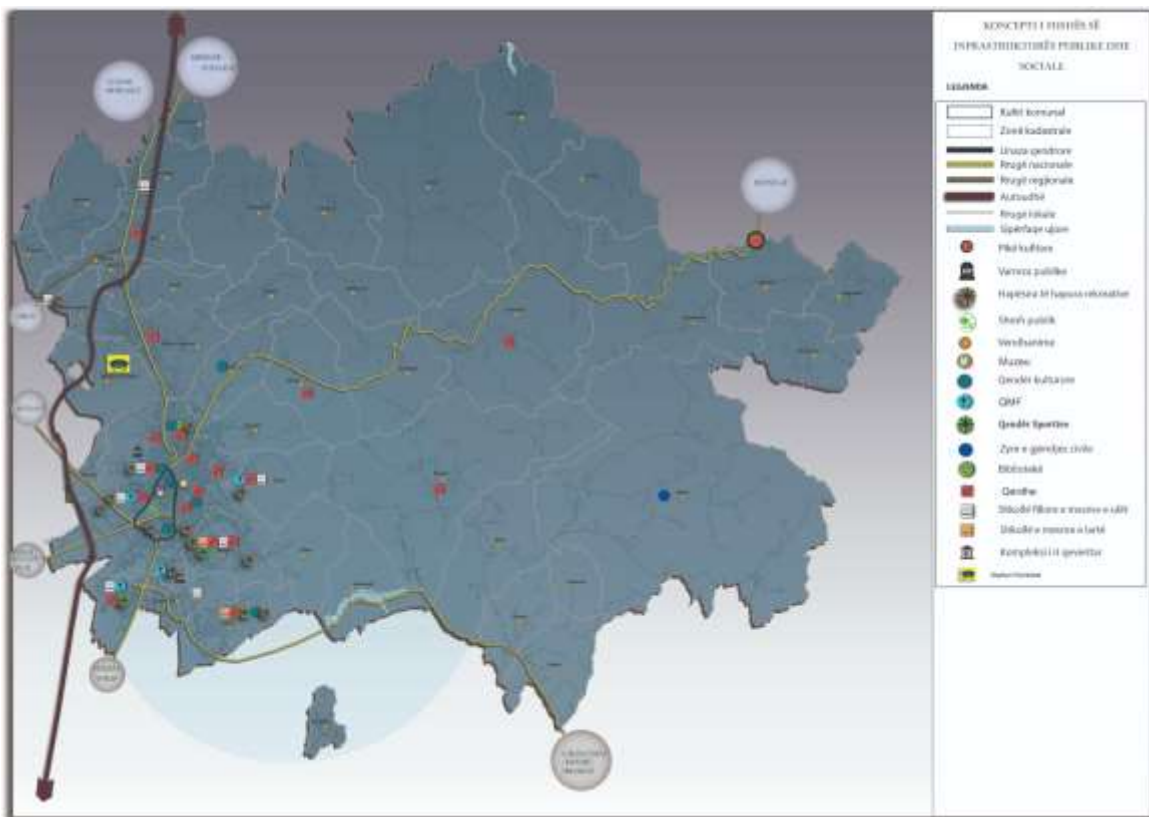

Harta 20. Koncepti i zhvillimit hapësinor të hapësirave të hapura publike

1.4.5.8. Koncepti i zhvillimit hapësinor për varrezat publike

Bazuar në vlerësimin e gjendjes ekzistuese, Komuna ka nevojë për institucione publike sociale dhe të komunitetit shtesë. Në të ardhmen, Komuna synon zhvillimin hapësinor e varrezave publike me sipërfaqe minimale të parcelës kadastrale prej 1.50m² për kokë banori.

Harta 21. Koncepti i tërësishëm i zhvillimit të infrastrukturës publike dhe sociale

1.4.6. Mjedisi dhe Sipërfaqet me Rrezikshmëri

Mbrojtja e mjedisit në komunën e Prishtinës është mision i veçantë marrë parasysh vlerat e saja natyrore siç janë ato pyjore, ujore dhe tokën bujqësore. E gjithë kjo krijon një natyrë që është potencial për zhvillim të turizmit. Për të luajtur rolin që i përshkruhet duhet të mbrohet ajri, uji dhe toka. Territori i komunës së Prishtinës, vazhdimisht është ballafaquar me fatkeqësi natyrore dhe aksidente të ndryshme, ku në masë të madhe shkaktohen dëme materiale si në pjesën urbane ashtu edhe në atë rurale.

Komuna ka paraparë si të domosdoshme ndërtimin e impiantit kryesor për ujërat e zeza dhe impiante tjera në fshatrat të cilat për shkak të konfiguracionit të terrenit nuk mund të lidhen me atë kryesor. Për më tepër edhe çdo operator industrial duhet të parashihet masa për trajtimin e ujërave të zeza (ndërtimin e sistemeve të brendshme të filtrimit të ujërave industrial - impianteve vetanake), e gjithë kjo me qëllim të mbrojtjes së lumenjve dhe tokës nga degradimi që mund të shkaktojnë mbetjet industriale. Zgjerimi i kapaciteteve të deponisë rajonale dhe eliminimi i deponive ilegale është hapi tjetër në funksion të mbrojtjes së mjedisit.

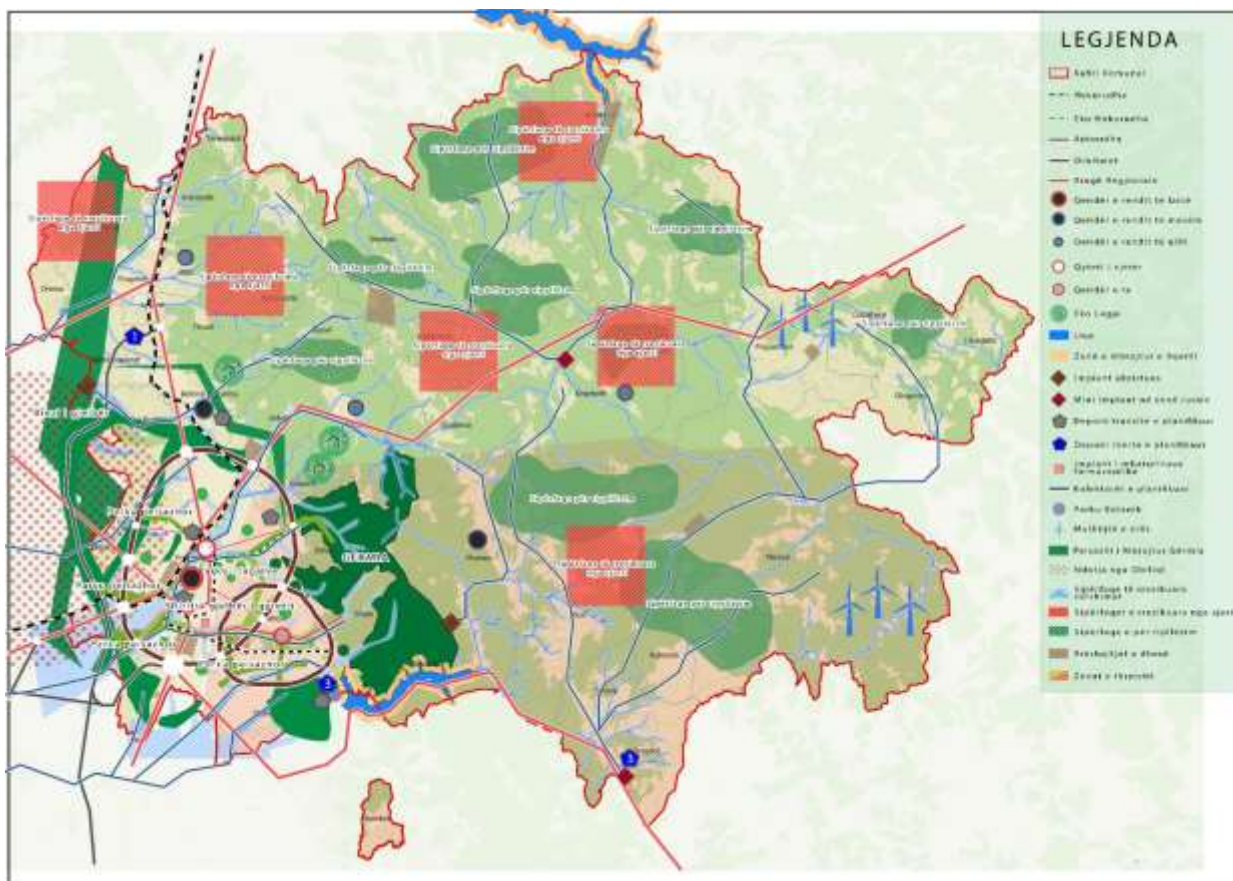

Figura 18. Koncepti hapësiror për mjedis dhe sipërfaqe me rrezikshmëri

1.4.6.1. Mbrojtja e Ujit, Ajrit, Tokës dhe Biodiversitetit

Mbrojtja e ujit. Në Komunën e Prishtinës, lumenjtë dhe derdhjet e tyre që kalojnë përgjatë qytetit dhe disa fshatra janë të ndotura në shkallë të madhe. Komuna duhet të ndërmerë masa për mbrojtjen e zonave ujore, burimeve të ujërave nëntokësor, ujërat sipërfaqësorë dhe ujë rrjedhat e hapura, të bëjë mirëmbajtjen e ujërave, kontrollimin e zhvillimeve dhe ndërtimeve etj. Përveç masave të cekura më lartë, për mbrojtjen e ujërave bëhet eliminimi i deponive ilegale dhe menaxhimi efektiv i mbeturinave, si dhe trajtimi i problemit të derdhjes së ujërave të ndotura të cilat derdhet te pa trajtuara në përroje, dhe në lumenjtë si Prishtevka, LlapiGraqankë. Për të mbrojtur trupat ujor, koncepti planifikon ndarjen e rrjetit të kanalizimit të ujërave të ndotura nga kanalizimi i ujërave atmosferike, dhe ndërtimin e fabrikës për trajtimin e ujërave të zeza në Prishtinë, që do të parandalonte derdhjen e ujërave të zeza në lumenj dhe përroska të Prishtinës. Përgjatë rrugëve dhe brigjeve të lumenjve duhet të mbillen pemë për të krijuar breze të gjelbërimit dhe amortizuar ndotjen nga pluhuri, gazrat dhe zhurma. Po ashtu do të ndërmerren masa në lidhje me

trajtimin e mbeturinave dhe përdorimin e energjisë që lirohet nga trajtimi i mbeturinave. Për më tepër edhe masat e buta si fushata vetëdijësuese, trajnimeve dhe ligjërata mbi rëndësinë dhe ruajtjen e trupave ujqor duhen të ndërmiren.

Mbrojtja e ajrit. Sipas Vlersimit, ndotja e ajrit kryesisht shkaktohet nga: Emetimet e gazrave nga trafiku, dhe nga Korporata energjetike e Kosovës dhe pse kjo nuk është në territorin e Prishtinës. Gjithashtu, në mungesë të Përfshirjes së gjithë Qytetit në rrjetin e ngrohjes qendrore, ndotje shtesë paraqesin të gjitha njësitë e banimit që ngrohen përmes burimeve alternative me dru, Pelet, dhe thëngjill.

Mirëpo, bazuar në ligjin mbi mbrojtjen e ajrit, komuna në bashkëpunim me MMPHI duhet të bëjë kontrollimin e vazhdueshëm të emetimeve të pluhurit dhe tymit përmes matësve të cilësisë së ajrit. Prishtina ka stacione për matjen e parametrave të ajrit që monitorohen nga instituti hidrometrologjik i Kosovës, po ashtu edhe Komuna ka 6 stacione që janë të vendosura në këto lagje ;Bregu i Diellit - Rr. Enver Maloku , Ulpiana - Rr. Mujë Krasniqi , Kodra e Trimave - Rr. Vëllazërit Fazliu, Dodona - Rr. Afrim Loxha , . Dardania - Rr. Ilaz Kodra , Qendra –Sheshi Zahir Pajazitiqë masin vlerat e PM10, PM2.5, SO2, NOx, O3, CO. Sipas raportit të AMMK 2018 për gjitha këto parametra kemi vlera në rritje. Në mënyrë që të zvogëlohen pasojat nga ndotësit e ajrit, komuna duhet të hartojë **Plan Lokal të Veprimit të Cilësisë së Ajrit**, ku do të përcaktohen masat për veprime 8 vjeçare re për menaxhimin e cilësisë së ajrit për tërë territorin e komunës në pajtim me strategjin e cilësisë së Ajrit.

Mbrojtja e tokës nga 523.22 km² sa ka Komuna e Prishtinës, vlerësohet s 12269.52 ha, e kësaj sipërfaqeje është tokë bujqësore me kualitet të mirë të bonitetit dhe 31819.56 ha e këtyre sipërfaqeve janë pyje. si aset nacional, ekonomik dhe mjedisor duhet të mbrohet parimisht nga degradimi dhe ndërtimi i shpërqendruar, bazuar në udhëzimin administrativ për normat teknike të planifikimit Përveç kësaj, koncepti parasheh mbrojtjen e tokës bujqësore nga:

- Gazrat e shkarkuara, pesticidet dhe plehrat kimikë apo përdorimi i tepruar i tyre në bujqësi;
- Grumbullimi në tokë i Plumbit dhe metaleve të rënda, gazrat dhe mbetjet e tjera;
- Përzjerja me tokën nëpërmjet reshjeve të gazrave të dëmshme që ndotin ajrin;
- Erozionet që vijnë nga shkatërrimi i pyjeve;
- Ndërtimet e shpërndara;
- Fragmentimet e shpeshta dhe të paplanifikuara të tokës bujqësore.

Për secilin tyre aplikohen masa të veçanta për mbrojtje. Sa i përket ndjeshmërisë së tokës në komunën e Prishtinës në hartën e ndjeshmërisë së tokës vërehet se toka përgjatë rrjedhave të lumenjve dhe me bonitet më të lartë ka një sensitivitet më të lartë. Në komunën e Prishtinës, ruajtja e shtretërve të lumenjve nga erozioni dhe nga hudhja e mbeturinave të ngurta dhe të lëngshme, mbron tokën bujqësor edhe bonitetin e lartë përreth trupave ujqor.

Mbrojtja dhe rehabilitimi i pyjeve do të ketë ndikim pozitiv edhe në parandalimin e erozionit. Toka pyjore mbrohet duke ndërmarrë masa për parandalimin e shpyllëzimit, mbrojtjes dhe rregullimit përmes pyllëzimit dhe ripyllëzimit. Pyllëzimi duhet të bëhet përmes mbjelljeve të bimëve apo farës. Gjithashtu edhe për mbrojtje të biodiversitetit duhen të ndërmirën masa të veçanta sidomos për speciet endemike të florës dhe faunës si dhe mbrojtjes së peizazhit

Biodiverziteti

Meqe Gërmia paraqet një rajon shumë të rëndësishëm dhe interesant në aspektin floristik, vegjetativ, faunistik dhe turistikë-rekreativ është e domosdoshme që të ndërmerren masa adekuate për mbrojtjen e sajë nga degradimi I mëtejshëm. Prandaj për ruajtjen e Parkut të Gërmisë si pejzazh I mbrojtur por edhe të tër masivit të Gërmisë nga degradimi I mëtutjeshëm duhet një angazhim më imadh duke filluar prej qytetarit, ndërmarrjes menaxhuese, organeve komunale të Prishtinës, e deri te instancat më të larta shtetërore. Pra duke e ditur se ruajtja e masivit të Gërmisë është me interes te madh per Prishtinën me Gjelbrimim që do të mbillet në ardhmën në komunën e Prishtinës duhet ti përshtate të Biodiverzitetit të kësaj Komune.

Parandalimi dhe mbrojtja nga fatkeqësitë natyrore.

Bazuar në Ligjin Për mbrojtje nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera” Komuna e Prishtinës , përkatësisht sektori për Mbrojtje dhe menaxhimin e fatkeqësive duhet të ketë "Planin për Reagim Emergjent Komunal", i cili përcakton procedurat, përgjegjësitë dhe detyrat e strukturave komunale dhe tjera në ballafaqimin me fatkeqësitë natyrore, bën evidentimi i mjeteve për reagim emergjent në komunë dhe vlerëson nevojën për ngritje të kapaciteteve

teknike dhe njerëzore. Për më tepër komuna për të parandaluar rreziqet dhe fatkeqësitë natyrore duhet të krijoj dhe funksionalizoj Qendrën Operative Emergjente Komunale (QOEK).

Analiza e rreziqeve paraqet dukuritë kryesore që ndodhin në Qytet/Komunë që janë vërshimet, zjarret, erërat e forta, erozionet dhe incidentet me materie të rrezikshme, etj.

Mbrojtja nga erozioni Në komunën e Prishtinës janë identifikuar zonat me shkallë të lartë të erozionit që gjenden në pjesën per rreth lumenjëve dhe këto zona erozive të intensitetit të lartë janë të paraqitura në hartën e erozionit. Shfrytëzimi i tokës në komunën e Prishtinës, shpyllëzimi dhe shtrirja urbane kanë ndikuar në ngritjen e shkallës së erozionit. Koncepti me përcaktim të shfrytëzimit të tokës për tërë territorin e komunës, shtrirjen e pakontrolluar të vendbanimeve me ndërtime, me veprime për pyllëzim promovon praktika të qëndrueshme të shfrytëzimit të tokës, që ndikon në parandalim të erozionit.

Zonat në të cilat erozioni është me intensitet më të madh sipas Ligjit të ujërave duhen të shpallen “zona erozive”. Për të parandaluar aktivitetin eroziv në këto zona duhen të ndërmerren veprime antierozive si hidroteknike, bujqësore, si dhe biologjike varësisht nga rasti. Shpesh këto masa duhet të kombinohen për të arritur rezultate më të mira antierozive.

Masat bujqësore:

- Mirëmbajtja e tokave bujqësore^[11] me mekanizma modern.
- Zhvillimi i një sistemi të ujitjes dhe kullimit.

Masat biologjike:

- Mbrojtja e pyjeve ekzistuese nga prerjet e pa kontrolluara dhe nga zjarri;
- Mbjelljen e drunjtëve që do të mbulonin brezin prej 10 m largësi nga lumi për të kufizuar erozionin në lumenjtë kryesor;
- Pyllëzimi i viseve të zhveshura dhe atyre të degraduara;
- Krijimi i brezave të gjelbër në ato rajone ku shkalla e erozionit është e lartë;

Mbrojtja nga vërshimet. Vërshimet janë një ndër fenomenet të cilët më së shpeshti e atakojnë komunën, që ndodhin në përmasa të ndryshme varësisht nga të reshurat atmosferike.

Në Prishtinë janë identifikuar zonat me rrezikshmëri të lartë nga vërshimet, dhe koncepti parasheh masa mbrojtëse nga vërshimet si :

- Rregullimi i shtretërve të lumenjve dhe përrockave duke ndërtuar argjinatura (rregullim i bankinave) në disa pjesë të Lumit Prishtëvka , Graçankë ,dhe Llapi
- Përcaktimi i brezave mbrojtës për lumenjtë, ku ndalohen ndërtimet sipas ligjit ‘
- Mirëmbajtjen e shtretërve të rrjedhave ujore, përmirësimin e argjinaturave mbrojtëse.
- Pastrimin e kanaleve të ujitjes dhe të kanalizimit atmosferik të cilat bëhen pengesë e rrjedhjes së ujërave në rastet e reshjeve më të mëdha.
- Hapjen dhe rregullimin e shtretërve të ,Prishtëvka , Graçankë ,dhe Llapi për të evituar vërshimet në rast të reshjeve të mëdha dhe shkrirjes së borës.
- Ndërtimin e pendave për mbrojtje nga erozioni që shkaktojnë përrrenjtë nga malet.

Masat për mbrojtje nga zjarri. Bazuar në Ligjin Për Mbrojtje nga Zjarri” komuna është përgjegjëse për hartimin e Planit për mbrojtje nga zjarri në nivel komunal që ne bazë të vlerësimit të rrezikut nga zjarri dhe praktikave të deritashme si dhe në pajtim me Planin shtetëror për mbrojtje nga zjarri. Komuna e Prishtinës e ka të hartuar këtë plan në vitin 2011 që ka të përcaktuara përgjegjësitë për fatkeqësi përkatëse si dhe mjetet teknike për ballafaqim me fatkeqësitë në këtë rast për njësinë e zjarrfikësve dhe automjetet.

Në Prishtinë janë prezentë zjarret të shkaktuara kryesisht nga temperaturat e larta, nga lartpërquesit të vjetër elektrik dhe zjarrvëniet dhe veprimtaritë e pakujdesëshme njerëzore. Gjithashtu janë evindentuar Vatrat e zjarreve në pyje, siç janë pyjet në afërsi të vendbanimeve si Prishtinë Llukar, Koliq, Keqekollë, Prapashticë, Nishec, Dabishec, Hajkobillë,

Gllogovicë, , Kukavicë, Dragoc dhe në disa vendbanime tjera. Në këtë aspekt duhet të ndërmerren masa për parandalimin e përhapjes së zjarreve eventuale.

Masat mbrojtëse parashihen konform situatave, ku qeveria komunale bazuar në Planin emergjent formon shtabet e krizave në përkrahje të shërbimit të zjarrfikësve. Në këtë kontekst masat që duhet ndërmarrë janë:

- Inspektimi për parandalim të zjarrvënive të qëllimshme në zonat pyjore dhe tokat bujqësore;
- Respektimi i kushteve të ndërtimit të përcaktuara me kornizën ligjore për mbrojtje nga zjarri;
- Sigurimi i elaborateve për siguri nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë tjera për të gjitha projektet e ndërtimit për të gjitha kategoritë konform ligjeve përkatëse.
- Planifikimi i tampon zonave në mes të zonave pyjore dhe të tjera të cilat janë të ndjeshme nga zjarri si dhe një tampon zonë në brezin kufitar për të penguar përçimin eventual të zjarrit.
- Vendosjen e hidrantët në vende të caktuara në qytet dhe vendbanime.
- Sigurim i qasjes së automjeteve të zjarrfikësve deri të çdo njësi banimi.

Në kuadër të vlerësimit janë identifikuar zona me rrezikshmëri sizmike të shkallës 8.0 mk ku për secilën zonë do të ndërmerren masa adekuate. Në tërë komunën e Prishtinës duhet aplikuar Euro kodin 8 në ndërtimet e infrastrukturës dhe objekteve të banimit për t'i përballuar intensitetit të dridhjeve dhe për minimizimin e pasojave në raste rreziku. Po ashtu duhet te behet një analizë mikro sizmike për komunën e Prishtinës dhe Kujdes të veçantë duhet kushtuar ndërtimeve të larta >P+4, objekteve industriale dhe infrastrukturës rrugore, e sidomos urave.

1.4.7. Venbanimet

1.4.7.1. Qëllimet e PZhK-së për vendbanimet e komunës dhe rritjen e cilësisë së jetës në to

Zhvillimi i një planifikimi hapësinor kompakt, të qëndrueshëm që ofron kualitet të lartë për jetesë

Për të ruajtur tokën bujqësore dhe për një përdorim më racional të territorit dhe mbrojtjes së burimeve, Plani Zhvillimor Komunal synon një zhvillim më kompakt me dendësi më të lartë të shfrytëzimit të tokës. Përdorimi i përzier, densifikimi dhe kontrollimi i shtrirjes urbane janë tri çështjet kyçe të PZhK-ja. Një qytet më kompakt, është një qytet që konsumon më pak burime dhe mund të zbatohet sisteme të transportit në mënyrë më efektive me një kosto më të ulët. Qëllimi kryesor është që të sigurojë mundësi për një zgjerim të ekuilibruar dhe të qëndrueshëm urban, duke shmangur shtrirjen e pakontrolluar të hapësirës, duke ofruar lehtësirat e nevojshme, objektet dhe zonat e aktivitetit për të formuar lagje të integruara dhe të vlefshme për të jetuar.

Zhvillimi i një planifikimi hapësinor me përdorim të përzier, duke përdorur teknologji të mençur dhe ndërtime të gjelbra, për të krijuar lagje të larmishme urbane

Zhvillimi i zonës urban dhe zonës rurale duhet të bëhet i integruar dhe baraspeshuar. Përdorimi i përzier, densifikimi dhe kontrollimi i shtrirjes urbane janë tri çështjet kyçe që duhet t'i adresoj PZhK-ja: më shumë ndërtesa, banorë, dyqane, dhe shërbime pranë njëra-tjetrës që e lehtësojnë qarkullimin, për të mundësuar një përdorim më efikas të shërbimeve dhe burimeve, dhe për të krijuar një vend më të përshtatshëm dhe qëndrueshëm për të jetuar. Performanca urbane varet jo vetëm nga përmbajtja e qytetit me infrastrukturë të rëndë fizike, por gjithashtu nga gjindshmëria, cilësia e komunikimit të dijes, dhe kapitali intelektual e social. Kjo formë vendos për konkurrencën urbane. Koncepti i "smart city" është prezantuar si një mjet strategjik për të zhvilluar faktorët modern urbanë. Një "smart city" është një qytet që investon në kapitalin njerëzor dhe proceset sociale të pjesëmarrjes, edukimit, kulturës dhe infrastrukturës teknologjike për komunikimet e reja. Një "smart city" duhet të ofrojë zhvillim të qëndrueshëm ekonomik, duke siguruar cilësi të lartë të jetesës për të gjithë qytetarët.

Integrimi i konceptit policentrik në krijimin e disa nën- qendrave urbane

Realiteti i ri urban në Prishtinë është i karakterizuar nga zhvillimi urban periferik. Forma policentrike urbane është një alternativë e mundshme për zhvillimin urban radial, klasifikuar me marrëdhëniet e kohëve të fundit ndërmjet qendrës së qytetit dhe rrethinave. PZhK parashih krijim të zonave me intensitet të lartë, duke identifikuar zona të reja të zhvillimit urban për të përcaktuar qendra të reja brenda territorit. Zhvillimi policentrik është parimi i organizimit të një rajoni rreth disa qendrave publike, sociale dhe financiare. Zhvillimi i këtyre qendrave do të sigurojë ofrimin e shërbimeve publike të mjaftueshme dhe të barabartë në pjesë të ndryshme të qytetit, që do të thotë ofrimin e shërbimit për njerëzit që nuk do të duhet të lëvizin nga mjediset e tyre. Ky zhvillim tenton t'i ofroj qytetarëve shërbime publike dhe sociale, kulturore e ekonomike dhe administrative në afërsi duke u mundësuar qasje të barabarta.

Bashkëpunim ndër-komunal duke ndërtuar marrëdhënie të qëndrueshme me komunat fqinje

Komuna e Prishtinës duhet të angazhohet në përgatitjen e një Kornize Bashkëpunimi Ndër-komunal me komunat fqinje për të siguruar një komunikim të hapur / transparent me palët e interesuara, sidomos kur marrin parasysh vendimet për përdorimin e tokës dhe zhvillimin e saj. Gjithashtu, komuna duhet të kenë bashkëpunim në kornizat e përbashkëta të planifikimit, zhvillimit dhe funksionimit me komunat fqinje që adresojnë koordinimin efektiv dhe me kosto efektive të përdorimeve të tokës, zonave të ardhshme të rritjes, sistemeve të transportit, infrastrukturës komunale dhe shërbimeve komunale përmes politikave sociale.

1.4.7.2. Koncepti i Zhvillimit të Vendbanimeve

Ligjërisht dhe profesionalisht plani trajton të gjitha vendbanimet në komunë, duke u kushtuar rëndësi të njëjtë si zonës urbane ashtu edhe vendbanimeve rurale. Analiza morfologjike e vendbanimeve ka rezultuar që shumica janë të tipit të shpërndarë me dendësi të ulët të banimit, dhe mungesë të infrastrukturës. Shumë pak vendbanime janë të tipit të koncentruar, kurse një numër shumë i vogël i vendbanimeve janë lineare, kryesisht vendbanime të zhvilluara përreth rrugëve kryesore të komunës.

Në komunën e Prishtinës ka ndodhur një fenomen hapësinor si rrjedhojë e ndodhive politiko- sociale 30 viteve të fundit. Një zbrazje apo migrim nga fshati-në-fshat dhe nga fshati-në-qytet, si rezultat i kërkesave të shumta për banim për shkak të zbrazjeve të vendbanimeve rurale drejt zonës urbane. Kjo lëvizje mendohet se vjen kryesisht për shkak të mundësive më të mëdha për punësim në zonat urbane, si qasje më e mirë në shërbimet publike në përgjithësi. Ky lloj urbanizimi që ka përfshirë jo vetëm Prishtinën, por të gjitha qytetet e Kosovës, është një sfidë për ofrimin e shërbimeve publike adekuate. Andaj, shumica e dyndjeve në zonën urbane janë vendosur në pjesët periferike të qytetit, duke krijuar zhvillime sub- urbane të paplanifikuara me morfologji dhe strukturë urbane jo konsistente si dhe në mungesën konsekuente të shërbimeve dhe hapësirave të gjelbëra. Koncepti adreson këtë çështje duke rekomanduar zhvillim kompakt dhe të balancuar, duke filluar nga zona urbane e deri tek vendbanimet në zonën rurale. Zhvillimi kompakt do të arrihet duke parandaluar zhvillimet në drejtim të tokës bujqësore në vendbanimet e shpërndara dhe lineare.

Komuna e Prishtinës me një popullsi kryesisht në rritje, planifikon ngritjen e cilësisë së jetesës duke planifikuar për një zhvillim të balancuar mes vendbanimeve, më saktësisht një shpërndarje të ekuilibruar të shërbimeve publike dhe funksioneve tjera sociale.

Sa i përket planifikimit për një zhvillim të ekuilibruar, koncepti planifikon për një lidhje më të mirë mes zonës urbane me vendbanimet rurale dhe përmirësim të qasjes nga vendbanimet rreth zonës urbane në zonë urbane. Sigurimi i hapësirave të reja në fshatra (veçanërisht të fshatrave në rritje) bazuar në principet e menaxhimit të qëndrueshëm është pjesë e konceptit zhvillimor. Gjithashtu, duke përdorur veprime strategjike të zhvillimit të turizmit, koncepti tenton të kundër-shuajë zhvillimin në vendbanimet malore si dhe të ulë dyndjen e tyre në zonën urbane.

Intensitet më i madh i zhvillimit ka ndodhur në vendbanimet rreth zonës urbane si inercion i zhvillimit dhe tentimit për migrim në qytet. Vendbanimet si Hajvali, Matiçani, Kolovica dhe Bërnica e Poshtme kanë dukuri të zhvillimeve të pakontrolluara dhe të shpërndara në dëm të tokës bujqësore dhe tokave tjera natyrore. Fshatrat malore kanë kryesisht trende negative të zhvillimit apo disa nga to janë edhe të braktisura fare. Arsyet janë mungesa e ofertës ekonomike të punësimit, qasja në transport si dhe në shërbime publike.

Koncepti i zhvillimit hapësinor vetë-mbështet konceptin e shpërndarjes hapësinore të funksioneve të vendbanimeve, nëpërmjet strukturimit të vendbanimeve në nivele të ndryshme hierarkike. Varësisht nga niveli i tyre hierarkik, vendet qendrore bartin lloje të ndryshme të ofrimit të shërbimeve publike si dhe sociale. Klasifikimi hierarkik bëhet për arritje të funksioneve publike të baraspeshuara dhe për rritje të cilësisë së jetesës. Çdo vendbanim do të zhvillohet bazuar në potencialet për zhvillim dhe shërbimet bazë të cilat duhet t'i ofrojë.

Qendër e rendit të parë - Qyteti i Prishtinës është qendra komunale e cila bartë të gjithë barrën e zhvillimit të komunës me funksionet e saja përcjellëse. Qyteti do të jetë qendër ekonomike, turistike, kulturore, edukative dhe shëndetësore dhe shërben tërë komunën dhe rajonin. Fitimi dhe humbja e hapësirës duhet të balancohet në zhvillimin hapësinor të komunës. Prandaj krijohen nën-qendrat/qendra të rendit të mesëm, të cilat veprojnë si gjeneratorë shtytës për zonat rurale, që ofrojnë edhe autonomi dhe kushte të krahasueshme jetese dhe pune.

Zona urbane si qendër komunale e përcaktuar në konceptin e zhvillimit hapësinor planifikohet të ofrojë këto funksione:

- Qendër administrative duke ofruar shërbime administrative për gjithë shtetin, rajonin, qytetin, nën- qendrat dhe gjithë fshatrat në territor të komunës së Prishtinës;
- Shfrytëzime industriale dhe komerciale që kënaqin “kërkesat periodike” duhet të koncentrohen në qytetin e Prishtinës;
- Të siguroj infrastrukturë universitare, para universitare, trajnime profesionale dhe tërë-jetësore për meshkuj dhe femra;
- Të siguroj infrastrukturë për shërbimet më të larta publike dhe sociale në komunë;
- Planifikohet intensifikimi i densitetit banimor në qytet;
- Mbushja dhe zgjerimi urban i qytetit do të bëhet sipas kufirit urban të paracaktuar;
- Përmirësimi i infrastrukturës teknike në një nivel më të lartë;
- Përmirësimi i transportit publik drejt qyteteve tjera, nën- qendrave dhe drejt vendbanimeve rurale.

Qendrat e reinit të mesëm/ nën-qendrat do të ofrojnë shërbime bazë për vendbanimet përreth, duke mundësuar mbulim të përgjithshëm të komunës dhe rrjedhimisht të ofrojnë zhvillim të balancuar.

Vendbanimet Mramor dhe Bërrnicë e Epërme përcaktohen si nën-qendra komunale. Zgjedhja e vendbanimeve që të veprojnë si nën- qendra është bazuar në strukturën, funksionin, densitetin dhe morfologjinë urbane ekzistuese të vendbanimeve dhe në parakushtet për zhvillim të mundshëm në të ardhmen. Indikatorët për përzgjedhjen e nën-qendrave janë popullata, numri i shtëpive, infrastruktura e mirë shoqërore dhe teknike si dhe potencial për zhvillim tregtar e bujqësor. Nën- qendrat janë të pajisura me shkolla kryesore, qendra të mjekësisë familjare, kanë qasje të mirë rrugore dhe të cilat tanimë janë nën- qendra ekonomike ose kanë një numër më të lartë të biznese ekzistuese. Një tjetër aspekt i rëndësishëm për përzgjedhjen e nën- qendrave, bazuar në parimin e balancimit hapësinor (gjithëpërfshirës në hapësirë dhe ofrim të shërbimeve tërësore publike në distancë të arsyeshme), është vendndodhja e tyre në territorin e komunës së Prishtinës.

Funksionet e nën- qendrave:

- Të ofrojnë infrastrukturë të institucioneve të arsimit para-universitar (shkolla të mesme të ulëta dhe të mesme të larta);
- Të ofrojnë infrastrukturë shëndetësore të nivelit dytësor- qendra të mjekësisë familjare, duke siguruar shërbime bazike mjekësore dhe disa specialistë;
- Dyqanet ofrojnë të mira të nevojshme (gjëra ushqimore, pastrimi, etj.) të cilat kënaqin “kërkesat ditore”;
- Ndërmarrjet vendosen në zonat e reja komerciale dhe industriale në nën- qendra;
- Planifikim për zgjerim të balancuar me intensitet të ulët e të mesëm, posaçërisht për shfrytëzime të banimit ;
- Përmirësimi i infrastrukturës teknike, publike dhe sociale dhe qasjes në shërbime publike;
- Lidhje të mira me rrjetin e rrugëve kryesore;
- Sigurim të transport publik urbane- rural drejt qytetit.

Qendrat e rendit të ulët paraqesin nivelin më të ulët brenda hapësirës lokale të gravimitit. Ato përfshijnë plotësimin e nevojave bazike ditore të popullatës dhe ofrojnë infrastrukture minimale. Të gjitha vendbanimet tjera do të ofrojnë vetëm hapësirë për banim dhe bujqësi me intensitet të ulët.

Vendbanimet Makoc, Besi dhe Keqekollë përcaktohen si qendra të rendit të ulët. Zgjedhja e këtyre vendbanimeve është bazuar në funksionin, densitetin dhe morfologjinë urbane ekzistuese të vendbanimeve dhe në parakushtet për zhvillim të mundshëm në të ardhmen. Indikatorët për përzgjedhjen e nën- qendrave janë popullata, numri i shtëpive, infrastruktura publike, sociale dhe teknike si dhe potenciali për zhvillim tregtar e bujqësor. Tjetër aspekt i rëndësishëm për përzgjedhjen e nën- qendrave, bazuar në parimin e balancimit hapësinor (gjithëpërfshirës në hapësirë dhe ofrim të shërbimeve tërësore publike në distancë të arsyeshme), është vendndodhja e tyre në territorin e komunës së Prishtinës.

Funksionet e qendrave të rendit të ulët:

- Të ofrojnë infrastrukturë të institucioneve të arsimit para-universitar (shkolla fillore dhe të mesme të ulëta)
- Të ofrojnë infrastrukturë shëndetësore të nivelit parësor- (punte të mjekësisë familjare)
- Dyqanet ofrojnë të mira të nevojshme (gjëra ushqimore, pastrimi, etj.) të cilat kënaqin “kërkesat ditore”;
- Planifikim për zgjerim të balancuar me intensitet të ulët, posaçërisht për shfrytëzime të banimit ;

- Përmirësimi i infrastrukturës teknike, publike dhe sociale dhe qasjes në shërbime publike;
- Lidhje të mira me rrjetin e rrugëve kryesore;
- Sigurim të transport publik urbane- rural drejt qytetit.

Qendrat bazikt/ Venbanimet tjera plotësojnë nevojat bazike ditore të populates dhe ofrojnë infrastrukture minimale Duke ofruar kushte të mira të jetesës, të furnizuara nga qendra e rendit të mesëm dhe të ulët.

Fshatrat do të zhvillohen në një mënyrë origjinale, të ruajnë karakterin e tyre tradicional gjersa të adaptohen me nevojat e jetës së sotme. Funkcionet e fshatrave:

- Të ofrojnë infrastrukturë të institucioneve të arsimit para-universitar (shkolla fillore) në fshat ose në fshatrat e afërt;
- Të ofrojnë shërbime themelore mjekësore (ambulanca të mjekësisë familjare) duke siguruar shërbime bazike mjekësore në fshat ose në fshatrat e afërt;
- Promovim dhe mbështetje të zhvillimit me intensitet të ulët ekonomik, kryesisht zhvillim bujqësor;
- Përmirësim të infrastrukturës teknike dhe qasjes në shërbime publike, zbatim me prioritet të mesëm;
- Planifikim për zgjerim të kontrolluar me intensitet të ulët, posaçërisht për shfrytëzime të banimit.

Disa fshatra në Prishtinë karakterizohen me një numër të vogël të banorëve dhe një numër të vogël të shtëpive me tendenca të zvogëlimit dhe numër të vogël të nxënësve dhe bizneseve të vogla. Komuna duhet të garantojë kushte të mira të jetesës për banorët e fshatrave të largëta duke ofruar shërbime publike sa më afër tyre që është e mundur në vetë fshatrat ose, nëse është e nevojshme, duke aranzhuar transport të sigurt deri te infrastruktura e shërbimeve publike në fshatrat tjera.

Promovim dhe mbështetje të zhvillimit me intensitet të ulët ekonomik, kryesisht zhvillim bujqësor dhe i turizmit rekreativ është po ashtu pjesë e konceptit për zhvillim të këtyre fshatrave.

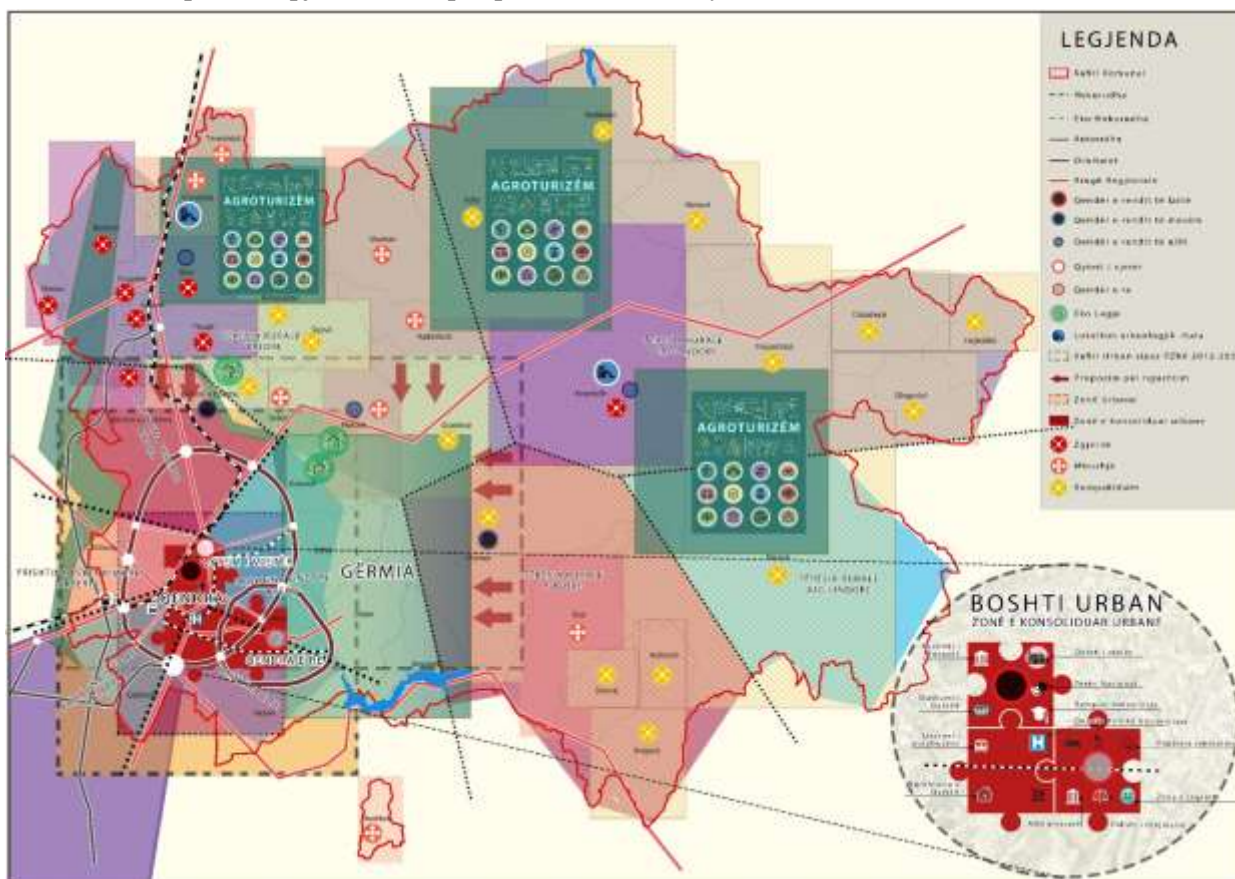

Figura 19. Koncepti i zhvillimit të vendbanimeve

1.4.7.3. Zona urbane

Koncepti i zhvillimit të zonës urbane bazohet në konceptin zhvillimor hapësinor për tërë komunën, në vlerësimin e gjendjes së qytetit dhe në trendin e zhvillimit të sipërfaqeve përreth zonës urbane/ qytetit.

Analizat hapësinore dhe planifikimet e ardhshme për qytetin e Prishtinës tentojnë të arrijnë një zonë kompakte të konsoliduar urbane. Qyteti I Prishtinës do të jetë qendra zhvillimore e komunës, andaj koncepti parashikon hapësirë zhvillimore të mjaftueshme për akomodim të rritjes së popullsisë, si nga dyndjet, po ashtu edhe nga rritja natyrale e popullsisë. Zhvillimi në qendër do të bazohet në dy shtresa: 1) arritje të zhvillimit kompakt, duke adoptuar elementin hapësinor si mbushje urbane, dhe 2) integrim i zhvillimeve ekzistuese periferike në aspekt të planifikimit të vazhdimësisë zhvillimore dhe shpërndarjes së shërbimeve publike dhe sociale. Ngase, kufiri urban ekzistues sipas PZhK 2012-2022 ka përcaktuar hapësirë shtesë të ekzagjeruar për zhvillime të reja, ky koncept parasheh turrje të atij kufiri, drejt një zhvillimi kompakt, sipas densiteteve të ndryshme në zonën urbane.

Qyteti i Prishtinës ka një morfologji të shtrirjes kryesisht të banimit me shumë njësi në raport me banimin me një njësi. Koncepti I zonës urbane, duke shfrytëzuar elementet hapësinore si mbushje urbane dhe kompaktësim, planifikon për intensifikim të zonës qendrore, duke zhvilluar funksione me intensitet të lartë, pastaj duke shtrirë intensitetin e lartë dhe përgjatë korridoreve kryesorë. Të gjithë këto zhvillime do të kenë karakter të shfrytëzimit të përzier. Në disa raste, kompaktësimi arrihet duke planifikuar për intensitet të mesëm zhvillimor, në pjesët jo shumë qendrore të qytetit.

Modeli i zhvillimit hapësinor funksional- policentrik promovohet nëpërmjet planifikimit të shtrirjes së shpërndarë të funksioneve ndër lagjet urbane, gjegjësisht shpërndarje e balancuar e shërbimeve publike dhe sociale me qëllim të shërbimeve eficientë dhe efikase për të gjithë qytetarët. Balancimi i funksioneve publike dhe sociale në pjesët sub-urbane është i rëndësishëm për të krijuar një rrjet efektiv të ofrimit të shërbimeve publike në qytet. Komponenti më kritik i zhvillimit funksional policentrik është kompletimi dhe fuqizimi i përmbajtjeve në nivelin e lagjeve urbane (veçanërisht atyre sub-urbane), si hapësirat publike dhe sociale, për të shndërruar zonën urbane në qendër të kulturës, artit dhe argëtimit, dhe për të vendosë standardet më të larta të zhvillimit urban në komunën e Prishtinës.

Koncepti zhvillimor urban promovon integrimin e sistemeve rrugore dhe transportuese me të gjitha shërbimet urbane dhe rregullimin hapësinor dhe funksional. Kjo mundëson lidhjen efikase të zonës urbane me korridoret e infrastrukturës së transportit.

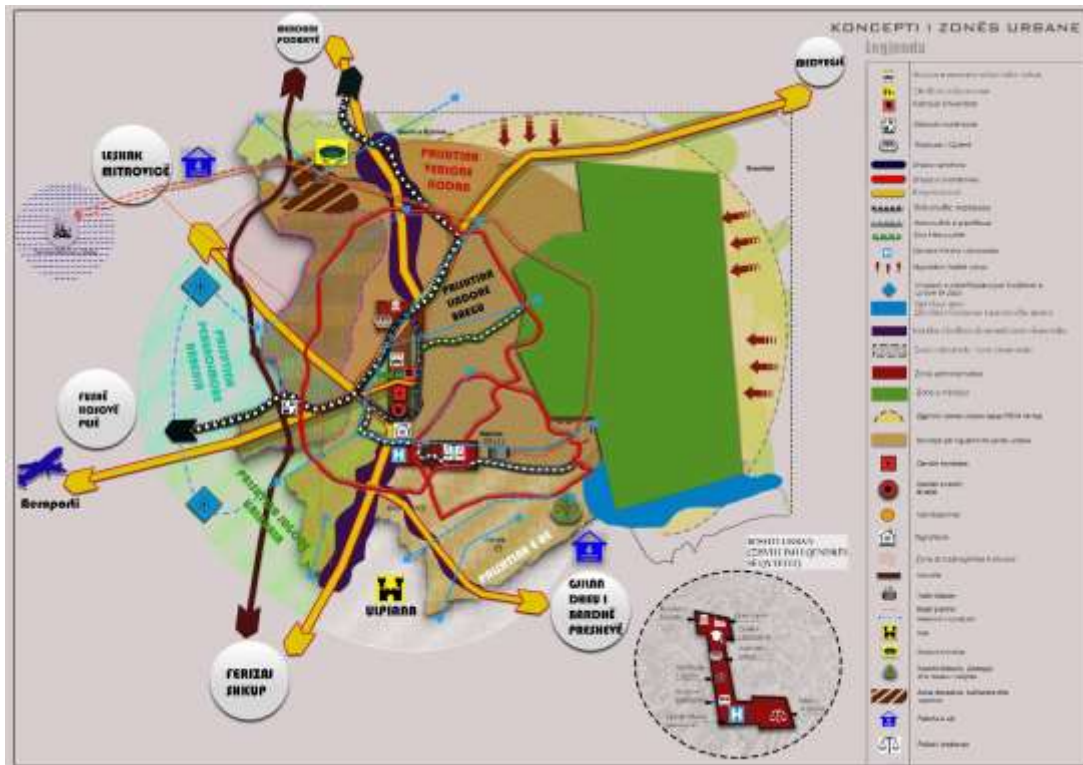

Figura 20. Koncepti i zonës urbane

Zhvillimi i zonës urbane bëhet duke u bazuar në tri elemente të shtjelluara të konceptit :

1. Zhvillimi policentrik urban

Ofrimi i shërbimeve më të mira për banorë në tërë territorin e komunës dhe zvogëlimi i nevojës për lëvizje drejt qendrës së qytetit mund të arrihet me anë të shpërndarjes së funksioneve dhe decentralizimit si në pjesën urbane ashtu edhe rurale. Zhvillimet e planifikuara më parë në drejtim jugor dhe ato të riorientuara në veri imponojnë shpërndarjen e funksioneve në policentrizëm.

Zhvillimi policentrik është parimi i organizimit të një rajoni rreth disa qendrave politike, administrative, sociale dhe financiare. Forma policentrike urbane është një alternativë e mundshme për zhvillimin urban radial, klasifikuar me marrëdhëniet e kohëve të fundit ndërmjet qendrës së qytetit dhe rrethinave. Strategjia policentrike duhet ti ripërcaktojë rrjedhat dhe marrëdhëniet në shkallë të ndryshme, me qëllim që të lidhë densitetin e zonës së strukturës së lartë urbane me qendrat e vogla përreth. Gradualisht, zhvillimi i këtyre qendrave do të sigurojë ofrimin e shërbimeve publike të mjaftueshme dhe të barabartë në pjesët tjera brenda qytetit. Qëllimi kryesor është që të sigurojë mundësi për një zgjerim të ekuilibruar dhe të qëndrueshëm urban, duke shmangur shtrirjen e pakontrolluar të hapësirës, duke ofruar lehtësirat e nevojshme, objektet dhe zonat e aktivitetit për të formuar lagje të integruara dhe të vlefshme për të jetuar.

Me zhvillim të konceptit policentrik, Prishtina ka tri qendra: *Qendra 1 (Qendra ekzistuese e Prishtinës)*, *Qendra 2 (Qyteti i vjetër)* dhe *Qendra 3 (Qendra e Re e Prishtinës në Jug)*.

Njëkohësisht, kjo zonë krijon Boshtin Urban të Prishtinës, zonë e konsoliduar urbane, me shfrytëzim të përzier, duke ofruar funksione administrative, kulturore, shërbime, tregti, rekreacion, banim e të tjera.

Boshti urban me infrastrukturë qendrore çon nga qyteti i vjetër deri te zona e liqenit të Badovcit dhe ofron:

- Funksionet qendrore të qytetit
- Qeverinë/Ministritë/ Selitë e organizatave ndërkombëtare
- Universitetin/ Arsimin qendror
- Spitalin
- Biznes/Tregëti, Administratë
- Kulturtë/ Kinema, Teatër, Muze
- Sport/ Rekreacion, Parqe urbane, shtigje çiklizmi, arena sportive
- Qendrea kulturore

Figura 21. Boshti Urban

2. Zhvillimi kompakt urban

Koncepti i zonës urbane planifikon Prishtinën si qytet kompakt me koncë të konsoliduar urbane. Ngase kufiri urban ekzistues sipas PZhK 2012-2022 ka përcaktuar hapësirë shtesë të ekzagjeruar për zhvillime të reja, ky koncept parasheh tkurrje të atij kufiri, drejt një zhvillimi kompakt, sipas densiteteve të ndryshme në zonën urbane. Duke shfrytëzuar elementet hapësinore si mbushje urbane dhe kompaktësim, ky koncept planifikon për intensifikim të zonës qendrore, duke zhvilluar funksione me intensitet të lartë, pastaj duke shtrirë intensitetin e lartë dhe përgjatë korridoreve kryesorë.

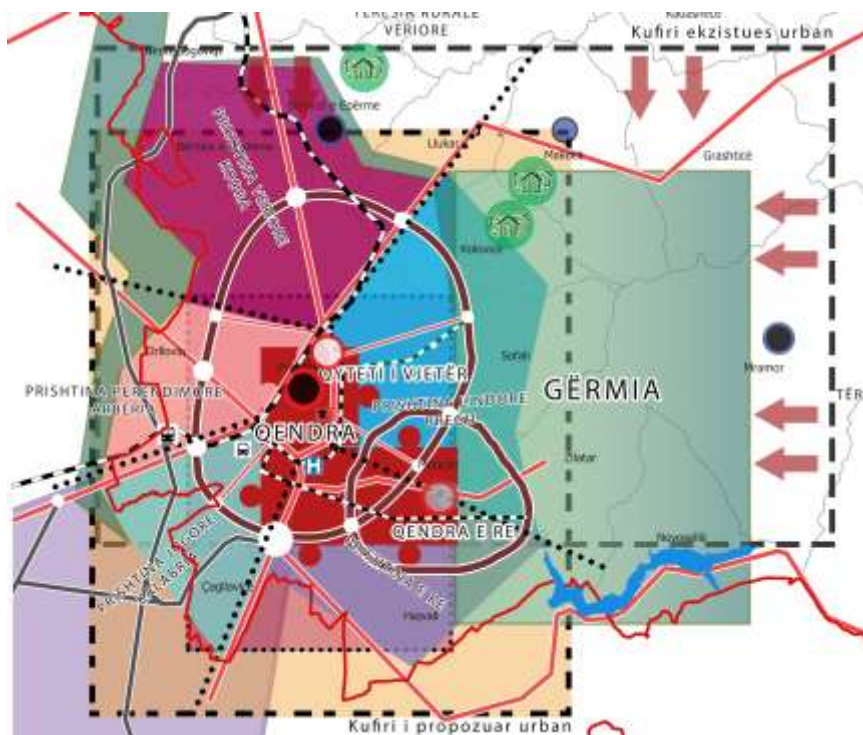

Figura 22. Elementet e zhvillimit kompakt urban

Për të organizuar lehtësisht grupimin në bazë të parametrave të afërsisë dhe të rrugëve ekzistuese, PZhK propozon ndarjen e territorit të zonës urbane në 6+1 tërësi: Qendra, Prishtina Veriore/Kodra, Prishtina Lindore/Bregu, Prishtina e Re, Prishtina Jugore/Kalabria, Prishtina Perëndimore/ Arbëria, dhe si tërësi e veçante, Gërmia.

3. Densifikimi urban dhe shfrytëzimet e pëziera

Për të arritur një zhvillim kompakt, të qëndrueshëm dhe funksional, është e nevojshme që të rritet dendësia e banorëve/hektar në mënyrë që të mbështetet përmirësimi i cilësisë të jetesës dhe efikasiteti i transportit publik. Planet rregulluese urbane duhet të hartohen në përputhje me këto objektiva dhe do të rrisin përzierjen funksionale dhe dendësinë e banesave që mund të prodhojnë një “efekt urban” (një sens të urbanizmit). Në lidhje me zonat e përzgjedhura për zgjerim, mund të arrihet një dendësi e përshtatshme urbane me zgjidhje të ndryshme (ndërtesa të llojeve të ndryshme, nivele të ndryshme të konsumit të tokës).

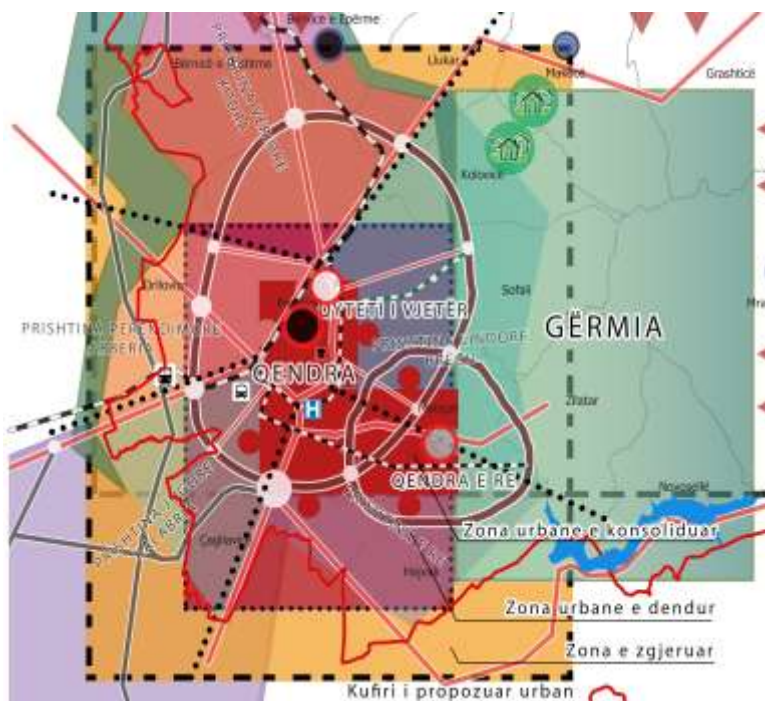

Figura 23. Zonat Urbane

Në mënyrë që të përcaktohet potenciali për rritjen e popullsisë dhe rrjedhimisht sipërfaqeve të nevojshme për zhvillimin e banimit dhe shërbimeve publike të lidhura, nga PZHK janë identifikuar lloje të zonave urbane: *Zona urbane e konsoliduar; Zona urbane e dendur; Zona e zgjeruar.*

Zonat e banimit të konsoliduara

Në këtë zonë, procesi i zhvillimit të tokës është arritur dhe infrastrukturat parësore dhe objektet e nevojshme publike dhe pajisjet tashmë ekzistojnë. Në parim ndërtesat ekzistuese dhe dendësia e popullsisë nuk duhet të rritet; ndërhyrjet e vetme që do të pranohen janë ato që synojnë zëvendësimin, përmirësimin dhe ripërdorimin e aksioneve ekzistuese të ndërtimit, duke rritur sigurimin e objekteve publike dhe kolektive dhe zhvillimin në shkallë të vogël të përzier të përdorur për të rritur vitalitetin socio-ekonomik të lagjeve. Hapësirat e pandërtuara dhe zonat e lira duhet të përdoren kryesisht për të përmirësuar mjedisin ekzistues urban dhe jetesën, sasinë, p.sh. rritjen dhe cilësinë e hapësirave publike, duke përfshirë edhe zonat e gjelbërta, për këmbësorë dhe shtigjet për çiklistë, si dhe parking për automjete.

Zona urbane e dendur, zonë që do të kompletohet dhe popullohet

Në këtë zonë, procesi i zhvillimit të tokës ka qenë i ndërmarrë, por kjo nuk është përfunduar ende. Në rastin e zhvillimeve të planifikuara nga PRrU të miratuara tashmë, ose në pritje, dispozitat e tokës për infrastrukturat parësore dhe me shpresë për objektet publike (standarde) duhet të sigurohet normalisht nëse nuk zbatohen ende. Në rastin e zhvillimit të paplanifikuar (ose të paligjshëm), duhet të krijohen mënyra për të siguruar këto dispozita të tokës në raport më të lartë të mundshëm me një plan të efektshëm, duke përfutur nga zonat e pazhvilluara dhe parcelat e zbrazëta, të pandërtuara. Përdorimi i tokës duhet të maksimizohet duke respektuar densitetin e kufizuar që të përcaktohet për çdo aspekt, dhe për këtë qëllim tipologji të ndryshme të ndërtimit mund të propozohen që të reduktohet konsumimi i tokës, të tilla blloqe dhe kulla, por edhe shtëpitë terracore dhe llojet e tjera të densitetit të ndërtesave me ulje e ngritje të lartë. Duke marrë parasysh densitetin e ulët aktual, kjo zonë është menduar për të absorbuar një raport të lartë të rritjes së popullsisë në të ardhmen.

Zona e zgjeruar

Këto zhvillime të reja të propozuara nga PZHK duhet të identifikohen dhe patjetër të planifikohen në detaje nga plane pasuese, për t'u bërë zonë me një përdorim banimi mbizotërues, por duke përfshirë edhe biznesin dhe shërbime të aktiviteteve të ndryshme.

Kudo që të jetë e mundur, hapësirat e gjelbërta duhet të rriten dhe të përmirësojnë cilësinë e mjedisit dhe biodiversitetit. Për më tepër, lëvizja e qëndrueshme duhet të jetë pjesë e një qasjeje të integruar. Reduktimi i ngjeshur është i rëndësishëm nga një pikë e shëndetit, por kjo nuk është vetëm në lidhje me reduktimin e emetimit të CO₂, ndotjes dhe zhurmës - ajo gjithashtu ka të bëjë edhe me dhënien e mundësive qytetarëve për ripushtim të qytetit. Koncepti inkurajon krijimin e modeleve të përziera dhe të larmishme urbane, me synim dhënien e vitalitetit të hapësirës publike urbane në kohë të ndryshme të ditës, duke ulur kërkesën e lëvizshmërisë (përmes zbatimit të parimit të afërsisë), dhe rritjen e sigurisë.

1.4.7.4. Zona Rurale

Për të organizuar lehtësisht grupimin në bazë të parametrave të afërsisë dhe të rrugëve ekzistuese, PZhK propozon ndarjen e territorit të komunës në 5 tërësi:

Zona Urbane, Tërësia Rurale Veriore, Tërësia Rurale Veri-Lindore, Tërësia Rurale Jug-Lindore, Tërësia Rurale Jugore (shih konceptin e vendbanimeve).

Është e dukshme që zhvillimi kryesor i Komunës së Prishtinës është i orientuar kah zona urbane. Në vitet e fundit është evidentuar një zgjerim i lehtë i zhvillimit në zonat rurale, ku përfshihen fshatrat përreth pjesës urbane të komunës. PZhK-ja ka marrë parasysh ndërtimet e gjertanishme dhe në shumicën e fshatrave ka planifikuar vetëm mbushje apo zgjerime minimale me qëllim të ruajtjes së tokës bujqësore nga ndërtimet e mëtutjeshme.

Në mënyrë që të përcaktojë zhvillimet e ardhshme në vendbanime të zonës rurale, gjatë zhvillimeve të PZhK-së, vendbanimet janë klasifikuar në tri kategori zhvillimi: *Vendbanime të planifikuara për zgjerim, Vendbanime të planifikuara për mbushje dhe Vendbanime të planifikuara për kompaktësim.*

Vendbanime të planifikuara për zgjerim

Janë vendbanimet kryesisht në veri të zonës urbane, të cilat viteve të fundit kanë pësuar zgjerim të kufirit ndërtimor. Në të njëjtën kohë, këto vendbanime janë planifikuar të kenë zgjerim të dukshëm të kufirit ndërtimor edhe me PZhK

2012-2022. Përveç kësaj, këto janë vendbanime që pësojnë rritje të popullsisë sipas projeksioneve demografike, apo kanë planifikime të ndryshme për zhvillim, si rasti i Keqekollës.

Vendbanime të planifikuara për mbushje

Janë vendbanime të cilat kanë trede pozitive të popullsisë, kanë kërkesë për zgjerim, dhe janë planifikuar të kenë zgjerim edhe me PZhK 2012-2022. Këto vendbanime do të kenë mundësi të rrisin kufirin ndërtimor duke bërë mbushje mes zonave tanimë të ndërtuara, duke i lidhur ato dhe krijuar vendbanime kompakte.

Vendbanime të planifikuara për kompaktësim

Janë vendbanimet që janë shumë të shpërndara, nuk shfaqin trendë të rritjes së popullsisë sipas projeksioneve demografike, dhe kërkesa për zgjerim të kufirit ndërtimor është minimale. Këto vendbanime tentohet të koompaktësohen, duke planifikuar ndërtime të reja minimale, gjithmonë afër atyre ekzistuese dhe në funksion të kompaktësimit.

Tabela 1. Vendbanimet sipas kategorive të zhvillimit

 Zgjerim	 Mbushje	 Kompaktësim	
Drenoc	Vranidollë	Bërrnicë e epërme	Prapashticë
Barilevë	Tenezhdoll	Siçevë	Dabishevë
Prugofcë	Sharban	Rimanishtë	Hajkobillë
Lebanë	Radashecë	Grashticë	Glllogovicë
Nëntë Jugoviq	Makocë	Mramor	Marecë
Trudë	Llukar	Koliq	Slivovë
Keqekollë	Busi	Ballabanë	Kukavicë
	Shashkoc	Nishecë	Dragocë

1.4.7.5. Vendbanimet joformale dhe ndërtimet pa leje

Komuna e Prishtinës përmes planeve rregulluese të miratuara më herët apo vendimeve tjera për këto raste ka arritur t'i shqyrtoj vendbanime jo-formale brenda territorit të saj.

Megjithëse këto vendbanime edhe pas trajtimit të tyre shfaqin problematika të tjera përveç atyre pronësore, koncepti zhvillimor i këtij plani tenton të adresoj ato, duke i përfshirë në planifikimet e ardhshme. Këtu hyjnë zhvillimet e planifikuara për mbulueshmëri me infrastrukturë teknike, publike, sociale dhe transporti, e njëkohësisht edhe pjesëmarrje në procese vendim-marrëse dhe politika publike.

1.4.7.6. Ndërtimet pa Leje

Me këtë koncept, gjithashtu, janë identifikuar dhe vlerësuar të gjitha ndërtimet pa leje dhe është trajtuar raporti në mes sipërfaqeve të ndërtuara dhe të pa ndërtuara në kuadër të vendbanimeve. Prej hyrjes në fuqi të Ligjit dhe udhëzimeve administrative për Trajtim të Ndërtimeve pa Leje, Komuna vepron konform kësaj baze ligjore drejt legalizimit të ndërtimeve pa leje.

Për ndërtimet pa leje, të identifikuar në pronat me pronësi komunale, duhet të bashkëpunohet me Kuvendin Komunal Prishtinë, si dhe ti bashkërendojnë aktivitetet.

Për ndërtimet pa leje të identifikuar në pronat me pronësi shoqërore (nëse eventualisht ekzistojnë), Komuna e Prishtinës, gjatë trajtimit të të njëjtave duhet të bashkëpunojnë me AKP-në (në nivel regional dhe qendror), si dhe ti bashkërendojnë aktivitetet. Ndërtimet pa leje të identifikuar në pronat me pronësi shoqërore, sipas legjislacionit në fuqi, Ligji Nr. 04/L-034 për Agjencinë Kosovare të Privatizimit, menaxhohen dhe trajtohen nën mandatin e AKP-së.

1.4.8. Banimi

Duke e kuptuar rëndësinë e banimit në planifikim, kësaj fushe i është kushtuar një rëndësi e veçantë brenda PZHK-së dhe konceptit kryesor, si dhe është shqyrtuar dhe vlerësuar gjendja ekzistuese e banimit dhe modeleve të banimit në komunë dhe nevojat për të ardhmen.

Banimi, si funksion kryesor i çdo vendbanimi, është vendimtar për stabilitet social, ambient të shëndoshë, shëndet të mirë dhe për një mirëqenie njerëzore, në përgjithësi. Duke qenë shfrytëzuesi më i madh i hapësirës dhe aktiviteti themelor i vendbanimeve, ai ndikon në rrjedhën e zhvillimit të gjithmbarshëm të shoqërisë dhe është komponent i rëndësishëm i zhvillimit ekonomik -social, përkatësisht të standardit jetësor të qytetarëve në përgjithësi.

Në këtë kontekst, qëllimet kryesore të PZHK-së për banimin e komunës dhe rritjen e cilësisë së jetës janë:

- *Sigurimi i banimit të qëndrueshëm për të plotësuar nevojat e tanishme dhe të ardhme*
- *Rritja e resurseve efektive dhe e shëndetit publik si dhe ulja e ndikimeve negative në ambient duke përdorur strategjitë e ndërtimit të banimit të gjelbër*
- *Sigurimi i banimit të përbalueshëm dhe gjithëpërfshirës*

1.4.8.1. Zhvillimi i konceptit të banimit për të plotësuar nevojat e tanishme dhe të ardhme

PZHK duhet të plotësoj të gjitha nevojat për banim, andaj numri i njësisve të banimit të nevojshme për të ardhmen është planifikuar sipas rritjes së parashikuar demografike, strukturës së popullsisë por dhe kërkesave të tregut. Gjithashtu, pas analizës së kushteve të banimit, përfshirë rekomandimet për zhvillimin e banimit, planifikohet përmirësimi i kushteve të banimit duke ofruar qasje në infrastrukturë adekuate, hapësira adekuate si dhe standard të efijencës energjetike.

Konceptualisht, propozimi për zhvillimin e ardhshëm përkrah densifikimin e sipërfaqes ekzistuese të ndërtuar sidomos asaj përgjatë indit kryesor urban, në mënyrë që qyteti të jetë më funksional dhe banorët të kenë qasje më të afërt dhe më të mirë të të gjitha shërbimet e nevojshme publike në distanca optimale.

Përfitimet nga dendësia e lartë e banorëve:

Social

- Afërsia sociale inkurajon shumëllojshmërinë dhe bashkëveprimin pozitiv;
- Përmirëson zbatueshmërinë dhe mundësinë për shërbimet e komunitetit;
- Mundëson banim social më të integruar.

Ekonomik

- Rrit zbatueshmërinë e zhvillimit ekonomik;
- Siguron ekonomitë e infrastrukturës.

Transport

- Përkrah transportin publik;
- Zvogëlon udhëtimin me veturë dhe kërkesat për parkim;
- I bën parkingjet nëntokësore /garazhet të qëndrueshme ekonomikisht.

Mjedisor

- Rrit efikasitetin energjetik;
- Zvogëlon konsumin e resurseve;
- Krijon më pak ndotje;
- Ruan dhe ndihmon mirëmbajtjen e fondeve të hapësirave të hapura publike;
- Zvogëlon kërkesat e përgjithshme për tokën për zhvillim (ndërtim) — duke shmangur shtrirjen.

1.4.8.2. Nevojat e ardhshme për banim

Pas një analize të ndërtesave të banim mund të konstatohet se ka pasur një trend më të lartë të ndërtimit të ndërtesave për banim viteve të fundit, i cili planifikohet të vazhdoj edhe për sa kohë do ketë kërkesa dhe çmime në rritje të ndërtesave për banim. Duke marr parasysh rritjen natyrore të popullsisë, ndryshimin e strukturës familjare si dhe kërkesat e tregut, zona urbane do të vazhdojë të jetë në presion për njësi të reja banimi, në tipologji banim me shumë njësi, sidomos në pjesën qendrore të qytetit, andaj edhe ky koncept promovon dendësim dhe plotësim, me theks të veçantë banim me shumë njësi.

Koncepti promovon fond banimor të rritur duke siguruar 4.000.000.000m² për banim në zonën urbane, ndërsa nuk del se ka nevojë për rritje të sipërfaqeve në zonën rurale. Këta janë parametrat që shprehin kërkesën minimale të dalë nga projektionet e popullsisë, mirëpo nuk limiton dhe kufizon zhvillimet e ardhme as në zonën urbane e as në atë rurale.

1.4.8.3. Tipologjia e banimit

Sa i përket tipologjisë së banimit, në zonën urbane koncepti promovon banim me intensitet të lartë/ me shumë njësi në pjesët qendrore të qytetit dhe banim me intensitet më të ulët në pjesët sub-urbane të qytetit. Ndërsa, në zonat rurale promovohet banim me intensitet të ulët/ shtëpi me një njësi.

Rekomandohet që hapësirat të jenë shumë-funksionale dhe se në aspekt të kontrollit të zhvillimeve, të mos lejohet ndërtimi i lagjeve të ndara suburbane me një funksion të vetëm atë të banimit individual.

Cilësia e jetës në komunë gjithashtu ndikohet edhe nga vlerat rekreative të trashëgimisë së saj natyrore, zhvillimin e objekteve dhe pajisjeve për një infrastrukturë adekuatë sociale dhe teknike, e cila i merr parasysh nevojat e banorëve dhe ngritjen e kushteve për banim të shëndetshëm dhe atraktiv në zonat urbane dhe zonat rurale. Promovohet ndërtim i objekteve sipas standardeve në hapësirat jo të ndërtuara dhe masat mbrojtëse për reduktimin e pasojave nga tërmetet, vërshimet, erozionet etj. dhe vënia në zbatim e rregullave të ndërtimit për banim në dobi të rritjes së dendësisë për sipërfaqe në zonat e banimit.

Çdo ndërtim i ri duhet të respektojë masat për Eficiência të Energjisë sipas rregullores për kërkesat minimale të performancës energjetike të ndërtesave (MMPH Nr. 04/18). Për më shumë, inkurajohet adaptimi i teknologjive të tjera të mençura/smart në banesa, për të ulur koston e shpenzimeve dhe ndotjen e ambientit.

Teknologjia smart mund të përdoret qysh prej fazave të ndërtimit, për uljen e koston të ndërtimit dhe rritjen e kualitetit dhe përmirësimin e cilësisë së jetës së banorëve. Kjo mund të lidhet me tipologjitë e ndërtimit të një banese, nga ato të parafabrikuara, por edhe me llojet e materialeve të përdorura gjatë ndërtimit, për të parandaluar shpenzimet e energjisë gjatë banimit dhe për të kaluar në shpenzime efektive të energjisë. Ndërtesat e mençura gjithashtu përdorin energji të ripërtrishme, si panelet diellore dhe ruajtjen e energjisë termike për të ulur përdorimin e energjisë neto.

Për më shumë, promovohet përdorimi i sensorëve në ndërtesa për monitorim të cilësisë së ajrit, temperaturave, lagështisë, e kushteve të tjera që ndikojnë direkt në cilësinë e jetës. Kjo teknologji rritë sigurinë e jetesës, mundëson lajmërimin për prishje të pajisjeve apo nevojë për mirëmbajtje duke bërë optimizmin e shpenzimeve. Njëkohësisht, ndërtesat e mençura përpiqen të krijojnë një klimë optimale të brendshme për banorët e tyre dhe të optimizojnë përdorimin e aseteve dhe energjisë. Ndërtesat përdorin të dhëna nga sistemet e menaxhimit të objektit, parashikimet e motit dhe sensorët që matin zënie dhe cilësinë e ajrit në ndërtesë.

Të dhënat e sistemeve smart mund të përdoren në planifikimet e ardhshme duke mundësuar që komuna të përmirësojë kualitetin e banimit, dhe në të njëjtën kohë të akomodojë kërkesat për njësi të reja të banimit.

Përveç kësaj, zonat e identifikuar me ndërtesa të rrezikuara për shkaqe të intervenimeve në fasada dhe strukturë të tyre duhet të analizohen më detajisht dhe të mirëmbahen. Këto zona përfshijnë gjithë Qendrën e qytetit, ndërtesat nga hoteli Grand përgjatë rrugës Xhorxh Bush dhe Dëshmorët e kombit, në të dyja anët e rrugës kryesore dhe ndërtesa tjera rreth këtyre zonave. Në to është intervenuar gjatë viteve të fundit me hapje të mëdha, riorganizim i funksionit brenda tyre duke bërë intervenime në mure konstruktive, si dhe mbindërtime ilegale. Rezultati i këtyre aktiviteteve të ndërtimit është i dyshimtë, si nga aspekti i kualitetit teknik dhe standardeve të sigurisë, ashtu edhe nga ai i krijimit të strukturave të qëndrueshme urbane, të cilat duhet të jenë funksionale për qendrën urbane të qytetit në dekadat që do të vijnë. Për tejkalimin e këtij problemi, duhet patjetër të bëhen analiza specifike profesionale për të sanuar dëmin dhe përforcimin e ndërtimeve, që do të çonte në rritje të sigurisë dhe përmirësim të gjendjes.

1.4.8.4. Banimi social/i përballueshëm

Edhe pse shumë bazike dhe e qartë si parim, zgjidhja e vetme për mungesë të banimit është banimi I përballueshëm. Mirëpo, përpilimi I politikave të mirëfillta për banim e sidomos atij me çmim të përballueshëm dhe banimit për familje me asistencë sociale është një nga problemet kryesore të planifikimit në Kosovë, po edhe më gjerë.

Komuna duket të ofroj banim për të gjitha kategoritë. Në fushën e mirëqenies sociale, veçmas në zgjidhjen e çështjes së banimit për rastet sociale, është planifikuar sigurimi i hapësirës së nevojshme dhe ndërtimi i objekteve për strehim të këtyre familjeve.

Deri tani, Komuna ka ofruar banim social për 100 familje në vitin 2016, dhe 50 familje të tjera në vitin 2017. Gjatë kërkesës së fundit për banimin, në 2017, për nevojë strehimi aplikuan 331 familje, nga të cilat përfituan 50. Sipas kërkesave zyrtare në Komunën e Prishtinës, numri i familjeve të cilat ende kërkojnë strehim, meremetim dhe ndërtim të shtëpisë deri më tani është 281.

Përveç kategorisë së banimit social, Komuna e Prishtinës në bashkëpunim me Ndërmarrjen Banesore, ka planifikuar një Lagje Model për banim të përballueshëm. Kjo lagje targeton punëtorët e sektorit publik buke u ofruar 600 banesa në Bërnice.

Sipas Planit tre vjeçr të banimit, komuna në skemant e banimit social përfshin kategoritë:

- *Familjet që nuk kanë banesë apo shtëpi në pronësi individuale;*
- *Familjet që posedojnë sipërfaqe banimi nën normat e banimit, të përcaktuara për atë kategori sociale dhe ekonomike;*
- *Kategoritë e dala nga lufta dhe ish të përndjekurit politik;*
- *Të kthyerit dhe komunitetet RAE (Minoritetet);*
- *Të riatdhesuarit;*
- *Të moshuarit;*
- *Të rinjtë;*
- *Të punësuarit nga buxheti shtetëror*

Për këto kategori, Komuna planifikon të zhvilloj programe për sigurimin e kushteve të volitshme për jetesë. Për saktësimin e skemave dhe planifikimet konkrete, ky koncept do të adaptoj dhe inkuadroj në vete projektet dhe zgjidhjet që dalin nga Planet 3 vjeçare të banimit nga Komuna.

1.4.9. Shfrytëzimi i Tokës

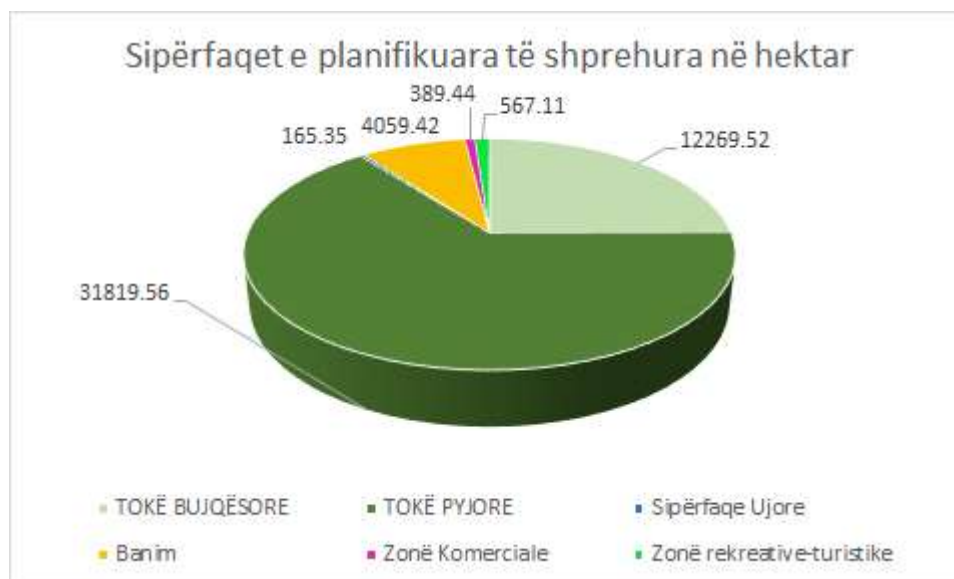
Fushës së shfrytëzimit të Tokës i është kushtuar një rëndësi e veçantë ku është shqyrtuar dhe vlerësuar gjendja ekzistuese e shfrytëzimit të tokës si dhe modelet e shfrytëzimit të tokës brenda territorit tëkomunës.

Gjithashtu janë vlerësuar projeksionet për shfrytëzimin e tokës në PZHK-të e mëparshme dhe deri në çfarë mase këto projeksionet janë realizuar, në raport me shfrytëzimin ekzistues të Tokës.

Në konceptin zhvillimor të shfrytëzimit të tokës planifikohen të zhvillohen këto sipërfaqe.

Sipërfaqja territoriale e Komunës është mbuluar me 99.68% apo 52148.40 ha mbulesë tokësore, gjersa 165.35ha apo 0.32% mbulesë ujore.

Territori i komunës së Prishtinës planifikohet të shfrytëzohet në shfrytëzime kryesore si sipërfaqe për banim me 4059.42 ha apo 600.42 ha rritje nga sipërfaqja ekzistuese, sipërfaqe për toka bujqësore, të punueshme dhe kulloso me 12269.52 ha, sipërfaqe për toka pyjore me 31819.56 ha apo 2200.95 ha rritje nga sipërfaqja ekzistuese, sipërfaqe për zona të komunikacionit dhe transportit me 1276.16 ha apo 396.30ha rritje nga sipërfaqja ekzistuese, si dhe me sipërfaqe prej 567.11ha apo 423.07 rritje të zonave rekreative turistike.

Grafiku 1. Grafiku i shfrytëzimit të planifikuar të tokës

Harta e shfrytëzimit të tokës përcakton llojin e shfrytëzimit të tokës bazuar në vizion, qëllime dhe objektiva. Shfrytëzimi i planifikuar i tokës në mënyrë direkte rrjedhë nga skenari zhvillimor. Sa i përket shfrytëzimit të tokës propozohet një shfrytëzim racional i tokës me qëllim që të ofroj një organizim të qëndrueshëm të vendbanimeve dhe përmirësimin e kushteve të jetesës në pjesët rurale dhe urbane.

Parimi i përgjithshëm përveç rrjetit hierarkik të vendbanimeve gjithashtu merret me menaxhimin në rritje të shfrytëzimit të tokës duke u kujdesur për faktorët e mjedisit. Mbrojtja e mjedisit në nivele të caktuara që kanë të bëjnë me pasuritë natyrore siguron zhvillim të vazhdueshëm dhe efikas.

Zona urbane është zonë e cila në mënyrë të vazhdueshme është në presion të zhvillimit dhe si e tillë do të akomodojë zhvillim kompakt dhe të balancuar. Kjo do të arrihet nëpërmes zonave për ri-zhvillim, plotësim dhe dendësim. Shfrytëzimet e tokës në vijim janë të lejuara në këtë zonë: shërbim publik; shërbim tregtar; shërbim profesional financiar dhe i informacionit; banim, shërbim i komunitetit; shërbim kulturor, argëtues dhe rekreativ; industri e lëndës së parë, industri e prodhimeve të rënda dhe të lehta. Parimisht, zona urbane do të përmbajë të gjitha shfrytëzimet e tokës të nevojshme për të udhëheqë zhvillimin bazuar në vizionin e planit. Shfrytëzimi i tokës do të përcaktohet në mënyrë të detajuar gjatë procesit të hartimit të Hartës Zonale Komunale.

Planifikohet një zhvillim i kompaktësuar i vendbanimeve të cilat në analizë kanë rezultuar si të shpërndara dhe me humbje më të madhe të tokës bujqësore.

Gjithashtu planifikohet edhe kompaktësimi i zonës urbane duke propozuar ngushtim të kufirit urban për dallim nga kufiri i planifikuar nga plani aktual.

Kufiri i zonës urbane planifikohet të ngushtohet në atë masë që të mos kalohet peizazhi i mbrojtur i Gërmisë.

Në zonën urbane pjesa qendrore parashihet si zhvillim i zonës kryesisht bazuar në zhvillime administrative duke fuqizuar boshtin urban e cila ndërlidhë zonën qendrore deri tek pallati i drejtësisë.

Në perëndim planifikohet zhvillimi i zonave ekonomike dhe industriale, zona këto të planifikuara edhe me planet paraprake hapësinore.

Në perëndim planifikohet edhe një brez i gjelbër mbrojtës, brez ky i cili kryesisht do të jetë i formuar nga drunjtë të lartë të cilët do të ndikojnë në uljen e CO2 në ajër i cili në pjesën më të madhe vjen nga vjen nga komuna e Obiliqit.

Në zonat kadastrale si Bërnice e Epërme dhe Nente Jugoviq parashihet ruajtja dhe zhvillimi i zonës bujqësore si zonë e vetme vitale e zonës bujqësore që posedon komuna e Prishtinës.

Planifikohet zhvillimi i korridoreve të zhvillimit ekonomik në drejtim të Mitrovicës, Ferizajt dhe Gjilanit, propozim ky i cili bazohet kryesisht në gjendjen ekzistuese gjithashtu edhe në nevojën për zhvillimin e zonave ekonomike dhe komerciale.

Në këtë koncept është planifikuar që zonat rurale kryesisht të jenë të koncentruara në zhvillimin e turizmit rural, menaxhim dhe konservim të peizazhit gjithashtu edhe në mbrojtje të vlerave natyrore.

Ku në kuadër të zonave rurale parashihet edhe zhvillimi i disa veprimtarive si ecje në natyrë, kampingu dhe rekreacioni, gjithashtu në këto vendbanime parashihet edhe shfrytëzimi i tokës për ushtrimin e veprimtarive agroturistike e llojeve të tjera të turizmit Malor.

Duke pasur parasysh konfiguracionin e terrenit kushtet klimatike si dhe analiza të tjera të paraqitura në fushën e vlerësimit të gjendjes ekzistuese, rezulton që në vendbanimet si Dabishec dhe Marec kemi kapacitete për zhvillim të energjisë së ripërtritshme duke shfrytëzuar energjinë e erës, ku në këto vendbanime është planifikuar edhe zhvillimi i kësaj industrie të prodhimit të energjisë elektrike.

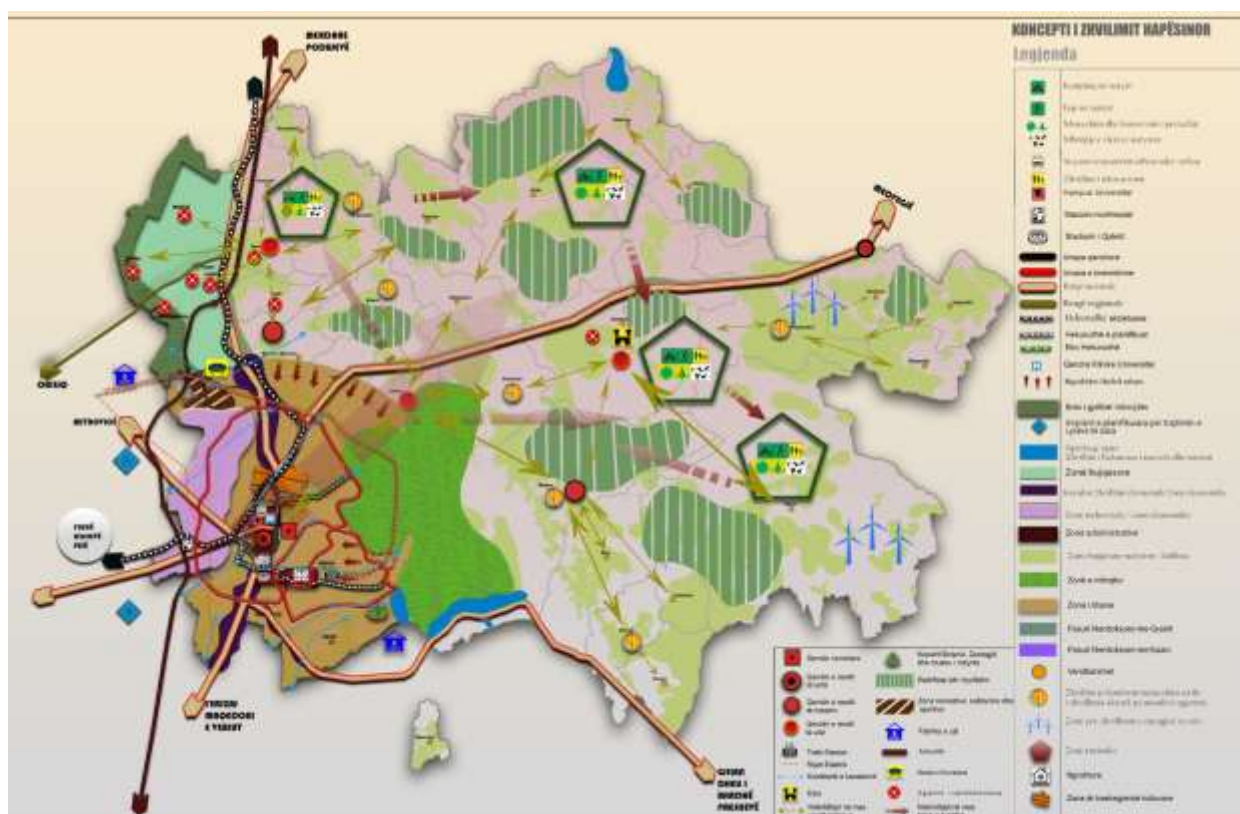

Figura 24. Koncepti i zhvillimit hapësinor dhe shfrytëzimit të planifikuar të tokës

Me që komuna e Prishtinës është edhe kryeqytet i Republikës së Kosovës, në konceptin zhvillimor të kësaj komune janë përfshirë edhe zhvillimet administrative shtetërore që planifikohen të zhvillohen gjatë periudhës sa do të jetë në fuqi Plani Zhvillimor Komunal 2021 - 2029.

Këto shfrytëzime të planifikuara janë të identifikuar saktësisht sipas fushave tematike dhe të paraqitura në shfrytëzimin e planifikuar të Tokës.

Prishtina në pjesën e planifikuar ka pasur edhe aspektin rajonal duke marrë përbazë edhe strategjitë e planifikuara në bashkëpunim me komunat fqinje të cilat janë të paraqitura grafikisht dhe tekstualisht në koncepte tematike.

2. PRIORITETET E ZHVILLIMIT STRATEGJIK DHE PLANI I VEPRIMIT

Kjo pjesë e dokumentit paraqet një rëndësishme, pasi që në këtë pjesë kemi analizuar dhe identifikuar nevojat bazuar në vlerësimin të gjendjes, dhe hartuar zgjidhje në formën e Prioriteteve Zhvillimore Strategjike në përputhje me Vizionin, Qëllimet dhe Objektivat.

Për dallim nga Vizioni, Qëllimet dhe Objektivat, të cilat mund të jenë afatgjata deri në 30 vitet e ardhme, Prioritete strategjike dhe Plani i Veprimit përcaktojnë çështjet kyçe të cilat janë përzgjedhur për të u trajtuar gjatë 8 viteve të ardhme.

Nëpërmjet zbatimit të Prioriteteve Strategjike, synojmë që të përmirësojmë jetën e banorëve të Komunës së Prishtinës dhe të përmbushim pritjet e tyre për zhvillim të qëndrueshëm të shërbimeve të cilat na janë deleguar, si pushtetit lokal, nga të gjitha fushat tona të kompetencave duke filluar nga: zhvillimin lokal ekonomik, planifikimin urban dhe rural, shfrytëzimin e tokës dhe zhvillimin, zbatimin e rregulloreve të ndërtimit dhe standardeve për kontrollimin e ndërtimit, mbrojtjen e mjedisit lokal, ofrimin dhe mirëmbajtjen e shërbimeve publike dhe shërbimeve komunale, përfshirë furnizimin me ujë, kanalizimin dhe drenazhin, trajtimin e ujërave të zeza, menaxhimin e mbeturinave, rrugëve lokale, transportit lokal dhe skemave të nxehtësie lokale, përgjigje ndaj rasteve emergjente lokale, ofrimin e arsimit publik parashkollor, fillor dhe të mesëm, duke përfshirë regjistrimin dhe licencimin e institucioneve edukative, punësimin, pagesën e rrogave dhe trajnimin e instruktorëve dhe administratorëve të arsimit, promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut, ofrimin e përkujdesit publik primar shëndetësor, ofrimin e shërbimeve familjare dhe shërbimeve të tjera të mirëqenies sociale, siç është përkujdesi për të cenueshmit, strehimin familjar, përkujdesin fëmijor, përkujdesin për të moshuarit, duke përfshirë regjistrimin dhe licencimin e këtyre qendrave përkujdesëse, punësimin, pagesën e rrogave dhe trajnimin e profesionistëve të mirëqenies sociale, banimin publik, shëndetësinë publike, licencimin e shërbimeve publike dhe objekteve, duke përfshirë ato që kanë të bëjnë me argëtimin, aktivitete kulturore dhe të lira, ushqimin, strehimin, tregjet, shitësit në rrugë, transportimin lokal publik dhe taksitë, emërimin e rrugëve, rrugicave dhe vendeve të tjera publike, ofrimin dhe mirëmbajtjen e parqeve dhe hapësirës publike, turizmit; si dhe, aktivitetet kulturore dhe të lira.

Dhe të gjitha këto fusha janë pjesë përbërëse e Planit Zhvillimor Komunal të Prishtinës dhe si të tilla të gjitha prioritetet e PZHK-së paraqesin prioritetet e qeverisë komunale .

Natyrisht, që Komuna jonë ballafaqohet me shumë çështje tjera të cilat po ashtu do duhej të përfshiheshin në Prioritetet Strategjike dhe Planin e Veprimit, mirëpo duke ditur se ligj-vënësi ka kërkuar edhe identifikimin e analizave financiare për trajtim të prioriteteve , për shkaqe të kufizimeve financiare si dhe kapaciteteve ekzistuese, Ekipi Punues në bashkëpunim me drejtoritë sektoriale dhe komunitetin ka identifikuar disa Prioritete Strategjike, të cilat janë të zbatueshme dhe të matshme.

Zbatimi i projekteve të përzgjedhura në Prioritet Strategjike është përshkruar në hollësi në Planin e Veprimit, të cilat jo vetëm që shërbejnë të udhëzojnë drejtoritë sektoriale duke përcaktuar masave të nevojshme për të arritur Vizionin, Qëllimet dhe Objektivat e tyre, por po ashtu edhe për të monitoruar performancën e tyre. Për më tepër, kapitujt dhe shtojca vijues përshkruajnë në hollësi si të do të përdoren treguesit për të monitoruar, zbatimin, matjen e suksesit dhe efektivitetit të këtyre e Prioriteteve Strategjike të përcaktuar në këtë dokument.

2.1. PRIORITETET E ZHVILLIMIT STRATEGJIK

Ekipi Punues në bashkëpunim me drejtoritë sektoriale dhe komunitetin ka identifikuar Prioritetet Strategjike vijuese për secilën fushë, të cilat konsiderohen reale dhe të zbatueshme dhe të matshme:

2.1.1. Zhvillimi ekonomik

- Adoptimi i teknologjive SMART në zhvillim ekonomik;
- Zhvillimi i zonave inovative/teknologjike për krijim të vendeve të punës;
- Zhvillimi i planifikuar i korridoreve ekonomike dhe zonave me potencial ekonomik/tregtar dhe shërbyese;
- Rritja e kapaciteteve agro-prodhuese dhe përpunues;
- Ndërlidhja e turizmit rural me prodhim bujqësor;
- Përkrahje në vazhdimësi e sektorit industrial.

2.1.2. Infrastruktura teknike

- Furnizimi i qëndrueshëm me ujë dhe përmirësimi i infrastrukturës furnizuese;
- Ndërtimi i impiantit për trajtim të ujërave të zeza dhe kolektorëve mbledhës;
- Furnizim stabil me energji elektrike dhe përmirësim i infrastrukturës elektrike;
- Rritja e hapësirave furnizuese me energji të ngrohjes;
- Modernizimi dhe dizajnimi i shërbimeve të telekomunikimit;
- Trajtimi i kontrolluar dhe efikas i mbeturinave.

2.1.3. Infrastruktura e Transportit dhe Transporti

- Sigurimi i infrastrukturës dhe shërbimeve të transportit që përmirëson rrjedhen e qarkullimit të trafikut dhe cilësinë e mjedisit
- Përmirësimi i mobilitetit urban për të gjithë pjesëmarrësit në trafik
- Zhvillimi i një sistemi të mobilitetit të mençur (Smart mobility)
- Lidhja e njave kryesore të transportit midis Prishtinës dhe pjesës tjetër të vendit dhe korridoret panevropiane përmes lidhjeve rrugore, hekurudhore dhe ajrore

2.1.4. Infrastruktura publike dhe sociale

- Shërbime cilësore shëndetësore me qasje të lehtësuar në shërbimet publike shëndetësore
- Arsimit tërëditor me infrastrukturë bashkëkohore dhe hapësira konform kërkesave ligjore
- Krijimi i infrastrukturës së administratës efikase për shërbime administrative sa më afër banorëve
- Ofrimi i shërbimeve përkrahëse për shtetas në nevojë
- Zhvillimi i aktiviteteve kulturore për të gjithë banorët dhe të gjitha moshat
- Zhvillimi i aktiviteteve sportive dhe rekreative për të gjithë banorët dhe të gjitha moshat
- Sigurimi i sipërfaqes së mjaftueshme për varreza publike
- Sigurimi i sipërfaqes së mjaftueshme të hapësirave të hapura publike

2.1.5. Mbrojtja e trashëgimisë kulturore dhe natyrore

- Ruajtja dhe konservimi aktiv apo rigjenerimi i aseteve të trashëgimisë kulturore dhe natyrore si pasuri e cmuar territoriale dhe vlerë e përgjithëshme kombëtare për identitetin dhe zhvillimin e qëndrueshëm të vendit

2.1.6. Mbrojtja e mjedisit

- Prioritetet strategjike për parandalimin e ndotjes së ajrit
- Prioritetet strategjike për mbrojtjen dhe shfrytëzimin e qëndrueshëm i resurseve ujore
- Prioritetet strategjike për parandalimin e ndotjes së tokës
- Prioritetet strategjike për përcaktimin dhe monitorimin e zonave të zhurmës në zonat e banimit dhe zonat rekreative turistike

- Prioritetet strategjike për mbrojtjen e biodiversitetit dhe llojeve organike me rendësi
- Prioritetet strategjike për parandalimin e rreziqeve dhe fatkeqësive natyrore dhe fatkeqësive tjera
- Prioriteti strategjik i Themelimi i Kopshtit botanik, Kopshtit Zoologjik, në një hapësirë të përbashkët edhe instituti i Natyrës dhe Muzeu i Natyrës

2.1.7. Vendbanimet

- Kompaktësimi dhe dendësimi i vendbanimeve
- Krijimi i lagjeve me shfrytëzim të përzier që përdorin teknologjinë e mençur dhe promovojnë ndërtimin e gjelbër.
- Krijimi i hapësirave të mirëfillta banimi me të gjitha elementet përcjellëse
- Planifikim bashkëpunues dhe marrëdhënie të forta me komunat fqinje dhe organizatat tjera me interes

2.1.8. Banimi

- Rritja e fondit banesor në zonën urbane dhe zonën rurale për plotësimin e nevojave të të gjithë banorëve
- Dendësifikimi i zonës urbane për të zvogëluar kosto shtesë të mirëmbajtjes së infrastrukturës
- Sigurimi i banimit për kategoritë me nevoja të veçanta

2.1.9. Shfrytëzimi i tokës

- Respektimi i kufijve të sipërfaqeve sipas shfrytëzimit të planifikuar të Tokës.
- Zhvillim i kontrolluar përmes përcaktimit të kushteve zhvillimore për shfrytëzimet e Tokës.

PS.A1.A.10	Zbatimi i Green City Frameëork 2	I mesëm	Afatgjatë	I lartë	DIKMK	€ 5,524,160	DIKMK										
PS.A1.A.11	Parku i aventurave (të tipit Fantazia Land, Lego park, etj.) në Gërmi	I ulët	Afatgjatë	I lartë	PPP	€	DIKMK,PPP										
PS.A1.A.12	Qendër për festivale në ambient të hapur në Bërnice	I ulët	Afatmesëm	I mesëm	DIKMK	€	DIKMK										
PS.A1.A.13	ICT Hub Center- hapësirë për ICT diku afër zonës qendër	I mesëm	Afatgjatë	I lartë	DIKMK	€	DIKMK										

PS.A2 - Ruajtja e tokave bujqësore me bonitet të lartë dhe rritja e sipërfaqeve të reja të tokave bujqësore, 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	II	I	V	V	V	V
								I	I	II	I	V	V	V	V
PS.A2.A.1	Investimet në infrastrukturën bujqësore (rrugë bujqësore, kanale drenazhimi) në të mirë të mbrojtjes së tokës bujqësore	I mesëm	Afatmesëm	I mesëm	DB, MB	€ 59,928	DB	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.A2.A.2	Krijimi i sipërfaqeve të reja të tokës bujqësore, dhe rehabilitimi i sipërfaqeve ekzistuese të pashfrytëzuara.	I mesëm	Afatmesëm	I mesëm	DB	€ 50,000	DB	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.A2.A.3	Rritja e sipërfaqes së tokës bujqësore duke adoptuar zonat kodrinore ose ato më pak të përshtatshme nën ujtitje.	I mesëm	Afatmesëm	I mesëm	DB	€ 200,000	DB	x	x	x	x	x	x	x	x

PS.A3- Rritja e kapaciteteve agro-prodhuese dhe përpunuese, deri 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Impliki mi financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.A3.A.1	Përkrahje e agro-përpunuese	I lartë	Afatgjatë	I madh	DB	€ 600,000	DB	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.A3.A.2	Përkrahje e fermerëve në sektorin e perimtarisë	I lartë	Afatgjatë	I mesëm	DB	€ 200,000	DB	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.A3.A.3	Përkrahja e fermerëve në pemëtari	I mesëm	Afatgjatë	I mesëm	DB	€ 150,000	DB	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.A3.A.4	Përkrahja e fermerëve në Blegtori	I lartë	Afatgjatë	I madh	DB	€ 450,000	DB	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.A3.A.5	Ndërtimi i thertoresh publike për therjen gjedheve, kafshëve të imta dhe shpezëve	I lartë	Afatshkurtër	I madh	DB	€ 600,000	DB	x							
PS.A3.A.6	Përkrahja e fermerëve në shpezëtari	I mesëm	Afatgjatë	I mesëm	DB	€ 120,000	DB	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.A3.A.7	Përkrahja e fermerëve me mekanizim bujqësor	I lartë	Afatshkurtër	I madh	DBZhR, Qeveria	€ 450,000	DBZhR	x	x	x					

PS.A4- Diversifikimi dhe zhvillimi i bizneseve të vogla bujqësore duke u bazuar në burime lokale

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Impliki mi financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.A4.A.1	Mbështetja e fermerëve të vegjël dhe të rinj	I ulët	Afatmesëm	I mesëm	DB	€ 100,000	DB	x	x	x					
PS.A4.A.2	Përkrahja e fermerëve në themelimin e ndërmarrjeve të vogla bujqësore	I ulët	Afatshkurtër	I vogël	DB	€ 40,000	DB	x	x	x					
PS.A4.A.3	Përkrahja në krijimin apo zgjerimin e kapaciteteve për produkte organike	I ulët	Afatgjatë	I mesëm	DB	€ 150,000	DB	x	x	x	x	x	x	x	x

PS.A5- Promovimi dhe ndërlidhja e bujqësisë me turizëm rural, deri 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
PS.A5.A.1	Promovimi i turizmit rural dhe agro-rural në Komunën e Prishtinës	I lartë	Afatgjatë	I vogël	DB	€ 40,000	DB	x	x	x	x	x			
PS.A5.A.2	Përkrahja e familjeve rurale për rritje të kapaciteteve turistike (bujtinat, akomodimi, restorantet me ushqim	I lartë	Afatmesëm	I mesëm	DB	€ 100,000	DB	x	x	x					
PS.A5.A.3	Implementimit i projekteve përmes PPP të turizmit rural	I lartë	Afatmesëm	I madh	DB	€ 750,000	DB	x	x	x	x				
PS.A5.A.4	Përkrahja e bletarëve	I mesëm	Afatmesëm	I mesëm	DB	€ 150,000	DB	x	x	x	x				

PS.A6- Zgjerimi i sistemit të ujitjes Ibër-Lepenc dhe ri-vitalizimi i sistemit ekzistues deri 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
PS.A6.A.1	Zgjerimi i sistemit të ujitjes për toka bujqësore	I lartë	Afatmesëm	I madh	DB	€ 500,000	DB	x	x	x					
PS.A6.A.2	Ri-vitalizimi i sistemit ekzistues të ujitjes Ibër-Lepenc	I lartë	Afatmesëm	I madh	DB	€ 300,000	DB	x	x	x					

PS.A7- Mbrojtja e tokave bujqësore me masa përkatëse nga vërshimet, deri 2024

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V

PS.A7.A .1	Rregullimi i shtratit të lumit Llap dhe menaxhimi i shtretërve të të gjitha rrjedhjeve ujore.	I lartë	Afatmesëm	I madh	DSHPMSH / MEA	€ 700,000	DSHPMSH / MEA	x	x	x							
PS.A7.A .2	Ndërtimi i kanaleve anësore për shmangie artificiale të vërshimeve.	I mesëm	Afatgjatë	I mesëm	DSHPMSH / MEA	€ 200,000	DSHPMSH / MEA	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

2.2.2. Prioritetet strategjike për zhvillimin e Infrastrukturës Teknike

PS.B1- Ofrimi i shërbimeve të qëndrueshme të furnizimit me ujë në të gjithë komunën deri në vitin 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.B1.A .1	Intervenime dhe mirëmbajtje të pompave shtytëse të ujit, puseta dhe ujëmbledhës	I mesëm	Afatmesëm	I mesëm	THV	€ 388,351	THV/DSHP	x	x	x					
PS.B1.A .2	Ngritja e kapacitetit pompues në SP Parku dhe SP në zonën e shërbimit	I lartë	Afatshkurtër	I mesëm	KRUP	€ 160,000	KRUP	x							
PS.B1.A .3	Mirëmbajtja dhe mbrojtja e burimeve ujore	I lartë	Afatgjatë	I mesëm	KRUP	€ 80,000	KRUP	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.B1.A .4	Ndërtimi dhe riparimi i pusetave të ujësjellësit dhe kanalizimit	I mesëm	Afatgjatë	I mesëm	KRUP	€ 80,000	KRUP	x	x	x	x	x	x	x	x

PS.B2-Zvogëlimi dhe monitorimi i humbjeve të ujit të pijshëm në rrjetin ekzistues për 5% çdo vit deri në vitin 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.B2.A .1	Ndërrimi dhe ndërtimi i rrjetit të ujit për përmirësimin e furnizimit dhe zvogëlimin e humbjeve në zonën e shërbimit të KUR "Prishtina"	I lartë	Afatgjatë	I madh	KRUP	€ 730,000	KRUP	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.B2.A .2	Furnizimi me ujëmatës të profileve të ndryshme për ndërrim të vazhdueshëm	I mesëm	Afatmesëm	I mesëm	KRUP	€ 110,000	KRUP	x	x	x	x				

	të ujëmatësve dhe pllomba për pllombimin e ujëmatësve në vazhdimësi																
PS.B2.A.3	Furnizimi dhe montimi me ujëmatës të profileve Fi 1/2 deri 2" për ndërrimin e ujëmatësve ekzistues në pajtim me rregullat e parapërcaktuara, në zonën e shërbimit	I mesëmI ulët	Afatshkur tër	I mesëm	KRUP	€ 185,000	KRUP	x	x	x							
PS.B2.A.4	Furnizimi dhe instalimi i ujëmatësve zonal, ujëmatës kontrollues dhe ujëmatës prodhimi në zonën e shërbimit të KRU "Prishtina" sh.a. (përfshirë pusetat) dhe llogaret e presionit	I lartë	Afatmesëm	I mesëm	KRUP	€ 195,000	KRUP	x	x	x							
PS.B2.A.5	Rehabilitimi i rrjetit primar të ujësjellësit në lagjen e Medresesë	I lartë	Afatmesëm	I Lartë	KRUP	€ 350,000	Donator/KRUP	x	x	x							
PS.B2.A.6	Ndërrimi i gypit të ujit nga stacioni i pompimit Mirëdita II- Kashagia	I lartë	Afatmesëm	I Lartë	KRUP	€ 110,000	Donator/KRUP	x	x	x							
PS.B2.A.7	Ndërrimi i gypit të ujit nga stacioni i pompimit Arbëria- Rezervuari Kodër	I lartë	Afatmesëm	I Lartë	KRUP	€ 250,000	Donator/KRUP	x	x								
PS.B2.A.8	Ndarja e sistemit të pompave të stacioneve pompuese Mirëdita II dhe Mirëdita III	I lartë	Afatmesëm	I Lartë	KRUP	€ 90,000	Donator/KRUP	x	x	x							
PS.B2.A.9	Rehabilitimi i rrjetit primar të ujësjellësit në lagjen e Bregu i Diellit apo aty ku është me urgjencë (e nevojshme)	I lartë	Afatmesëm	I Lartë	KRUP	€ 430,000	Donator/KRUP	x	x								

PS.B3- Rritja e mbulueshmërisë me shërbime të furnizimit me ujë në zonat pa shërbime, deri 2028

Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përfaqësues	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
							I	I	I	I	V	V	V	V
									I	V		I	I	I
									I				I	I

PS.B3.A .1	Projekte të ndryshme të bashkëfinancimit me komunitetin, donatorët. Fokusimi në zgjerimin e rrjetit, zëvendësimi i rrjetave të amortizuara dhe mirëmbajtje dhe operim të të njëjtave (rrjeti i ujit dhe ujërave të ndotura)	I lartë	Afatgjatë	I madh	KRUP	€ 444,000	KRUP	x	x	x	x	x				
PS.B3.A .2	Ndërtimi ujësjesellësit Mramor, Grashticë, Besi, Slivovë, Faza-II	I ulët	Afatgjatë	I madh	QK	€ 750,000	QK	x	x	x	x					
PS.B3.A .3	Ndërtimi i rezervarëve të ujit në Veternik, Mat, Hajvali, Bardhosh, Grashticë	I lartë	Afatmesëm	I madh	KRUP, Komuna	€ 500,000	KRUP	x	x	x						
PS.B3.A .4	Ndërtimi i stacioneve të pompimit	I lartë	Afatmesëm	I madh	KRUP, Komuna	€ 500,00	KRUP	x	x	x						

PS.B4-Parandalimi i ndotjes së ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore nga ujërat e zeza deri në vitin 2024

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.B4.A .1	Ndërtimi i impianti për ujëra të zeza në Komunën e Prishtinës	I lartë	Afatgjatë	I madh	QK/ Donator	€53,400,000	QK/ Donator	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.B4.A .2	Ndërtimi i kolektorëve për grumbullim të ujërave të zeza zona urbane	I lartë	Afatmesëm	I mesëm	DSHPMSH/ Donator	N/A	DSHPMSH/ Donator	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.B4.A .3	Ndërtimi i kolektorëve për grumbullim të ujërave të zeza në zona rurale	I lartë	Afatgjatë	madh	DSHPMSH/ Donator	N/A	DSHPMSH/ Donator	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.B4.A .4	Plani i fizibilitetit për trajtim të ujërave të zeza në zonën rurale	I lartë	Afatshkurt	I vogël	Komuna	€50,00	Komuna	x							

PS.B5-Përmirësimi i vazhdueshëm i infrastrukturës ekzistuese të kanalizimit deri 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati	Implikimi	Aranzhimi i	Buxheti i	Organizata përgjegjëse	I	I	I	I	V	V	V	V
--	-----------------------	------------	-------	-----------	-------------	-----------	------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---

			kohor i zbatimit	mi financiar	burimi të financimit	përafërt	për zbatim			I I	V		I	I I	I I
PS.B5.A .1	Rehabilitimi dhe ndërtimi i rrjetit të kanalizimit	I lartë	Afatmesëm	I madh	KRUP	€ 330,000	KRUP	x	x	x	x	x	x		
PS.B5.A .2	Rritja e mbulueshmerisë me rrjet të kanalizimit në zonën rurale për 5% çdo vit sipas prioriteteve	I lartë	Afatgjatë	I madh	KRUP/ DSHPMSh	€ 700,000	KRUP / DSHPMSh	x	x	x	x	x	x	x	x

PS.B6- Zgjerimi dhe ri-vitalizimi i rrjetit të kanalizimit atmosferik

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim								
PS.B6.A .1	Ndërtimi i kanalizimeve atmosferike në zonat potencialisht të vërshuara	I mesëm	Afatgjatë	I madh	Komuna	N/A	DSHPMSh	x	x	x	x	x	x	x	
PS.B6.A .2	Mirëmbajtja e kanaleve ekzistuese të ujërave atmosferike	I mesëm	Afatgjatë	I mesëm	Komuna	N/A	DSHPMSh	x	x	x	x	x	x		
PS.B6.A .3	Ndërtimi i dy rezervarëve për grumbullim të ujërave atmosferik	I lartë	Afatgjatë	I vogël	Komuna	€ 40,000	Komuna	x	x						
PS.B6.A .4	Ndërtimi i rezervarit për grumbullim të ujërave atmosferik për përdorim industrial	I lartë	Afatmesëm	I vogël	Komuna	€ 20,000	Komuna	x	x						
PS.B6.A .5	Hapja e puseve për ujitje të parqeve dhe sistemet pik-pikë	I lartë	Afatshkur të	I mesëm	Komuna	€ 100,000	Komuna	x	x						
PS.B6.A .6	Funksionalizimi i burimeve të ujit në Gërmi dhe fusha e Pajtit për nevoja të ujit teknik	I mesëm	Afatmesëm	I mesëm	Komuna	€ 100,000	Komuna	x	x	x					
PS.B6.A .7	Studimi i fizibilitetit për ujërat atmosferike dhe trajtimi i tyre	I lartë	Afatshkur të	I vogël	Komuna	€ 40,000	Komuna	x							

PS.B7- Sigurimi i furnizimit me energji të pandërprerë për të gjitha kategoritë e konsumatorëve dhe sigurimin e cilësisë në furnizimin me energji elektrike, deri 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
PS.B7.A.1	Ndërrimi i rrjetit ekzistues nga 10 kV në 20 kV	I lartë	Afatgjatë	I madh	KEDS	N/A	KEDS	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.B7.A.2	Shtimi i kapaciteteve të NS 35/10 kV Prishtina III në NS 110/10 kV Prishtina 6	I lartë	Afatgjatë	I madh	KEDS	N/A	KEDS	x	x	x	x	x	x	x	
PS.B7.A.3	Ndërtimi i nënstacioneve të reja 35/10(20)kV në Besi	I lartë	Afatmesëm	I madh	KEDS	N/A	KEDS	x	x	x					
PS.B7.A.4	Zëvendësimi i shtyllave të drurit me shtylla betoni duke i zëvendësuar edhe pajisjet tjera përcjellëse 20kV	I lartë	Afatgjatë	I madh	KEDS	N/A	KEDS	x	x	x	x	x	x		
PS.B7.A.5	Zëvendësimi i kabllave të vjetra me vaj 10kV me kablllo të reja të nivelit 20kV	I lartë	Afatmesëm	I madh	KEDS	N/A	KEDS	x	x	x					
PS.B7.A.6	Rikonstruimi dhe rikonfigurimi i rrjetave 0.4 kV	I mesëm	Afatmesëm	I madh	KEDS	N/A	KEDS	x	x	x					
PS.B7.A.7	Eliminimi i linjës ajrore 35kV NS 110kV Prishtina 1 – NS 35kV Prishtina II që kalon nëpër qytet	I mesëm	Afatgjatë	I madh	DSHPMSH / KEDS	N/A	DSHPMSH / KEDS	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.B7.A.8	Ndërtimi i linjës kabllore 20(10) kV nga NS Prishtina 1 110/35/10(20)kV për furnizimin e stabilimentit shpërndarës	I mesëm	Afatgjatë	I madh	KEDS	N/A	KEDS	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.B7.A.9	Kalimi i NS Prishtina 7 10/10(20)kV në 110/20kV, faza I	I mesëm	Afatgjatë	I madh	KEDS	N/A	KEDS	x	x	x	x	x	x	x	x

PS.B8- Prodhim i energjisë së ripërtrishme elektrike deri në vitin 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V

PS.B8. A.1	Studim i fizibilitetit për energji të ripërtrishme	I lartë	Afatshkur të	I vogël	Komuna	€ 50,000	Komuna	x									
PS.B8. A.2	Shfrytëzimi i energjisë solare për prodhim të energjisë elektrike	I mesëm	Afatgjatë	I madh	PPP	N/A	PPP	x	x	x	x	x	x				

PS.B9- Shfrytëzimi maksimal i kapaciteteve ekzistuese të sistemit të ngrohjes qendrore, me sistem të kogjenerimit, kapaciteti termik 140MË, si dhe dyfishimi i kapaciteteve aktuale të prodhimit të energjisë termike me sistem të kogjenerimit në 280MË, në vitet e ardhshme

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V	V	V
PS.B9.A .1	Dyfishim i kapaciteteve termike dhe zgjerim i rrjetës së ngrohjes në lagjet e qytetit ku nuk ka shtrirje të rrjetit të ngrohjes.	I lartë	Afatgjatë	I madh	NQ/Komuna	€24,270.000	NQ/Komuna	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.B9.A .2	Studim i fizibilitetit për rritje të kapaciteteve prodhuese	I lartë	Afatshkurt ë	I vogël	NQ/Komuna	€ 20,000	NQ/Komuna	x									

PS.B10-Sigurimi i furnizimit të qëndrueshëm dhe cilësor me energji termike për qytetin e Prishtinës

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V	V	V
PS.B10. A.1	Rehabilitimi dhe zgjerimi i rrjetit të ngrohjes	I lartë	Afatshkurt ë	I madh	Komisioni Evropian	€ 8,300.000	KE	x									
PS.B10. A.2	Rehabilitimi i termostacioneve	I lartë	Afatshkurt ë	I madh	Komisioni Evropian	€ 7,800.000	KE	x	x								
PS.B10. A.3	Ndërtimi i nënstacioneve të reja	I lartë	Afatshkurt ë	I madh	Komisioni Evropian	€ 1,200,000	KE	x	x								
PS.B10. A.4	Zëvendësimi dhe zgjerimi i rrjetit	I lartë	Afatgjatë	I madh	Komisioni Evropian	€ 5,000.000	KE	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.B10.	Shtrirja e rrjetit të ri të kogjenerimit	I lartë	Afatgjatë	I madh	Komisioni	€ 1,500.000	KE	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

A.5					Evropian												
PS.B10. A.6	Vendosja e matësve të energjisë së ngrohjes	I lartë	Afatshkurt ë	I madh	MCC	€10,900.000	NQ/ MCC	x	x								
PS.B10. A.7	Zgjerimi i rrjetit të pompave qarkulluese	I lartë	Afatgjatë	I madh	Termokosi	€ 500.000	Termokosi	x	x	x	x	x	x				
PS.B10. A.8	Ndërtimi i objektit të ri për administratë	I lartë	Afatshkurt ë	I madh	Termokosi	€ 530.000	Termokosi	x									

PS.B11- Prodhimi i energjisë termike për ngrohje me energji të ripërtrishme (solare)

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.B11. A.1	Ndërtimi i impiantit për prodhim të energjisë duke u bazuar në studime të fizibilitetit	I lartë	Afatgjatë	I madh	Investitor privat/PPP	€45,000.000	Investitor privat/PPP	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.B11. A.2	Shtirja e rrjetit të ngrohjes nga impianti deri tek nënstacionet e objekteve në lagjet e reja ku nuk ka rrjet të ngrohjes.	I lartë	Afatgjatë	I madh	Investitor privat/PPP	N/A	NQ/Komuna	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.B11. A.3	Kyçja e konsumatorëve të rinj në rrjet të ngrohjes.	I lartë	Afatgjatë	I madh	Investitor privat/PPP	N/A	NQ/Komuna	x	x	x	x	x			

PS.B12– Dizajnimi dhe Unifikimi i infrastrukturës telekomunikuese

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.B12. A.1	Standardizimi dhe modernizimi i sistemit kabllor dhe infrastrukturës së rrjetit të shërbimeve telekomunikuese	I lartë	Afatgjatë	I madh	DSHPMSH / Kompanitë	N/A	DSHPMSH / Kompanitë	x	x	x	x	x	x	x	x

PS.B12. A.1	Planifikimi, Dizajnimi dhe zhvendosja e infrastruktures telekomunikuese nga infrastruktura ajrore në infrastrukturë nëntokësore ne Zonën 1	I lartë	Afatshkur t	I madh	DSHPMSH /Kmpanitë	N/A	DSHPMSH /Kompanitë	x	x								
PS.B12. A.2	Planifikimi, Dizajnimi dhe zhvendosja e infrastruktures telekomunikuese nga infrastruktura ajrore në infrastrukturë nëntokësore ne Zonën 2	I lartë	Afatmesëm	I madh	DSHPMSH /Kmpanitë	N/A	DSHPMSH /Kompanitë	x	x	x							
PS.B12. A.3	Planifikimi, Dizajnimi dhe zhvendosja e infrastruktures telekomunikuese nga infrastruktura ajrore në infrastrukturë nëntokësore ne Zonën 3	I lartë	Afatmesëm	I madh	DSHPMSH /Kmpanitë	N/A	DSHPMSH /Kompanitë	x	x	x							
PS.B12. A.4	Planifikimi, Dizajnimi dhe zhvendosja e infrastruktures telekomunikuese nga infrastruktura ajrore në infrastrukturë nëntokësore ne Zonën 4	I lartë	Afatmesëm	I madh	DSHPMSH /Kmpanitë	N/A	DSHPMSH /Kompanitë	x	x	x	x						
PS.B12. A.5	Planifikimi, Dizajnimi dhe zhvendosja e infrastruktures telekomunikuese nga infrastruktura ajrore në infrastrukturë nëntokësore ne Zonën 5	I lartë	Afatgjatë	I madh	DSHPMSH /Kmpanitë	N/A	DSHPMSH /Kompanitë	x	x	x	x	x	x				
PS.B12. A.6	Planifikimi, Dizajnimi dhe zhvendosja e infrastruktures telekomunikuese nga infrastruktura ajrore në infrastrukturë nëntokësore ne Zonën 6	I lartë	Afatgjatë	I madh	DSHPMSH /Kmpanitë	N/A	DSHPMSH /Kompanitë	x	x	x	x	x	x	x	x		
PS.B12.	Shtrirja e infrastrukturës nëntokësore me	I mesëm	Afatmesëm	I Mesëm	DSHPMSH	€ 265,000	DSHPMSH /	x	x	x							

A.7	kapacitet 4x φ100 nga Qyteti i Prishtinës deri në fshatin Mramor 19 Km				/MEA Kompanitë		Kompanitë										
PS.B12. A.8	Shtirirja e infrastrukturës nëntokësore më kapacitet 4x φ100 nga Qyteti i Prishtinës deri në fshatin Keçekollë, Prapashticë 28 Km	I mesëm	Afatmesëm	I Madh	DSHPMSH / MEA Kompanitë/	€ 410,000	DSHPMSH / MEA Kompanitë/	x	x	x							

PS.B13- Mbulueshmëria e 100% të zonave në zonat me mbulueshmëri të dobët me rrjet të telekomunikimit deri në vitin 2026

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.B13. A.1	Modernizimi i pajisjeve dhe teknologjive për ofrimin e shërbimeve cilësore FIX (internet, TV digjital, telefoni FIX) dhe Mobile (voice dhe data), duke ndjekur trendin global të telekomunikimeve, përfshirë edhe teknologjinë	I lartë	Afatgjatë	I madh	DSHPMSH / Kompanitë	N/A	DSHPMSH / Kompanitë	x	x	x	x	x	x		
PS.B13. A.2	Zgjerimi me rrjet optik kabllor	I lartë	Afatgjatë	I madh	DSHPMSH / Kompanitë	N/A	DSHPMSH / Kompanitë	x	x	x	x	x			
PS.B13. A.3	Planifikimi dhe zgjerimi i mbulueshmerisë së zonave rurale me shërbime mobile, duke shtuar numrin e BTS-ve	I lartë	Afatgjatë	I madh	DSHPMSH / Kompanitë	N/A	DSHPMSH / Kompanitë	x	x	x	x	x	x		

PS.B14- Funkcionalizimi i deponisë dhe trajtimi i mbeturinave inerte sipas standardeve të aplikueshme, deri në vitin 2023

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.B14. A.1	Deponimi dhe riciklimi i mbeturinave ndërtimore	I lartë	Afatshkurtë r	I madh	THV	€656,203	Komuna/ Qeveria	x	x						

PS.B15- Trajtimi i mbeturinave të rrezikshme sipas standardeve të aplikueshme (shëndetësore, industriale, shtazore)

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.B15.A.1	Ndërtimi i deponis për ruajtjen e përkohshme të mbeturinave	I lartë	Afatmesëm	I madh	GQ	€ 331.562	GQ/DSHPMSH	x	x	x					
PS.B15.A.2	Ndërtimi i deponisë për trajtim të mbeturinave të rrezikshme	I mesëm	Afatmesëm	I madh		€ 991,146	DSHPMSH / QK	x	x	x	x				

2.2.3. Prioritetet strategjike për transportin dhe transportin publik

PS - ZhE 1 - Prioritetet strategjike për transportin dhe transportin publik

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.B16.A.1	Zgjerimi i rrugës Nacionale N9, segmenti Prishtinë - Mutivodë, Faza i-rë	I mesëm	Afatmesëm	I mesëm	GQ	€ 990,000	GQ –MI		X	X	X				
PS.B16.A.2	Ndërtimi i rrugës Prishtinë - Podujevë	I lartë	Afatmesëm	I lartë	GQ	€ 14,336,875	GQ –MI		X	X	X	X			
PS.B16.A.3	Ndërtimi i rrugës A në Komunën e Prishtinës	I lartë	Afatshkurtër	I lartë	GQ/THV	€ 3,000,000	GQ –DIMK	X	X						
PS.B16.A.4	Vazhdimi i rrugës B	I lartë	Afatshkurtër	I lartë	DIKMK	€	DIKMK	X							
PS.B16.A.5	Ndërtimi i Mbikalimit në Veternik	I lartë	Afatshkurtër	I lartë	QK	€ 1,074,999	QK –MI		X						
PS.B16.A.6	Rikonstruimi i Rrugës Malush Kosova	I mesëm	Afatshkurtër	I mesëm	GQ/THV	€ 1,000,000	GQ/DIKMK	X	X						
PS.B16.A.7	Rikonstruimi i Rrugës Ilir Konushevc	I mesëm	Afatshkurtër	I mesëm	GQ/THV	€ 890,000	GQ/DIKMK			X	X				
PS.B16.A.8	Rikonstruimi i Rrugës Ahmet Krasniqi	I lartë	Afatshkurtër	I mesëm	GQ/THV	€ 590,000	GQ/DIKMK		X						
PS.B16.A.9	Rikonstruimi i rrugëve Gjergj Balsha dhe Toni Bler	I mesëm	Afatshkurtër	I mesëm	GQ/THV	€ 765,000	GQ/DIKMK		X						
PS.B16.A	Rrugët Sejdat, Bushgega dhe Qazimet	I	Afatshkurtër	I mesëm	DIKMK	€ 890,000	DIKMK		X						

.10		mesëm	ër															
PS.B16.A .11	Sanimi i gropave dhe deformimeve të shtresave të asfaltit në rrugë dhe trotuaret e Komunës së Prishtinës	I lartë	Afatshkurtër	I mesëm	GQ/THV	€ 1,200,000	GQ/DIKMK	X										
PS.B16.A .12	Tuneli Agim Ramadani (vazhdimi i projektit të tenderuar në vitin 2020)	I lartë	Afatshkurtër	I lartë	GQ/THV	€ 1,800,000	GQ/DIKMK		X	X								
PS.B16.A .13	Rikonstruimi i Rrugës Agim Ramadani	I lartë	Afatshkurtër	I lartë	THV	€ 750,000	DIKMK	X										
PS.B16.A .14	Implementimi i Planit të Mobilitetit, pjesa Urbane	I lartë	Afatmesëm	I lartë	GQ/THV	€ 4,262,612	GQ/DIKMK	X	X	X	X	X	X					
PS.B16.A .15	Implementimi i planit te mobilitetit - Rikonstruimi i rrugës Muharrem Fejza -	I lartë	Afatshkurtër	I lartë	DIKMK	€ 820,000	DIKMK	X										
PS.B16.A .16	Ndërtimi i rrugëve në pjesën urbane me infrastrukturë përcjellëse	I lartë	Afatgjatë	I lartë	GQ/THV	€ 10,770,708	DIKMK		X	X	X	X	X	X	X	X		
PS.B16.A .17	Ndërtimi i rrugëve në pjesën rurale me infrastrukturë përcjellëse	I mesëm	Afatgjatë	I lartë	GQ/THV	€ 8,217,710	GQ/DIKMK		X	X	X	X	X	X	X	X		
PS.B16.A .18	Hapja e rrugëve te reja në komunën e Prishtinës	I mesëm	Afatgjatë	I mesëm	THV	€ 750,000	DIKMK		X	X	X	X	X	X	X	X		
PS.B16.A .19	Ndërtimi i rrugës Vidime - Lumi i Marevcit, faza II	I mesëm	Afatshkurtër	I mesëm	THV	€ 750,000	DIKMK	X										
PS.B16.A .20	Rruga në lagjen Ramabajëve, faza II	I mesëm	Afatshkurtër	I mesëm	THV	€ 750,000	DIKMK	X										
PS.B16.A .21	Rruga Shkëlzen Haradinaj, faza II	I mesëm	Afatshkurtër	I lartë	GQ/THV	€ 1.200,000	GQ/DIKMK	X										
PS.B16.A .22	Rruga Zlash-Prapashticë	I mesëm	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 1.300,000	THV/DIKMK				X	X						
PS.B16.A .23	Ndërtimi - shënjizimi i shtigjeve të biçikletës në rrugën kryesore të Qytetit	I lartë	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 900,000	THV/DIKMK	X	X	X								
PS.B16.A .24	Ndërtimi i disa rrugëve në fshatin Prapashticë	I mesëm	Afatgjatë	I lartë	DIKMK	€ 398,438	DIKMK		X	X	X	X	X					
PS.B16.A .25	Furnizimi dhe montimi i kamerave të sigurisë në kryeqytet -	I lartë	Afatshkurtër	I mesëm	DIKMK	€ 100,000	DIKMK	X										
PS.B16.A	Ndërtimi i rrugëve Agim Ramadani,	I	Afatmesëm	I mesëm	DIKMK	€ 500,000	DIKMK		X	X	X							

.26	Ibrahim Lutfiu, Ilaz Agushi, Xhemail Prishtina	mesëm	m															
PS.B15.A .27	Ndërtimi i Urave në pjesën perëndimore të Unazës Qendrore”	I mesëm	Afatmesëm	I mesëm	DIKMK	€ 150,000	DIKMK			X								
PS.B16.A .28	Unaza e brenDSHme- Kredi marrje (26km)	I lartë	Afatmesëm	I lartë	DIKMK	€	DIKMK	X	X	X								
PS.B16.A .29	Ri - projektimi dhe riorganizimi i qarkullimit ne unazën qendrore	I lartë	Afatshkurtër	I lartë	DIKMK	€	DIKMK	X										
PS.B16.A .30	Linja metropolitane – ndërlidhja e Prishtinës me Fushë Kosovën dhe aeroportin e Prishtinës përmes LRT (trenave të lehtë) – Ministria e Transportit, bashkëpunimi i komunave	I mesëm	Afatmesëm	I lartë	DIKMK, QK	€	DIKMK		X	X	X	X						
PS.B16.A .31	Qendër multi-funksionale me parking me etazhe- Pallati i Rinisë- PPP	I lartë	Afatmesëm	I lartë	DIKMK, PPP	€	DIKMK		X	X								
PS.B16.A .32	4 parkingje tjera me etazhe	I mesëm	Afatgjatë	I mesëm	DIKMK	€	DIKMK			X	X	X	X	X	X	X		
PS.B16.A .33	Sistemi i parkingjeve zonale	I mesëm	Afatgjatë	I lartë	DIKMK	€	DIKMK		X	X	X							
PS.B16.A .34	Rruga Model	I mesëm	Afatshkurtër	I lartë	DIKMK	€ 315,000	DIKMK	X										

PS.B17 - ZhE 1 - Prioritetet strategjike për transportin publik

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi i financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.B17.A .1	Furnizimi dhe montimi i kamerave të sigurisë në kryeqytet -	I mesëm	Afatshkurtër	I mesëm	DSHPMSH	€ 100,000	DIKMK	X							
PS.B17.A .2	Linja metropolitane – ndërlidhja e Prishtinës me Fushë Kosovën dhe aeroportin e Prishtinës përmes LRT (trenave të lehtë) – Ministria e Transportit, bashkëpunimi i komunave	I mesëm	Afatmesme	I lartë	DSHPMSH	€	DIKMK		X	X	X	X			
PS.B17.A	Ndërtimi i stacionit multimodal në	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DSHPMSH,	€	DIKMK		X	X	X	X	X	X	X

.3	zonën industriale mes F. Kosovës dhe Prishtinës -bashkëpunimi i komunave				GQ, PPP												
PS.B17.A.4	Krijimi i ITS (Intelligent Transport System) qendrës	I mesëm	Afatgjatë	I mesëm	DSHPMSH	€	DIKMK	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
PS.B17.A.5	Zhvillimi sistemit parko dhe udhëto (Park & Ride)	I mesëm	Afatgjatë	I mesëm	DSHPMSH	€	DIKMK	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
PS.B17.A.6	Tramvaj- një linjë në pjesën qendrore-të definohet nevoja, arsyeshmëria financiare dhe shkalla e projektit.	I ulët	Afatgjatë	I lartë	DSHPMSH, GQ	€	DIKMK			X	X	X	X	X	X	X	X

2.2.4. Prioritetet strategjike për zhvillimin e Infrastrukturës Publike dhe Sociale

PS.C1-Ofrimi i shërbimit i kujdesit shëndetësor dytësor për banorët e Komunës së Prishtinës dhe komunave tjera të rajonit deri në vitin 2024

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V	
								I	I	I	V	I	I	I	II	
PS.C1.A.1	Projekti dhe ndërtimi i Spitalit të Përgjithshëm të Prishtinës në ???	I lartë	Afatgjatë	I lartë	QK & DSH	€ 5,803,548	QK / DSH	X	X	X	X					

PS.C2- Krijimi i një Qendre Mjekësore Familjare me rreze të mbulueshmërisë 800m për zonat urbane me mbi 10,000 banorë në vitin 2030

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	V	I	I	I	II
PS.C2.A.1	Ndërtimi i QMF-së në Veternik	I lartë	Afatmesëm	I lartë	GQ/THV	€ 900,000	QK/DSH	X	X						
PS.C2.A.2	Ndërtimi i QMF-së në Sofali	I mesëm	Afatmesëm	I lartë	GQ/THV	€ 440,000	QK/DSH			X	X				
PS.C2.A.3	Ndërtimi i QMF-së në Arbëria 3	I ulët	Afatmesëm	I lartë	GQ/THV	€ 440,000	QK/DSH					X	X		
PS.C2.A.5	Ndërtimi i QMF-së 1 në Prishtina e Re, Zona Perëndimore	I ulët	Afatmesëm	I lartë	GQ/THV	€ 440,000	QK/DSH							X	X

PS.C3- Zbatimi i komponentës SMART për kujdesin shëndetësor parësor deri në vitin 2024

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.C3.A.1	Digjitalizimi i institucioneve shëndetësore dhe sociale	I mesëm	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 653,098	THV/DSH		X	X					
PS.C3.A.2	Ndërtimi i platformës softuerike informative të drejtpërdrejtë për kohën e pritjeve në QKMF/QMF	I mesëm	Afatmesëm	I lartë	THV	€	DSH		X	X					
PS.C3.A.3	Ndërtimi i platformës digjitale për shërbimin dhe furnizimi me barëra në njësi të banimit	I mesëm	Afatmesëm	I lartë	THV	€	DSH		X	X					

PS.C4- Krijimi i një institucioni publik parashkollor me rreze të mbulueshmërisë 300m në zonat urbane me mbi 2,500 banorë në vitin 2030

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.C4.A.1	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në Sofali	I lartë	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA	X	X						
PS.C4.A.2	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në Hajvali	I lartë	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA	X	X						
PS.C4.A.3	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në Velani	I lartë	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA	X	X						
PS.C4.A.4	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në Mati 2	I lartë	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA	X	X						
PS.C4.A.5	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në Kodrën e Trimave 1	I lartë	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA	X	X						
PS.C4.A.6	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në Mati 1	I mesëm	Afatmesëm		THV					X	X				
PS.C4.A.7	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në lagjen Arbëria 2	I mesëm	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA			X	X				
PS.C4.A.8	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në lagjen Medrese	I mesëm	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA			X	X				
PS.C4.A.	Ndërtimi i institucionit publik	I ulët	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA			X	X				

9	parashkollor në lagjen Prishtina e Re - Perëndim		m															
PS.C4.A.10	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në lagjen Kodra e Trimave 2	I ulët	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA			X	X							
PS.C4.A.11	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në lagjen Arbëria 1	I ulët	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA					X	X					
PS.C4.A.12	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në lagjen Muhaxherët	I ulët	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA					X	X					
PS.C4.A.13	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në lagjen Vreshtat	I ulët	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA					X	X					
PS.C4.A.14	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në Bërnice të Epërme	I ulët	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA									X	X	
PS.C4.A.15	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në Mramor	I ulët	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA									X	X	
PS.C4.A.16	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në Besi	I ulët	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA									X	X	
PS.C4.A.17	Ndërtimi i institucionit publik parashkollor në Makoc	I ulët	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 230,000	DA									X	X	

PS.C5- Krijimi i një institucioni publik të arsimit fillor dhe të mesëm të ultë me rreze të mbulueshmërisë 1,900m në zonat rurale me mbi 6,000 banorë deri në vitin 2030

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.C5.A.1	Ndërtimi i institucionit publik të arsimit fillor dhe të mesëm të ultë në Vranidoll	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€ 1,000,000	DSH	X	X	X					
PS.C5.A.2	Ndërtimi i institucionit publik të arsimit fillor dhe të mesëm të ultë në	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€ 1,300,000	DSH	X	X	X					

Shkabaj															
---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PS.C6- Krijimi i një institucioni publik të arsimit fillor dhe të mesëm të ultë me rreze të mbulueshmërisë 600m në zonat urbane me mbi 6,000 banorë deri në vitin 2030

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.C6.A.1	Ndërtimi i institucionit publik të arsimit fillor dhe të mesëm të ultë në lagjen Sofali	I lartë	Afatgjatë	I lartë	QK & DA	€ 1,600,000	QK / DA	X	X	X					
PS.C6.A.2	Ndërtimi i institucionit publik të arsimit fillor dhe të mesëm të ultë “Pavarësia” në lagjen Mati 1	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€ 500,000	DA	X	X	X					
PS.C6.A.3	Ndërtimi i institucionit publik të arsimit fillor dhe të mesëm të ultë në lagjen Prishtina e Re – Zona Perëndimore	I lartë	Afatgjatë	I lartë	GQ/THV	€ 1,600,000	QK / DA	X	X	X					
PS.C6.A.4	Ndërtimi i institucionit publik të arsimit fillor dhe të mesëm të ultë në lagjen Arbëria 3	I lartë	Afatgjatë	I lartë	GQ/THV	€ 1,600,000	QK / DA	X	X	X					
PS.C6.A.5	Ndërtimi i institucionit publik të arsimit fillor dhe të mesëm të ultë në lagjen Arbëria 2	I ulët	Afatgjatë	I lartë	THV	€ 500,000	DA				X	X	X		
PS.C6.A.6	Ndërtimi i institucionit publik të arsimit fillor dhe të mesëm të ultë në lagjen Prishtina e Re – Zona Perëndimore	I lartë	Afatgjatë	I lartë	GQ/THV	€ 1,600,000	QK / DA							X	X

PS.C7- Krijimi i një institucioni të Arsimit të Mesëm të Lartë me rreze të mbulueshmërisë 1,500m në zonat urbane me mbi 12,500 banorë deri në vitin 2030

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.C7.A.	Ndërtimi i shkollës së mesme të lartë		Afatgjatë		THV	€1,250,000	DA	X	X	X					

1	"7 Shtatori" në Kalabri																		
PS.C7.A.2	Ndërtimi i Arsimit të Mesëm të Lartë në Mati 1	I lartë	Afatmesëm	I lartë	THV	€1,250,000	DA					X	X	X					
PS.C7.A.3	Ndërtimi i Arsimit të Mesëm të Lartë në Hajvali	I lartë	Afatmesëm	I lartë	THV	€1,250,000	DA								X	X	X		

PS.C8- Kompletimi i të gjitha institucioneve të arsimit para - universitar me hapësira rekreative deri në vitin 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.C8A.1	Ndërtimi i sallave të edukatës fizike në ???	I lartë	Afatmesëm	I lartë	QK & DA	€ 600,000	QK / DA	X	X	X	X	X	X	X	X
PS.C8A.2	Ndërtimi i terreneve sportive (në komunën e Prishtinës) në shkolla në ???	I lartë	Afatmesëm	I lartë	THV	€ 450,000	DA	X	X	X	X	X	X	X	X
PS.C8A.3	Ndërtimi i pishinës për nxënës të Prishtinës te shkolla "Dardania"	I lartë	Afatmesëm	I lartë	GQ/THV	€ 1,600,000	QK / DA	X	X	X					

PS.C9- Zbatimi i komponentës SMART në institucionet para - universitare deri në vitin 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.C9.A.1	Pajisja e klasave me SMART Vieë Board Interaktive	I lartë	Afatmesëm	I lartë	QK & DA	€	QK / DA	X	X	X	X	X	X	X	X
PS.C9.A.2	Pajisja e nxënësve me tabletë edukimi me softëare që përmban libra, teste, detyra, pasqyrën e vlerësimeve, vijueshmërinë aktuale, etj.	I lartë	Afatmesëm	I lartë	QK & DA	€	QK / DA	X	X	X	X	X	X	X	X
PS.C9.A.3	Pajisja e nxënësve me tabletë edukimi me softëare që përmban libra, teste, detyra, pasqyrën e vlerësimeve, etj.	I lartë	Afatmesëm	I lartë	QK & DA	€	QK / DA	X	X	X	X	X	X	X	X
PS.C9.A.4	Pajisja e institucioneve publike para-universitare me pano solar për	I lartë	Afatmesëm	I lartë	QK & DA	€	QK / DA	X	X	X	X	X	X	X	X

	prodhimin e energjisë elektrike dhe termike, etj.																	
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PS.C10- Ngritja e efikasitetit të shërbimeve administrative për 25% deri në vitin 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.C10.A .1	Vendosja e 5 E-Kiosqeve në ???	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DA	€	DAP	X	X						
PS.C10.A .2	Ndërtimi i Objektit të DPD-së, Prishtinë	I lartë	Afatgjatë	I lartë	GQ/DA	€2,000,000	GQ/DA	X	X						
PS.C10.A .3	Ndërtimi i një objekti, i cili do të shërbejë si b ???	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DA	€	DAP	X	X						
PS.C10.A .4	Ndërtimin i objektit të ATK-Doganë në Prishtinë ???	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DA	€	DAP	X	X						
PS.C10.A .5	Ndërtimi i Kompleksit të ri Qeveritar, në Hajvali, në afërsi të Prishtinës.	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DA	€	DAP	X	X	X	X				
PS.C10.A .6	Ndërtimi i objektit të Bashkësisë Lokale dhe ofiqarisë në Marec	I mesëm	Afatgjatë	I ulët	DIKMK	€ 50,000	DAP	X	X						

PS.C11- Zhvillimi i 50,000 m² sipërfaqe të parcelave prej 0.25 m²/banor institucioneve për shërbime sociale dhe familjare

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.C11.A.1	Ndërtimi i Strehimores për personat LGBT	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€1,050,000	DMS	X	X						
PS.C11.A.2	Ndërtimi i Qendrës Shumë-funkionale për punë sociale	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€1,800,000	DMS	X	X						

PS.C11. A.3	Ndërtimi i shtëpisë së re të pleqve për qëndrim të përhershëm	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DA	€	DMS		X	X					
PS.C11. A.4	Ndërtimi i strehimorese së përkohshme për mbrojtjen e grave dhe fëmijëve nga dhuna familjare	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DA	€	DMS		X	X					
PS.C11. A.5	Ndërtimi i strehimorese së përkohshme për persona të pastrehë	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DA	€	DMS				X	X			
PS.C11. A.6	Ndërtimi i shtëpisë së re të pleqve për qëndrim ditor	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DA	€	DMS				X	X			
PS.C11. A.7	Ndërtimi i qendrës për qëndrim ditor për fëmijë me nevoja të veçanta	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DA	€	DMS						X	X	

PS.C12- Ofrimi i një infrastrukture kulturore me kushte të përshtatshme për qytetarët dhe komunitetin artistik, duke krijuar hapësira të reja dhe duke renovuar apo ristrukturuar ato ekzistuese për të i'u përshtatur nevojave të artistëve dhe zhvillimit të aktiviteteve të ndryshme deri në vitin 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	V	I	I	I	I
PS.C12.A .1	Ndërtimi i Sallës Koncertale	I lartë	Afatgjatë	I lartë	QK/DK	€5,000,000	QK/DK	X	X	X					
PS.C12.A .2	Shndërrimi i Bibliotekës së Qytetit 'Hivzi Sylejmani' në Galeri	I lartë	Afatgjatë	I mesëm	THV	€ 200,000	DK	X	X	X					
PS.C12.A .3	Muzeu Shtëpive-Shkolla, në ndërtesën e shtëpisë së Hërticëve në Kodrën e Trimave	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€ 600,000	DK	X	X	X					
PS.C12.A .4	Strehimorja e Artit	I lartë	Afatgjatë	I vogël	THV	€50,000	DK	X	X	X					
PS.C12.A .5	Tunelli i Kurrrizit	I lartë	Afatgjatë	I mesëm	THV	€ 100,00	DK	X	X	X					
PS.C12.A .6	Rruga "Model"	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€ 276,529	DK	X	X	X					
PS.C12.A .7	Qendra kulturore me fokus në Bibliotekën në Kodrën e Trimave	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€ 500,000	DK	X	X	X					

PS.C12.A .8	Muzeu Hulumtues Rilindja	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV		DK	X	X	X							
PS.C12.A .9	Shndërrimi i tulltores në qendër multidisiplinare kulturore	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV		DK	X	X	X							
PS.C12.A .10	Ndërtimi i Galerisë së Qytetit të Prishtinës	I mesëm	Afatgjatë	I lartë	GQ/THV	€ 300,000	QK/DK				X	X	X				
PS.C12.A .11	Muzeu i Artit Modern dhe Bashkëkohor	I mesëm	Afatgjatë	I lartë	GQ/THV	€ 310,000	DK				X	X	X				
PS.C12.A .12	Muzeu i Qytetit të Prishtinës	I mesëm	Afatgjatë	I lartë	THV	€600,000	DK				X	X	X				
PS.C12.A .13	Shëndrimi i kino Rinisë në hapësirë multifunkionale kulturore	I mesëm	Afatgjatë	I ulët	THV		DK				X	X	X				
PS.C12.A .14	Rifunksionalizimi i Qendrave Kulturore në fshatrat e Komunës së Prishtinës (Hajvali, Llukar, Keqekoll, etj).	I mesëm	Afatgjatë	I lartë	GQ/DK	€	QK/DK				X	X	X				
PS.C12.A .15	Shndërrimi i Dispanzerit të Mushkërive në hapësirë kulturore që dokumenton veprimtarinë e shoqatës “Nënë Tereza” gjatë sistemit paralel në vitet e 90-ta.	I ultë	Afatmesëm	I lartë	THV		DK									X	X
PS.C12.A .16	Muzeu i Muzikës	I ultë	Afatmesëm	I lartë	THV	€400,00	DK									X	X
PS.C12.A .17	Muzeu Përkujtimor, që trajton luftën e fundit në Kosovë, përfshirë viktimat e luftës, eksodin dhe rezistencës e popullit të Kosovës	I lartë	Afatgjatë	I lartë	GQ	€ 400,00	QK	X	X	X							
PS.C12.A .18	Muzeu i Sistemit Paralel	I lartë	Afatgjatë	I lartë	GQ	€	QK	X	X	X							
PS.C12.A .19	Muzeu i Shkencave të Natyrës	I lartë	Afatgjatë	I lartë	GQ	€	QK	X	X	X							

PS.C12.A .20	Muzeu Arkeologjik dhe Historik	I lartë	Afatgjatë	I lartë	GQ	€	QK	X	X	X						
PS.C12.A .21	Muzeu i Shkencës	I lartë	Afatgjatë	I lartë	GQ	€	QK	X	X	X						
PS.C12.A .22	Muzeu i Bashkëjetesës Fetare	I lartë	Afatgjatë	I lartë	GQ	€	QK	X	X	X						
PS.C12.A .23	Muzeu i Gjuhës Shqipe	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DK	€	DK	X	X	X						
PS.C12.A .2	Muzeu i Gjuhës Shqipe	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DK	€	DK	X	X	X						

PS.C13- Krijimi i hapësirave publike dhe nën - qendrat rurale deri në vitin 2028

	Përshkrimi i veprimit	Priorite ti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.C13.A.1	Ndërtimi i parkut rekreativ-sportiv në Dardani dhe renovimi i hapësirës - Kroi i bardhë	I mesëm	Afatgjatë	I lartë	DIKMK	€ 560,000	DIKMK	X	X	X					
PS.C13.A.2	Ndërtimi i sheshit Xhorxh Bush-nga Grandi deri te katedralja	I mesëm	Afatgjatë	I lartë	DIKMK	€ 500,000	DIKMK	X	X	X					
PS.C13.A.3	Ndërtimi i parqeve rekreative-sportive ne kryeqytet - Parku i qytetit	I mesëm	Afatgjatë	I lartë	DIKMK	€ 400,000	DIKMK	X	X	X					

PS.C14- Krijimi i fushave sportive dhe rekreative në lagje urbane me rreze të mbulueshmërisë 800m në zonë urbane dhe nën - qendrat rurale deri në vitin 2028

	Përshkrimi i veprimit	Priorite ti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.C14.A.1	Qendra Nationale e Sportit, Bërnice e Poshtme	I lartë	Afatgjatë	I lartë	QK & DS	€800,000	QK / DS	X	X	X					
PS.C14.A.2	Ndërtimi i Qendrës Nationale të Tenisit të Kosovës në Prishtinë (2021)	I lartë	Afatgjatë	I lartë	GQ	€500,000	GQ/ DS	X	X	X					

	- 2023)																	
PS.C14.A.3	Ndërtimi i sallës universale të sportit në ???	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€ 1,610,000	DS	X	X	X	X							
PS.C14.A.4	Ndërtimi i Fushës së minigolfit (Në pishinën e Gërmisë, pjesa lindore).	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€300,000	DS	X	X									
PS.C14.A.5	Ndërtimi i këndeve të lodrave dhe fushave sportive në Dardani, te Elita, Dardani, prapa shtatores së Bill Klintonit; B.i Diellit tek QKMF-ja, Afër Gj. Fishtës; Kalabri, afër çerdhes, Kodra e Trimave	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€ 900,000	DS	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
PS.C14.A.6	Ndërtimi i fushës sportive në Hajvali	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€	DS	X	X									
PS.C14.A.7	Ndërtimi i fushës sportive në Shkabaj	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€	DS	X	X									
PS.C14.A.8	Ndërtimi i fushës sportive Prapa ish Terranovës	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€	DS	X	X									
PS.C14.A.9	Ndërtimi i mini-fushës për basket afër restorantit “Pisha”	I lartë	Afatgjatë	I lartë	THV	€	DS	X	X									
PS.C14.A.10	Ndërtimi i 2 hapësirave rekreative në lagjen Prishtina e Re - Perëndim.	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DS	€	DS			X	X							
PS.C14.A.11	Ndërtimi i 1 hapësire rekreative në lagjen Arbëria 3.	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DS	€	DS			X	X							
PS.C14.A.12	Ndërtimi i 1 hapësire rekreative në lagjen Kodra e Trimave 2.	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DS	€	DS			X	X							
PS.C14.A.13	Ndërtimi i 1 hapësire rekreative në lagjen Zona Ekonomike.	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DS	€	DS					X	X					
PS.C14.A.14	Ndërtimi i 1 hapësire rekreative në lagjen Mati 1.	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DS	€	DS					X	X					
PS.C14.A.15	Ndërtimi i 1 hapësire rekreative në lagjen Mati 2.	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DS	€	DS									X	X	
PS.C14.A	Ndërtimi i 2 hapësirave rekreative në	I lartë	Afatgjatë	I lartë	DS	€	DS									X	X	

.16	lagjen Prishtina e Re - Qendër.																	
-----	---------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PS.C15- Rritja e sipërfaqeve të varrezave publike për 40% deri në vitin 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V			
PS.C15.A.1	Shtimi i hapësirës për varreza publike në komunën e Prishtinës	I lartë	Afatgjatë	I lartë	GQ/THV	€1,018,269	GQ/DSHP	X										

2.2.5. Prioritetet strategjike për sektorin e Trashëgimisë Kulturore

PS.D1– Konservimi/Rigjenerimi dhe restaurimi i aseteve dhe hapësirave të trashëgimisë kulturore

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V			
PS.D1.A.1	Renovim dhe rikonstruktim i ndërtesave të trashëgimisë kulturore, faza II	I ulët	Afatgjatë	I mesëm	THV	€ 450,000	THV/QRTK/IKMM / DK											
PS.D1.A.2	Salla Koncertale (Projekt vazhdimi i vitit 2020) – aset i trashëgimisë kulturore në mbrojtje	I mesëm	Afatmesëm	I mesëm	THV	€ 2,900,000	THV/DK											
PS.D1.A.3	Konservimi dhe adaptimi i muzeoreve të qytetit. Krijimi i koleksionit publik të trashëgimisë së luajtshme, themelimi dhe funksionalizimi i Muzeut të Komunes së Prishtinës	I mesëm	Afatmesëm	I vogël	THV	€ 1,200,000	THV / DK											
PS.D1.A.4	Galeria e Qytetit të Prishtinës (F. II)	I mesëm	Afatmesëm	I vogël	THV	€ 450,000	THV/DK / QRTK/IKMM											
PS.D1.A.5	Busti i Hasan Prishtinës	I ulët	Afatgjatë	I vogël	THV	€ 450,000	THV/DK											
PS.D1.A.6	Operim turistik	I mesëm	Afatgjatë	I vogël	THV	€ 647,132	THV/DK											

		ulët																
PS.D1.A.7	Hamami i Vjetër, Studimi i Konservimit, Restaurimi dhe Adaptimi si qendër rekreative SPA/Bashkëfinancim me TIKA	I mesëmI ulët	Afatshkurtër	I vogël	THV	€1,600,000	THV/IKMM											
PS.D1.A.8	Tregu i ri Qytetit (Qarshia e vjetër vazhdimi i projektit të tenderuar në vitin 2020)	I mesëm	Afatmesëm	I mesëm	DIKMK	€3,650,000	QRTK/IKMM MMPH DIKMK											
PS.D1.A.9	Tuneli Agim Ramadani (vazhdimi i projektit të tenderuar në vitin 2020)	I mesëm	Afatmesëm	I vogël	THV	€1,800,000	THV/IKMM MMPH DIKMK											
PS.D1.A.10	Hartimi i Strategjisë, Politikës dhe Programit të Integruar për konservim/rigjenerimin e aseteve dhe sipërfaqeve të trashëgimisë kulturore	I mesëmI ulët	Afatshkurtër	I vogël	DPZhSQ	€100,000	DPZhSQ QRTK/IKMM MKRS/MMPH											
PS.D1.A.11	Hartimi i Master Planit të ruajtjes dhe rigjenerimit/konservimit të aseteve të trashëgimisë kulturore	I mesëmI ulët	Afatshkurtër	I vogël	DPZhSQ	€300,000	QRTK/IKMM MKRS/MMPH DPZhSQ											
PS.D1.A.12	Konkurse projektimi për hartimin e projektit - Konservimi dhe adaptimi i ndërtesës së ish Kadastrit	I mesëm	Afatgjatë	I ulët	DIKMK	€ 50,000	DIKMK											

PS.D2– Projekte të trashëgimisë kulturore, Investime Kapitale nga Buxheti shtetit/MKRS 2021-2023

	Përshkrimi i veprimt	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
PS.D2.A.1	Qendra Historike e Prishtinës-Hartimi i Studimit të Fizibilitetit, Studimi dhe Planit të Rigjenerimit /Konservimit dhe Menaxhimit	I lartë	Afatshkurtër	I vogël	GQ	€ 120,000	GQ/ DTK/IKMM IAK/QRTK MMPH DPZhSQ								

PS.D2.A. 2	Konservimi dhe restaurimi i Shtëpisë së Hynilereve në Prishtinë	I mesëm	Afatmesëm	I vogël	GQ	€ 80,000	GQ/ IKMM										
PS.D2.A. 3	Kompleksi Etnologjik "Emin Gjiku", Prishtinë	I lartë	Afatshkurtër	I vogël	GQ	€ 219,980	GQ/IKMM										
PS.D2.A. 4	Shtëpia e Herticeve në Prishtinë	I mesëm	Afatmesëm	I mesëm	GQ	€ 40,000	GQ/IKMM										
PS.D2.A. 5	Muzeu i Paqes	I mesëm	Afatmesëm	I mesëm	GQ	€ 400,000	GQ/MK										
PS.D2.A. 6	Rezidenca Ibrahim Rugova	I mesëm	Afatmesëm	I vogël	GQ	€ 100,000	GQ /IKMM										
PS.D2.A. 7	Muzeu Shtëpia e Pavarësisë	I mesëm	Afatmesëm	I vogël	GQ	€ 130,000	GQ/MK										
PS.D2.A. 8	Renovimi i depove të Muzeut të Kosovës	I lartë	Afatshkurtër	I vogël	GQ	€ 276,575	GQ/QRTK										
PS.D2.A. 9	Ndërtimi i Kullës Muze i Heroit të Kombit Basri Canolli Shpendi në fshatin Marecë	I ulët	Afatgjatë	I vogël	GQ	€ 33,000	GQ/QRTK										
PS.D2.A. 10	Shtëpi banimi Kurtesh Sylejmani, Prishtinë	I mesëm	Afatmesëm	I vogël	GQ	€ 80,000	GQ/QRTK										
PS.D2.A. 11	Shtëpi banimi Musli Hoxha, Prishtinë	I lartë	Afatshkurtër	I vogël	GQ	€ 100,000	GQ/QRTK										
PS.D2.A. 12	Shtëpi banimi Salih Safqi, Prishtinë	I mesëm	Afatmesëm	I vogël	GQ	€ 100,000	GQ/QRTK										
PS.D2.A. 13	Shtëpi banimi Bujar Xheli, Prishtinë	I mesëm	Afatmesëm	I vogël	GQ	€ 40,000	GQ/QRTK										
PS.D2.A. 14	Ndërtesa e Ish Burgut, Prishtinë	I mesëm	Afatmesëm	I vogël	GQ	€ 100,000	GQ/QRTK										
PS.D2.A. 15	Shenjëzimi i Trashëgimisë Kulturore	I ulët	Afatshkurtër	I vogël	GQ	€ 180,000	GQ/QRTK										
PS.D2.A. 16	Masat preventive për Investimet kapitale për gjithë Kosovën - Ndërmarrja e masave emergjente për shpëtimin e aseteve të rrezikuara nga shembja, në Komunë të Prishtinës	I ulët	Afatmesëm	I vogël	GQ	€ 1,421,316	GQ / DSHPMSh / QRTK/IKMM / IAK										

PS.D3- Zhvillimi i sistemit të dokumentimit, informimit, promovimit për ruajtjen, studim dhe konservim/rigjenerim të trashëgimisë kulturore për zhvillim

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V	
								I	I	I	I	V	V	V	V	
PS.D3.A.1	Krijimi i inventarit të aseteve të trashëgimisë kulturore të Komunës së Prishtinës, në ndërlidhje me DB të MKRS, të kompletuar me planet e demarkacionit të perimetrit dhe zonave të mbrojtjes rreth aseteve të trashëgimisë kulturore, si dhe kriteret, kushtet dhe kërkesat e konservimit dhe adaptimit të tyre për përdorim.	I mesëm ulët	Afatshkurtër	I vogël	DPSZhQ	€100,000	DTK/IKMM IAK/QRTK Agjencia Kadastrale MMPH DPZhSQ									
PS.D3.A.2	Vendosja e lokacioneve të aseteve të trashëgimisë kulturore në planet kadastrale, Planin Hapësinor dhe Hartë Zonale të Kosovës dhe të Komunës, me qëllim definimi të sipërfaqeve të mbrojtura të trashëgimisë kulturore kushtet për zhvillim	I mesëm ulët	Afatshkurtër	I vogël	DPSZhQ	€30,000	DTK/IKMM IAK/QRTK Agjencia Kadastrale MMPH DPZhSQ									
PS.D3.A.3	Identifikimi dhe dokumentimi i trashëgimisë arkitekturore të shek. XX/ndërtesat publike/ dhe peizazhet kulturore për mbrojtje dhe konservim/rigjenerim.	I mesëm ulët	Afatshkurtër	I vogël	DPSZhQ	€30,000	QRTK/ IKMM									
PS.D3.A.4	Identifikimi dhe dokumentimi i trashëgimisë kulturore jo materiale/shpirtërore, promovimi me publikime	I mesëm	Afatmesëm	I vogël	DK	€50,000	QRTK / I.Albanologjik/ MK									
PS.D3.A.5	Identifikimi dhe dokumentimi i aseteve të trashëgimisë kulturore të luajtshme të Komunës	I mesëm	Afatmesëm	I vogël	DK	€70,000	QRTK/ I.Albanologjik/ MK									

PS.D4- Menaxhimi i ruajtjes dhe konservimit/rigjenerimit të aseteve të trashëgimisë kulturore në funksion të zhvillimit ekonomik

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
PS.D4.A.1	Krijimi i politikave dhe programeve të përbashkëta për ruajtje dhe konservimi/ rigjenerim të aseteve të trashëgimisë kulturore dhe natyrore.	I mesëmI ulët	Afatshkurtër	I vogël	Kryetari I Komunës DPSZhQ	€60,000	MKRS / DTK / IKMM IAK / QRTK AAK / MMPH / DPSZhQ								
PS.D4.A.2	Krijimi i Këshillit të Komunës për rigjenerimin e aseteve dhe sipërfaqeve të trashëgimisë kulturore, natyrore, rekreacion dhe turizëm.	I mesëmI ulët	Afatshkurtër	I vogël	Kuvendi Komunës	€200,000	DTK/IKMM IAK/QRTK AKK/MMPH DPSZhQ								
PS.D4.A.3	Themelimi & funksionalizimi i Zyrës së Komunës për rigjenerim, menaxhimin dhe mirëmbajtjen e aseteve dhe sipërfaqeve të trashëgimisë kulturore dhe natyrore, me destinacion zhvillimi ekonomik, rekreacion dhe turizëm.	I mesëmI ulët	Afatshkurtër	I vogël	DPSZhQ	€200,000	DPSZhQ								
PS.D4.A.4	Trajnimi sistematik i personelit	I mesëmI ulët	Afatshkurtër	I vogël	DPSZhQ	€100,000	DPSZhQ								
	Krijimi politikave të financimit / investimeve për konservim / rigjenerimin e trashëgimisë kulturore dhe natyrore, në partneritet publiko-privat, lehtësira fiskale, grante dhe donacione vendore e ndërkombëtare.	I mesëmI ulët	Afatshkurtër	I vogël	DPSZhQ	€100,000	DPSZhQ								

2.2.6. Prioritetet strategjike për mbrojtje të mjedisit

PS.E3- Parandalimi i ndotjes së ajrit në vazhdimësi deri në vitin 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i	Implikim i	Aranzhimi i burimi të	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V

			zbatimit	financiar	financimit		zbatim			I				I	I	
PS.E3.A. 1	Ndërrimi i filterave ne termocentralin Kosova A dhe B ne Obiliq	I Lartë	Afatmesëm	I Lartë	Qeveria, Komuna Prishtinës dhe e Obiliqit	€60,000,000	Qeveria, Komuna Prishtinës dhe e Obiliqit		x							
PS.E3.A. 2	Planifikimi i barrierave te gjelbërta me drunjtë me kapacitete mjedisore përgjatë perimetrit të rrugëve kryesore dhe zonës industriale për Fushë Kosovë dhe rrugën kryesore që e Lidh me Ferizaj dhe Obiliqin	I Lartë	Afatmesëm	I ulët	DPSZHQ	€40,000	DPSZHQ		x							
PS.E3.A. 3	Studim i detajum per sigurimin e drunjve me kapacitete mjedisore për te siguruar një brez mbrojtës ne kufi me Obiliqin qe do te ndikonte ne zvogëlimin e ndotjes se Ajrit. Që vjen nga termocentralet.	I Mesëm	Afatgjatë	I mesëm	DPSZHQ	€90,000	DPSZHQ,MINISTRIA,KEK			x						
PS.E3.A. 4	Largimi i deponive të mbeturinave dhe rivitalizimi i këtyre zonave	I Lartë	Afatmesëm	I ulët	DPSZHQ	€ 20,000	DPSZHQ		x							
PS.E3.A. 5	Hartimi studimit të fizibilitetit dhe zgjerimi i sistemit të ngrohjes	I Mesëm	Afatmesëm		DPSZHQ	€80,000	DPSZHQ				x					

	qendrore																	
PS.E3.A.6	Instalimi i aparaturave për matjes së cilësisë së ajrit	I Lartë	Afatshkurtër	I ulët	DPSZHQ	€50,000	DPSZHQ	x										
PS.E3.A.7	Hartimi i planit lokal te veprimit në mjedis	I Lartë	Afatmesëm	I ulët	DPSZHQ	€25,000	DPSZHQ		x									
PS.E3.A.8	Rritja e fondit te gjelbër për koke banori duke rritur sipërfaqet e gjelbëruara ne zonën urbane	I Mesëm	Afatmesëm	I ulët	DPSZHQ	€ 45,000	DPSZHQ											

PS.E4- Ruajtja dhe mbrojtja e resurseve ujore 2024

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.E4.A.1	Parandalimi i shfrytëzimit ilegal të burimeve ujore.	I Lartë	Afatgjatë	I mesëm	DPSZHQ	€100,000	DPSZHQ	x							
PS.E4.A.2	Ndarja e rrjetit të kanalizimit të ujërave te zeza dhe atmosferike në vendbanime me interes	I Lartë	Afatgjatë	I mesëm	DPSZHQ	€120,000	DPSZHQ			x					

PS.E4.A.3	Ndërtimi i impiantit për trajtimin e ujërave industrial ne zonën ekonomike	I Mesëm	Afatgjatë	I mesëm	DPSZHQ,DONATORET	€200,000	DPSZHQ,DONATORET															x	
PS.E4.A.4	Eliminimi i deponive në shtretërit e lumenjve.	I Lartë	Afatgjatë	I Ulët	DPSZHQ	€50,000	DPSZHQ					x											
PS.E4.A.5	Ndërtimi i impiantit për trajtimin e ujërave të zeza	I Mesëm	Afatgjatë	I Lartë	DPSZHQ	€5,000,000	DPSZHQ																x

PS.E5- Parandalimi i ndotjes së Tokës në vazhdimësi deri në vitin 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V	V	V
PS.E5.A.1	Eliminimi i deponive ilegale	I Lartë	Afatshkurtër	I ulët	DPSZHQ	€45,000	DPSZHQ,	x									
PS.E5.A.2	Parandalimi i gërryerjeve të dheut përmes masave biologjike dhe gjeoteknike	I ulët	Afatgjatë	I mesëm	DPSZHQ	€90,000	DPZSHQ										x

PS.E6- Përcaktimi dhe monitorimi i zonave të zhurmës në zonat e banimit dhe zonat rekreative turistike deri në vitin 2022

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i	Implikimi	Aranzhimi i burimit të	Buxheti i përafërt	Organizata	I	I	I	I	V	V	V	V	V
--	-----------------------	------------	---------------	-----------	------------------------	--------------------	------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---

			zbatimit	financiar	financimit		përgjegjës e për zbatim			I				I	I
PS.E6.A.1	Vendosja e matësve të zhurmës	I lartë	Afatshkurtër	I ulët	DPZSHQ	€ 25,000	DPZSHQ		x						

PS.E7- Mbrojtja e biodiversitetit dhe llojeve organike me rëndësi 2022

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
PS.E7.A.1	Hartimi i planit lokal për Biodiversitet	I lartë	Afatshkurtër	I ulët	DPZSHQ	€ 35,000	DPZSHQ		x						

PS.E7- -Trajtimi i qenve endacak deri në vitin 2022

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	VII
PS.E2.A.1	Ndërtimi i një qendre për trajtim të qenve endacak	I Mesëm	Afatshkurtër	I mesëm	DPSZHQ	€80,000	DPSZHQ				x				

2.2.7. Prioritetet strategjike për sipërfaqet me rrezikshmëri

PS.E8- Zgjerimi i kapaciteteve të reja të institucioneve në nivel qendror dhe lokal për sistemin e paralajmërimit të hershëm; në vazhdimësi deri në vitin 2028

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V

PS.E8.A .1	Pastrimi, përmirësimi dhe rregullimi i shtratit të lumit Llap	I Lartë	Afatshkurtër	I mesëm	DSHPMSH	200.000	DSHPMSH			x						
PS.E8.A .2	Ndërtimi i një rezervari të ujit për nevoja të zjarrfikësve në Fshatrat ku janë të rrezikuara.	I Mesëm	Afatmesëm	I mesëm	DSHPMSH	100.000	DSHPMSH						x			
PS.E8.A .3	Zgjerimi i Rrugëve malore në Zonat ku janë të afektuar nga zjarret	I Mesëm	Afatmesëm	I mesëm	DSHPMSH	100.000	DSHPMSH						x			
PS.E8.A .4	Hartimi i miko-zonimit sizmik për zonën urbane	I Mesëm	Afatgjatë	I mesëm	DSHPMSH	55.000	DSHPMSH						x			
PS.E8.A .5	Ndërtimi i murit mbrojtës në rrugën Basri Canolli magjistralla Prishtinë—Grashticë ,, në rrugën Malush Kosova, në Marec rruga Viti Bullaj,në rrugën Siqevë-Radashec dhe në Ballaban	I Lartë	Afatmesëm	I mesëm	DSHPMSH	180.000	DSHPMSH-MINISTRI A			x						
PS.E8.A .6	Rregullimi i bankinave dhe kasketave për mbrojtjeje Të lumit Prishtevka në	i Lartë	Afatshkurtër	I mesëm	DSHPMSH	100.000	DSHPMSH			x						

	Llukar për parandalimin nga vërshimet																	
	Rregullimi i Kolektorin nga Matiqani e deri ne Prishtinë për zvogëlimin e dëmeve nga Vërshimet	i Lartë	Afatmesëm	I mesëm	DSHPMSH	70.000	DSHPMSH				x							
	Studimi i detajuar për rrëshqitjen e dheut në Lagjen Arbëria dhe ne lagjen Veternik	i Mesëm	Afatshkurtër	I mesëm	DSHPMSH	70.000	DSHPMSH				x							

PS.E9- Themelimi i Kopshtit Botanik, Kopshtit Zoologjik, si dhe në një hapësirë të përbashkët edhe instituti i Natyrës dhe Muzeu i Natyrës deri në vitin 2026

	Përshkrimi i veprimit	Prioriteti	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.E9.A.1	Themelimi i Kopshtit Botanik	I ulët	Afatgjatë	I lartë	Komuna dhe MMPHI	€ 5,000,000	Komuna dhe MMPHI					x			
PS.E9.A.2	Themelimi i Kopshtit Zoologjik	I ulët	Afatgjatë	I lartë	Komuna dhe MMPHI	€ 8,000,000	Komuna dhe MMPHI						x		
PS.E9.A.3	Ndërtimi i objektit të institutit të natyrës	I ulët	Afatgjatë	I lartë	Komuna dhe MMPHI	€ 500,000	Komuna dhe MMPHI							x	
PS.E9.A.4	Ndërtimit i objektit të Muzeut të natyrës	I ulët	Afatgjatë	I lartë	Komuna dhe MMPHI	€ 1,000,000	Komuna dhe MMPHI								x

2.2.8. Prioritetet strategjike për banimin

- Sigurimi i banimit të përballueshëm dhe gjithëpërfshirës

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikimi financiar	Aranzhimi i burimit të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V	
								I	I	I	I	V	V	V	V	
PS.F1.A .1	Ndërtimi i XX njësi të reja banesore të cilat do të jepen me qira jo-profitabile për kategori të ndryshme.	I ulët	Afatmesëm	I mesëm	DMS/DU	N/A	DMS/DU							x	x	x
PS.F1.A .2	Adaptimi i XX objekteve ekzistuese të dala jashtë funksionit, të cilat janë në pronësi komunale apo pronësi shoqërore tjetër që mund të transferohet për programet e veçanta të banimit.	I lartë	Afatshkurtër	I mesëm	GQ	€ 5,514,943	GQ/DMS/DU	x	x							
PS.F1.A .3	Ndarja e XX banesave ekzistuese në pronësi të komunës, të cilat do të klasifikohen nga autoritetet kompetente si banesa për programe të veçanta të banimit që mund të jepen me kontratë qiraje - qira të tregut më të ulët për familjet që përfitojnë bonus banimi.	I lartë	Afatshkurtër	I mesëm	DMS/DU	N/A	DMS/DU	x	x							
PS.F1.A .4	Ndërtimi i XX objekteve në pronësi komunale apo private me bashkëfinancim për sigurim të banimit me kushte të volitshme	I mesëm	Afatmesëm	I mesëm	DMS/DU	N/A	DMS/DU				x	x	x			

2.2.9. Prioritetet strategjike për shfrytëzimin e Tokës

PS.G1- Respektimi i kufijve të sipërfaqeve sipas shfrytëzimit të planifikuar të Tokës

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i	Implikimi	Aranzhimi i burimit të	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V

			zbatimit	financiar	financimit		për zbatim			I				I	I
PS.G1.A .1	Kontrollimi i zhvillimit të tërësishëm i 4059.52 ha të destinuar për zonën e banimit.	I lartë	Afatgjatë	N/A	N/A	N/A	DUP	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.G1.A .2	Zhvillimi i tërësishëm i 394.91ha të destinuar për zonën të shërbimeve.	I lartë	Afatgjatë	N/A	N/A	N/A	DUP	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.G1.A .3	Zhvillimi i tërësishëm i 567.11 ha të destinuar për zona rekreative dhe turistike.	I lartë	Afatgjatë	N/A	N/A	N/A	DUP	x	x	x	x	x	x	x	x

PS.G2- Zhvillim i kontrolluar përmes përcaktimit të kushteve zhvillimore për shfrytëzimet e Tokës

	Përshkrimi i veprimit	Prioritet i	Afati kohor i zbatimit	Implikim i financiar	Aranzhimi i burimi të financimit	Buxheti i përafërt	Organizata përgjegjëse për zbatim	I	I	I	I	V	V	V	V
								I	I	I	I	V	V	V	V
PS.G2.A .1	Zhvillimi i tërësishëm i 12269.52ha të destinuar për zonën bujqësore.	I lartë	Afatgjatë	N/A	N/A	N/A	DUP	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.G2.A .2	Mbrojtje e vazhdueshme e 1958.04ha të destinuar si peizazhi i mbrojtur i Gërmisë.	I lartë	Afatgjatë	N/A	N/A	N/A	DUP	x	x	x	x	x	x	x	x
PS.G2.A .3	Zhvillimi i tërësishëm i 31819.56 ha të destinuar për zonën pyjore.	I lartë	Afatgjatë	N/A	N/A	N/A	DUP	x	x	x	x	x	x	x	x

3. ZBATIMI DHE MONITORIMI

3.1. Dispozitat për zbatim

3.1.1. Dispozitat për Zbatim përmbajnë një mekanizëm për monitorimin dhe vlerësimin e progresit të komunës drejt arritjes së të gjitha aspekteve të planit, në bazë të treguesve të matshëm

Autoriteti përgjegjës komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor (Drejtoria për Planifikim strategjik dhe zhvillimi të qëndrueshëm). Pas aprovimit të Planit Zhvillimor Komunal në Kuvend Komunal dhe publikimit zyrtar, fillon të kryej përgjegjësitë ligjore që ka lidhur për zbatimin e Planit Zhvillimor të Komunës, në këtë drejtim Drejtoria për Planifikim strategjik dhe zhvillimi të qëndrueshëm do filloj me një punë mjaft komplekse dhe të vështirë në koordinimin dhe bashkëpunimin me drejtoritë sektoriale brenda komunës.

Duhet theksuar se zbatimi i Planit Zhvillimor Komunal varet nga shumë faktorë në mënyrë direkt dhe indirekte dhe përpos punës brenda sektorëve të komunës, në funksion të krijimit të një sistemi transparent dhe të qëndrueshëm, sistem i cili prezanton edhe një nga kërkesat ligjore, duhet punuar edhe me grupet tjera të interesit, e cila nuk mund të bëhet pa ngritur edhe cilësinë e informimit dhe komunikimit si dhe fuqizimin e faktorëve tjerë.

Drejtoria për Planifikim strategjik dhe zhvillimi të qëndrueshëm dhe Ekipi punues në rend të parë zbatimin do e bëjnë në harmoni me Planin e Veprimit për Zbatim të Planit Zhvillimor të Prishtinës, duke punuar Planet e Zbatimit Sektoriale të secilës Drejtori të Komunës së Prishtinës.

Gjatë zbatimit të PZHK përpos autoriteteve lokale dhe qendrore është e rëndësishme të jenë akterë dhe të ftuar edhe organizatat e tjera si kompanitë publike, OJQ, përfaqësuesit e fermerëve, përfaqësues të industrive që kanë ndikim në komunë e më gjërë, bizneset dhe të tjerët që janë akter kyç dhe të rëndësishëm për zbatimin e planit, gjithnjë në pajtim me parimet që dalin nga U.A. MMPH Nr.-11/2015 neni 4.paragrafi 1.3.

3.1.1.1. Formimi i ekipit

Një nga faktorët fillestar dhe të rëndësishëm të zbatimit të PZHK-së është krijimi i Ekipit Komunal të Prishtinës, ky Ekipi komunal do ketë obligimet për përkrahje në zbatim të PZHK-së, por edhe për monitorimin dhe vlerësimin e zbatimit, në të njëjtën kohë pasi që Komuna e Prishtinës nuk ka Ekip edhe për zbatim dhe monitorim të PZHK-së, ky Ekip duhet ti kryej edhe ato detyra.

Komuna e Prishtinës në funksion të zbatimit, monitorimit dhe vlerësimit të PZHK-së, si pjesë e këtij dokumenti, e parasheh krijimin e këtij Ekipi, që përpos rëndësisë së madhe në zbatim, do shërbej edhe si një mekanizëm për monitorimin dhe vlerësimin e progresit të komunës drejt arritjes së të gjitha aspekteve të planit, në bazë të treguesve të matshëm.

Ky Ekip Punues duhet të themelohet nga Kryetari i Komunës, i cili bazuar në kompetencat ligjore që ka ose e themelon vet ose i propozon Kuvendit të Komunës emërimin e Ekipit Punues për zbatimin e Planit Zhvillimor të Prishtinës, si dhe për Monitorim dhe Raportim lidhur me zbatimin e Planit, për arsye praktike Ekipi i njëjtë do ketë obligimet e njëjta edhe për HZK-në e Prishtinës.

Në kuadër të vendimit duhet përskruhet përbërja e Ekipi, detyrat lidhur me zbatimin, monitorimin dhe vlerësimin e zbatimit, periudhat e raportimit, kompensimin nëse aplikohet etj.

Ekipi Punues përbëhet nga përgjegjësit e të gjitha drejtorive, udhëheqësi i Autoritetit Përgjegjës Komunal për Planifikim dhe Menaxhim Hapësinor (Drejtoria për Planifikim strategjik dhe zhvillimi të qëndrueshëm) është edhe koordinatori i Ekipit.

Detyrat e Ekipit janë të koordinoj dhe bashkërendoj aktivitetet, lidhur me përgatitjen e Planeve Vjetore, për çdo drejtori brenda komunës së Prishtinës, Planet vjetore duhet përgatitur për Drejtoritë: Drejtoria për Planifikim strategjik dhe zhvillimi të qëndrueshëm, Urbanizëm, Administratë, Shëndetësi, Mirëqenie Sociale, Arsim, Kulturë, Sport, Bujqësi, Financa, Pronë, Kadastrë, Inspeksioni, Investime kapitale dhe menaxhim i kontratave, Shërbime publike, mbrojtje dhe shpërtim, Parqe.

Është detyrë e secilit përgjegjës që është pjesë e ekipit, nga secila drejtori të kujdesën për këto Plane Vjetore, dhe e koordinorit të Ekipit të kujdeset për planin e Drejtorisë për Planifikim strategjik dhe zhvillimi të qëndrueshëm, por në cilësinë e koordinorit dhe si udhëheqës i Ekipit Punues edhe koordinoj dhe ndihmojë edhe planet vjetore të drejtorive tjera.

Detyrë tjetër është që të verifikoj se Planet Vjetore Sektoriale të jenë të bazuara dhe në harmoni me Planin e Veprimit për Zbatim nga PZHK-ja si dhe të:

- Përcjell, koordinoj dhe bashkërendoj zbatimin praktik të projekteve dhe komponentës hapësinore në baza ditore, javore e mujore të punës.

- Merr edhe shënime për mundësitë, sfidat dhe problemet e zbatimit ashtu që të mundësoj përmirësimin e zbatimit në vitin tjetër të radhës.
- Bashkëpunojnë me anëtarët nga të gjitha drejtoritë komunale, në mënyrë që të organizojnë dhe funksionalizojnë sistemin e Zbatimit të Planit si dhe Raportimin.
- Informojë, nëpërmjet Zyrës për Informim, edhe qytetarët 15 ditë para datës së raportimit në një tubim të qytetarëve për gjetjet në procesin e zbatimit të planit, dhe në atë takim kërkon edhe propozimet e qytetarëve për masa, zhvillime dhe projekte që, do të mund të futeshin në rishikim të buxhetit dhe KAB, përmes: Shpalljeve publike të vendosura në objektet publike, dhe vendet më të frekuentuara brenda territorit të komunës, Mediave lokale, Ueb faqes zyrtare të Komunës.

Koordinatori i Ekipit, bashkë me Ekipin ftojnë përfaqësuesit e Drejtorive, që të marrin pjesë në takime për t'u konsultuar dhe diskutuar lidhur me zbatimin e planeve, dhe përfaqësuesit e Drejtorive raportojnë për zhvillimet, por edhe propozojnë masat e aktiviteteve që i kontribuojnë zbatimit të planeve.

Konsultime organizohen edhe me kryetar të Këshillave Lokale të Fshatrave, të Vendbanimeve, të Lagjeve Urbane dhe përfaqësues të Shoqërisë Civile që të:

- Kontribuojnë me propozime, sugjerime dhe komente gjatë procesit të zbatimit të planeve për të gjitha fushat;
- Informojnë nëpërmes formave të ndryshme për zhvillimet ilegale në vendbanimet, lagjet urbane dhe përgatiten për projekt-propozimet;
- Definojnë masat dhe zhvillimet e parapara me plane në periudhën e dëgjimeve publike për buxhet;
- Zhvillojnë tubimet e rregullta publike;
- Zhvillojnë takimet për planifikim strategjik që organizohen nga Komuna, përkatësisht Kuvendi i Komunës ose Kryetari.

Së paku një anëtar i Këshillit Lokal të Fshatit, të Vendbanimit apo të Lagjes urbane duhet të jetë person kontaktues për Zbatimit të Planit në fshat, vendbanim apo lagje urbane.

Ky person, mund të jetë personi i cili, me rregulloren për Këshilla të Fshatrave, është përfshirë në grupet punuese komunale për planifikim të planit zhvillimore komunal.

Kryetari i Komunës, duhet që (së paku) të organizojë dy takime në vit me Ekipin Punues. Takimet, duhet të mbahen së paku një herë në gjashtë muaj, edhe pse preferohet çdo tre muaj të ketë takime. Për rendin e ditës, duhet të konsultohen edhe nëse konsiderohet se raportimi për zhvillimet lidhur me zbatimin e planeve dhe përgatitja e raporteve gjashtëmujore dhe njëvjeçare, duhet të jetë pika kryesore.

Kuvendi i Komunës, mund të kërkojë një opinion nga Ekipi për çështje të caktuara me interes për qytetarët, dhe institucionet.

Procesi i zbatimit mbështet në parimin e Ligjshmërisë sipas të cilit parim, Komunitat ushtrojnë kompetencat dhe përgjegjësitë e tyre brenda kushtetutës, ligjeve dhe akteve të tjera normative të Republikës së Kosovës. Zbatimi i këtij parimi, nënkupton edhe zbatimin e parimit të Transparencës, dhe në këtë mënyrë komunitat, promovojnë transparencën e organeve Legjislative, Ekzekutive dhe Administrative, duke e rritur pjesëmarrjen e qytetarëve në zbatimin e planeve në nivel lokal, dhe duke lehtësuar qasjen publike në dokumentet zyrtare të komunës.

3.1.1.2. Informimi dhe komunikimi në procesin e Zbatimit të PZHK-së së Prishtinës

Informimi dhe Komunikimi në procesin e Zbatimit të PZHK-së së Prishtinës luajnë një rol të jashtë zakonshëm, andaj Komuna e Prishtinës dhe aktorët e tjerë relevantë, duhet të kontribuojnë ndjeshëm në krijimin e kushteve për zbatimin e Planit Zhvillimor .

Fusha e informimit dhe e komunikimit ,në funksion të zbatimit të këtij dokumenti, do jetë një mbështetje e madhe e drejtuesve të institucioneve, dhe të vet institucioneve komunale.

Ndërtimi i marrëdhënieve të mira me publikun, do të ndikonte drejtpërdrejt në përmirësimin e praktikave të zbatimit të planeve, në përmirësimin e mbledhjes dhe përdorimit të ardhurave nga taksat dhe tarifat vendore, në përdorimin efektiv të aseteve të komunës, në krijimin e një klime miqësore me bizneset, në inkurajimin e shoqërisë civile dhe të sektorit privat etj. Nëpërmjet mekanizmave të ndryshëm të buxhetimit me pjesëmarrje, do të inkurajohen qytetarët në përfshirjen e tyre në zbatimin e projekteve, objektivave qëllimeve dhe përmbytjeve tjera të PZHK-së, në vlerësimin e nivelit të shërbimeve publike dhe në rritjen e transparencës në përdorimin e fondeve publike. Komuna është e detyruar të zbatojë kuadrin ligjor në lidhje me transparencën dhe informimin e publikut, në lidhje me tërë veprimtarinë

ekonomiko-financiare të komunës dhe në këtë funksion, plani i informimit dhe i komunikimit do të përmbushte edhe këtë kërkesë, nga kuadri ligjor.

Në vijim, Komuna e Prishtinës do të respektojë me rigorozitet procedurat ligjore të transparencës gjatë zbatimit të Planit Zhvillimor. Planin e informimit dhe i komunikimit, është baza mbi të cilën duhet të zhvillohet procesi i zbatimit transparent të PZHK-së, dhe i sigurimit të përkrahjes së gjerë nga të gjithë aktorët në proces të zbatimit. Në këtë drejtim, komuna do t'i shfrytëzojë të gjitha mjetet e informimit dhe të komunikimit, për qasje sa më të gjerë dhe të qëndrueshëm në institucione dhe dokumente, aty ku ligjërisht është e mundur për publikun dhe aktorët e tjerë relevant.

Në këtë drejtim në funksion të zbatimit të dokumentit rekomandohet: Të ketë komunikim dhe motivim lidhur me strategjinë dhe planin e informimit dhe komunikimit me të gjithë aktorët, duhet mbahet plani në fokus të të gjithëve, botojeni atë dhe bëjeni le të shihet në gazeta, Postoni atë në Ueb faqen tuaj të Internetit dhe, Referojuni sa më shpesh që të jetë e mundur në mënyra të ndryshme dokumenteve të planifikimit. Këto udhëzime, do të ndihmojnë për të ndërtuar dhe fuqizuar dinamikën e zbatimit të planit.

Një udhëzim tjetër i dobishëm në këtë drejtim, është një "Memo vjetore", dërguar nga Kryetari i Komunës të gjithë liderëve të vendbanimeve, shoqatave jo qeveritare, bizneseve, qeverisë qendrore, institucioneve publike etj. Kjo memo, i përkujton ata në lidhje me Planin Zhvillimor Komunal aktual dhe me këtë rast nga dhe anëtarët e grupeve të tjera të interesit, mund të kërkohen komente dhe sugjerime lidhur me informimin, me komunikimin, zbatimin e dokumentit si dhe për çështjet tjera me interes.

Si shumë me interes për zbatim të Planit konsiderohet analiza, informimi dhe komunikimi adekuat, cilësor etj., me të gjithë aktorët dhe veçanërisht, me ata që ndihmuan në hartimin e planit. Njerëzit të cilët kanë ndihmuar me inpute, duhet mbajtur të përfshirë në vazhdimësi, përmes fuqizimit të informimit dhe të komunikimit, si një komponentë e rëndësishme dhe strategjike e zbatimit.

3.1.1.3. Bashkëpunimi dhe bashkëveprimi në funksion të zbatimit të planeve

Përkundër që në Komunën e Prishtinës mund të thuhet lirisht se kishte një proces cilësorë gjatë përgatitjes së PZHK-së në kuptimin e gjithëpërfshirës edhe të zbatimit të ligjit në fuqi, për kundër që bashkëpunimi dhe bashkëveprimi në mes të drejtorive gjatë hartimit të dokumentit ishte i mirë, vlerësohet se ende ka mjaft shumë hapësirë për informim, bashkëpunim dhe bashkëveprim në mes të drejtorive, sidomos sa i përket zbatimit të Planit Zhvillimor të Komunës.

Në këtë drejtim, çdo drejtori duhet të jetë e përgatitur që të jetë në funksion të zbatimit të dokumentit, duhet të jetë e pajisur me të gjithë mekanizmat dhe mjetet e nevojshme duke filluar: nga posedimi i kopjeve të shtypur dhe digjitale të Planit, stafi i secilës drejtori duhet të informohet me përmbajtjen, detyrat, si dhe me obligimet që dalin nga PZHK-ja.

Drejtoritë, duhet të komunikojnë dhe t'i koordinojnë veprimet për projektet, objektivat qëllimet dhe përmbajtjet tjera të PZHK-së por edhe aktivitetet tjera që janë rezultat i Planit, por edhe të jenë të informuara për zhvillimet tjera që janë të veçanta brenda drejtorive, si dhe duhet komunikuar edhe për kufizimet dhe mundësitë ligjore nga fushat e tyre kompetente që prekin drejtoritë por, edhe projektet, objektivat, qëllimet dhe dimensionin hapësinor të dokumentit.

Vlerësohet shumë i rëndësishëm krijimi i një sistemi digjital, i cili do të mundësojë komunikimin adekuat, azhurnimin e shpejtë dhe cilësor, transparencën në mes të drejtorive, por edhe transparencën ndaj aktorëve të tjerë. Një sistem i tillë, e ngritë shkallën e zbatimit (implementimit) të Planit, dhe mundëson informim dhe koordinimin efikas, cilësorë, dhe në masë të madhe e ngritë edhe shkallën e zbatimit të detyrave, si dhe përgjegjësinë dhe transparencën ndaj të gjithë aktorëve relevant. Krijimi i sistemit të përbashkët të GIS-it, shihet si domosdoshmëri nga që është edhe mundësi shumë më e madhe e informimit dhe e komunikimit të shpejtë dhe të saktë në mes të drejtorive. Por, deri sa të krijohet ky sistem, drejtoritë duhet t'i shfrytëzojnë mjetet më pak të sofistikuara ose, ato mjete që i kanë në dispozicion.

Drejtoritë komunale, gjithsesi duhet të vazhdojnë të i shkëmbejnë informatat, të bashkëpunojnë dhe të bashkëveprojnë në mënyrë cilësore mes tyre për zbatim të dokumentit. Zbatimi i Planit, i projekteve, objektiveve, qëllimeve dhe i zhvillimeve të tjera fillon menjëherë pasi që ato të jenë aprovuar nga Kuvendi Komunal, mirëpo për lehtësimin e zbatimit të Planit Zhvillimor Komunal vlerësohet hartimi i planeve të punës për çdo drejtori dhe zbatimi i tyre sipas sektorëve përkatës, bazuar edhe në plane të lartpërmendura. Këto plane sektoriale, do të prezantohen para Ekipit Punues për Zbatim për tu analizuar, për koordinim të aktiviteteve por edhe për të ndihmuar në zbatimin e tyre. Nga fusha e bashkëpunimit dhe e bashkëveprimit në mes të gjitha drejtorive, duhet theksuar se një rol të madh dhe strategjik ka Drejtoria e Inspektionit, ose inspektorët e fushave të ndryshme të nivelit komunal. Zbatimi i dokumentit është i lidhur ngushtë edhe me punën e inspektorëve të fushave përkatëse. Vlerësohet mjaftë i rëndësishëm dhe duhet bashkëpunuar ngushtë për t'i informuar ata me zhvillimet e planifikuara, si dhe për t'i pajisur me harta (të shtypura me përpjesë të duhur ose digjitale) adekuate për këto zhvillime, dhe për kufijtë ndërtimor në veçanti, por edhe për zhvillime të tjera.

Kjo bëhet pastaj, edhe për ta funksionalizuar bashkëpunimin dhe bashkëveprimin në mes të drejtorive në funksion të zbatimit sa më efikas dhe cilësor të planit.

Vlen të theksohet se rolin kryesor në fushën e bashkëpunimit me inspektoratin ose edhe me inspektorët, e mbanë Drejtoria për Planifikim strategjik dhe zhvillimi të qëndrueshëm por, në funksion të zbatimit të planit një rol të rëndësishëm e ka edhe Ekipi Punues për Zbatim, si dhe instancat e tjera të nivelit komunal dhe qendror.

Edhe Drejtoritë tjera komunale të cilat duhet të jenë të informuar për zhvillimet e parapara me plan, sidomos duhet të jenë të informuara me projektet konkrete nga plani si dhe për prioritetet afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjatë, pasi që shumë projekte, zhvillime të parapara me PZHK duhet të jenë pjesë e parashikimet buxhetore të trevjeçarit të ardhshëm që njihet si KAB Korniza Afatmesme Buxhetore. Vetëm me futjen e këtyre projekteve, objektivave qëllimeve dhe përmbajtjeve tjera të PZHK-së në kalendarët buxhetor dhe aprovimin e tyre në nivelin komunal dhe qendror, jemi një hap më përpara në zbatimin e tyre.

Mund të konstatohet se në funksion të zbatimit të Planit Zhvillimor Komunal në këtë rast, por edhe çfarëdo dokumenti tjetër, bashkëpunimi dhe bashkëveprimi në mes të drejtorive gjatë zbatimit duhet fuqizohet dhe avancohet .

Bashkëpunimi dhe bashkëveprimi në funksion të zbatimit të planit duhet zgjeruar edhe me gjykatat për disa lëndë potenciale, edhe me byrotë projektuese për tu sqaruar për zonat dhe kufijtë ku lejohen ndërtimet ,e në këtë vij edhe projektimet edhe shoqëria civile për rolin, rëndësinë por edhe interesat që mbrojnë.

3.1.1.4. Bashkëpunimi me institucionet e nivelit qendror

Pasi që PZHK-ja është dokument multi-sektorial, lirisht mund të themi se edhe kompetencat, përgjegjësitë dhe ndikimet janë të ndryshme (si për nga niveli, ashtu edhe për nga fushë veprimtaria), bashkëpunimi në mes të institucioneve të caktuara, është njëra ndër shtyllat tjera ku duhet mbështetur për zbatim të PZHK-së.

Në këtë drejtim, aktivitetet dhe masat për zbatim, do jenë një bazë e mirë për informim, për komunikim dhe për bashkëpunim dhe bashkëveprim drejt zbatimit të PZHK-së. Dihet fare mirë se, çfarë roli ka MMPHI-ja, MBPZHR-ja, Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit por edhe ministritë e tjera në zbatim dhe në përcjellje të zbatimit të PZHK-së.

Është shumë i rëndësishëm bashkëpunimi në mes të niveleve të caktuara për zbatim të PZHK-së. Dihet se ministritë e ndryshme si për shembull MMPHI-ja, mundet që edhe të lëshoj leje. Siç thuhet në ligjin për planifikim, autoritetet duhet t'i lëshojnë lejen secilit aplikues, derisa propozimi për ndërtim përputhet me dispozitat e ligjit të planifikimit, dhe me ligjet e tjera dhe planet zhvillimore komunale dhe hartat Zonale dhe dokumentet tjera të planifikimit. Duke i ditur edhe kompetencat për ujin, për Tokën dhe për ajrin që i ka (në këtë rast) MMPHI-ja, një fuqizim i bashkëpunimit do të ndihmonte shumë në zbatimin e dokumentit.

Qeveria e vendit, me propozim të MMPHI-së ka nxjerr akt të veçantë me të cilin, e rregullon mbikëqyrjen, por edhe ndëshkimin dhe marrjen e masave të përcaktuara me ligj të planifikimit. Prandaj, mbikëqyrja e akteve të përgjithshme dhe veç e veç, e kushteve dhe e mënyrës së punës të personave të juridik dhe fizik dhe marrja e masave është e përcaktuar po me këtë ligj dhe nga ministria nëpërmjet inspektorëve. Në këtë drejtim, përpos procesit të nxjerrjes së dokumenteve dhe të akteve të tjera, zbatimin e tyre, si dhe aplikimin e procedurave i inspekton MMPHI.

Bashkëpunimi, informimi dhe komunikimi është çelësi i zbatimit të PZHK-së. Një rol të rëndësishëm, e ka edhe MBPZHR, e cila është kompetente për zhvillime të qëndrueshme bujqësore por, edhe për zhvillime të pyjeve. Në këtë drejtim, edhe mbrojtja e tokës bujqësore, është fushë ku gërshetohen interesat e nivelit lokal dhe qendror. Në këtë drejtim, planet për zbatim do të jenë një bazë e mirë për informim, për komunikim dhe për bashkëpunim dhe bashkëveprim drejt zbatimit. Fuqizimi i lidhjeve me këtë ministri, është çelës i mbrojtjes së tokës bujqësore për çka është i themeluar edhe Inspektorati i Bujqësisë i cili me anë të inspektorëve të tij kryen punë inspektuese në fushat e bujqësisë: në tokat bujqësore, në sferën e Pylltarisë dhe të Gjuetisë, të mbrojtjes së Bimëve, të Blegtorisë dhe të Peshkatarisë, si dhe të Veterinarisë dhe të sigurisë së Ushqimit. Edhe përmes kësaj ministrie si dhe përmes inspektoratit të saj, duhet fuqizuar informimin, komunikimin dhe bashkëpunimin dhe bashkëveprimin për mbrojtjen e tokës bujqësore, si dhe të fushave të tjera relevante dhe ky, do të konsiderohej si një hap i rëndësishëm drejt zbatimit të PZHK-së.

Pasi që planifikimi është multisektorial, gati të gjitha ministritë dhe të gjitha agjensionet e tjera publike, kanë një fushë-veprimtari, kompetencë dhe ndikim që prekë edhe zbatimin e PZHK-së. Vlerësohet se, një bashkëpunim cilësor duhet krijuar në funksion të zbatimit të PZHK-së edhe në mes të niveleve, dhe dihet mirë se zonat e veçanta arkeologjike, arkitektonike janë fusha për zhvillim të përbashkët, mbrojtje por edhe zbatim, njëjtë si edhe një pjesë e madhe e grantëve që vijnë nga niveli qendror. Lirishtë, duhet theksuar se cilësia e këtij bashkëpunimi, konsiderohet si mjaft përmbajtjesore për zbatim të PZHK-së.

3.1.1.5. Mbështetja administrative

Komuna e Prishtinës, duhet të ofrojë një mbështetje cilësore administrative për zbatim të PZHK-së, duke e synuar lirim nga vonesat burokratike dhe duke reaguar me cilësi ndaj vështirësive ligjore, duke vendosur afate dhe orare të duhura etj.

Parashikohet edhe shfrytëzimi i teknologjive, si dhe i aplikimeve online për zhvillime.

Informimi, komunikimi dhe bashkëpunimi për thjeshtim sa më të madh të procedurave administrative, ndikon dukshëm në zbatim të dokumentit. Në këtë drejtim aplikimi online, matja e kohës së për zbatimin e projekteve, objektivave dhe qëllimeve janë parametra shumë të rëndësishëm për zbatim por, edhe për transparencë në zbatim.

Për tu mundësuar zbatimi i PZHK-së, si mbështetje administrative duhet ofrohet mundësia e hartimit të Hartës Zonale të Komunës, më të cilën mund të epen kushtet zhvillimore dhe kushtet ndërtimore, por për shkak mos trajtimit në nivel parcele, dhe mundësisë për trajtim jo të barabartë të parcelave dhe pronarëve të ndryshëm, në funksion të sigurimit të hapësirave publike, gjelbërimit dhe përmbajtjeve tjera urbane, duhet trajtuar edhe me PRRH.

Kështu mbështetja administrative përpos transparencës, përgjegjësisë shkon edhe në kompletimin me dokumentet tjerë të nevojshëm për zbatim të plotë të PZHK-së.

3.1.2. Monitorimi i Zbatimit të PZHK-së

Brenda kapitullit Dispozitat për Zbatim, ekipet hartuese të Planit Zhvillimor Komunal të Prishtinës kanë sqaruar edhe përgjegjësit dhe kompetencat lidhur me monitorimin e zbatimit të këtij dokumenti.

Autoriteti përgjegjës komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor (Drejtoria për Planifikimi strategjik dhe zhvillimit të qëndrueshëm) pas aprovimit të Planit Zhvillimor Komunal në Kuvend Komunal, dhe publikimit zyrtar, fillon të kryej përgjegjësit ligjore që ka lidhur edhe me monitorimin e zbatimit të Planit Zhvillimor të Komunës, në këtë drejtim drejtoria e Urbanizmit do filloj me një punë mjaft komplekse dhe të vështirë në koordinimin dhe bashkëpunimin me drejtoritë sektoriale brenda komunës.

Duhet theksuar se monitorimi i zbatimit të Planit Zhvillimor Komunal është një aktivitet i vazhdueshëm me qëllim të sigurimit të informatave në mënyrë të rregullt dhe sistematike, për mes treguesve kuantitativ dhe kualitativ të cilët do matin progresin e arritur në zbatimin e PZHK-së së Prishtinës, me qëllim të vlerësimit se a janë arritur rezultateve e planifikuara por edhe identifikuar vështirësitë, sfidat dhe problemet.

Monitorimi trajton në mënyrë sistematike raportin ndërmjet gjendjes së zbatuar dhe asaj që është planifikuar me PZHK por edhe pritjeve bazuar në treguesit e paracaktuar.

Është mënyra sistematike e mbledhjes dhe e analizës së të dhënave të grumbulluara nga drejtoritë komunale dhe burimet tjera/informacionit, në lidhje me zbatimin e planeve sektoriale për të siguruar përmirësim të vazhdueshëm të zbatimit.

Monitorimi, është procesi nëpërmjet të cilit, zbatuesit e Planit Zhvillimor Komunal të Prishtinës do të sigurohen që projektet, objektivat, qëllimet janë duke u zbatuar, janë në përputhje me ato të planifikuara në PZHK dhe brenda afateve të caktuara.

Është një përpjekje sistematike për të krahasuar punën në zbatim por edhe performancën e PZHK-së me dhe standardet e caktuara për të vlerësuar nëse, po bëhet progres. Gjithashtu, parashikon dhe marrjen e masave korrigjuese ku ka devijime, parashikimin e vështirësive para se të shfaqen, dhe kryerjen e korrigjimeve të nevojshme për ta mbajtur Hartën brenda detyrimeve të tyre.

Në këtë drejtim mundemi të konstatojmë se mundet të bëhet edhe Anulimi apo shtyrja e zbatimi të ndonjë aktiviteti të Planit të Veprimit të PZHK-së për arsyt e caktuara objektive por edhe subjektive që janë rezultat i procesit të monitorimit të zbatimit, shtyrja ose anulimi bëhet vetëm me pëlqimin paraprak të Kuvendit të Komunës, dhe nëse bëhet një vendim për shtyrjen apo anulimin e një aktiviteti, Plani i Veprimit do të përditësohet me vendimin e ri, dhe pas përditësimit drejtoritë komunale përgatisin Planin Sektorial Vjetor për zbatim të vitit vijues bazuar në Planin e Veprimit të përditësuar për Zbatimin e PZHK-së.

Monitorimi i zbatimit është proces sistematik dhe i vazhdueshëm i mbledhjes dhe analizës së të dhënave, për një ndërhyrje të caktuar.

Monitorimi, vlerëson shkallën sipas të cilës Plani: po zbatohet, në përputhje me planin e Veprimit për zbatim të PZHK-së ose edhe përmbajtjeve tjera të PZHK-së.

Bazuar në përvojat e kaluara ekziston nevoja për zhvillimin të një sistemi qëndrueshëm për monitorimin e zbatimit të dokumenteve të planifikimit e sidomos PZHK-së në këtë rast, Komuna e Prishtinës është e bindur se përpos një planifikim të qëndrueshëm dhe hartimit të dokumenteve cilësore, po aq është i rëndësishëm edhe aplikimi i tij në

praktike dhe përkrahja më e madhe që komuna, institucionet dhe sektorët e tjerë kompetentë duhet bëjnë është për gjetjen e rrugëve adekuata për zbatim .

Komuna e Prishtinës e konsideron këtë kapitull si një përpjekje për të ndërtuar një sistem dhe koncept të monitorimit dhe vlerësimit të planit në praktikën e përditshme dhe në procesin e planifikimit hapësinor.

Komuna e Prishtinës ka edhe për qëllim që të kontribuojë sa më shumë në orientimin dhe profesionalizimin jo vetëm të administratës dhe autoriteteve lokale por dhe të aktorëve të tjerë të përfshirë në këtë proces.

Do të përshkruhen në mënyrë të thjeshtë, të përmbledhur dhe të saktë të gjithë hapat që duhen ndjekur për të monitoruar zbatimin e PZHK-së, dhe njëkohësisht të përgatiten raportet e nevojshëm për Kuvendin Komunal, MMPHI-në dhe që i duhen çdo pale të interesuar për zbatimin e PZHK-së.

Monitorimi i zbatimit të PZHK-së së Prishtinës bëhet në baza ditore, ndërsa Raportimi i monitorimit kryhet në intervale kohe të ndryshme: mujore, dy mujore, tre mujore por për qëllime praktike më i rëndësishmi është ai gjashtë mujore dhe vjetore, por edhe për çdo vit radhazi, pasi që PZHK-ja është dokument i cili planifikohet për së paku 8 vite, intervalet tjera kohore për raportin e monitorimit mund të caktohen varësisht edhe nga zhvillimet brenda drejtorive por edhe asaj që është paraparë me plan zbatimit, një raport përmbledhës i monitorimit të zbatimit të PZHK-së përgatitet nga Ekipi Punues i cili udhëhiqet nga koordinatori, e koordinatori raportin përfundimisht e trajton dhe përmyll brenda Autoritetit përgjegjës komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor (Drejtorisë për Planifikim strategjik dhe zhvillimi të qëndrueshëm), raport i cili prezanton Monitorim dhe Vlerësim e zbatimit të PZHK-së, edhe atë në intervale kohore të arsyeshme gjashtë mujore për nevoja të brendshme të komunës, dhe vjetore i cili është për nevoja të brendshme të komunës por edhe për raportim në MMPHI.

Monitorimi i Zbatimit të PZHK-së bazohet në: Projektet, aktivitetet, masat dhe përmbajtjet tjera të parapara në Planin e Veprimit për Zbatimin e PZHK-së, plan i cili duhet jetë bazë për përgatitjen e planeve vjetore sektorial për secilën drejtori në lidhje me zbatimin e PZHK-së.

Monitorimi i zbatimit trajton edhe projektet, kushtet, masat dhe përmbajtjet tjera të cilat nuk janë paraparë me Planin e Veprimit për Zbatimin e PZHK-së, rrjedhimisht as me plan vjetor sektorial të zbatimit të PZHK-së, dhe të cilat mundë të konsiderohen si zhvillime të momentit, të pa planifikuara.

3.1.2.1. Kush është përgjegjës për monitorimin e zbatimit

Caktimi i stafit nëpër drejtori dhe i mjeteve për mbledhjen e të dhënave, që mund të ndryshon nga drejtorja në drejtori, por edhe nga projektet, masat dhe aktivitetet që do monitorohen (fillimisht do preferohej që një staf i cili është trajnuar për matjen e performancës së Komunës të jetë pjesë e procesit të monitorimit).

Autoriteti përgjegjës komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor është përgjegjës për monitorimin e zbatimit të Planit të Komunës në koordinim dhe bashkëpunim me drejtoritë përgjegjëse sektoriale të komunës.

Drejtoritë komunale sektoriale brenda komunës së Prishtinës përgatisin raportin monitorues të zbatimit të planeve zhvillimore sektoriale në baza vjetore si obligim ligjor dhe sipas nevojës bazuar në intervalet e lartpërmendura, Raportet vjetore duhet përgatitur për të gjitha drejtoritë, nga të gjitha këto raporte përgatitet Raporti Monitorues i zbatimit të Planit Zhvillimor të Komunës dhe e dorëzon në Kuvendin e Komunës për shqyrtim dhe miratim, pasi të jetë integruar nga autoriteti komunal përgjegjës për planifikim dhe menaxhim hapësinor (Drejtorja për Planifikim strategjik dhe zhvillimi të qëndrueshëm) dhe pas shqyrtimit dhe miratimit të raportit nga Kuvendi i Komunës, në baza vjetore dorëzon në Ministri raportin informues për gjendjen e zbatimit të Planit Zhvillimor të Komunës.

Raportet vjetore të monitorimit të zbatimit përfshijnë rekomandime për veprim (anulim ose shtyrje të ndonjë aktiviteti) dhe prezantohen para Kuvendit Komunal, Kryetarit të Komunës dhe Ministrisë me statistika financiare, në baza vjetore, së paku për tetë (8) vite.

Raportet vjetore të monitorimit bazohen në analizat e:

Informatave bazë: gjatë gjithë procesit duhet sigurohen informata, informatat duhet siguruar në të gjitha drejtoritë dhe instancat tjera, këto informata sigurojnë bazë të mirë për analizën dhe vlerësimin e zbatimit të PZHK-së së Prishtinës.

Raporti vjetore i monitorimit dhe raportet sektoriale bazohen në analizat e këtyre informatave bazë .

Cilët janë treguesit?

Për të pasur një monitorim të zbatimit të PZHK-së së Prishtinës duhet siguruar që informatat bazë të pasqyrojnë treguesit adekuat për zbatim, ata tregues të cilët do të jenë kuantitativ (numra, përqindje) dhe tregues kualitativ.

Çdo drejtori bazuar në Planin e Veprimit për Zbatim të PZHK-së përgatit Planin vjetor sektorial për Zbatimin e PZHK-së, dhe brenda këtij plani duhet definuar edhe treguesit e qartë për monitorimin e zbatimit të kushteve, zhvillimeve, të masave ose të projekteve të parapara.

Si i përcaktojmë treguesit për zbatim?

Duhet të Sigurohemi që ka një pajtim mbi treguesit para aplikimit të tyre (gjatë përgatitjes së planit sektorial vjetor për zbatim nga të gjithë amtarët e ekipit).

- Miratoni treguesit që janë të qartë dhe të kontrollueshëm.
- Miratoni treguesit që janë të matshëm, të afërt dhe konsistent.
- Miratoni treguesit që janë të rëndësishëm për kontekstin komunal.
- Miratoni treguesit që janë të ndjeshëm ndaj kushteve të ndryshueshme, dhe që mund të azhurnohen lehtë.
- Miratoni treguesit që janë të krahasueshëm me programet apo planet tjera.
- Ndërlidheni monitorimin me ndikimin në mjedis dhe studimet e revidimit.
- Ndërlidheni monitorimin me auditimet tjera të aktiviteteve të qytetit, zonave rurale, fondit të ndërtimeve, etj.
- Ndërlidhni problemet e zhvillimeve aktuale me sistemin e monitorimit që, të mund të zgjerohet apo ndryshohet edhe përdorimi i treguesve.

Për ilustrim:

Nëse në planin vjetor sektorial, bazuar në Planin e Veprimit për Zbatim të PZHK-së së Prishtinës kemi potencuar se për vitin 2019 synohet të ndërtohet rruga e caktuar, treguesi do jetë normal numër dhe në fund të vitit bazuar në informatat bazë mund të themi se kemi realizuar komplet rrugën prej 7 km, ose 7000 m tregues që paraqet të gjitha përmbajtjet e rrugës, të dakorduar kur e kemi krye planin sektorial të zbatimit .

Caktimi i standardeve të monitorimit

Standardet e monitorimit i përcaktojmë në fazën e planifikimit të monitorimit dhe bëhen me marrëveshje të Ekipit Zbatues.

Cila do jetë metodologjia e monitorimit dhe vlerësimit në procesin e Zbatimit të PZHK-së së Prishtinës?

Duke e trajtuar metodologjinë si tërësinë e metodave që përdoren në procesin e monitorimit dhe vlerësimit të Zbatimit të PZHK-së së Prishtinës në përgjithësi për dokumentin por edhe në fusha të caktuara sektoriale.

Lirisht mundet të thuhet se këto metoda bazohen në Planin e Veprimit për Zbatim të PZHK-së si dhe në Planet Sektoriale për Zbatim ku janë paraparë: projektet, aktivitetet, masat dhe afatet kohore, kostot financiare dhe pritjet nga zbatimi i tyre, thjesht duke krahasuar gjendjen e planifikuar dhe gjendjen e realizuar.

Metoda e cila preferohet të shfrytëzohet është metoda e orientuara në rezultate dhe në gjendjen faktike në teren.

Ekipi punues duhet përdorë metodat statistikore dhe mundet të përdorë edhe metodat tjera sipas nevojës dhe përcaktimeve edhe në plan pune për monitorimin dhe vlerësimin e zbatimit.

Metodologjia e punës do të ndjek hapat e njëjtë të cilat duhet të jenë edhe pjesë e planit të punës për monitorimin dhe vlerësimin e zbatimit të PZHK-së dhe planeve sektoriale, duke ndjekur këta hapa:

Hapi 1 Identifikimi

Identifikimi i Qëllimeve, Objektivave, projekteve, aktiviteteve, masave, afateve kohore, kostove financiare të cilat duhet të jenë edhe pjesë e planit të punës për monitorimin dhe vlerësimin e zbatimit të PZHK-së dhe planeve sektoriale të cilat duhet zbatohen gjatë vitit vijues kalendarik.

Hapi 2 Definimi i treguesve

Në varësi të asaj se çka është pjesë e planit të veprimit për zbatim të PZHK-së, dhe planeve sektoriale të cilat duhet zbatohen gjatë vitit vijues kalendarik duhet përcaktohen tregues të cilët do të jenë kuantitativ (numra, përqindje) dhe tregues kualitativ për më shumë në materialin e lart përmendur : Cilët janë treguesit dhe materialet tjera.

Hapi 3 Përcakto metodat e grumbullimit të të dhënave dhe afatet kohore

Grumbullimi i të dhënave:

Grumbullimi i të dhënave bëhet bazuar në formularët e përgatitur për monitorim sipas specifikave të zhvillimeve dhe drejtorive.

Treguesit kuantitativ dhe kualitativ mblidhen në baza ditore , dhe hedhja e tyre në databazë bëhet në baza javore;

Në rast se mund të duket e nevojshme mundë organizohen intervista, pyetësorë dhe metoda tjera të grumbullimit të informatave.

Grumbullimi i informatave bëhet edhe nga burimet tjera pos burimeve zyrtare të komunës.

Hapi 4 Identifikoni Rolet dhe Përgjegjësitë e Monitorimit dhe Vlerësimit

Në kuadër të planit të monitorimit përcaktohen edhe Rolet dhe Përgjegjësitë e Monitorimit dhe Vlerësimit për përgjegjësit e drejtorive, stafit brenda secilës drejtori për më shumë shih materialin më lartë :Kush është përgjegjës për monitorimin e zbatimit dhe materialet tjera.

Hapi 5 Krijo një Plan Vlerësimi dhe Format të Raportimit

Duke konsideruar se të dhënat bazë (treguesit dhe të dhënat tjera) duhet vlerësuar për të konstatuar dhe raportuar progresin e zbatimit, duhet hartuar një Plan transparent dhe profesional Vlerësimi dhe Format të Raportimit

Hapi 6 Kompletimi i Raportit dhe raportimi në Kuvend komunale të Prishtinës dhe në MMPHI

Kompletimi i Raportit përfundimtar duhet bëhet nga autoriteti kompetent komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor duke e integruar dhe strukturuar vlerësimet nga raportet e secilës drejtori lidhur me vlerësimin e zbatimit, raport i cili duhet prezantohet në Kuvend komunale të Prishtinës dhe në MMPHI.

Në bazë të dispozitave ligjore, Raporti i zbatimit dhe monitorimit të PZHK , pas miratimit të tij në Kuvendin e Komunës dorëzohet në MMPHI, më së largu në kuadrantin e parë të vitit pasues.

3.1.3. Vlerësimi i zbatimit të Planit Zhvillimor të Komunës

3.1.4. Kuptimi i vlerësimit

Vlerësimi do të thotë gjetja e vlerës në përqindje (%) të realizimit të Planit Zhvillimor Komunal dhe cilësisë së zbatimit.

Vlerësimi, thjesht i referohet procedurave të faktit të gjetur, të cilët janë grumbulluar dhe sistemuar gjatë procesit të monitorimit.

Vlerësimi përbëhet nga vlerësimet nëse janë apo jo zhvillimet, masat, aktivitetet, projektet në përputhje me rezultatet e planifikuara në Planin e Veprimit për Zbatim të PZHK-së, Planet sektoriale të Zbatimit dhe me standardet e pranuar përgjithësisht profesionale.

Komuna e Prishtinës do orientohet kryesisht në Vlerësimin e brendshëm i cili është bërë nga stafi I komunës, vetë bordi i drejtorëve, kryetari i komunës dhe përfituesit.

Mirëpo Komuna e Prishtinës mund të angazhoj edhe vlerësim dhe monitorim të jashtëm, ky vlerësim mund të bëhet nga një trupi jashtë strukturave të komunës

3.1.5. Autoritetet kompetente për Zbatim dhe Monitorimin e zbatimit të PZHK-së së Prishtinës

Fillimisht duhet sqaruar se Kuvendi i Komunës së Prishtinës është përgjegjës për alokimin e fondeve për zbatimin e PZHK-së.

Ekipi punues mundë të angazhohet në përgatitje të Raportit të Monitorimit, ky ekip përbëhet nga koordinatori i cili vjen nga autoriteti përgjegjës komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor si dhe nga përgjegjësit e drejtorive, më tutje do të sqarohen se kush do përgatit raportin e monitorimit nga organet e caktuara duke e kuptuar se ekipi punues do bartë këtë proces.

Autoriteti përgjegjës komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor, bashkërendon aktivitetet për zbatimin e PZHK-së së Prishtinës, Monitorimin e zbatimit të PZHK-së si dhe përgatitjen e Raportit të Monitorimit të zbatimit të PZHK-së.

Drejtoritë komunale sektoriale zbatojnë dhe monitorojnë aktivitetet sektoriale përkatëse të tyre sipas Procesit të monitorimit dhe vlerësimit në Planin e Veprimit, Drejtoritë komunale sektoriale zhvillojnë edhe aktivitetet sektoriale përkatëse të tyre lidhur me përgatitjen e Raportit sektorial të Monitorimit të zbatimit të PZHK-së.

Drejtoritë sektoriale hartojnë dhe dorëzojnë raportet sektoriale vjetore për zbatimin dhe monitorimin e PZHK-së tek autoriteti përgjegjës komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor.

Autoriteti përgjegjës komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor harton dhe dorëzon raportin vjetor ndërsektorial për zbatimin dhe monitorimin e PZHK-së, për miratim tek Kuvendi i Komunës.

Autoriteti përgjegjës komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor, dorëzon raportin e miratuar vjetor ndërsektorial për zbatimin dhe monitorimin e PZHK-së në Ministri.

Autoriteti përgjegjës komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor siguron se raporti i miratuar vjetor ndërsektorial për zbatimin dhe monitorimin e PZHK-së publikohet në faqen e internetit të komunës dhe ofrohet në kopje të letrës sipas kërkesës.

Drejtoritë sektoriale hartojnë dhe dorëzojnë Raportet sektoriale vjetore të Monitorimit të zbatimit të PZHK-së tek autoriteti përgjegjës komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor.

Autoriteti përgjegjës komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor harton dhe dorëzon raportin vjetor të Monitorimit të zbatimit të PZHK-së, për miratim tek Kuvendi i Komunës.

Autoriteti përgjegjës komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor, dorëzon raportin e miratuar vjetor të Monitorimit të zbatimit të PZHK-së në Ministri.

Autoriteti përgjegjës komunal për planifikim dhe menaxhim hapësinor siguron se raporti i miratuar vjetor të Monitorimit të zbatimit të PZHK-së publikohet në faqen e internetit të komunës dhe ofrohet në kopje të letrës sipas kërkesës.

Komuna mund të angazhojë kompani konsulente për kapitullin e monitorimit të zbatimit dhe vlerësimit e cila do të përkrahë Ekopin dhe Autoritetet në këtë proces.

Raportimi nga Ekipi Komunal Monitorim dhe Vlerësim duhet të jetë i atillë që do t'i mbajë drejtuesit e komunës të informuar për atë që po ndodh, dhe të sigurojë raportet e progresit në zbatimin e PZHK-së.

Ky raportim në lidhje me ecurinë e zbatimit, dhe i bënë ata pjesë të procesit, dhe aty ku mund të hasen probleme. Ekipi, duhet të jetë në gjendje për t'i adresuar shqetësimet apo për të propozuar ndryshime të mundshme.

4. DISPOZITAT PËRFUNDIMTARE

4.1.1. Hyrja në fuqi

- Ky Plan do të hyjë në fuqi 15 ditë pasi që të miratohet nga Kuvendi Komunal, pas vlerësimit të ligjshmërisë nga MAPL.

4.1.2. Validiteti/ vlefshmëria

- Plani është i vlefshëm 8 vjet sipas Ligjit nr. 04/L-174 PH

4.1.3. Vlerësimi

- PZHK do të vlerësohen rregullisht, p.sh. një herë në vit.
- Gjithashtu do të konsiderohen zhvillimet aktuale dhe të dhënat demografike të tanishme, nevojat për banime dhe zhvillimet ekonomike. Vlerësimet do të përcaktojnë serinë e zbatimit të planeve të veprimt dhe strategjive.

Procedura e rregullt e rishikimit është 4 vite pas ditës së miratimit të këtij dokumenti nga Kuvendi Komunal.